

Cina lui Stubb

Balena lui Stubb fusese ucisă destul de departe de corabie. Marea era calmă, așa că, unind trei bărci, începurăm anevoioasa muncă de a trage trofeul până la corabie. Când noi, cei optsprezece oameni, cele treizeci și șase de mâini ale noastre și cele o sută și optzeci de degete ale lor, trudeam oră după oră la trupul greu și lipsit de viață din apă care nu părea să se miște deloc, decât în răstimpuri lungi, ni se oferi o dovadă a imensității mormanului pe care îl mișcam. Pe marele canal Hang-Ho, sau cum i-or spune ei, în China, patru sau cinci muncitori trag pe uscat o joncă încărcată din plin cu o viteză de o milă pe oră, dar această Argo pe care o trăgeam noi se urnea cu greu înainte, de parcă era îngreuiată cu porci de plumb în pânțe.

Se făcu întuneric, dar trei lumini ce jucau în greementul „Pequodului” ne arătau slăbite drumul până când, trăgând mai aproape, îl văzurăm pe Ahab coborând un felinar peste parapet. Uitându-se nepăsător la balena prinsă, dădu ordinele obișnuite ca aceasta să fie legată peste noapte și apoi, lăsând felinarul unui marinar, coborî în cabină și nu se mai arătă până dimineța.

Deși în conducerea vânătorii căpitanul Ahab se achitase de toate îndatoririle, ca să zic așa, acum că animalul era mort, îl măcina o anume nemulțumire, nerăbdare sau disperare,

de parcă vederea trupului neînsuflețit îi amintea că Moby Dick nu fusese încă prins și chiar dacă lega de corabie o mie de balene, asta nu îl aducea deloc mai aproape de scopul său măreț și nebun.

Nu după mult timp începură să se audă de pe „Pequod” niște sunete care ar fi dat de înțeles că tot echipajul se pregătea să arunce ancora chiar acolo, în adâncuri, fiindcă pe punte erau târate lanțuri grele și apoi erau aruncate zornăitor prin saborzi. Însă cu zalele zgomotoase avea să fie ancorat hoitul, nu corabia. Legată de cap la pupă și de coadă la proră, balena zăcea cu chila sa neagră lângă cea a corăbiei și, văzute prin întunecimea nopții care ascundea catargele și greementul de sus, cele două – nava și balena – păreau înjugate ca doi boi imenși, dintre care unul era lungit, iar celălalt stătea în picioare¹.

Dacă morocănosul Ahab era acum atât de liniștit, sau cel puțin așa se știa pe punte, Stubb, secundul de-al doilea, încântat de cucerirea sa, arăta o voioșie neobișnuită, dar plină de bunăvoință. Era atât de plin de viață, că Starbuck cel cum-pătat, ofițerul său superior, îi lăsă, pentru moment, întreaga conducere a corăbiei. Un mic temei ce crescuse voioșia lui Stubb se arată într-un fel tare straniu. Lui Stubb îi plăcea să mănânce bine și îi plăcea grozav balena atunci când îi simțea gustul pe cerul gurii.

— O friptură! O friptură înainte să mă duc la culcare! Tu, Daggo! Treci peste bord și taie-mi una de pe spinare!

Să se știe că, deși acești pescari sălbatici, de obicei, nu cer inamicului, ca militarii, să plătească despăgubiri de război, mai poți da din când în când peste astfel de oameni din Nantucket care adoră partea aceea din Cașalot pe care

¹ Un mic amănunt ar putea fi relatat aici. Atunci când balena este legată de corabie, cea mai puternică și mai trainică legătură se face la coadă. Deoarece din cauza densității această parte este mai grea decât oricare alta, cu excepția înotătoarelor laterale, și fiindcă este flexibilă și după moarte, ea se scufundă astfel că nu se mai poate ajunge la ea din barcă pentru a o înlănțui. Această piedică are însă și o soluție ingenioasă: de o funie mică și solidă se leagă o plută de lemn la un capăt și o greutate la mijloc, în timp ce capătul celălalt se leagă bine de corabie. Prin mișcări iscusite, pluta de lemn se înalță pe partea cealaltă a cozii astfel că, după ce balena este înconjurată, lanțul urmează și el funia și, fiind tras pe după trup, proptește cea mai îngustă parte a cozii acolo unde se împreunează cu aripioarele (n.a.).

o ceruse Stubb și care provenea de pe extremitatea ascuțită a corpului.

Pe la miezul nopții, friptura fu tăiată și gătită și, luminat de două felinare cu spermanțet, Stubb se lupta vitejește cu cina sa de Cașalot stând așezat pe capul cabestanului, de parcă acesta ar fi fost o tejghea. Stubb nu era singurul care se înfrupta din carnea balenei în acea seară. Amestecându-și mormăiturile cu mestecările, mii și mii de rechini, zvârcolindu-se în jurul Leviatanului, se delectau plescăitor cu grăsimea sa. Puținii marinari care dormeau sub punte în hamacurile lor se spe-riau de plesniturile cozilor peste chilă, la doar câțiva inci de inimile lor. Trăgând cu coada ochiului peste margine, i-ați fi putut vedea, după cum îi auziserăți înainte, bălăcindu-se în apele mohorâte și negre și răsucindu-se pe spinare atunci când apucau câte o bucată mare cât capul unui om din carnea balenei. Această scamatorie a rechinului e de-a dreptul miraculoasă. Cum dintr-o suprafață ce pare de nevătămat reușesc ei să smulgă îmbucături atât de simetrice este una dintre întrebările la care nu s-a răspuns încă. Urma pe care o lasă în acest fel pe balenă poate fi asemuită cu gaura pe care o face dulgherul pentru a fixa un șurub.

Deși în mijlocul aburului groazei și îndrăcirii bățăliilor pe mare rechinii pot fi văzuți privind lung spre punțile corăbiilor ca niște câini înfomețați în jurul unei mese pe care se despică o halcă de carne roșie, gata să înhațe orice om mort ce le este aruncat peste bord și deși în timp ce curajoșii măcelari de pe masa-punte se despică unii pe alții ca niște canibali cu cuțite aurite și împodobite, rechinii, cu gurile lor perlate, despică certăreți sub masă carnea moartă; deși, dacă ai întoarce întreaga scenă cu susul în jos, ar fi tot la fel, adică ar fi tot o afacere teribilă și colțoasă pentru toată lumea; deși rechinii sunt compania de nealungat pentru corăbiile de sclavi ce traversează Atlanticul, ținându-se tot drumul după ele ca să fie prin preajmă în cazul în care se trimite vreun pachet pe undeva sau se îngroapă vreun sclav mort; deși mai pot fi numite alte câteva detalii despre momentele, locurile și împrejurările în care rechinii se adună să se ospăteze voioși, nu există moment sau împrejurare în care să-i găsești mai mulți și mai veseli decât adunați în jurul unei balene moarte

legate noaptea de o balenieră. Dacă nu ai văzut niciodată o astfel de priveliște, atunci mai gândește-te dacă se cade să-l venerezi pe diavol și dacă merită să faci pact cu acesta.

Stubb însă nu băga de seamă mormăiturile festinului ce se desfășura atât de aproape de el, nu mai mult decât se sinchiseau rechinii de plescăiturile buzelor sale.

— Bucătare! Bucătare! Unde-i bătrânul Fleece?, strigă în cele din urmă depărtându-și picioarele mai mult pentru a-și așeza farfuria mai bine și înfigând în același timp furculița în mâncare de parcă ar fi înțepat-o cu sulița. Bucătare! Bucătare! Stabilește cursul încoace, bucătare!

Bătrânul negru, deloc încântat că fusese sculat din hamacul său călduț la o astfel de oră nerezonabilă, veni șchiopătând din bucătăria sa căci, ca mulți negri bătrâni, avea ceva la tigăile genunchilor pe care nu le îngrijea la fel de bine ca pe celelalte tigăi ale sale. Bătrânul Fleece, după cum i se spunea, veni târșâindu-și și împleticindu-și picioarele și ajutându-se pentru a păși de cleștele lui care era făcut, într-un chip foarte nerod, din cercuri de fier îndreptate; bătrânul de abanos veni cu greu și, ascultând porunca șefului, se opri pe partea cealaltă a tejghelei lui Stubb. Cu mâinile încrucișate în față și sprijinindu-se pe bastonul său cu două picioare își arcui spatele mai tare, aplecând în același timp și capul pentru a se întoarce cu urechea bună spre vorbitor.

— Bucătare, spuse Stubb ducând repede o îmbucătură roșatică la gură, nu crezi că friptura e cam arsă? Ai bătut prea tare carnea, e prea fragedă. Nu zic eu mereu că o friptură de balenă trebuie să fie tare ca să fie bună? Uită-te la rechinii de jos, nu vezi că și lor le place tare și în sânge? Ce petrecere mai dau! Bucătare, du-te și vorbește cu ei, zi-le că sunt bine veniți să mănânce civilizat și moderat, doar să facă liniște. Naiba să mă ia, nici nu-mi aud vocea. Pleacă, bucătare, și transmite-le ce ți-am zis. Uite, ia felinarul, zise, și înhăță unul de pe tejghea. Du-te acum și ține-le o predică.

Luând cu un aer posac felinarul, bătrânul Fleece șchiopătă peste punte spre parapet și, ținând cu o mână felinarul deasupra apei ca să își vadă parohia mai bine, ridică cleștele cu mâna cealaltă și, aplecându-se mult peste margine, li se

adresă rechinilor mormăind în timp ce Stubb, furișându-se tăcut în urma, lui auzi tot ce se spuse.

— Fâltații mei, mi s-a dat ordin să vă spui că-i musai să-ncetați cu tărăboiu' aicea. Auziți? 'ncetați cu bles'mata aia de plescăială! Conașu' Stubb 'ce că puteți să vă umpleți bulțile pân' plesniți, da' să-ncetați cu zgomotu' naibii!

— Bucătare!, îl întrerupse Stubb bătându-l în același timp pe umăr. Bucătare, sări-ți-ar ochii din cap, nu poți să înjuri așa când predici. Nu așa convertești păcătoșii, bucătare!

— Ce? Atunci pledică-le matale, spuse și se întoarse să plece.

— Nu, bucătare, continuă, continuă.

— Ei bine, atunci, fâltații mei 'ndlăgiți...

— Așa!, strigă Stubb aprobator. Trebuie să-i iei cu binișorul, încearcă așa, zise el, și Fleece continuă.

— Deși sunteți toți lechini și sunteți plin filea voastră niște animale sălbate, eu tot vă spui, fâltații mei, că sălbăt'cia asta — 'ncetează naibii plescăiala cu coada! Cum crezi c-auziți dacă nu-ncetați cu plescăiala și mușcătula coala?

— Bucătare, spuse Stubb luându-l pe după gât. Să nu te-aud că mai înjuri! Vorbește frumos cu ei.

Slujba continuă.

— Sălbăt'cia voastră, fâltații mei, nu v-o iau în nume de lău, așa vi-i filea și n-ai ce-i face. Da' să stluniți astă file lea, asta-i baiu'. Sunteți lechini, desigur, dar dacă stluniți lechinu' din voi, îngelași vă faceți, că îngelii nu-i alta decât lechini stluniți bine. Ascultați la mine, fâltaților, 'ncelcați să fiți civilizați când mușcați din balenă. Nu-i luați vecinului untula din gulă, vă spui. Nu-i un lechin la fel de bun ca ăilaltii pe lângă balenă? Și, olicum, nici unu' n-ale dlept la balena asta, balena asta e a altcuiva. Știu că unii dintle voi au ditamai gulile, mai mali ca alții, dar ăia cu gula male au câteodată bulta mică așa că mălimea gulii nu-i ca să înghiți mai mult, ci ca să muști untula pentlu ăia mai mici cale nu ajung să muște singuli.

— Bravo, bătrâne Fleece!, strigă Stubb. Asta-i creștinătatea! Continuă.

— N-ale lost, nelozii naibii tot o să se muște și-o să se plesnească, Conașe Stubb. N-aud niciun cuvânt, n-ale lost să pledici unul mâncăi ca ăștia, cum le zici matale, pân' nu li se

umplu bulțile, și alea nu au fund; și când le umplu, nici atunci nu aud că se scufundă-n apă și se duc să se culce pe colali și nu mai aud nimic niciodată, niciodată.

— Și eu cred la fel, pe legea mea. Binecuvântează-i, Fleece, și o să mă duc să mănânc.

Auzind acestea, Fleece, ținând amândouă mâinile deasupra cetei peștești, își înălță vocea pițigăiată și strigă:

— Făltați blestemați! Faceți câtă zalvă puteți, umpleți-vă naibii bulțile pân' plesnesc și dup-aia mulți.

— Acum, bucătare, spuse Stubb reluându-și cina pe cabestan, stai acolo unde stăteai și mai înainte, acolo, în fața mea, și fii atent.

— S'atent, zise Fleece aplecându-se iar peste clește în poziția dorită.

— Ei bine, reluă Stubb în timp ce mânca după placul inimii, o să mă întorc acum la subiectul fripturii. În primul rând, câți ani ai tu, bucătare?

— Ce-ale a face cu fli'tura?, întrebă negrul cu asprime.

— Liniște! Câți ani ai?

— Cică vleo nouăzeci, mormăi posomorât.

— Și ai trăit tu aproape o sută de ani pe lumea asta, și nu știi să gătești o friptură de balenă?, zise, și mai îndesă o îmbucătură la ultimul cuvânt, astfel că plescăitul păru a fi continuarea întrebării. Unde te-ai născut, bucătare?

— Dup' un tambuchi pe un felibot de pe Loanoke.

— Născut pe un feribot! Tare straniu! Dar eu voiam să știu în ce țară te-ai născut, bucătare!

— N-am zis că în țala Loanoke?, strigă ascuțit.

— Nu, n-ai zis. Dar să-ți zic eu unde bat, bucătare. Trebuie să te întorci acasă și să te naști iar; încă nu știi să gătești o friptură de balenă.

— Binecuvântat să fiu dacă mai fac alta!, mormăi nervos și se întoarse să plece.

— Vino înapoi, bucătare, ia, dă-mi cleștele. Acum ia bucata asta de friptură și zi-mi dacă tu crezi că friptura asta e gătită cum trebuie. Ia-o, îți zic! – îndreptă cleștele spre el – ia-o și gustă!

Pofticios, plescăind din buzele ofilite o clipă, bătrânul negru mormăi:

— Cea mai bună fli'tulă din viața mea, zău! Flagedă, tale, tale flagedă.

— Bucătare, spuse Stubb răstindu-se iar, te duci la vreo biserică?

— Am tlecut pe lângă una din Cape-Down, spuse bătrânul morocănos.

— Ai trecut deci o dată în viața ta pe lângă o sfântă biserică din Capetown, unde ai auzit cu siguranță un sfânt părinte spunându-le enoriașilor săi „fărtații mei dragi“, așa e, nu? Și totuși vii aici și-mi spui o minciună atât de gogonată, ai?, întrebă Stubb. Unde crezi că o să te duci, bucătare?

— Mă duc la culcale cât de culând, bolborosi el întorcându-se pe jumătate.

— Stai!, aruncă ancora! Vreau să spun când o să mori, bucătare. E o întrebare teribilă. Ce răspuns îmi dai?

— Când o să moală neglul ăsta bătlân, spuse el rar, schimbându-și înfățișarea și vocea, n-o să se ducă nicăieli el, o să vină un îngel binecuvântat și o să-l ia.

— Unde să-l ia? Cum? Cu trăsura, ca pe Ilie? Și unde să-l ducă?

— Colo sus, spuse Fleece întinzând cleștele deasupra capului și ținându-l solemn așa.

— Așa deci, vrei să te urci în vârful catargului, bucătare, când o să mori? Nu știi: cu cât urci mai sus, cu atât îți e mai frig. În vârful catargului, ai?

— N-am zis așa ceva, răspunse Fleece îmbufnat din nou.

— Ai zis acolo sus, nu? Uită-te și tu spre ce ai îndreptat cleștii. Crezi oare că o să ajungi în rai prin gaura gabiei? Nu, nu, bucătare. Nu ajungi acolo decât dacă o iei pe drumul obișnuit, adică prin greement. E o treabă care-ți face pielea de găină, dar așa trebuie făcută, altfel nu are rost. Niciunul dintre noi nu e încă în rai. Lasă cleștele, bucătare, și ascultă-mi ordinele! Auzi? Ține-ți șapca într-o mână și pune-o pe cealaltă pe inimă când îți dau ordine. Ce? Acolo ți-e inima? Acolo ți-e burta! Mai sus, mai sus! Așa, acum ai nimerit. Ține-o acolo și fii atent.

— S'atent, spuse bătrânul negru cu ambele mâini așezate cum se dorea, clătinând din cap de parcă încerca să se întindă în același timp cu amândouă urechile în față.

— Ei bine, bucătare, vezi și tu că friptura asta a ta e atât de rea, că a trebuit să o dau deoparte cât am putut de repede. Vezi asta, nu? Ei bine, pe viitor, când mai gătești friptură de balene pentru masa mea personală de-aici, de la cabestan, îți zic eu ce să faci ca să nu o mai arzi. Ții friptura cu o mână și cu cealaltă o încălzești cu un cărbune încins; după ce faci asta, o pui pe farfurie, auzi? Mâine, când tăiem peștele, să stai pe acolo ca să iei vârfurile aripioarelor; să le pui la murat. Cât despre capetele cozii, să le gătești în sos, bucătare. Gata, acum poți să pleci.

Dar Fleece de-abia apucă să facă trei pași, că fu strigat iar.

— Bucătare, la cina de mâine noapte, la cartul de mijloc, să-mi dai cotlete. M-auzi? Atunci umflă-ți pânzele. Hopa! Stai!, înclină-te înainte să pleci. Înainte să pleci, iar... chif-teluțe de balenă la micul dejun, nu uita!

— Ce-mi dolesc, Doamne, să-l mănânce pe el balena, în loc s-o mănânce el pe ea. Binecuvântat să fiu dacă nu e mai lechin decât chial Conașu' Lechin, mormăi bătrânul în timp ce se îndepărta șchiopătând, și cu această cugetare înțeleaptă se duse la culcare.

Mâncarea de balenă

Pare un lucru atât de straniu ca oamenii să se îndestuleze cu aceeași creatură care le hrănește felinarele și ca Stubb să o mănânce la lumina propriei sale lumânări, încât merită să aprofundăm istoria și filozofia sa.

Este consemnat că, acum trei secole, limba de Balenă Dreaptă era considerată o delicatesă în Franța și costa foarte mult. De asemenea, în timpul lui Henric al VIII-lea, un anume bucătar de la curte a primit o răsplată frumușică pentru că a inventat un sos minunat care să fie mâncat cu Marsuini fripți, care sunt, vă amintiți, o specie de balene. Marsuini sunt considerați până în ziua de astăzi o mâncare de soi. Carnea este modelată în chifteluțe de mărimea unei bile de biliard și, dacă este asezonată și condimentată numai bine, poate trece drept chifteluțe de testoasă sau de vițel. Călugării bătrâni din Dunfermline le îndrăgeau foarte tare. Primeau din partea coroanei o pensie măricică de Marsuini.

Adevărul este că, cel puțin printre acești vânători, balena ar fi considerată o delicatesă, dacă nu era atât de mare. Însă atunci când te așezi în fața unei plăcinte de carne lungă aproape o sută de picioare, îți cam pierе pofta. Numai oamenii fără prejudecăți, ca Stubb, se înfruptă din balene gătite. Eschimoșii nu sunt atât de pretențioși. Știm toți că ei trăiesc, seama balenelor și au pivnițele pline de seu. Zogranda¹, unul

¹ Zogranda este un nume comic dat de autor lui Scoresby (n.t.).

dintre cei mai cunoscuți doctori ai lor, recomandă fâșii de untură pentru cei mici, deoarece sunt deosebit de zemoase și de hrănitoare. Acest lucru îmi aduce aminte de niște englezi care, fiind lăsați în urmă în Groenlanda din greșeală de baleniera lor, au trăit câteva luni de pe urma resturilor putrezite ale balenelor ce fuseseră lăsate la țărm după ce li se luase grăsimea. Printre marinarii olandezi, acestor resturi li se spune „cocă”, cu care, la drept vorbind, seamănă foarte mult, fiind maronii și crocante și mirosind cam ca gogoșile sau cornulețele proaspete ale bătrânelor casnice din Amsterdam. Arată atât de apetisant, că nici cel mai reținut străin nu și-ar putea ține mâinile departe de ele.

Ce mai micșorează valoarea balenei ca mâncare civilizată este grăsimea sa. E ca boul cel mai mândru din toată marea, prea gras ca să fie bun într-un sens fin. Priviți-i cocoșa, care ar fi la fel de bună de mâncat ca și cea a bizonului (care este considerată o delicată), dacă ar fi fost altceva decât o piramidă de grăsime solidă. Spermanțetul, însă, vai!, cât este el de moale și cremos, ca pulpa transparentă, gelatinoasă și albă a nucii de cocos în cea de-a treia lună a coacerii sale. Este însă prea gras ca să înlocuiască untul. Cu toate acestea, vânătorii de balene au metoda lor de a-l transforma într-o altă formă și de a-l mânca. În timpul celor trei carturi de noapte se obișnuiește ca marinarii să își înmoaie pesmetul în cazanele mari de untură și să-l lase să se prăjească o vreme. Astfel am cinat și eu foarte bine de multe ori.

Când Cașalotul este mic, creierii lui sunt un fel de mâncare foarte fină. Țeasta se sparge cu un topor și cei doi lobi durdulii și albi se scot – seamănă cu două budinci –, se amestecă apoi cu făină și se gătesc ca o învălmășeală delicioasă ce seamănă la gust cu creierul de vițel, care este o specialitate fină printre epicurieni. Se știe că unii flăcăi dintre acești epicurieni, tot mâncând creiere de vițel, încet-încet încep să le crească și lor niște creiere mici, cât să poată deosebi un cap de vițel de capetele lor, ceea ce, într-adevăr, e greu de deosebit. Acesta este motivul pentru care un flăcău cu un cap de vițel ce pare inteligent dinaintea lui este una dintre priveliștile cele mai triste pe care le poți vedea. Capul parcă se uită cu muștrare la el, cu o expresie ca și cum ar spune „și tu, Brutus?”.

Poate că nu din cauză că balena este atât de unsuroasă li se pare oamenilor de pe uscat groaznic să o mănânci. Faptul acesta pare a se trage din cugetarea de mai sus, și anume că nu se cade ca un om să mănânce o creatură de-abia ucisă și să mai și facă asta la propria sa lumină. Cu siguranță că și primul om care a ucis un bou a fost privit ca un criminal; poate a fost chiar spânzurat; dacă ar fi fost judecat de boi, cu siguranță că asta ar fi pățit, și ar fi meritat-o cum își merită fiecare ucigaș pedeapsa. Mergeți în târg sâmbătă noaptea să vedeți turmele de bipede holbându-se la șirurile lungi de patrupeze. Nu seamănă asta cu priveliștea unui trib de canibali? Canibali? Cine nu e canibal? Vă spun că o să fie mai ușor pentru sălbaticul din Fiji care a sărat un misionar slăbănog în celula sa pe timp de foamete, o să fie mai ușor pentru acest sălbatic la venirea Judecății de Apoi decât o să-ți fie ție, gurmand civilizat și luminat, care ținutuești găște de pământ și te înfrupti din ficații lor umflați în al tău paté-de-foie-gras.

Dar Stubb? El mănâncă balena la lumina propriei ei grăsimi, ori asta înseamnă să și ocărăști, pe lângă faptul că rănești, nu? Priviți-vă mânerul cuțitului, gurmanzii mei civilizați și luminați ce vă delectați cu vita friptă! Din ce e făcut? Din ce altceva decât din oasele fratelui aceluiași bou pe care îl mâncați. Cu ce vă scobiți după ce devorați o găscă grasă? Cu o pană ascuțită din aceeași pasăre. Iar secretarul Societății pentru Suprimarea Cruzimii împotriva Gâscanilor cu ce își scrie circularele? De doar o lună sau două a dat această societate ordin să nu se mai scrie decât cu tocuri de oțel.

Masacrarea rechinilor

În tradiția Sudului, atunci când este prins un Casa-lot după o trudă lungă și obositoare, și adus noaptea lângă navă, nu se obișnuiește, ca regulă generală, să se înceapă pe dată tăierea, deoarece această treabă este foarte migăloasă, durează ceva timp și este nevoie de tot echipajul ca să poată fi începută. De aceea, se obișnuiește să se strângă velele, să se țină cursul în vânt și să se trimită toți marinarii la culcare în hamacurile lor până dimineața, cu adăugirea că, până atunci, se păstrează carturile la ancoră; asta înseamnă că doi câte doi, preț de o oră, tot echipajul urcă prin rotație pe punte pentru a se asigura că totul merge bine.

Câteodată, mai ales în Pacific, pe linia ecuatorului, acest plan nu se potrivește deloc deoarece se strâng atâtea rechini în jurul hoitului legat, că, dacă ar fi lăsat așa, să spunem, pentru șase ore, a doua zi dimineață nu ar mai rămâne decât oasele de el. Însă în alte părți ale oceanului, acolo unde acești pești nu sunt atât de numeroși, sălbăticia lor nemaipomenită poate fi slăbită câteodată considerabil dacă sunt loviți zdravăn cu cazmalele ascuțite pentru balene. Cu toate acestea, procedura nu face, în unele momente, decât să îi gâdile și să îi atâte mai tare. Nu acesta era cazul cu rechinii ce forfoteau în jurul „Pequodului”, deși, te asigur, orice om neobișnuit cu astfel de priveliști, dacă s-ar fi uitat peste parapet în noaptea aceea,

ar fi crezut că întreaga mare rotundă este o roată de brânză și rechinii sunt viermii din ea.

Totuși, când Stubb stabili cartul după ce își termină cina și când, după cum se hotărâse, Queequeg și încă un marinar de la teugă urcară pe punte, se iscă mare zarvă printre rechini, căci îndată cei doi atârnară schelele de tăiere în afara parapetului și coborând trei felinare pentru a arunca raze lungi de lumină peste marea involburată, cei doi marinari, ochind cu cazmalele de balene¹, începură să măcelărească rechinii, înfigându-le oțelul până în creieri, pare-se singurul punct. Dar în îmbulzeala spumoasă în care se învârtea și se zbătea gloata, ținștii nu își nimereau tot timpul ținta, ceea ce le descoperi lucruri neștiute despre sălbăticia incredibilă a dușmanului. Nu mușcau numai din pânțele celorlalți, ci se aplecau, ca niște arcuri mlădioase, și le mușcau și pe ale lor, până când acele mădulare păreau a fi înghițite la nesfârșit de aceeași gură pentru a fi aruncate iar afară prin rana deschisă. Dar asta nu era tot. Era primejdios să te încurci cu cadavrele și spiritele acestor creaturi. Se pare că o vitalitate panteistă sălășluia în zgârciurile și oasele lor chiar și după ce tot ce se numește suflet propriu dispăruse. Ucis și urcat pe punte pentru a fi jupuit, unul dintre acești rechini mai că îi reteză mâna bietului Queequeg atunci când încercă să închidă deschizătura înțepinită a fălcilor ucigașe.

Lui Queequeg nu păsat ce zeu făcut la rechin, spuse sălbaticul mișcându-și dureros brațul în sus și în jos, dacă făcut zeu din Feegee sau zeu din Nantucket, dar zeu care făcut la rechin făcut ca motorul.

¹ Cazmaua folosită la tăiat este făcută din cel mai bun oțel, la fel de mare cât palma unui om și ea formă se aseamănă cu o cazma Arma este ținută mereu cât se poate de ascuțită și atunci când este folosită se dă pe tocilă (n a)

Tăierea

Se întâmpla sâmbătă noaptea, și ce mai sabbat urmă! Ex officio vânătorii de balene nu țin niciodată sabbatul. „Pequodul“ ivoriu fu transformat în ceea ce părea a fi un abator, iar fiecare marinar părea un măcelar. Ați fi zis că sacrificam zece mii de boi înroșiți zeilor mării.

În primul rând, enormele unelte de tăiat, printre alte ustensile grele, constau în niște ciorchini de scripeți vopsiți în verde pe care nu îi putea ridica un singur om; acești imenși ciorchini de struguri erau urcați balansând până în vârful catargului mare și fixați bine de arboretul de jos, cel mai solid loc de pe toată puntea unei corăbii. Capătul frânghiei ca un cablu, încolăcit prin această încurcătură de scripeți, fu tras până la troliul mare și ghemul de unelte fu suspendat dea supra balenei. De acest ghem fu legat cârligul de seu, care cântărește vreo cincizeci de kilograme. Atârnați de schele peste margine, Starbuck și Stubb, secunzii, înarmați cu cazmale, începură să taie o gaură în trup pentru a înfige cârligul chiar deasupra celei mai apropiate înotătoare. Odată terminată această treabă, se tăie o dungă lungă și semicirculară pe lângă gaură, fu agățat cârligul și echipajul, strigând din răspuțeri, începu să tragă la cabestan. Imediat, corabia se înclină într-o parte și fiecare șurub începu să trosnească la fel ca o casă veche pe timp de îngheț. Începu să tremure, să freacă și să își incline catargele speriate. Se aplecă din ce în ce mai mult

peste balenă, în timp ce la fiecare înălțare găfăitoare de la cabestan răspundea o înălțare bine-venită a valurilor până când, în cele din urmă, se auzi o sfâșietură cutremurătoare și cu o plescăitură grozavă nava se îndreptă și de depărtă de balenă, iar scripetele triumfător se ivi ținând în gheare capătul semicircular al primei fâșii de untură. Fiindcă untura învelește balena cum învelește coaja portocala, este desprinsă de trup așa cum portocala este câteodată decojită în spirală. Tensiunea ținută mereu întinsă de cabestan face ca balena să se rostogolească în apă în timp ce untura se desprinde într-o singură fâșie de-a lungul dungii numite „eșarfă“, cea tăiată cu cazmalele de către secunzii Starbuck și Stubb. Pe când e desprinsă, fâșia este înălțată din ce în ce mai sus, până când capătul său atinge gabia mare. Oamenii de la cabestan încetează atunci să tragă și pentru o clipă sau două marea bucată însângерată se leagănă încoace și încolo de parcă ar fi coborâtă din ceruri și fiecare martor trebuie să se ferească atunci când se mișcă, altfel îl va lovi peste urechi și-l va trimite cu capul înainte peste bord.

Unul dintre harponieri înaintează cu o armă lungă și ascuțită numită sabie și, așteptând momentul, taie o gaură mare în partea de jos a imensei grămezi. În această gaură se agată cu un cârlig capătul celui de-al doilea troliu pentru a ține cât mai bine grăsimea, pregătindu-se pentru ce urmează. Spadasinul priceput, avertizându-i pe toți să nu-i stea în cale, se mai repede o dată spre grămadă și din câteva tăieturi zdravene și piezișe o taie pe din două, astfel că, deși partea de jos rămâne încă legată, fâșia lungă de sus, numită bucată de pătură, se leagănă liberă și poate fi coborâtă. Cei de la cabestan își reiau cântecul și în timp ce unealta jupoaie și desprinde o altă fâșie, prima este lăsată în jos cu grijă și așa intră prin trapa cea mare direct în cală, într-un salon neamenajat, numit camera unturii. Aici numeroase mâini agere încolăcesc lungă bucată de pătură de parcă ar fi un cuib de șerpi cu cozile încurcate. Treaba continuă tot așa, cele două vinciuri se ridică și coboară în același timp, atât cabestanul, cât și corabia se înalță la fel, trăgătorii cântă, cei din camera unturii descurcă, secunzii despică, nava trosnește și toată lumea înjură ca să mai destindă încordarea.

Pătura

Am dat multă atenție acestui subiect, și anume pielea balenei. Am purtat lungi discuții contradictorii pe mare, cu vânători de balene experimentați, și pe uscat, cu naturaliști învățați. Părerea mea inițială rămâne neschimbată, dar nu e decât o părere.

Întrebarea este ce anume e și unde se află pielea balenei. Știi deja ce este untura ei. Această untură are consistența solidă a cărnii de vită, dar e mai elastică și mai compactă, iar grosimea ei e undeva între opt sau zece și doisprezece inci.

Acum, oricât de absurd ar părea la început să vorbim despre pielea unei creaturi ca fiind atât de groasă și tare, totuși în acest caz acestea nu sunt argumente împotriva unei asemenea presupuneri, deoarece nu poți jupui de pe balenă alt înveliș în afară de acea untură. Și ce e învelișul exterior al unui animal, dacă este suficient de dens, altceva decât pielea? E adevărat că de pe trupul nedespicat al balenei se poate lua, zgâriind cu mâna, o substanță foarte subțire și transparentă, semănând întrucâtva cu cea mai subțire foiță de gelatină, dar aceasta este aproape la fel de flexibilă și fină ca satinul – este așa doar înainte de a se usca, după care nu numai că se strânge și se îngroașă, dar se și întărește și se fărâmițează. Eu am câteva astfel de bucăți uscate, pe care le folosesc ca semne în cărțile despre balene. Sunt transparente, după cum am mai

spus, iar atunci când sunt așezate pe pagină, îmi place să cred că au puterea de a mări. Oricum ar fi, este plăcut să citești despre balene prin ochelarii lor, ai putea spune. Iată unde vreau să ajung: acea substanță subțire, gelatinoasă, care, recunosc, învelește tot trupul balenei, nu poate fi considerată pielea creaturii, ci pielea pielii, ca să zic așa, căci ar fi ridicol să se spună că învelișul giganticei balene este mai subțire și mai fin decât pielea unui nou-născut. Dar ajunge cu asta.

Presupunând că untura este pielea balenei, atunci când această piele, în cazul unui Cașalot cu adevărat mare, dă o sută de butoaie de seu, și când se ia în considerare că, prin cantitate sau mai bine-zis prin greutate, acest seu în starea sa naturală nu este decât a treia pătrime din întregul înveliș, îți poți face o idee despre cât de mare este acest pește, când doar o parte din tegumentul lui se poate transforma într-un asemenea lac de lichid. Socotind că vin zece butoaie pe fiecare tonă, numai a treia pătrime a pielii balenei cântărește așadar zece tone.

Partea vizibilă a Cașalotului viu nu e cea mai neînsemnată dintre minunile pe care și le arată el. Aproape întotdeauna el este acoperit de-a lungul și de-a latul de nenumărate și dese dungii, asemenea celor din cele mai delicate gravuri italienești. Însă aceste semne nu par a fi imprimare pe substanța gelatinoasă despre care am vorbit mai devreme, ci par să se vadă prin ea, de parcă ar fi fost tăiate chiar în trupul său. Dar asta nu e tot. În anumite împrejurări, o privire ageră observă că acele semne dungate, ca o adevărată gravură, nu sunt decât decorul unor alte semne. Acestea sunt hieroglife, căci dacă numiți acele încifrări misterioase de pe pereții piramidelor hieroglife, atunci acesta este cuvântul potrivit pentru a le descrie. Amintindu-mi de hieroglifele de pe un anumit Cașalot, am fost uimit să văd o plăcuță reprezentând vechile semne indiene scobită pe faimoasele palisade hieroglifice de pe malurile cursului superior al râului Mississippi. La fel ca acele stânci mistice, balena însemnată la fel de mistic rămâne indescifrabilă. Aluzia la pietrele indiene îmi aduce aminte de altceva. Pe lângă toate trăsăturile pe care le prezintă Cașalotul prin înfățișarea sa, nu de puține ori își arată spatele, și mai ales lateralele, cu dungile sale obișnuite, șterse în mare

parte din cauza numeroaselor zgârieturi neregulate și învălmășite. Aș spune că rocile coastei din New England, despre care Agassiz¹ crede că ar purta semnele brutalelor ciocniri cu marile aisberguri plutitoare, ei bine, aș spune eu, acele stânci seamănă destul în această privință cu Cașalotul. Mi se mai pare, de asemenea, și că aceste zgârieturi au apărut probabil în urma luptelor cu alte balene, căci cel mai adesea le-am văzut la mării și solizii masculi ai speciei.

Încă două cuvinte despre această piele sau untură a balenei. S-a spus deja că aceasta este jupuită de pe ea în fâșii mari, numite bucăți de pătură. Ca și cei mai mulți termeni maritimi, acesta este ales bine și cu însemnătate, căci balena este într-adevăr învelită în untură ca într-o pătură sau o plapumă, sau, și mai bine, ca într-un poncho indian tras peste cap și care își are poalele la coadă. Din cauza acestei pături călduroase se simte balena la fel de bine în orice fel de vreme, de mare, de moment sau de curent. Ce s-ar alege de o Balenă de Groenlanda dacă, în mările tremurătoare și înghețate din nord, nu ar avea această haină? Este adevărat că sunt găsiți în aceste mări hiperboreene unii pești foarte slabi, dar aceștia, luați aminte, au sângele rece și nu au nici plămâni, iar pânțele lor sunt ca niște frigidere; aceste creaturi se încălzesc la adăpostul aisbergurilor, cum se ghemuiește un călător în miezul iernii la focul dintr-un han. Iar balena, ca și omul, are plămâni și sânge cald. Dacă îi îngheață sângele, moare. Ce lucru de mirare că acest monstru, pentru care căldura este tot atât de necesară ca și pentru om, se simte ca la el acasă, scufundat toată viața până la buze în acele mări arctice, pe când omul, dacă se întâmplă să cadă peste bord, este găsit câteodată după luni bune plutind înghețat bocnă prin mijlocul câmpiilor de gheață, asemenea unei muște înțepenite în chihlimbar! Este însă și mai de mirare că, după cum s-a arătat prin experimente, sângele unui urs polar este mai cald decât cel al unui negru din Borneo în mijlocul verii.

Îmi pare că prin acestea ni se arată rara virtute a unei strașnice tării personale, a unor pereți groși și a unui interior spațios. Oh! Pământeanule! Admiră și modelează-te după

¹ Louis Agassiz (1807-1873) - zoolog și geolog elvețian (n.t.).

balenă! Păstrează-te și tu călduros printre ghețuri, trăiește pe lumea aceasta fără a te lega de ea. Fii rece la Ecuator, ține-ți sângele lichid la Poli. Ca marele dom de la Sfântul Petru și ca marea balenă, păstrează în toate anotimpurile temperatura ta.

Cât de ușor și fără de speranță se dau aceste lecții!

Cât de puține dintre clădiri au domul de la Sfântul Petru și dintre creaturi, cât de puține sunt la fel de mari!

Înmormântarea

Trageți lanțurile! Lăsați hoitul în urmă!
Marile vinciuri își făcuseră datoria. Trupul jupuit și alb al balenei decapitate strălucește ca un sicriu de marmură. Deși și-a schimbat culoarea, nu a pierdut nimic din mărime. Este încă imens. Plutește din ce în ce mai departe, în timp ce apa ce îl înconjoară se zbate și clocotește de la rechinii nesătui, iar aerul de deasupra este tulburat de stoluri rapace de păsări croncănitoare, ale căror ciocuri se înfig în balenă ca tot atâtea pumnale. Marea fantomă albă și decapitată plutește mai departe și mai departe de corabie. iar cu fiecare metru parcurs, ceea ce par a fi kilometri pătrați de rechini și kilometri pătrați de păsări întăresc larma ucigașă. Din corabia care aproape stătea pe loc, această priveliște hidoasă se arată timp de ore întregi. Sub cerul senin și azuriu, pe luciul frumoasei mări, mișcate de brize voioase, grămada moartă plutește fără încetare până se pierde în depărtări.

Iată o înmormântare foarte caraghioasă și zeflemitoare! Vulturii mării sunt toți în doliu cucernic, rechinii aerului poartă meticuloși negru sau pestriț. Puțini dintre ei ar fi ajutat balena cât era în viață dacă ar fi avut nevoie de ei, dar la praznicul de înmormântare sunt cuvioși și se arată. Vai! Oribil vulturism al lumii, de care nici cea mai măreață balenă nu are scăpare.

Însă acesta nu este sfârșitul. În timp ce trupul este batjocorit, un spirit răzbunător supraviețuiește și plutește deasupra ca să înspăimânte. Zărit de vreun vas de război sau de vreo barcă descoperitoare zănatică și străină, atunci când distanța prea mare ascunde stolurile de păsări înnebunite, dar se vede încă grămada albă plutind în lumina soarelui și spuma albă care se sparge de ea, imediat trupul inocent al balenei este descris în jurnalul de bord cu degete tremurătoare: „Bancuri, stânci și valuri mari prin împrejurimi. Atenție!”. Apoi, ani la rând, probabil, vasele vor ocoli acest loc, sărind peste el cum sar oile nătânge peste nimic, deoarece conducătoarea lor sărise acolo înainte atunci când fusese ridicat un băț. Iată care este legea precedentelor, iată folosul tradiției, iată povestea supraviețuirii încăpățânate a vechilor credințe ce nu privesc lumea pământească și care acum nici nu mai sălășluiesc în țării. Iată ortodoxia!

Astfel, deși în timpul vieții trupul uriaș al balenei și-a îngrozit, poate, dușmanii, în moarte, stafia sa nu face decât să sperie fără temei o lume întreagă.

Tu crezi în fantome, prietene? Mai sunt și altele în afară de cea de la Cock-Lane și există oameni mai profunzi decât doctorul Johnson care cred în ele.

Sfinxul

Au trebuia să omit faptul că, înainte de a fi jupuit complet trupul monstrului, acesta a fost decapitat. Decapitarea cașalotului este o ispravă anatomică savantă, cu care se mândresc chirurșii de balene experimentați, și asta nu fără temei.

Gândește-te că balena nu are nimic care să se poată numi gât, din contră, acolo unde par a se împreuna capul și trupul este cea mai groasă parte a corpului său. Amintește-ți, de asemenea, că chirurgul trebuie să lucreze de deasupra, iar între el și pacientul său se interpune o distanță de opt sau zece picioare, iar pacientul este aproape ascuns într-o mare neagră, tălăzuită și deseori agitată și involburată. Ia seama, de asemenea, că în asemenea condiții potrivnice el trebuie să taie adânc în pește și în această stare îngropată, fără ca măcar să arunce o privire în gaura ce se strânge întruna, trebuie să ferească toate părțile alăturate și interzise și să împartă șira spinării într-un anume loc, la mică distanță de pătrunderea sa în țeastă. Nu te minunezi de fala lui Stubb, care nu a cerut decât un răgaz de zece minute pentru a decapita un Cașalot?

După ce e tăiat, capul e aruncat la pupa și ținut acolo de un cablu până când e jupuit trupul. După aceasta, dacă aparține unei balene mici, este tras pe punte ca să se hotărăscă ce o să se facă în privința lui. Dar asta e imposibil de făcut cu un

monstru adult, căci capul său e o treime din toată masa sa, iar pentru a ține suspendată o astfel de sarcină, chiar și pentru cabestanul balenierei, ar fi ca și cum ai încerca să cântărești un hambar olandez în balanța unui bijutier.

După ce fu decapitată și jupuită balena, capul fu atârnat de parapetul navei, scos doar pe jumătate din apă pentru a fi încă împins în sus de elementul său natural. Acolo, cu vasul încordat aplecat abrupt peste el, din cauza greutateii imense pe care o susținea arborele inferior și cu fiecare braț de vergă de pe partea aceea alungindu-se ca o macara peste valuri, acolo, capul însângerat atârna de mijlocul „Pequodului” ca și cel al imensului Holofernes de cingătoarea Juditei¹.

Când fu terminată și această treabă se făcuse ora amiezii și marinarii coborâră pentru a mânca. Peste puntea ce mai adineauri fierbea se lăsase acum liniștea. O tăcere arămie, ca un lotus galben imens, își desfăcea din ce în ce mai mult petalele tăcute și nedefinite peste mare.

Nu trecu mult timp și în această tăcere urcă Ahab din cabina lui. Dând de câteva ori roată dunetei, se opri să privească peste margine, apoi, întinzându-se spre lanțurile mari, luă cazmaua lui Stubb, care rămăsese acolo după decapitarea balenei și, înfigând-o în partea de jos a grămezii suspendate, prinse celălalt capăt ca o cârjă la subsuori și rămase așa aplecat fixând capul cu privirea.

Era un cap negru și țuguat și cum stătea acolo în mijlocul liniștii mormântale părea a fi Sfinxul în deșert.

— Vorbește, căpățână mare și venerabilă, murmură Ahab, deși nu ai barbă, ești ici și colo acoperită de mușchi; vorbește, mărețe cap, și spune-ne ce secret ții în tine! Dintre toți scufundătorii, tu te-ai scufundat cel mai adânc. Capul acesta pe care strălucește soarele amiezii a umblat pe lângă temeliiile lumii. Acolo unde ruginesc nume și nave necunoscute și putrezesc ancore și speranțe neîmpărtășite, unde în criminala-i cală fregata pământului e încărcată cu oasele milioanelor de oameni înecați, acolo, în acea lume înfricoșată a apelor, acolo îți era casa. Tu ai ajuns acolo unde clopotul și scafandrul nu au ajuns niciodată, ai dormit lângă nenumărați marinari.

¹ Judita – frumoasa evreică care își salvează orașul, Betuha, de atacatorul Holofernes, momindu-l și tăindu-i capul (n.t.).

acolo unde mame care nu-și află somnul și-ar da și viața să se poată întinde. Ai văzut iubiți înlănțuiți sărind din corabia lor cuprinsă de flăcări; inimă lângă inimă s-au scufundat sub valurile unduitoare, credincioși unul altuia atunci când cerurile păreau a-i fi trădat. Ai văzut secundul ucis când a fost aruncat de pirăți de pe punte în miezul nopții; ore întregi s-a scufundat în întunericul pântecelui nesătul, pe când ucigașii lui și-au continuat drumul nestingheriți, iar fulgere scurte loveau corabia alăturată care altminteri ar fi dus un soț bun în brațele întinse și pline de dor ale soției sale. Capule! Tu ai văzut destule ca să amesteci planetele și să-l faci pe Avraam necredincios, și acum nu scoți un cuvânt?

— O velă!, strigă o voce puternică din vârful arboretului.

— Așa? Ei, ăsta-i motiv de bucurie!, strigă Ahab îndreptându-se deodată și norii cenușii se risipiră de pe fruntea sa. Strigarea asta plină de viață pe o asemenea liniște aproape că ar converti un om mai bun. În ce parte?

— Trei grade în față spre tribord, domnule, și își aduce vântul spre noi!

— Din ce în ce mai bine, omule. Dac-ar veni Sfântul Pavel pe același drum să își aducă adierea spre sufocarea mea! O. Natură, și tu, suflet al omului! Nu se poate spune cât de legați sunteți între voi! Nici cel mai mic atom nu se mișcă și nu există în materie fără a avea o oglindire vicleană în minte.

Povestea lui Ieroboam

Briza și corabia se apropiau mână în mână, dar vântul ajunsese primul și „Pequodul” începu să se legene. Încet, încet, văzute prin ocean, bărcile și catargele pline de marinari dovediră că era o balenieră. Dar fiind atât de departe în direcția vântului și trecând departe, părând a se îndrepta spre un alt teritoriu, „Pequodul” nu putea spera să o ajungă. Astfel că se pregăti semnalul ca să se vadă ce răspuns avea să primească.

Aici trebuie spus că, asemenea vaselor din marina militară, corăbiile Flotei Americane de Baleniere au fiecare semnalul ei, iar toate semnalele sunt notate într-un catastif lângă numele vasului respectiv și fiecare căpitan are câte unul. Astfel, căpitani balenierelor se pot recunoaște unul pe altul în largul oceanului, chiar și de la depărtări mari, și nu cu multă ușurință. Vasul străin răspunse semnalului „Pequodului” dându-l, la rândul lui, pe al său, arătând astfel că nava era „Ieroboam”¹ din Nantucket. Ajustând brațele velilor, se opri, se așeză în travers față de „Pequod” și lăsă pe apă o barcă. Acesta se apropie în curând, dar în timp ce se așeza scara laterală la ordinele lui Stubb, străinul făcu semn din barcă arătând că acest gest nu era necesar. Se pare că pe

¹ Ieroboam – rege al triburilor israelite, pedepsit pentru idolatrie cu moartea fiului său (n.t.).

vas izbucnise o epidemie teribilă și că Mayhew, căpitanul, se temea să nu îmbolnăvească și echipajul „Pequodului”, deoarece, deși el și echipajul din barcă nu erau atinși, deși corabia se afla la o jumătate de bătaie de pușcă, deși între nave marea și aerul se rostogoleau și pluteau nestăpânite, ținând cont de obiceiurile de pe uscat în caz de carantină, refuză categoric să intre în contact direct cu „Pequodul”. Acest lucru nu împiedică defel comunicarea. Păstrând o distanță de câțiva yarzi între ea și corabie, barca de pe „Ieroboam” reușea, ajutându-se de vâsle să rămână paralelă cu „Pequodul”, în timp ce acesta înainta greoi prin apă cu vela mare mascată, căci deja vântul începuse să bată cu putere; câteodată, împinsă de câte un val mare, barca ajungea mai în față, însă era adusă cu dibăcie înapoi la locul ei. În felul acesta, printre astfel de întreruperi, când și când, între cele două părți se ducea o discuție, dar în anumite momente ea era curmată de alt fel de întreruperi.

Pe barca de pe „Ieroboam” vâslea un om cu o înfățișare stranie chiar și pentru viața tumultuoasă de pe balenieră, unde toate trăsăturile individuale se amestecau între ele. Era un tinerel mic și scund, cu fața stropită cu pistrui și avea părul nemaipomenit de blond. Era înveșmântat într-o haină cu poalele lungi, croită ca o robă de cabalist de culoare maroniu închis, ale cărei mâneci erau suflecate peste încheieturi. În ochii săi se citea un delir adânc, fanatic.

Imediat ce zări această figură, Stubb exclamă:

— El e! El e lașul cu poale lungi despre care ne-a povestit echipajul de pe „Town-Ho”!

Stubb vorbea despre o poveste stranie de pe „Ieroboam” și despre un anume marinăr din echipajul vasului, istorie care se întâmplase înainte ca „Pequodul” și „Town-Ho” să se întâlnească. Din povestire și din ce se mai află pe urmă, se pare că mișelul despre care era vorba câștigase o nemaipomenită putere asupra aproape tuturor celor de pe „Ieroboam”. Aceasta era povestea sa:

Fusese crescut în obștea smintită a Shakerilor din Neskayuna¹, unde era socotit un mare profet. În adunările

¹ Numele comun al unei secte numite „Societatea unită a credincioșilor în a doua venire a lui Hristos”, înființată de Ann Lee, în Anglia, în 1747, care derivă din secta Quakerilor, stabiliți în apropierea orașului Neskayuna (n.t.).

lor nebunești și secrete, acesta se coborâse de câteva ori din tavan printr-o trapă, anunțând vărsarea celei de-a șaptea cupe a apocalipsei pe care o ținea în buzunarul de la vestă, dar care, în loc să conțină praf de pușcă, se spunea că ar fi plină cu laudanum. Simții dintr-odată chemarea apostolică, așa că părăsi Neskayuna pentru Nantucket unde, cu viclenia ce se apropia de nebunie, își luă o înfățișare mai normală și mai zdravănă și își oferî ajutorul ca începător pentru călătoria de vânatoare a „Ieroboamului“. Fu tocmit, dar imediat ce nava se îndepărtă de uscat, sminteala lui izbucni iar.

Declară că este Arhanghelul Gabriel și îi porunci căpitanului să se arunce peste bord. Își scrisese manifestul prin care se autoproclamă mântuitorul tuturor insulelor din mare și vicar general al întregii Oceanii. Seriozitatea nestrămutată cu care declară acestea, planul întunecat și îndrăzneț al imaginației sale neostoite și excitate, împreună cu groazele supranaturale ale adevăratului său delir se adunară și îl învăluiră pe Gabriel în mințile ignorante ale echipajului cu un vâl de sfîntenie. Mai mult decât atât, se temeau de el. Cum un astfel de om nu era de mare folos la bord, mai ales că nu muncea decât atunci când binevoia el, căpitanul necredincios ar fi scăpat de el cu dragă inimă, însă, prinzând de veste că intenția acestuia era să-l lase în primul port, Arhanghelul desfăcu numaidecât toate peceteile și cupele și prevesti distrugerea necondiționată a corăbiei și întregului echipaj dacă această intenție avea să fie dusă la bun sfârșit. Atât de mare era înrâurirea sa asupra discipolilor săi, că aceștia se duseră la căpitan și îi spuseră că, dacă îl debarcă pe Gabriel, nu va mai rămâne niciunul dintre ei la bord. Căpitanul fu astfel nevoit să renunțe la plan. Aceștia nu aveau să îngăduie nici ca Gabriel să fie tratat cumva rău, orice ar fi zis sau făcut, așa că acesta ajunsese să fie liber ca pasărea cerului la bordul vasului. Urmarea acestor întâmplări fu ca omul să prindă ură pe căpitan și pe secunzi și, cum izbucnise și epidemia, avea mai multă putere ca niciodată profetînd că ciuma, cum o numea el, se abătuse asupra lor la comanda sa și va dispărea doar când va binevoi el. Marinarii, majoritatea oameni săraci cu duhul, se ploconeau și unii chiar se gudurau pe lângă el, ascultându-i poruncile și cînstindu-l câteodată ca pe un zeu. Asemenea lucruri par de necrezut, dar,

oricât de uimitoare ar fi, sunt adevărate. Istoria fanaticilor nu este nici pe departe la fel de uimitoare în ceea ce privește nemăsurata înșelăciune de sine a fanaticului pe cât este de nemăsurată puterea cu care îi minte și îi vrăjește pe ceilalți. Dar este momentul să ne întoarcem la „Pequod“.

— Nu mă tem de epidemia ta, omule, spuse Ahab peste parapet căpitanului Mayhew care stătea la pupa bărcii. Urcă la bord!

Gabriel însă sări imediat în picioare.

— Gândește-te! Gândește-te la frigurile galbene și biliare! Ia seama la îngrozitoarea ciumă!

— Gabriel! Gabriel!, strigă căpitanul Mayhew, tu să... Dar chiar în acea clipă un val înalt împinse barca departe și vârtoarea ei înecă toate cuvintele.

— Ați văzut Balena Albă?, întrebă Ahab când barca pluti iar aproape.

— Gândește-te, gândește-te la barca ta de vânătoare, sfărâmată și scufundată! Ferește-te de coada ei îngrozitoare!

— Iar îți spun, Gabriel, că...

Dar din nou barca fu smulsă de parcă ar fi fost prinsă de dușmani. Nu se mai auzi niciun cuvânt timp de câteva momente, în timp ce valuri involburate se rostogoleau în jur, iar printr-unul dintre capriciile mării, acestea păreau a coborî în loc de a se înălța. Între timp, capul agățat al Cașalotului se zgâlțâia cu putere și Gabriel fu văzut privindu-l mai înspăimântat decât i-ar fi îngăduit firea sa de arhanghel.

Când se sfârși acest interval, căpitanul Mayhew începu o poveste întunecată despre Moby Dick, nu fără a fi întrerupt deseori de Gabriel, ori de câte ori îi era rostit numele, și de marea involburată care părea a fi făcut un pact cu el.

Se pare că „Ieroboamul“ nu plecase de mult de acasă când, întâlnindu-se cu o balenieră, oamenii aflară de existența lui Moby Dick și de năpastele pe care le făcuse. Absorbînd cu lăcomie această noutate, Gabriel îl avertiză solemn pe căpitan să nu atace Balena Albă dacă aveau să o întâlnească și anunțând prin aceste baliverne nebunești că era nici mai mult, nici mai puțin decât zeul încarnat al Shakerilor. Dar atunci când, la un an sau doi după aceea, Moby Dick fu zărit din vârfurile catargelor, Macey, secundul, arse de nerăbdare

să-l întâlnească și, cum căpitanul nu era împotriva acestei șanse, în ciuda tuturor acuzelor și amenințărilor arhanghelului, Macey reuși să convingă încă cinci oameni să-l însoțească în barcă. Plecă alături de ei și după ce văsliră mult și obositor și trecură prin încercări primejdioase și nefructuoase, reuși în sfârșit să înfigă un harpon.

Între timp, Gabriel se urcase în vârful arboretului mare și își agita mâna cu mișcări nebunești strigând profetii ale sfârșitului apropiat al acestor nelegiuți ce îi nesocoteau divinitatea. În timp ce secundul Macey stătea în picioare la prora bărcii și cu toată însuflețirea neamului său își vărsa toate sudălmile asupra balenei, încercând să găsească un moment propice ca să arunce sulița, iată!, o umbră mare și albă se ridică din apă și cu o mișcare rapidă ca de evantai le tăie răsuflarea tuturor văslașilor. În clipa următoare, ghinionistul secund, atât de plin de viața involburată, fu aruncat în aer și, descriind un arc larg în coborâre, căzu în mare la o distanță de cincizeci de yarzi. Bărcii nu îi sări nici măcar o așchie și niciunui văslaș nu i se clinti niciun fir de păr, dar secundul se duse la fund pentru totdeauna.

Este bine să adaug aici că, dintre accidente fatale ale pescuitului, acest fel este probabil cel mai întâlnit. Câteodată nimic nu este vătămat în afară de omul care piere astfel; deseori, este smulsă prora sau bordul pe care stă conducătorul și se duce la fund odată cu trupul. Dar cea mai stranie treabă este că s-a întâmplat nu doar o dată ca, atunci când se recuperează corpul, acesta să nu aibă niciun semn de lovitură, dar omul să fie mort de-a binelea.

Întreaga nenorocire, cu trupul aruncat al lui Macey, fu văzută de pe corabie. Cu un strigăt pițigăiat, Gabriel opri echipajul îngrozit de la vânătoare: „Cupa! Cupa!“. Teribila întâmplare îi dădu mai multă putere arhanghelului, deoarece discipolii lui naivi credeau că o prevestise și nu că făcuse o profecie în linii mari pe care putea oricine să o facă și să nimerească o țintă din toate câte erau. Deveni o groază nemar-pomenită la bordul corăbiei.

După ce își termină Mayhew povestirea, Ahab începu să îi pună asemenea întrebări că străinul nu se putu opri să întrebe

dacă avea de gând să vâneze Balena Albă în caz că s-ar fi ivit șansa. La aceasta, Ahab răspunse:

— Da.

Imediat, Gabriel se ridică iar în picioare uitându-se la bătrân și exclamă, vehement, cu arătătorul îndreptat în jos:

— Gândește-te, gândește-te la blasfemator – mort și căzut acolo –, teme-te de sfârșitul lui!

Ahab se întoarse nepăsător și îi spuse lui Mayhew:

— Căpitane, tocmai mi-am amintit de tolba cu scrisori. Am acolo o scrisoare pentru unul dintre ofițerii tăi, dacă nu mă înșel. Starbuck, uită-te în tolbă!

Fiecare corabie poartă un număr mare de scrisori pentru diferite vase, a căror sosire la destinatari depinde de întâlnirea întâmplătoare a acestora în cele patru oceane. Astfel, cele mai multe scrisori nu ajung unde trebuie și multe sunt primite la doi sau trei ani de la scrierea lor.

Starbuck se întoarse în curând cu o scrisoare în mână. Era foarte mototolită, udă și acoperită cu pete mici și verzi de mucegai, deoarece fusese păstrată într-un sertar întunecat din cabină. Numai Moartea însăși putea fi curierul unei astfel de scrisori.

— Nu poți să o citești?, întrebă Ahab. Dă-o încoace, băiete! Da, da, e o mângălitură ștearsă; ce-i asta?

În timp ce o studia, Starbuck luă bățul lung al unei cazmale și creștă ușor cu cuțitul unul din capete pentru a înfige acolo scrisoarea și pentru a o întinde în acest fel către barcă fără ca aceasta să se mai apropie de navă.

Între timp, ținând scrisoarea în mână, Ahab mormăia:

— Domnul Har-yes, domnul Harry – e scrisul mic al unei femei, zic eu al nevastei – așa! Domnul Harry Macey, corabia „Ieroboam“. E vorba despre Macey, iar el e mort!

— Sărmanul băiat! Sărmanul băiat! Și mai e și de la nevastă, suspină Mayhew. Ei, dă-mi-o!

— Nu, păstrează-o, îi strigă Gabriel lui Ahab, și dumneata tot acolo te îndrepti.

— Mii de blesteme pe capul tău!, strigă Ahab. Căpitane Mayhew, pregătește-te să o primești, spuse, și, luând misiva fatală din mâinile lui Starbuck, o fixă în creștătura bățului și o întinse către barcă. Însă cum făcu aceasta, vâslașii se

opriră deodată din treabă și barca pluti către pupa corăbiei, astfel că scrisoarea ajunsese în dreptul mâinii nerăbdătoare a lui Gabriel. O apucă pe dată, luă cuțitul bărcii și, înfigând scrisoarea în el, îl trimise cu încărcătura lui înapoi pe vas. Căzu la picioarele lui Ahab. Gabriel le strigă apoi camarazilor săi să se îndepărteze, și astfel barca răzvrătită se îndepărtă degrabă de „Pequod“.

Când, după această întâmplare, marinarii se întoarseră la munca lor asupra jiletcii balenei, se auziră multe vorbe stranii în legătura cu toată această treabă ciudată.

Funia de maimuță

In treaba tumultuoasă de a tăia și a împărți balena, echipajul aleargă tot timpul de colo-colo. Acum e nevoie de brațe aici și după aceea e nevoie de ajutor dincolo. Nu se poate sta locului, căci peste tot trebuie să se facă de toate în același timp.

La fel e și pentru cel care se încumetă să descrie scena. Trebuie să ne întoarcem puțin pe urmele noastre. S-a spus că, atunci când se creștase pentru prima oară spinarea balenei, cârligul de untură fusese înfipt în gaura tăiată prima oară de cazmalele secunzilor. Dar cum se întâmplă ca o greutate atât de mare și de instabilă ca acel cârlig să fie fixată în acea gaură? El fusese înfipt acolo de către prietenul meu Queeqeug, a cărui datorie de harponier era să se coboare pe spinarea monstrului pentru această ispravă.

Dar în foarte multe cazuri întâmplarea face ca harponierul să trebuiască să rămână pe balenă până când toată operațiunea de întindere și jupuire este încheiată.

Balena stă scufundată aproape în totalitate, în afară de părțile pe care se lucrează. Așa că acolo, la zece picioare sub nivelul punții, bietul harponier se chinuiește să rămână la suprafață, jumătate pe balenă și jumătate în apă, în timp ce grămada imensă se rostogolește sub el ca o depănătoare. În acel moment, Queeqeug era îmbrăcat în costumul scoțienilor – o fustă și șosete –, în care mi se părea că îi stă nemaipomenit

de bine. Nimeni nu îl observă mai bine ca mine, după cum se va vedea.

Fiind vâslașul-șef al sălbaticului, adică acela care mânduiește vâsla de la proră în barca sa (a doua din față), era de datoria mea bucuroasă să-l ajut în timp ce el se chinuia în patru labe pe spinarea balenei moarte. Știi cum arată băieții indieni care țin o maimuță dansatoare legată cu o frânghie lungă?! Tot așa, de pe parapetul corăbiei, îl țineam și eu pe Queequeg în mare cu ceea ce se numește în domeniu o frânghie de maimuță, legată de câteva pânze înfășurate în jurul salelor lui.

Era o treabă amuzant de primejdioasă pentru amândoi, căci, înainte de a trece mai departe, trebuie spus că frânghia de maimuță era legată la ambele capete, deci atât de betelia de pânză a lui Queequeg, cât și de a mea, care era mai mică și din piele. Așa că la bine și la rău, noi doi, pentru moment, eram căsătoriti. Dacă bietul Queequeg se scufunda de tot, atunci obiceiul și onoarea cereau ca, în loc să fie tăiată frânghia, să fie lăsată să mă tragă după el în mormânt. Astfel ne unea o legătură siameză alungită. Queequeg era fratele meu geamăn nedespărțit, iar eu nu puteam scăpa de primejdiile teribile aduse de legătura de cânepă.

Atât de puternică și metafizică îmi păru situația mea atunci, încât privindu-i cu atenție mișcările, mi se păru foarte limpede că persoana mea se sudase de-acum într-o împreunare de două persoane, că libertatea mea primise o lovitură de moarte și că greșeala sau nenorocul altuia mă putea arunca și pe nevinovatul de mine într-o moarte sau o nenorocire nemeritate. Astfel, văzui că providența acordă un anumit răgaz, căci dreptatea egalității sale nu ar fi permis o asemenea nedreptate. Gândindu-mă totuși în continuare – în timp ce îl mai smuceam din când în când dintre balenă și corabie, care amenințau să-l strivească între ele –, gândindu-mă în continuare, cum spuneam, văzui că situația aceasta a mea era de fapt starea tuturor muritorilor care trag aer în piept, doar că, în cele mai multe cazuri, aceștia au o legătură siameză cu mai mulți alți muritori. Dacă îți falimentează bancherul, te duci și tu la fund, dacă spițerul îți dă din greșală otravă în loc de pastile, mori. E adevărat că poți zice că, dacă ai mare

grijă, poți scăpa de acestea și de multe alte ghinioane din viață. Dar, deși mânuiam frânghia lui Queequeg cât puteam de grijuliu, câteodată tot o mai smucea așa de tare că eram gata să alunec peste bord. Nu puteam să îmi scot din minte că orice aș fi făcut nu aveam decât unul dintre capete în grijă¹.

Am spus că îl trăgeam pe bietul Queequeg dintre balenă și barcă, unde mai cădea din când în când din cauza învârtirii și a mișcării nepotolite ale celor două. Dar aceasta nu era singura primejdie. Fără a fi îngroziiți de măcelul care se abătuse asupra lor în timpul nopții, rechinii, atâtați mai tare de sângele care se scurgea din cadavru, roiau turbați în jurul lui ca niște albine în jurul stupului. Iar Queequeg stătea chiar în mijlocul lor, împingându-i deseori la o parte cu piciorul. Acest lucru ar părea de necrezut dacă nu ar fi adevărat că rechinii, fiind ademeniți de o pradă cum era balena moartă, deși mănâncă orice fel de carne, rareori se ating de oameni.

Cu toate acestea, e înțelept să fii atent la ei atunci când au început deja să prindă lacomi gustul. În afară de frânghia de maimuță, cu care îl îndepărtam când și când pe bietul om din apropierea vreunui rechin mai sălbatic, Queequeg avea și altă apărare. Suspendați peste margine într-una dintre schele, Tashtego și Daggoon fluturau întruna peste capul său două cazmale de balene ascuțite cu care omorau câți rechini puteau ajunge.

Această treabă a lor, desigur, era cât se poate de dezinteresată și de generoasă. Recunosc că nu îi doreau decât fericirea lui Queequeg, dar fiindcă se arătau prea zeloși și pripiți să îi fie prieteni și fiindcă și el, și rechinii erau câteodată ascunși de apa însângerată, acele cazmale nesocotite ale lor puteau mai degrabă să reteze un picior decât o coadă. Sărmanul Queequeg, presupun, întinzându-se gâfâind după cârligul de fier, nu făcea decât să se roage la Yojo și să își lase viața în mâinile zeilor săi.

— Ei bine, dragul meu tovarăș și frate geamăn, mă gândeam eu, în timp ce strângeam și lărgeam frânghia de câte

¹ Frânghia de maimuță se găsește pe toate baleniarele, dar numai pe „Pequod” maimuța și stăpânul său erau legați unul de celălalt. Această îmbunătățire a sistemului original fusese adusă de nimeni altul decât Stubb, pentru a-i oferi harponierului ce se afla în primejdie cea mai sigură garanție a loialității și agilității trăgătorului său (n.a.).

ori se ridica marea, ce mai contează, până la urmă? Nu ești tu oglindirea prețioasă a fiecărui om din această lume a vânătorii? Oceanul fără fund în care suspini este Viața, rechinii sunt dușmanii, iar acele cazmale sunt prietenii. Iar aflându-te între rechini și caznale, ești într-o mare încurcătură și primejdie.

Dar, curaj!, te așteaptă o mare veselie, Queequeg. Pentru moment, cu buzele vinete și ochii împăienjeniți, sălbaticul ostoit se urcă pe lanțuri și stătu picurând și tremurând peste margine. Intendentul se apropie și cu o privire binevoitoare și împăciuitoare îi dădu — ce? Niscaiva coniac încălzit? Nu! Ceruri! Îi dădu o cană caldă de apă cu ghimbir!

— Ghimbir? Îmi miroase a ghimbir?, întrebă Stubb suspicios apropiindu-se. Da, ghimbir trebuie să fie, spuse aruncând o privire în cana încă neîncepută. Apoi, stând o vreme neîncrezător, se îndreptă calm către intendentul uimit spunând:

— Ghimbir? Ghimbir? Să ai bunătatea de a-mi spune, domnule Dough-Boy, care este folosul ghimbirului? Auzi, ghimbir! Folosești ghimbirul drept combustibil ca să aprinzi focul în acest canibal înfrigurat? Ghimbir! Ce naiba e ghimbirul? Cărbune? Lemn de foc? Chibriturile diavolului? Iască? Praf de pușcă? Ce naiba e ghimbirul, te întreb, de îi dai o cană cu așa ceva bietului Queequeg?

— Pare că și-a băgat coada Societatea împotriva alcoolului în treaba asta, adăugă el deodată, apropiindu-se de Starbuck care venea din față, uitați-vă la cana asta, domnule; miroșiți-o, vă rog!

Privind apoi mina secundului, adăugă:

— Intendentul, domnule Starbuck, a avut îndrăzneala să îi ofere calomel lui Queequeg, chiar după ce acesta se dăduse jos de pe balenă. E intendentul spițer, domnule? Pot să întreb dacă asta e poțiunea de care e nevoie pentru a-i da puteri unui om pe jumătate înecat?

— Nu cred, spuse Starbuck, e o licoare destul de slabă.

— Da, da, intendent, strigă Stubb, o să te învățăm noi să-l mai adormi pe harponier. Aici nu-i nevoie de meșteșugul tău de spițer, vrei să ne otrăvești, ai? Ai pus asigurări pe viețile noastre și acum vrei să ne ucizi pe toți și să bagi câștigul în buzunar, asta vrei?

— N-a fost vina mea, strigă intendentul. Mătușa Caritatea a adus ghimbirul pe vas și m-a rugat să nu le dau niciodată spirtoase harponierilor, doar jub de ghimbir, așa îi zice.

— Jub de ghimbir? Tu ești un nemernic de ghimbir! Ia de-aici! Fugi în cămară și adu ceva mai bun. Sper că nu fac ceva rău, domnule Starbuck. Așa e ordinul căpitanului: grog pentru harponierul de pe balenă.

— Gata!, răspunse Starbuck, doar să nu mai dai în el, ci...

— Vai, dar eu nu rănesc atunci când dau, doar când lovesc o balenă sau ceva asemănător, iar băiatul acesta-i o nevăstuică. Ce spuneți, domnule?

— Doar asta: du-te jos cu el și ia ce vrei tu de acolo.

Când se întoarse, Stubb apărură cu o butelcuță neagră într-o mână și cu un fel de cutiuță de ceai în cealaltă. Prima conținea băutură și îi fu dată lui Queequeg, iar a doua era darul mătușicii, care fu împărțit cu generozitate valurilor.

Stubb și Flask ucid o Balenă Dreaptă

Trebuie ținut minte că în tot timpul acesta noi avem un cap mare de Cașalot atârnat peste marginea „Pequodului“. Trebuie însă să-l lăsăm acolo unde e până să avem ocazia să ne ocupăm de el. Acum ne presează alte subiecte și tot ce putem face în privința capului este să ne rugăm cerului să țină vinciurile.

În timpul nopții și dimineții trecute, „Pequodul“ plutise încet pe marea care, prin peticele de plancton galben, dădea indicii despre prezența Balenei Drepte, o specie de Leviatan despre care puțini credeau că se afla în acele momente în împrejurimi. Deși tot echipajul disprețuia capturarea unor creaturi atât de josnice, deși „Pequodul“ nu se ocupa deloc cu vânărea lor și deși trecuse pe lângă o mulțime de astfel de balene în apropierea Crozetelor fără a-și coborî bărcile, acum că un Cașalot fusese legat și decapitat, spre marea uimire a tuturor, furăm anunțați că ar trebui capturată o Balenă Dreaptă în acea zi, dacă se va ivi ocazia.

Nu așteptarăm prea mult. Jeturi înalte se iviră în bătaia vântului și două bărci, cea a lui Stubb și cea a lui Flask, fură trimise în urmărire. Depărtându-se din ce în ce mai mult, aproape că nu mai putură fi văzute deloc de marinarii din

găbie. Dar deodată, la depărtare, văzură o pată mare de apă involburată și înspumată și în curând venură vești de sus că una sau amândouă bărcile trebuie să fi prins o balenă.

Trecu o vreme și bărcile putură fi văzute trase chiar înspre vas de balena legată. Atât de aproape trecu monstrul de chilă că la început păru să o facă din răutate, dar deodată se duse la fund într-un vârtej la mai puțin de cincisprezece metri de parapete și dispăru de tot, de parcă se scufundase sub corabie.

— Taie! Taie!, fu strigătul de pe corabie către bărci care, pentru o clipă, părură a se izbi mortal de marginea vasului. Având însă destulă frânghie în ciubăre și cum balena nu se scufundă foarte repede, slăbiră multă sfoară și traseră în același timp cu toată puterea pentru a trece prin fața navei. Timp de câteva minute, lupta fu crâncenă, căci în timp ce ei slăbeau frânghia întinsă într-o direcție și își îndreptau vâslele în alta, strânsoarea smucită amenința să îi răstoarne. Dar ei nu voiau să câștige decât câteva picioare avans.

Nu se lăsară până nu le câștigară și imediat se simți un tremur ca un fulger trecând peste chilă până când frânghia întinsă, zgâriind fundul navei, se ivi de sub proră, trosnind, fremătând, scuturându-se de stropii care căzură în apă ca niște cioburi de sticlă în timp ce balena se ridică și ea la suprafață, iar bărcile fură libere să zboare din nou. Balena obosită își încetini fuga și, schimbând orbește direcția, ocoli pupa corăbiei trăgând cele două bărci după ea, astfel că făcură un cerc închis.

Între timp traseră din ce în ce mai mult de frânghii, până când o înconjurară de aproape din ambele părți și Stubb îl acompanie pe Flask suliță după suliță.

Astfel se învărti bătălia în jurul „Pequodului”, iar mulțimea de rechini care până atunci înotase în jurul Cașalotului se grăbi spre sângele proaspăt vărsat, bând cu sete la fiecare nouă lovitură ca israeliții ce se bucurau de izvoarele noi ce curgeau din stâncile crăpate.

În cele din urmă, jetul se îngroșă și, vărsând îngrozitor, balena se întoarse moartă cu burta în sus. În timp ce comandantii se ocupau să îi lege coada și să asigure cele necesare tractării, începură să discute între ei.

— Mă întreb ce vrea bătrânul cu grămada asta de untură proastă?, spuse Stubb dezgustat de gândul că trebuia să aibă de-a face cu un Leviatan atât de josnic.

— Ce vrea cu ea?, spuse Flask înfășurând niște frânghie în plus la prora bărcii, nu ai auzit niciodată că o corabie care are legat un cap de Cașalot la tribord și un cap de Groenlandeză la babord, nu ai auzit, Stubb, că o asemenea corabie nu se poate scufunda?

— De ce nu?

— Nu știu, dar l-am auzit pe gălbejitul de Fedallah zicând așa și el pare a ști toate farmecele corăbiilor. Câteodată însă cred că o să farmece vasul cu vraja rea. Nu-mi place deloc individul acela, Stubb. Ai observat vreodată că acel colț al lui pare sculptat ca un cap de șarpe?

— Dă-l încolo! Eu nu mă uit niciodată la el. Dar dacă se ivește ocazia într-o noapte întunecată ca el să stea aproape de parapet și să nu mai fie nimeni prin preajmă, uită-te acolo, Flask – spuse și arată înspre apă cu ambele mâini. Da, am s-o fac! Flask, eu cred că Fedallah este diavolul deghizat. Tu crezi balivernele alea despre cum a stat ascuns la bordul navei? Îți zic eu că e diavolul. Nu-i vezi coada doar pentru că o ascunde, o ține înfășurată în buzunar, probabil. Naiba să-l ia! Acum că mă gândesc mai bine, cere mereu câlți să și-i îndese în vârful cizmelor.

— Doarme cu cizmele-n picioare, nu? Nu are hamac, dar l-am văzut noaptea tolănit în rotocoalele de frânghie.

— Fără îndoială, asta-i din cauza cozii lui blestemată. O răsuțește, vezi tu, în gaura rotocolului.

— Ce o avea bătrânul de împărțit cu el?

— Cred că face vreun schimb sau vreun târg.

— Târg? Cu ce?

— Ei bine, vezi tu, bătrânul e chitit să prindă Balena Albă și diavolul încearcă să-l convingă să îi dea ceasul de argint, sau sufletul, sau ceva de genul acesta, ca să i-l dea pe Moby Dick.

— Ptiu! Stubb, tu precis aiurezi. Cum să facă Fedallah așa ceva?

— Nu știu, Flask, dar diavolul e un tip tare ciudat și viclean, îți zic eu. Se povestește că s-a dus să hoinărească

odată pe bătrânul vas amiral dând încet și drăcesc din coadă ca un domn și a întrebat dacă bătrânul guvernator era acasă. Ei bine, acesta era acasă și l-a întrebat pe diavol ce dorește. Diavolul, dând din copite, spuse: „Îl vreau pe John.“ „De ce?“, întreabă guvernatorul. „Ce te privește pe tine?, răspunse diavolul înfuriat. Vreau să-l iau.“ „Ia-l atunci“, zise guvernatorul și pe Dumnezeu, Flask, dacă diavolul nu l-a îmbolnăvit pe John de holeră asiatică până să termine cu el, eu mănânc balena asta dintr-o înghițitură. Haide, nu ai terminat acolo? Atunci trage și hai să ducem balena lângă corabie.

— Cred că îmi aduc aminte povestea pe care mi-ai spus-o, spuse Flask, când cele două bărci se îndreptau încet cu povara către vas. Dar nu îmi aduc aminte de unde o știi.

— Cei trei spanioli? Aventurile celor trei soldați sângeroși? Acolo ai citit-o, Flask? Cred că acolo.

— Nu, nu m-am uitat niciodată în cartea aceea, dar am auzit de ea. Spune-mi acum, Stubb, crezi că diavolul de care vorbeai e același despre care spui că se află acum la bordul „Pequodului“?

— Nu sunt eu același care a ajutat la uciderea acestei balene? Nu trăiește diavolul veșnic? Cine a mai văzut drac mort? Ai văzut tu vreun popă să poarte doliu după diavol? Iar dacă diavolul are o cheie ca să se intre în cabina amiralului, crezi că nu poate să se strecoare printr-un hublou? Ia spune-mi, domnule Flask!

— Cât de bătrân crezi că e Fedakkah, Stubb?

— Vezi tu catargul de acolo?, spuse arătând spre corabie. E bine, aia e cifra unu. Acum ia toate inelele de butoaie din cala „Pequodului“ și înșiră-le în drept cu ea ca zerouri, înțelegi? Ei bine, asta nu-i nici pe departe vârsta lui Fedallah. Toți dogarii de la începuturile lumii nu au destule inele ca să facă atâtea zerouri.

— Vezi tu, Stubb, cred că te-ai cam dat mare când ai zis că vrei să-i faci vânt lui Fedallah în mare dacă găsești ocazia. Dacă e el atât de bătrân pe cât arată inelele tale, și dacă trăiește veșnic, la ce bun să-l mai arunci peste bord? Ia spune-mi asta.

— Măcar să facă o baie bună.

— Dar o să se cațere înapoi.

— Îl arunc iar și iar.

— Și dacă i se năzare să te arunce și el pe tine și să te înee, atunci ce faci?

— Să-l văd încercând! I-aș învineți amândoi ochii de n-ar mai îndrăzni să își arate fața prin cabina căpitanului multă vreme, mai ales pe puntea de jos a vasului, acolo unde trăiește, și pe punțile de sus pe unde se tot furișează. La naiba cu diavolul, Flask! Crezi că mi-e frică de el? Cui îi e frică de el în afară de bătrânul guvernator care nu îndrăznește să-l prindă și să-l lege în cătușe așa cum merită, ci îl lasă să răpească oameni în voie? Da, a semnat un pact cu el, ca toți oamenii pe care îi răpește diavolul să-i perpelească el. Asta-i guvernatorul!

— Crezi că Fedallah vrea să-l răpească pe căpitanul Ahab?

— Dacă cred? În curând o să fii și tu sigur, Flask. Mă duc acum să stau cu ochii pe el și, dacă văd că se întâmplă ceva necurat, o să-l iau de gât și o să-i spun: ascultă la mine, Satană, n-ai să faci una ca asta!, iar dacă dă să scape, pe numele lui Dumnezeu, o să-mi vâr mâna în buzunarul lui și o să-i scot coada, o să o leg de cabestan, o să i-o trag și o să i-o răsucesc până se rupe de la rădăcină, vezi tu? Iar apoi, când o să se trezească arătând atât de urât, cred eu, o să fugă fără ca măcar să-și poată băga coada între picioare.

— Și ce o să faci cu coada, Stubb?

— Ce să fac cu ea? O vând drept bici de boi când ajungem acasă, ce altceva?

— Tu chiar crezi ce zici și ce-ai zis până acum?

— Cred, nu cred, uite că am ajuns lângă corabie.

Bărcile fură întâmpinate cu porunca să lege balena de babord, unde deja erau pregătite lanțurile și toate cele trebuincioase legării sale.

— Nu ți-am zis eu?, spuse Flask. O să vezi cât de curând capul Balenei Drepte atârnat pe partea cealaltă față de cel al Cașalotului.

După o vreme, spusele lui Flask se adevăriră. Înainte, „Pequodul“ se apleca abrupt asupra capului de Cașalot, iar acum, prin contragreutatea ambelor capete, își îndreptă chila, însă cu mare greutate. Tot așa, când încarci pe o parte capul

lui Locke, te înclini în acea direcție, dar dacă încarci pe partea cealaltă capul lui Kant, te îndrepti, însă ți-e greu. Astfel, unele minți încearcă mereu să îndrepte barca. Nătângilor!, aruncați toate aceste tărtăcuțe peste bord și veți pluti iar drept și ușor.

În ceea ce privește trupul Balenei Drepte, când este adusă lângă corabie, se îndeplinesc aceleași proceduri ca și în privința Cașalotului, doar că în cazul celui din urmă capul este tăiat cu totul, iar în cazul primului, buzele și limba sunt separate și urcate pe punte împreună cu bine cunoscutul os negru lipit de ceea ce se numește coroana. În această împrejurare, nu se făcu nimic din toate acestea. Hoiturile balenelor fură lăsate la pupă, iar corabia îngreunată de căpățâni semăna cu un catâr cărând două coșuri împovărate.

Între timp, Fedallah privea liniștit capul Balenei Drepte și în răstimpuri se uita când la încrețiturile ei adânci, când la cele din palma sa. Ahab se nimeri să stea în așa fel încât persanul stătea în umbra lui, iar dacă și umbra acestuia cădea tot acolo, se împletea cu cea a lui Ahab și o alungea. Pe măsură ce echipajul trudea, începu discuții stranii despre lucrurile ce se întâmplaseră.

Capul Cașalotului. Vedere prin contrast

Iată cele două balene apropiindu-și capetele. Să le alăturăm și să-l adăugăm și pe al nostru. Din marele ordin al Leviatanelor In-Folio, Cașalotul și Balena Dreaptă sunt de departe cele mai notabile. Sunt singurele balene vâdate de oameni. Pentru un ins din Nantucket, ele prezintă cele două extreme ale tuturor varietăților de balene cunoscute. Cum diferența dintre ele se vede cel mai bine la cap, cum câte un cap din fiecare atârână chiar acum de parapetul „Pequodului“ și cum ne putem plimba în voie de la unul la altul doar traversând puntea, unde, vreau să știu, poți găsi o ocazie mai bună pentru a studia practica cetologiei decât aici?

În primul rând, te izbește contrastul dintre aceste două capete. Amândouă sunt uriașe în toate privințele, dar cel al Cașalotului are o anume simetrie matematică ce îi lipsește, din păcate, celui al Balenei Drepte. Capul Cașalotului este mai distins. Privindu-l, îl socotești superior în ceea ce privește demnitatea sa. În această împrejurare, demnitatea este mai profundă datorită culorii de amestec de sare și piper din vârful capului, semn al vârstei înaintate și al unei vaste experiențe. Într-un cuvânt, este ceea ce pescarii numesc „o balenă căruntă“. Să notăm acum ceea ce este cel mai puțin deosebit între aceste capete, și anume cele mai importante organe: ochiul și urechea. Mult în spate pe lateralele capului și destul de jos, lângă colțul unde se unesc fălcile, dacă te uiți

cu atenție, vei vedea în cele din urmă un ochi fără gene, pe care l-ai lua drept ochiul unui mânz tânăr, atât de disproportionat este pe lângă imensitatea capului.

După această poziție laterală a ochiului balenei este limpede că nu poate vedea niciodată un obiect care se află drept în fața sa, cum nu l-ar putea vedea nici dacă ar fi în spate. Într-un cuvânt, poziția ochiului de balenă corespunde poziției urechii omului și poți să îți dai seama cum ți-ar conveni să vezi pieziș obiectele din jurul tău prin urechi. Ai afla că nu poți privi decât vreo treizeci de grade în față din raza privirii tale și încă vreo treizeci în spate. Dacă dușmanul tău de moarte s-ar apropia în fața ta cu un pumnal ridicat în miezul zilei, nu ai fi în stare să-l vezi, la fel cum nu ai putea să-l vezi nici dacă s-ar furișa prin spatele tău. Într-un cuvânt, ai avea două spate, ca să zic așa, dar ai avea în același timp și două fețe – două fețe laterale –, căci ce anume alcătuiește fața unui om, ce anume, spune-mi tu, dacă nu ochii?

De asemenea, în timp ce la majoritatea animalelor la care mă pot gândi acum ochii sunt așezați astfel încât să își îmbine puterea de vedere pentru a trimite creierului o singură imagine, nu două, strania poziție a ochilor balenei, despărțiți cum sunt de mulți metri cubi de cap tare care se înalță dintre ei ca un munte ce separă două lacuri din văi, acest fapt, desigur, trebuie să despartă oglindirile fiecărui organ independent. Așadar, balena vede o imagine pe o parte și alta pe cealaltă parte, în timp ce în mijloc trebuie că domnește un hău și un întuneric profunde. Se poate spune că omul privește lumea dintr-un chioșc cu două cercevele unite drept ferestre. Dar în ceea ce o privește pe balenă, cercevelele sunt separate total, alcătuind două ferestre deosebite, însă care slăbesc, din păcate, vederea. Această ciudățenie a ochilor balenei este un lucru de luat în seamă tot timpul în pescuit și trebuie ținut minte de cititor în cele ce urmează.

În ceea ce privește subiectul vederii Leviatanului, trebuie pusă o întrebare stranie și încurcată. Mă voi mulțumi însă doar cu o aluzie. Atât timp cât ochii omului sunt deschiși la lumină, vederea este un act involuntar, adică nu se poate abține să nu vadă orice obiect s-ar afla în fața lui. Cu toate acestea, omul învață din experiența altora că, deși poate absorbi imaginile tuturor lucrurilor deodată, îi este imposibil să examineze cu

atenție și pe de-a-ntregul două lucruri în același timp, oricât de mari sau de mici, chiar dacă stau alăturate și lipite unul de altul. Dacă însă separi aceste obiecte și îl învâlui pe fiecare într-un cerc de întuneric, atunci, pentru a-l vedea pe unul dintre ele astfel încât să îți faci mintea să se concentreze doar asupra lui, celălalt va rămâne pe dinafara cunoștinței tale. Ce se întâmplă, atunci, în cazul balenei? E adevărat că amândoi ochii săi trebuie să funcționeze în același timp, dar este creierul său mai cuprinzător, mai ager și mai delicat decât al omului, încât să poată examina cu atenție în același timp două priveliști, una într-o parte și cealaltă în direcția opusă? Dacă într-adevăr poate, atunci acesta este un lucru uimitor, ca și când un om ar rezolva în același timp două probleme de-ale lui Euclid. Dacă s-ar analiza, această comparație nu ar fi deloc nepotrivită.

Poate fi doar o toană, dar mie mi s-a părut întotdeauna că nemaipomenita ezitare cu care se mișcă unele balene când sunt fugărite de trei sau patru bărci, sficiunea și sperieturile lor imediate, atât de tipice pentru aceste balene, cred eu că toate acestea pleacă de la dezorientarea neajutorată a voinței pe care le-o aduce această vedere distinctă și opusă diametral.

Urechea balenei e tot atât de curioasă ca și ochiul său. Dacă ești străin de rasa lor, poți căuta prin aceste două capete ore întregi și nu ai descoperi acel organ. Urechea nu are niciun pavilion exterior și în gaura ei de-abia poți înfige o pană, atât de mică este. Se află puțin în spatele ochiului. În ceea ce privește urechile, se poate observa o diferență notabilă între Cașalot și Balena Dreaptă. În timp ce urechea primului are o deschidere exterioară, cea a celui din urmă este acoperită cu totul de o membrană pentru a nu fi observată din afară.

Nu e ciudat ca o ființă atât de mare ca balena să vadă lumea printr-un ochi atât de mic și să audă tunetul printr-o ureche mai mică decât cea a iepurelui? Însă dacă ochii i-ar fi fost la fel de mari ca lentila marelui telescop al lui Herschel și urechile largi ca protalele catedralelor, oare ar vedea mai departe și ar auzi mai ascuțit? Deloc. De ce încerci atunci să îți „lărgesci” mintea? Fă-o doar mai detaliată.

Acum, cu ce leviere și motoare cu aburi avem la îndemână, să răsturnăm capul Cașalotului astfel încât să stea cu josul în sus; apoi, urcând pe o scară până în vârf, să aruncăm o privire

în gura sa. Dacă trupul nu ar fi cu totul separat de cap, am putea, cu un felinar, să coborâm în stomacul său ce pare a fi Peștera mamutului din Kentucky. Să ne ținem însă de dintele acesta și să ne uităm în jurul nostru. Ce gură frumoasă și ce înfățișare neprihănită! De la podea la tavan este vărgată, sau mai degrabă tapetată, cu o membrană albă strălucitoare, lucioasă ca mătăsurile nuptiale.

Ieși acum și uită-te la falca sa grea care pare capacul strâmt și lung al unei tabachere cu balamaua în capăt, în loc să fie într-o parte. Dacă o deschizi și o dai peste cap, descoperind șirul de dinți, pare o teribilă poartă cu gratii și, vai!, chiar asta se dovedește a fi pentru mulți năpăstuiți peste care țepii aceștia se coboară cu o forță străpungătoare. Este încă mai înfricoșător să vezi, la adâncimi de câțiva stânjeni, o balenă bosumflată plutind în suspendare, cu imensa falcă lungă de vreo cincisprezece picioare atârând într-un unghi drept față de corp, ca bastonul de bompres al unei corăbii. Acea balenă nu e moartă, e doar abătută, nu e în apele sale, poate e puțin ipohondră și atât de apatică încât balamalele falcii s-au înmuțiat lăsând-o în această stare dizgrațioasă, o muștrare, desigur, pentru tribul său, care o blestemase cu această boală a falcilor încheștate. În cele mai multe cazuri, această falcă inferioară, care e ușor de desfăcut pentru un meșter încercat, este scoasă și urcată pe punte pentru a i se extrage dinții de fildeș și este o rezervă de os alb de balenă din care pescarii își sculpează tot soiul de obiecte, printre care bastoane, bețe de umbrelă și mânere pentru cravașe.

Cu o înălțare lungă și grea, falca fu trasă la bord de parcă ar fi o ancoră, iar când veni timpul potrivit, la câteva zile după treaba cealaltă, Queequeg, Daggo și Tashtego, toți dentiști de seamă, se puseră pe scos dinți. Cu o cazma de tăiat ascuțită, Queequeg lovi gingiile, apoi falca fu prinsă în inelele de punte și agățând un vinci de sus se scoaseră dinții cum scot boii în Michigan buturugile de stejari din pădurile sălbatice. De obicei, sunt în total patruzeci și doi de dinți; la balenele bătrâne sunt tociți și nu sunt plombați după moda noastră. Apoi, falca fu tăiată în bucăți și stivuită ca bârnele pentru construit case.

Capul Balenei Drepte.

Vedere prin contrast

Șă traversăm puntea și să ne uităm lung și atent la capul Balenei Drepte.

Ca formă, capul nobilului Cașalot poate fi comparat cu un car roman de război (mai ales în față, unde e rotunjit atât de larg). Astfel, la o privire de ansamblu, capul Balenei Drepte se aseamănă destul de nelegant cu un gigantic pantof dezlipit la vârf. Acum două sute de ani, un călător olandez i-a asemuit forma cu cea a calapodului unui pantofar și tot în acest calapod sau pantof ar putea trăi foarte bine bătrânica din povestea pentru copii cu ceata ei de micuți cu tot.

Dar pe măsură ce te apropii de marele cap, începe să își ia altfel de înfățișări, după unghiul din care privești. Dacă stai în vârf și te uiți la cele două nări în forma literei f, l-ai lua drept un violoncel enorm, iar aceste deschizături – găurile din cutia de rezonanță.

Însă dacă îți fixezi privirea peste încrustația ciudată și moțată ca o creastă din vârful grămezii, acest moț verde plin de crustacee, pe care pescarii din Groenlanda o numesc coroană, iar cei din sud o numesc bonetă a Balenei Drepte, pironindu-ți ochii asupra acestuia, ai lua capul drept trunchiul unui stejar imens cu un cuib de pasăre între ramuri. Oricum ar fi, atunci când privești crabii vii care cuibăresc în această bonetă, ideea îți va apărea negreșit, dacă nu cumva ți-a plăcut mai mult

termenul de coroană pe care l-ai auzit mai devreme, iar în acest caz te vei adânci în gânduri despre cum acest monstru măreț este de fapt un rege încoronat al mărilor, a cărei coroană verde a fost încropită anume pentru el în acest mod nemaipomenit. Dar dacă această balenă e un rege, atunci este un ins cam morocănos pentru a face cinste diademei. Privește buza aceea rășfrântă! Ce îmbufnare și bosumflare se citesc acolo! O îmbufnare și o bosumflare care, după măsurătorile dulgherului, au vreo douăzeci de picioare lungime și vreo cinci picioare adâncime, o îmbufnare și o bosumflare care îți aduc cam cinci sute de galoane de seu, ba, chiar mai mult.

E mare păcat că această balenă nenorocoasă are buză de iepure. Crăpătura e lată cam de un picior. Probabil că mama înota într-un moment critic în josul coastei peruviene când un cutremur făcu să se crape plaja. Pășim în gură peste această buză ca peste un prag lunecos. Pe legea mea, dacă mă aflam în Mackinaw, aş fi crezut că mă aflu într-un wigwam indian. Dumnezeule mare! Pe drumul acesta a mers și Iona? Acoperişul e înalt de vreo douăsprezece picioare și se înclină într-un unghi destul de ascuțit, de parcă s-ar sprijini pe o bârnă, în timp ce marginile zimțate, arcuite și păroase ne arată aceste șipci de os nemaipomenite, înălțate doar pe jumătate, ca niște iatagane, cam vreo trei sute pe fiecare parte, care prinse de partea de sus a capului, sau de osul coroanei, formează acele obloane venețiene despre care s-a vorbit în altă parte. Marginile acestor oase sunt acoperite cu peri prin care Balena Dreaptă strecoară apa și în ele rămân peștișorii atunci când trece cu gura deschisă prin mărilor de plancton în timpul hrănirii. În miezul acestor storuri osoase, după cum stau ele în mod obișnuit, se văd anume urme, curbe, găuri și creștături după care unii vânători de balene calculează vârsta creaturii, după cum se cercetează vârsta unui stejar socotind înелеle trunchiului. Deși certitudinea acestui criteriu este departe de a fi demonstrată, el are un iz de probabilitate analogică. Oricum, dacă îl acceptăm, trebuie să îi dăm Balenei Drepte o vârstă mult mai înaintată decât ar părea potrivit la prima vedere.

În vremurile de demult, se pare că domneau cele mai stranii închipuiri în ceea ce privește aceste obloane. Un călător din

cartea lui Purchas le numește minunatele „mustăți“ din gura balenei, altul păr de porc, un al treilea domn din scrierea lui Hackluyt folosește următoarea limbă elegantă: „Sunt în jur de două sute cincizeci de aripioare care cresc pe fiecare parte a «tocătorului» său superior și care se arcuiesc peste limbă în ambele laturi ale gurii.”¹

După cum știe toată lumea, acești „peri de porc“, aceste „aripioare“, „mustăți“, „obloane“ sau cum dorești a le numi le oferă doamnelor acele balene de corset și alte unelte de întărire. Dar, în această privință, cererea a început de mult să scadă. În timpul reginei Anne, osul era în culmea gloriei, căci crinolina era la modă. La fel cum acele doamne de demult se plimbau vesele, deși se aflau în fălcile balenei, ai putea spune, tot așa, pe timp ploios, alergăm nepăsători sub aceleași fălci pentru a ne adăposti, căci umbrela este un cort întins peste aceleași oase.

Uită acum despre obloane și mustăți pentru o clipă și, stând în gura Balenei Drepte, uită-te din nou în jurul tău! Văzând acele colonade de os înșirate atât de metodic, n-ai crede oare că te afli în marea orgă din Haarlem, privindu-i miile de tuburi? Drept preș pentru orgă avem cel mai pufos covor turcesc: limba, care e lipită de podeaua gurii, este foarte grasă și moale și e în stare să se rupă în bucăți atunci când e înălțată pe punte. Având această limbă stranie în fața noastră, aș spune, aruncând o privire, că face cam șase butoaie, adică atâta seu îți poate aduce.

Până acum trebuie să te fi limpezit cu privire la adevărul subiectului cu care am pornit, și anume că Balena Dreaptă și Cașalotul au capete aproape cu totul diferite. Pentru a rezuma: Balena Dreaptă nu are vreun izvor semnificativ de spermanțet, niciun dinte de fildeș, nicio mandibulă flexibilă a fălcii, așa cum se întâmplă la Cașalot; iar Cașalotul nu are obloane din os, nicio buză groasă și nu are nimic care să se asemene cu o limbă. Balena Dreaptă are două nări pentru scuipat jetul, Cașalotul are doar una.

¹ Acest lucru ne amintește că Balena Dreaptă are într-adevăr un soi de mustață, formată din câteva fire albe de păr pe partea de sus a părții exterioare a fălcii de jos. Câteodată, aceste tulpini dau un aer tâlhăresc înfățișării sale solemne (n.a.).

Privește acum pentru ultima oară la aceste capete venerabile, așa cum stau unul lângă celălalt, deoarece unul dintre ele se va scufunda curând uitat în mare, iar celălalt îl va ajunge din urmă nu după mult timp.

Poți surprinde expresia Cașalotului? E aceeași pe care o avea când a murit, doar că unele dintre ridurile mai mari de pe frunte s-au mai șters. Cred că fruntea sa lată are o liniște caracteristică preriei, născută dintr-o indiferență meditativă față de moarte. Ia seama la expresia celuiilalt cap, privește uimirea buzei răsfărânte, presată din greșeală de parapetul corăbiei, încât să îmbrățișeze cu tărie falca. Nu pare acest cap să vorbească despre o imensă dârzenie în ceea ce privește moartea? Eu cred că Balena Dreaptă era un stoic, iar Cașalotul era un platonician care se apucase de citit Spinoza în ultimii săi ani.

Berbecul

Inainte de a părăsi de tot capul Cașalotului, aş dori, numai ca fiziolog, să observi cu atenție cum arată din față, în totalitatea sa închegată. Aş dori să-l cercetezi acum numai pentru a-ți forma o părere deșteaptă și neexagerată despre ce putere de berbec se ascunde acolo. Acesta este un punct de răscruce, căci ori închei satisfăcător aceste socoteli cu tine însuți, ori vei rămâne pentru totdeauna neîncrezător în una dintre cele mai teribile, dar nu cele mai neadevărate întâmplări din toată istoria scrisă.

Observi că în poziția obișnuită de înot a Cașalotului, fruntea capului său are o înclinare aproape verticală cu apa; observi că partea de jos a acelei frunți se apleacă foarte mult spre spate, astfel că formează un adăpost pentru lunga alveolă care găzduiește falca de jos asemănătoare unui tangon; observi că gura se află în întregime sub cap, la fel cum ar fi ca propria ta gură să se afle sub bărbie. Mai mult, observi că balena nu are nas care să iasă în afară, ci nasul pe care îl are – nara de jet – se află în creștetul capului; observi că ochii și urechile sunt așezate pe laturile capului, la aproape o treime din întreaga lui lungime începând de la frunte. Din aceste pricini trebuie să fi înțeles până acum că acest cap al Cașalotului este un perete nesimțitor și orb, fără niciun organ sau o proeminență carnoasă de vreun fel. În plus, trebuie să iei aminte că numai în marginea de jos din înclinarea spre

spate a capului vei putea găsi urma unui os și numai dacă te îndepărtezi vreo douăzeci de picioare de frunte poți măsura craniul în toată splendoarea lui. Această grămadă enormă și fără oase este un fel de dop. În sfârșit, după cum va fi arătat în cele ce urmează, vasul capului cuprinde parțial cel mai delicat ulei. Vei afla acum natura acestei substanțe care acoperă această moliciune aparentă. Ți-am vorbit mai înainte despre cum învăluie untura corpul balenei asemenea cojii care înfășoară o portocală. Tot așa se întâmplă și cu capul, dar există o diferență: în jurul capului, acest înveliș, deși nu e la fel de gros, e incredibil de dur și e de neînchipuit pentru un om care nu l-a atins niciodată. Cel mai ascuțit harpon, cea mai tăioasă suliță aruncată de cel mai vânjos braț omenesc ricoșează din el fără putere. E ca și cum fruntea Cașalotului ar fi pavată cu copite de cal. Nu cred că simte ceva prin ea.

Mai gândește-te la un lucru! Când două vase indiene mari și împovărate își întretaie drumurile și se pot ciocni în docuri, ce fac marinarii? Nu atârnă peste ele, în locul impactului, obiecte de substanță dură, cum ar fi fierul sau lemnul? Nu, ei fixează un dop mare și rotund de câlți și plută, învelit în cea mai groasă și mai trainică piele de bou. Acesta absoarbe cu curaj și fără stricăciuni lovitura care ar fi sfărâmat toate șipcile de lemn și răngile de fier. Acest fapt ilustrează suficient sensul la care vreau să ajung. Dar pe lângă toate acestea, mi-am dat seama că, așa cum peștii obișnuiți au în trup ceea ce se cheamă o bășică de înot pe care pot să o umfle și să o contracte, iar cum Cașalotul nu are, după câte știu eu, un astfel de mecanism și considerând, de asemenea, felul altfel inexplicabil în care când își scufundă în întregime capul, când înoată cu el ridicat din apă, gândindu-mă iarăși la elasticitatea învelișului său și la interiorul unic al capului, mi-am dat seama, după cum spuneam, că acele alveole în formă de fagure de acolo pot avea o neștiută și nebănuită legătură cu aerul, astfel încât să fie susceptibile la dilatare și contractare atmosferică. Dacă e așa, imaginează-ți că tăria sa incredibilă este dată de cel mai impalpabil și mai fragil dintre toate elementele.

Acum, ia aminte! Împingând fără greș acest zid mort, invincibil și de neatins, împreună cu substanța plutitoare

dinăuntru, înoată în urmă o masă nemaipomenit de vie, care nu poate fi măsurată decât ca lemnul stivuit – cu coarda – și care ascultă de o singură voință, ca și cea mai mică insectă. Astfel că atunci când îți voi vorbi despre felurile și concentrațiile de forțe ce se ascund pretutindeni în mărețul monstru, când îți voi arăta unele isprăvi mai neînsemnate ale creierului său, sunt încredințat că vei fi izbăvit de orice urmă de necredință ignorantă și vei fi pregătit să ai răbdare. Dacă îți voi povesti despre cum Cașalotul și-a croit un canal prin istmul Darien și a amestecat astfel Atlanticul cu Pacificul, nu vei ridica nici măcar un fir din sprânceană, căci, dacă nu cumva stăpânești balena, nu ești decât un provincial și un sentimental în ceea ce privește Adevărul. Însă Adevărul e un lucru pe care nu îl pot cunoaște decât salamandrele uriașe; ce șanse să aibă atunci provincialii? Ce s-a întâmplat cu tinerii plăpânzi care au încercat să ridice vâlul zeiței înfricoșătoare din Sais¹?

¹ Referire la zeița Neith care era venerată în orașul Sais, din Egiptul antic. Ea era considerată zeiță războinică, fiind reprezentată prin două săgeți încrucișate (n.t.).

Marele poloboc din Heidelberg¹

Acum voi vorbi despre Golirea Butoiului. Dar ca să înțelegi, trebuie să afli ceva despre curioasa structură internă a obiectului pe care îl disecăm.

Privind capul Cașalotului ca pe un dreptunghi, poți, pe un plan înclinat, să-l desparti în două icuri², dintre care cel de jos este structura osoasă, care formează craniul și fălcile, iar cel de sus este o masă untoasă fără pic de oase, al cărui capăt lat din față formează așa-zisa frunte lată și verticală a balenei. Împarte pe orizontală acest ic de sus prin mijlocul frunții și obții astfel două părți aproape egale, care erau dinainte separate de la natură de un perete dintr-o membrană tendinoasă.

Partea de jos, numită „câlți“, este un fagure imens de seu, format prin încrengătura și întretăierea unor fibre elastice dure și albe care desenează zece mii de celule îmbibate pe toată mărimea sa. Partea de sus, numită butoi, poate fi privită ca fiind polobocul din Heidelberg al Cașalotului. Cum această căldare mare este scobită în mod fermecat în partea din față, tot așa este și fruntea mare și plată, mult, pentru împodobirea emblematică a minunatului său poloboc. Mai mult, așa cum

¹ Marele poloboc din Heidelberg – un butoi în care încap mai bine de 200.000 de litri de vin și care se află în pivnițele castelului Heidelberg (n.t.).

² Ic este un termen ce aparține matematicii navale – obiect solid care se diferențiază de pană, căci are capătul ascuțit, format prin înclinarea abruptă a doar uneia dintre părți, și nu a amândurora (n.a.).

acela din Heidelberg era mereu umplut cu cel mai de soi vin din văile Rinului, tot așa polobocul balenei conține cel mai prețios ulei, și anume scumpul spermanțet, în starea sa pură, limpede și parfumată. Această prețioasă substanță nu poate fi găsită curată în altă parte a trupului creaturii. Deși atunci când balena este în viață seul este lichid, atunci când este expus la aer, după moarte, începe să se întărească repede, formând frumoși muguri de cristale, ca atunci când prima pojghiță de gheață începe să se formeze în apă. Butoiul unei balene mari aduce de obicei vreo cinci sute de galoane de spermanțet, dar din acestea, din cauza unor împrejurări inevitabile, o parte măricică se varsă, se scurge, picură jos sau este pierdută prin alte moduri în acea treabă delicată a adunării ei.

Nu știu cu ce materiale fine și prețioase era căptușit polobocul din Heidelberg, dar în ceea ce privește bogăția, acea căptușeală nu se poate compara cu membrana mătăsoasă de culoarea perlei, asemenea dublurii unei haine fine de blană, care acoperă interiorul butoiului Cașalotului.

Am văzut că polobocul de Heidelberg al Cașalotului cuprinde toată lungimea creștetului și de aceea, după cum s-a mai spus și în altă parte, capul cuprinde o treime din lungimea creaturii. Astfel, socotind acea lungime cam la optzeci de picioare pentru o balenă măricică, îți rămân mai bine de douăzeci și șase de picioare pentru adâncimea polobocului, atunci când este agățat în lungime de parapetul unei nave.

Ca și la decapitarea balenei, unealta chirurgului este adusă aproape de locul unde se crapă o deschidere în magazia cu spermanțet. Acest om trebuie așadar să fie cu mare băgare de seamă ca nu cumva vreo lovitură nepotrivită și neatență să năvălească în sanctuar și să se scurgă spre risipă tot conținutul valoros. Această margine secerată a capului este ultima ridicată din apă și este ținută în acea poziție de uriașele unelte de tăiat, ale căror legături de cânepă dintr-o parte creează acolo o junglă de frânghii.

Acestea fiind spuse, ia seama acum, rogu-te, la minunatul și – în această împrejurare – aproape mortalul mijloc prin care i se dă cep marelui poloboc de Heidelberg al Cașalotului.

Rezervorul și gălețile

Sprinten ca o pisică, Tashtego se urcă în vârful și, fără a-și schimba postura dreaptă, aleargă peste brațul întins în afară al vergii celei mari, acolo unde acesta stă chiar deasupra polobocului înălțat. Și-a luat cu el o unealtă ușoară numită mandar, care e format din doar două părți ce trec printr-un cadru cu o singură roată de scripete. Legând acest cadru astfel ca el să atârne de brațul vergii, leagă unul din capetele frânghiei până când acesta este prins și ținut strâns de un marinar de pe punte. Apoi, cu mâna în sus, indianul sare pe partea cealaltă, căzând cu agilitate pe vârful capului. Acolo, încă ridicat deasupra celorlalți, spre care strigă din răspuțuri, pare a fi un muezin care cheamă oamenii buni la rugăciune din vârful unui turn.

Fiindu-i trimisă o cazma ascuțită cu coada scurtă, el caută cu atenție locul potrivit pe unde să înceapă să sape în butoi. Lucrează cu mare băgare de seamă, ca un vânător de comori într-o casă veche, ciocnind pereții pentru a afla unde este zidit aurul. Atunci când această căutare prudentă ia sfârșit, se leagă de unul dintre capetele mandarului o găleată trainică încercuită cu inele de fier, întocmai ca o găleată de fântână, iar celălalt capăt, întins peste punte, este ținut de doi sau trei marinari pregătiți. Aceștia ridică găleata ca să o poată ajunge indianul, căruia altcineva i-a întins deja

o prăjină foarte lungă. Înfigând această prăjină în găleată, Tashtego ghidează găleata în jos, în interiorul polobocului, până dispăre de tot. Apoi, anunțându-i pe matelotii de la mandar, iată cum se ridică iar găleata, bolborosind ca șistarul unei lăptărese plin cu lapte proaspăt. Coborât cu grijă de la înălțimea aceea, vasul plin ochi este prins de un braț pregătit și golit degrabă într-un ciubăr mare. Urcând iar în vârf, trece încă o dată prin același cerc până când rezervorul adânc se golește. Spre sfârșit, Tashtego trebuie să înfigă prăjina din ce în ce mai tare și mai adânc în poloboc, până ce vreo douăzeci de picioare din lungimea bățului nu se mai văd deloc.

Oamenii de pe „Pequod” goleau astfel, de ceva timp, câteva ciubăre umplându-se deja cu spermanțetul parfumat, când deodată se întâmplă un accident bizar. Fie că Tashtego, indianul sălbatic, fu atât de nesocotit și neatent încât să dea drumul pentru o clipă frânghiilor de scripete ce țineau capul, fie că locul în care stătea era foarte periculos și alunecos, fie că Împielitatul însuși urzi să se întâmple așa fără a-și face cunoscute motivele, nu se știe sigur ce se întâmplă. Totuși, fără de veste, pe când cea de-a optsprezecea sau a nouăsprezecea găleată urca însetată — Dumnezeule!, bietul Tashtego —, ca o găleată geamănă într-o fântână adevărată căzu cu capul înainte în marele poloboc din Heidelberg și cu o teribilă bolboroseală uleioasă pieri din fața ochilor noștri.

— Om peste bord!, strigă Daggo, care fu primul ce-și veni în simțiri din uimirea generală.

— Leagănă găleata încoace!, strigă și, îndesând un picior în ea, pentru a nu se agăța doar cu mâna de mandarul alunecos, marinarii îl urcară până în vârful capului, înainte ca Tashtego să-i fi atins fundul. Între timp se iscă un tumult teribil. Uitându-se peste margine, văzură capul ce mai înainte spânzura lipsit de viață zvâcnind și mișcând chiar sub luciul apei, de parcă rumega o idee măreață chiar atunci. Când colo, era doar sărmanul indian, care arăta fără a vrea prin acele zbateri adâncimea primejdioasă la care se scufundase.

În acea clipă, în timp ce Daggo, în vârful capului, dădea jos mandarul — care se încurcase cumva printre nenumăratele unelte de tăiat —, se auzi un sunet ascuțit de sfâșiere și, spre groaza de nedescris a tuturor, uriașa formă se rostogoli într-o

parte cu o zguduire puternică, până când corabia îmbătată tremură și se scutură de parcă ar fi fost lovită de un aisberg. Singurul cârlig rămas la locul lui, de care atârna acum întreaga greutate, părea a fi pe punctul de a ceda în fiecare moment, un lucru de așteptat după cât de tare se clătina capul.

— Coboară! Coboară!, îi strigară marinarii lui Daggoo, dar asta ținând cu o mână frânghia scripetelui greu, astfel că dacă ar fi căzut capul, el ar fi rămas încă agățat. Cum negrul descurcase frânghia, îndesă găleata în fântâna surpată pentru ca harponierul îngropat să o prindă și să fie astfel tras afară.

— Pentru numele lui Dumnezeu, omule, strigă Stubb, ce faci, izbești în lada cu muniție? Încetează! Cum vrei să-l ajuți, înfigându-i găleata legată în fier în cap? N-ai de gând să încetezi?

— La o parte de lângă vinci!, strigă o voce ca tunetul de plecare al unei rachete.

Aproape în același timp, cu o bubuitură de tunet, grămada uriașă căzu în mare, ca platforma Table Rock în vâltoarea Niagarei. Carena ușurată se rostogoli în direcția opusă atât de tare că își descoperi arama strălucitoare și toată lumea își ținu respirația când, legănându-se ba peste capetele marinarilor, ba peste ape, Daggoo, printr-un vâl gros de stropi, putea fi văzut agățându-se de scripeții în balans, în timp ce bietul Tashtego, îngropat de viu, se scufunda spre fundul oceanului. Nici nu se împrăstie bine ceata orbitoare, că o siluetă goală, cu o sabie în mână, fu văzută pentru o clipită deasupra parapetelor. În următoarea clipă, un zgomot plescăitor ne anunță că viteazul meu Queequeg sărise în ajutorul lui. Se făcu o mișcare compactă către margine și fiecare ochi numără fiecare undă, în timp ce secunde se scurgeau una după alta și nu se arăta niciun semn că înecatul sau salvatorul ar fi apărut. Câțiva săriră într-o barcă din apropiere și se îndepărtară puțin de corabie.

— Ha! Ha!, strigă Daggoo deodată din leagănul său tăcut de-acum de la înălțime și, uitându-ne mai departe de margine, văzurăm un braț țâșnind drept dintre valurile albastre. Era o priveliște neobișnuită, ca și când s-ar ivi un braț din iarba de pe un mormânt.

— Amândoi, amândoi! Sunt amândoi!, anunță Daggoon din nou cu un strigăt voios. Curând, Queequeg fu văzut înotând brav cu o mână și cu cealaltă ținând strâns părul lung al indianului. Trași în barca ce îi aștepta, fură aduși repede pe punte, dar Tashtego își reveni cu greu și nici Queequeg nu părea prea plin de viață.

Cum reușise acest nobil ajutor? Ei bine, scufundându-se după capul ce cobora încet, Queequeg creștea în lung cu sabia sa fundul capului, pentru a face o gaură mare ca un tambuchi. Apoi, dând drumul săbiei, își înfipse brațul său lung adânc înăuntru și în sus și îl trase astfel afară pe bietul Tash apucându-l de cap. Spuse că prima oară când se întinsese după el îl prinsese de un picior, dar știind că nu așa trebuia să fie scos și că ar fi putut să se iște încurcături, împinse înapoi piciorul și, întorcându-l și răsucindu-l cu agilitate, îl dădu pe indian de-a dura. La a doua încercare ieși cum trebuia: cu capul înainte. Cât despre marele cap, se simțea cât de bine se putea în acele momente.

Astfel, prin curajul și talentul în ale obstetricii ale lui Queequeg, izbăvirea, sau mai bine-zis venirea pe lume a lui Tashtego, fu încheiată cu succes și încă în colții celor mai potrivnice și mai disperate obstacole. Aceasta e o lecție ce nu trebuie uitată. Moșirea ar trebui predată la același curs cu scrima sau boxul, călăritul sau vâslitul.

Știu că această aventură stranie a indianului va părea cu siguranță de necrezut pentru unii oameni de pe uscat, deși ei înșiși au văzut sau au auzit de cineva căzut într-un rezervor în largul mării, un accident care nu se întâmplă doar arareori și din pricini mai mici decât cea a indianului, având în vedere cât de alunecoasă este gura fântânii Cașalotului.

Se prea poate să îți pui întrebarea:

— Cum se poate una ca asta? Credeam că acest cap căptușit și îmbibat al Cașalotului este cea mai ușoară și mai plutitoare parte a sa, iar tu îl faci să se scufunde într-o substanță mult mai densă. Aici te-am prins!

Ei bine, din contră! Atunci când căzu bietul Tash, butoiul fusese aproape golit de conținutul său plutitor, rămânând doar peretele dens și tendinos al fântânii — o substanță groasă și tare care este, cum am mai spus, mult mai grea decât apa, și

care se scufundă ca plumbul. Tendința de a se scufunda repede fu în această împrejurare combătută de faptul că celelalte părți ale capului rămăseseră încă atașate, astfel că se duse la fund foarte încet, lăsându-i lui Queequeg răgaz pentru a-și încerca talentele de obstetrician agil pe fugă, ai putea spune. Da, fu o naștere pripită, într-adevăr.

Dacă Tashtego ar fi murit în acel cap, ar fost o moarte tare prețioasă să fie sufocat în cel mai alb și mai de soi spermanțet parfumat; camera interioară, sfânta sfintelor a Cașalotului, i-ar fi fost sicriu, dric și mormânt. Nu-mi amintesc decât o singură moarte mai dulce de atât, sfârșitul delicios al unui apicultor din Ohio care, căutând miere în scorbura unui copac, găsi neobișnuit de multă ambrozie acolo încât aplecându-se deasupra fu tras în jos și muri îmbălsămat. Câți crezi că au căzut în capul mios al lui Platon și au sfârșit dulce înăuntru?

Preria

Analiza liniilor feței sale și pipăitul cucuielor din capul acestui Leviatan constituie o muncă pe care niciun fizionomist și niciun frenolog nu și-au asumat-o încă. O asemenea încercare ar părea la fel de rodnică cum ar fi ca Lavater¹ să analizeze liniile stâncii Gibraltar sau ca Gall² să se urce pe o scară și să pipăie Domul Panteonului. Cu toate acestea, în faimoasa sa lucrare, Lavater nu cercetează doar diferitele trăsături ale fețelor umane, ci examinează cu atenție și fețele cailor, ale păsărilor, ale șerpilor și ale peștilor și se adâncește în detalii despre schimbarea expresiei ce se discerne pe aceste chipuri. Nici Gall și nici discipolul său Spurzheim nu eșuează în a face câteva aluzii despre caracteristicile frenologice ale altor creaturi în afară de oameni. Astfel, deși nu sunt pregătit nici măcar ca începător pentru a aplica aceste două cvasiștiințe asupra balenei, o să fac și eu o încercare. O să mă străduiesc cât pot de mult și o să scot la iveală tot ce se poate.

Din punct de vedere fizionomic, Cașalotul este o creatură neobișnuită. Nu are nas. Fiindcă nasul este cea mai centrală și mai evidentă dintre trăsături și fiindcă le modifică cel mai mult și controlează expresia lor combinată, atunci s-ar părea

¹ Johann Kaspar Lavater (1741-1801) – renumit fizionomist elvețian (n.t.).

² Franz Joseph Gall (1758-1832) – frenolog german (n.t.).

că lipsa sa totală din rolul de apendice extern afectează într-o măsură enormă înfățișarea balenei. După cum într-un peisaj de grădină un turn, o cupolă, un monument sau vreo înălțare de orice fel este socotită indispensabilă pentru închegarea priveliștii, tot așa nicio față nu poate fi desăvârșită fără clopotnița înălțată și deschisă a nasului. Dacă îi luați nasul statuii lui Zeus a lui Fidias, ce arătare tristă ar rămâne! Cu toate acestea, Leviatanul este atât de măreț și proporțiile lui sunt într-atât de solide, că aceeași lipsă care ar urâți statuia lui Zeus, la el nu este un cusur atât de mare. Nu, ci din contră, este o măreție în plus. Ar fi fost nepotrivit ca balena să aibă nas. În timp ce te plimbi în călătoria ta fizionomică navigând într-o bărcuță în jurul marelui său cap, privirile nobile aruncate lui nu sunt niciodată insultate de gândul că ar avea un nas de care să-l tragi. O idee îngrozitoare, care deseori ți se ivește chiar și atunci când îl privești pe cel mai de seamă paracliser regal pe tronul său.

În unele detalii, poate că cea mai impunătoare trăsătură fizionomică a Cașalotului este fruntea sa lată. Această priveliște este sublimă.

Adâncită în gânduri, o frunte de om pare a fi Estul tulburat de zori. În liniștea păscutului, fruntea creață a unui taur are o atingere de măiestrie. Când urcă tunuri grele prin defileurile munților, fruntea elefantului este maiestuoasă. Omenească sau animală, fruntea fermecată este ca sigiliul aurit pe care îl lipeau împărații germani pe decretul lor. Însemna: „Domnul: făcut în această zi de mâna mea.” La cele mai multe ființe, nu la om, fruntea este deseori doar o fâșie de pășune alpină așezată la marginea zăpezilor. Puține sunt acele frunți care, asemenea celor ale lui Shakespeare și Melancthon, se înalță atât de sus și se coboară atât de jos, încât ochii par niște lacuri de munte limpezi, veșnice și neclintite, iar deasupra lor, în ridurile frunții, poți urmări gândurile cornute ce vin să se adape acolo, cum vânătorii scoțieni urmăresc pașii cerbului prin zăpadă. La marele Cașalot, demnitatea divină a frunții este mărită într-atât, încât, privind-o din față în toată mărirea ei, simți dumnezeirea și puterile teribile mai cu tărie decât privind orice alt lucru de pe lumea aceasta. Asta deoa-rece nu vezi un punct anume, nu se observă nicio trăsătură

distinctă, nici nas, nici ochi, nici urechi, nici gură, nicio față, căci nu are una propriu-zisă. Nu are decât marea boltă a frunții, încrețită cu ghicitori care se scufundă în tăcere ducând cu el sfârșitul bărcilor, al corăbiilor și al oamenilor. Nici din profil nu pare mai mică această frunte, deși privită în acest fel nu te mai copleșește atât de tare. Din profil poți vedea adâncitura orizontală și în formă de semilună din mijlocul frunții, care la Lavater este semnul geniului.

Dar cum vine asta? Cașalotul să fie genial? A scris vreo-dată Cașalotul vreo carte, a ținut vreo cuvântare? Nu, geniul său se simte prin faptul că nu face nimic deosebit pentru a-l dovedi. Este declarat de tăcerea sa piramidală. Acest lucru îmi amintește de faptul că, dacă balena ar fi fost cunoscută tinerei lumi orientale, ar fi fost divinizată de mințile ei copilărești. L-a divinizat ea pe crocodilul de Nil, deoarece acesta nu are limbă. Nici Cașalotul nu are limbă, sau cel puțin aceasta este atât de mică, încât nu poate fi scoasă afară. Dacă popoarele din ziua de azi, înțelepte și poetice, i-ar ademeni pe zeii veseli ai sărbătorilor păgâne din trecut și i-ar urca iar pe tron în noile ceruri, pe dealul părăsit, fiți siguri că dacă i s-ar oferi jilțul lui Zeus Cașalotului, el l-ar înnobila.

Champolion a descifrat hieroglifele scrijelite în granit. Dar nu există un Champolion care să descifreze Egiptul de pe fața fiecărui om sau animal. Fizionomia, ca oricare alta dintre științele oamenilor, este doar o scorneală trecătoare. Dacă sir William Jones, care citea în treizeci de limbi, nu putea desluși înțelesurile adânci și amănunțite ale chipului celui mai simplu țăran, cum să spere neșcolitul Ishmael să deslușească aramaica scrisă în fruntea Cașalotului? Ți-o arăt ție. Deslușește-o, dacă poți.

Nuca

Dacă prin fizionomie Cașalotul se aseamănă unui Sfînx, pentru un frenolog, creierul său pare a fi un cerc geometric imposibil de ridicat la pătrat.

La creatura matură, craniul ajunge să măsoare cel puțin douăzeci și trei de picioare în lungime. Desfă falca de jos și profilul craniului va arăta asemenea marginii unui plan ușor înclinat așezat pe o bază netedă. Când balena trăiește, după cum am văzut deja, este umplut și aproape teșit de masa greoaie a călților și a spermanțetului. La capătul de sus, tigva formează un crater pentru a adăposti acea substanță, iar sub podeaua acestui crater, într-o altă cameră care nu depășește zece inci atât în lungime, cât și în lățime, se odihnește creierul monstrului, mare cât să-l ții în palmă. Creierul se află la cel puțin douăzeci de picioare de așa-zisa lui frunte și este ascuns după fortificații trainice, ca și citadela dinăuntru zidurilor fortificate ale cetății Quebec. Este ascunsă în el ca o cutiuță aleasă, astfel că știu marinari care neagă hotărâți că balena cu spermanțet are alt creier în afară de substanța asemănătoare formată din yarzii cubici din magazia de seu. Fiind acoperit de striuri bizare, pliuri și cute, pare a fi mai potrivit de a lega ideea puterii sale de această parte tainică a sa, atribuindu-i ei jilțul inteligenței.

Este limpede, așadar, că, din punct de vedere frenologic, capul Leviatanului, în starea sa intactă și vie, este o amăgire.

Cât despre creierul său adevărat, nu există niciun indiciu al prezenței sale și nici nu se poate pipăi. Balena, ca toate lucrurile mari, arată lumii o față plăsmuită.

Dacă golești craniul de grămada de seu și te uiți din spate la vârful lui, care este capătul țuguiat, vei fi uimit de asemănarea cu un creier uman privit în același fel și din aceeași parte. Într-adevăr, dacă pui această tîgvă – micșorată la mărimea unei tărtăcuțe de om – cu susul în jos pe un platou cu cranii umane, n-ai mai putea să o deosebești și privind adânciturile dintr-o parte a creștetului ai spune ca un frenolog că „acest om nu avea respect față de sine și nici mândrie“. Prin aceste negații, împreună cu caracterul afirmativ al mărimii și puterii sale uriașe, îți poți forma o părere adevărată, deși nu foarte fericită, despre ce înseamnă forța mult-lăudată.

Dacă însă după dimensiunile comparative ale creierului balenei socotești că nu poate fi categorisit în niciun fel, îți voi da o altă idee. Dacă privești cu atenție șira spinării oricărui patruped, vei fi izbit de asemănarea vertebrelor cu un șirag de tigve micșorate, care se aseamănă vag cu craniul cel adevărat. Ideea că vertebrele sunt cranii nedevelopate este un concept german. Dar cred că nu germanii au fost primii care au observat această asemănare stranie. Un prieten străin mi-a atras atenția asupra acestui lucru arătându-mi scheletul unui dușman pe care îl ucisese și cu ale cărui vertebre își împodobește pe post de basorelief prora ascuțită a canoei sale. Cred că frenologii au omis un lucru important necontinuându-și investigațiile de la cerebel de-a lungul șirei spinării. Eu unul susțin că o mare parte din caracterul omului se citește în coloana vertebrală. Mai degrabă ți-aș pipăi spinarea decât țeasta, oricine ai fi. O coloană subțire nu susține niciodată un suflet drept și nobil. Eu mă mândresc cu coloana mea vertebrală ca fiind bățul stindardului pe care îl flutur în fața lumii.

Aplică această ramură vertebrală frenologiei Cașalotului. Cavitățile craniană se continuă cu prima vertebră a gâtului, iar în acea vertebră capătul canalului spinal va măsura zece inci în diametru și opt în înălțime, având forma unui triunghi cu baza în jos. Trecând prin celelalte vertebre, canalul se subțiază, dar pentru o bună bucată își păstrează capacitatea. Desigur, acest canal este plin cu aceeași substanță ciudată de

fibroasă – măduva spinării – ca și creierul și comunică direct cu acesta. Mai mult, preț de câteva picioare bune de la ieșirea din cavitatea creierului, măduva își păstrează grosimea, fiind aproape egală cu cea a creierului. În aceste împrejurări, ar fi nerezonabil să analizăm și să cartografiem frenologia șirei balenei? Privită în această lumină, minunata micime comparată a creierului este cumpănită mai mult decât ar fi nevoie de minunata mărime comparată a măduvei spinării.

Lăsând însă această aluzie să fie înțeleasă după bunul plac al frenologilor, voi mai vorbi despre teoria spinării pentru o clipă, cu referire la cocoșa Cașalotului. Această cocoșă grandioasă, dacă nu cumva mă înșel, se înalță deasupra uneia dintre vertebrele mai mari și este, într-un fel, mulajul ei convex exterior. Din cauza situării ei, voi numi această cocoșă înaltă organul tăriei sau al neîmblânzirii Cașalotului. Că marele monstru este de neîmblânzit, vei afla din alte lămuriri ce urmează.

„Pequod“ întâlnește „Fecioara“

Când veni ziua sortită întâlnirăm corabia „Jungfrau“ din Bremen, al cărei căpitan era Derick de Deer. Odinioară, popoare fruntașe în vânătoarea de balene, olandezii și germanii sunt acum codași. Însă ici și colo, la latitudini și longitudini îndepărtate, mai poți întâlni din întâmplare stindardul lor pe apele Pacificului.

Dintr-un oarecare motiv, nava „Jungfrau“ se arăta foarte nerăbdătoare să își prezinte omagiile. Aflându-se încă la o distanță destul de mare de „Pequod“, ea se întoarse și, coborând o barcă, căpitanul se îndreptă spre noi, stând nerăbdător la proră în loc să stea la pupă.

— Ce are în mână?, întrebă Starbuck arătând spre un obiect ce se legăna în mâna germanului. Nu se poate! E un rezervor de lampă!

— Nu e asta, spuse Stubb, nu, nu, e o cutie de cafea, domnule Starbuck. Vine să ne facă nouă cafeaua, e servitorul. Nu vedeți cutia de tinichea pe care o ține lângă el? Acolo are apă fiartă. Eh! El e, e servitorul.

— Fugi de-aici, strigă Flask, sunt un rezervor de lampă și un bidon de ulei. A rămas fără seu și vine la cerșit.

Oricât de bizar ar părea ca o balenieră să împrumute seu în mijlocul locului de vânătoare și oricât ar contrazice proverbul despre căratul cărbunilor la Newcastle, câteodată se întâmplă și una ca asta, iar în cazul de față, căpitanul Derick

de Deer ținea în mână fără tăgadă un rezervor de ulei, după cum spusese Flask.

După ce urcă la bord, Ahab îl luă la întrebări fără a băga de seamă ce avea în mână. În graiul său anevoios, germanul arătă că nu știe nimic despre Balena Albă și întoarse pe dată firul discuției către rezervor și butoi, presărând câte ceva despre cum trebuia să se bage noaptea în pat pe un întuneric negru ca smoala, căci i se terminase și ultima picătură de ulei de Bremen și nu prinseseră nici măcar un pește-zburător ca să își acopere nevoile. La sfârșit adăugă că nava sa era într-adevăr ceea ce se numește o navă „curată”, adică una goală, meritându-și din plin numele de „Jungfrau” sau „Fecioara”.

După ce luă ce îi trebuia, Derick plecă, dar nu ajunsese bine lângă navă, că se strigă din catargele ambelor corăbii apropierea unor balene. Atât de dornic de vânătoare era Derick că nu se mai opri să lase rezervorul și butoiul pe punte, ci își întoarse barca și porni după rezervoarele monstruoase.

Cum vânatul se ivise sub vânt, el și alte trei bărci nemțești care îl urmară în curând aveau un avans considerabil față de „Pequod”. Erau opt balene, o turmă mijlocie. Dându-și seama de primejdie, acestea înotau cu viteză una lângă alta chiar sub vânt, apropiindu-se ca tot atâția cai înhămați împreună. Lăsau în urmă un siaj mare și lat, de parcă desfăceau fără oprire un pergament imens peste ape.

În acest siaj învolburat, cu mulți stânjeni în urmă, înota un imens și cocoșat taur bătrân, care din cauza fugii sale greoaie și încrustațiilor galbene neobișnuite ce creșteau pe el, părea suferind de gălbinare sau de vreo altă boală. Faptul ca această balenă să aparțină de turma din față părea îndoielnic, căci nu e firesc ca asemenea Leviatane bătrâne să fie sociabile. Cu toate acestea, se ținea pe urma lor, deși fără îndoială valurile îl întârziiau deoarece talazurile albicioase se loveau de botul său ca talazul ce se umflă din doi curenți potrivnici. Jetul lui era scurt, încet și greoi, ieșind cu un zgomot înecăcios și răsfirându-se în fâșii frânte, urmat de stranii cutremurări interioare ce scăpau prin celălalt capăt scufundat și făcând apele să clocotească în urma lui.

— Care are vreun leac la el?, întrebă Stubb. Mă tem că îl doare stomacul. Doamne, imaginați-vă cum ar fi să te doară

un stomac cât un pogon! Vânturile rele parcă țin Crăciunul ferecat înăuntru, băieți. E primul vânt rău pe care-l știu să bată dinspre pupa. Ia te uită! Balenele sunt în stare de astfel de ambardee? Trebuie că și-a pierdut echea.

Ca un vas indian încărcat din greu, ce își croiește drum pe coasta hindusă, cu puntea plină, ochi de cai înspăimântați și se înclină, se scufundă, se rostogolește și șerpuiește, tot așa își cârmea și taurul acesta bătrân greutatea și se mai întorcea din când în când pe coastele împovărate, arătându-și pricina siajului întortocheat sub forma ciotului nenatural al înotătoarei de la tribord. Era greu de spus dacă își pierduse acea înotătoare într-o luptă sau se născuse fără ea.

— Așteaptă doar puțin, bătrâne, că-ți dau eu o fașă pentru brațul tău rănit, strigă crudul Flask arătând spre funia de balenă de lângă el.

— Vezi să nu te lege el cu ea, îi strigă Starbuck. Grăbește-te sau îl prinde neamțul.

Toate bărcile rivale se îndreptau cu o singură intenție către pește deoarece nu era doar cel mai mare, ci era și cel mai aproape de ei, iar celelalte balene goneau cu asemenea viteză încât aproape că întreceau și scurgerea timpului. În această împrejurare, bărcile de pe „Pequod“ trecură pe lângă ultimele trei bărci germane coborâte, dar cu avansul pe care îl avea, barca lui Derick încă era frunțașă urmăririi, deși rivalii săi străini se apropiau cu fiecare clipă. Singurul lucru de care se temeau era că, el aflându-se deja atât de aproape de țintă, putea arunca harponul înainte ca ei să-l ajungă și să-l depășească. Cât despre Derick, el părea destul de încrezător că așa avea să se întâmple și își mai scutura din când în când zeflemitor rezervorul de ulei către celelalte bărci.

— Câine fără obraz și nerecunoscător!, strigă Starbuck. Mă batjocorește și mă provoacă chiar cu tinicheaua prăpădită pe care i-am umplut-o cu mâna mea nici cu cinci minute în urmă. Apoi cu șoapta sa puternică: grăbiți-vă, câinilor! Trageți!

— Să vă spun eu cum stă treaba, băieți!, strigă Stubb echipajului. Este împotriva religiei mele să mă mânii, dar tare l-aș mai mânca de viu pe servitorul acela mârșav. Trageți, ori nu vreți? Vreți să-l lăsați pe ticălos să vă bată? Vă place rachiul? Un butoi de rachiu, atunci, pentru cel mai bun marinăr.

Haideți, de ce nu i se sparg venele nimănui? Cine-a aruncat ancora din barcă? Nu înaintăm niciun inci, parcă stăm pe loc. Oameni buni, uitați cum crește iarba pe fundul bărcii; pe legea mea, și catargul începe să înflorească. Nu merge așa, băieți. Uitați-vă la sluga aceea! Ce mai încolo și-ncoace, ori scuipați flăcări, ori nu!

— Vai, ia uite ce spume face!, strigă Flask topăind în sus și-n jos. Ce cocoasă! Vai! haideți, urcați-vă pe ea ca pe un buștean! Vai!, băieții mei, haideți, grăbiți-vă! Vă dau să mâncați clătite și midii la cină, așa să știți, băieții mei, scoici coapte și gogoși, așa, dar haideți, haideți, grăbiți-vă. Face o sută de butoaie, nu-l pierdeți, nu, nu! Uitați-vă la slugă! Vai!, ce balenă mare, ce matahală! Nu vă place spermanțetul? Uitați acolo trei mii de dolari! O bancă! O bancă întreagă! Banca Angliei! Vai! haideți, haideți, haideți! Ce naiba mai face sluga acum?

În acel moment, Derick tocmai ce își arunca rezervorul de ulei și butoiul către bărcile ce se apropiiau, probabil atât pentru a-i întârzia pe rivali, cât și pentru a-și grăbi înaintarea prin forța aruncării dinapoi.

— Neobrăzatul de câine neamț!, strigă Stubb. Trageți băieți, trageți ca niște tunuri de război cu coada înroșită de diavol! Ce zici, Tashtego, ești bărbatul care să-și frângă spinarea în douăzeci și două de bucăți pentru onoarea bătrânului Gayhead? Ce zici?

— Zic că trag de mă ia naiba, urlă indianul.

Îndârjite și întăritate de zeflemelele germanului, cele trei bărci ajunseră aproape una lângă alta și, așezate astfel, se apropiară rapid. Cu atitudinea cavaleriească a comandantului când se apropie de paradă, cei trei secunzi stăteau mândri și drepti strigând voioși când și când după vâslaș: „Uite-o cum alunecă! Ura pentru jetul de cenușă albă! Jos cu sluga! Să-l ajungem!”

Însă Derick avea un avans atât de mare, încât, în ciuda galanteriei lor, ar fi câștigat cursa dacă nu s-ar fi abătut asupra lui judecata cea dreaptă sub forma unui rac ce se agăță de pana vâslașului din mijloc. În timp ce nătăflețul de marinar de apă dulce se chinuia să își elibereze vâsla, astfel că barca lui Derick mai că se răsturnă, iar el tuna la oameni

cuprins de furie, Starbuck, Stubb și Flask profitară de răgaz. Cu un strigăt se avântară repede înainte și ajunseră pieziș în zona germanului. După o clipă, cele patru bărci se aflau de-a curmezișul în siajul balenei, iar în urma ei, de o parte și de alta, se întindea spuma pufoasă pe care o bătea.

Era o priveliște teribilă și de toată mila. Balena fugea acum cu capul scos din apă și își arunca în față jetul clocotitor, în timp ce, înnebunită de frică, lovea într-o parte cu sârmana sa înotătoare. Șerpuia când într-o parte, când în alta în fuga sa șovăitoare și la fiecare val pe care îl tăia se scufunda tremurător în mare sau își răsucea către cer înotătorea cea bună. Am văzut odată o pasăre speriată cu o aripă ruptă care desena cercuri frânte prin aer, încercând în zadar să scape de ghearele de pirat ale șoimilor. Pasărea însă are glas și își striga frica în țipete plânse. Însă frica acestei brute mari și mute a mării se ascundea înlănțuită înăuntrul său. Nu avea voce în afară de respirația hârșăită ce ieșea prin nară, iar acest lucru o făcea să arate nemaipomenit de vrednică de milă. Însă mărimea sa uluitoare, fălcile zdravene și coada nemaipomenit de puternică erau suficiente pentru a îngrozi și pe cel mai cutezător om căruia îi era milă de ea.

Văzând că în câteva clipe bărcile de pe „Pequod” aveau să i-o ia în față, Derick alese, în loc să fie păgubit de pradă în acest fel, să arunce ceea ce pentru el trebuie să fi părut o săgetare neobișnuit de lungă înainte să piardă ultima șansă.

Însă imediat ce se ridică harponierul său ca să lovească, cei trei tigri – Queequeg, Tashtego și Daggoo – săriră în picioare și, așezați pe diagonală, își aliniară în același timp vârfurile, iar toate cele trei fiare de Nantucket, aruncate peste capul harponierului german, se înfipseră în balenă. Tâșniră aburi de spumă și foc alb! Cele trei bărci, în vârtoarea furiei dintâi a balenei puse pe fugă, loviră barca germană cu atâta forță că Derick și harponierul său înmărmurit fură aruncați și trași spre cele trei chile zburătoare.

— Nu vă fie frică, draguțele mele untiere, strigă Stubb aruncând o privire fulgerătoare spre ei când îi ocoli, o să fiți culeși imediat, am văzut eu niște rechini mai în spate: câinii Sfântului Bernard, știți voi, cei care îi alină pe călători la ananghie. Ura!, așa se navighează. Fiecare chilă parcă e

o rază de soare! Ura!, zici că suntem niște oale de tinichea legate de coada unei pume turbate! Îmi vine-n minte să mă leg cu o trăsurică de un elefant pe câmpie – zboară spițele când te legi în felul acesta de el, băieți; mai e și primejdia să fii aruncat cât colo când treci peste vreo ridicătură. Ura!, așa se simte un flăcău când se duce la Davy Jones: alunecă repede ca pe derdeluș! Ura!, balena aceasta este ca un poștaş fără vârstă!

Fuga monstrului fu însă una scurtă. Scoțând un suspin neașteptat, se scufundă zgomotos. Scrâșnind grăbite, cele trei funii zburară în jurul bulgărelui de rășină cu o asemenea forță, că săpară urme adânci în el. Harponierii se temeau că această scufundare rapidă va sfâșia funiile, așa că folosindu-se de puterea și priceperea lor prinseră de câteva ori funia fumegândă până când – datorită icurilor plumbuite ale bărcii, de unde cele trei funii se duseră la fund în albastrul apei – copastiile prorelor erau aproape la nivelul apei, iar cele trei pupe spânzurau cu totul în aer. Cum balena își încetă în curând scufundarea, rămaseră pentru o vreme la acea înălțime, temându-se să mai slăbească linia, deși poziția în care stăteau era destul de delicată. Deși în felul acesta se scufundaseră și se pierduseră multe bărci, această „prindere“, cum este denumită, această înfigere a vârfurilor ascuțite în carnea vie de pe spinare, îl face pe monstru să se ridice la suprafață pentru a întâlni sulița ascuțită a dușmanilor. Fără a vorbi despre primejdiile acestei îndrăzneli, e îndoielnic dacă această procedură este mereu cea mai bună, căci e normal să presupunem că o balenă rănită, cu cât stă mai mult scufundată, cu atât obosește mai mult, iar asta deoarece din cauza suprafeței sale enorme – la o balenă matură, aceasta e de aproape 2.000 de picioare pătrate –, presiunea apei este imensă. Știm toți sub ce greutate atmosferică nemaipomenită stăm chiar și aici, pe pământ, la aer. Cât de mare trebuie să fie atunci povara balenei ce cară în spinare o coloană de trei sute de stânci de ocean? Trebuie să fie cel puțin cât cincizeci de atmosfere. Un vânător de balene a socotit că trebuie să aibă greutatea a douăzeci de vase de război cu tunuri, încărcătură și cu echipaj cu tot.

Cum cele trei bărci stăteau pe marea ce se legăna blând, uitându-se către fundul ei mereu albastru și cum nu se auzea niciun strigăt sau mormăit de niciun fel, nu se vedea nicio undă sau o bulă de aer urcând la suprafață, ce om al uscatului ar fi crezut că sub acea tăcere și liniște a suprafeței, monstrul înfricoșător al mării se zvârcolea în agonie? Nu se vedeau nici opt inci dreپți de funie de la proră. Pare de necrezut ca de aceste trei fire marele Leviatan să stea agățat ca pendula unui ceas greu. Agățat? Și de ce anume? De trei șipci de lemn. Să fie aceasta creatura despre care s-a spus demult: „Vei putea tu să-i găurești pielea cu săgeți și capul cu cârlig marinăresc? Să-l atingi cu sabia, nu folosești nimic, nici cu lancea, nici cu săgeata, nici cu toporul. Fierul pentru pielea lui este ca paiul; săgeata nu-l pune pe fugă; săgeata este pentru el ca un pai în vânt și își bate joc de vâjâitul unei lănci ce zboară.“ Aceasta este creatura? Vai!, neîmplinirea să îi urmărească pe profeți! Cu puterea a o mie de coapse în coadă, Leviatanul își băgase capul pe după munții mărilor pentru a se ascunde de harpoanele „Pequodului“.

În lumina soarelui ce apunea spre după-amiază, umbrele pe care le aruncau cele trei bărci sub luciul apei trebuie să fi fost destul de lungi și de late ca să întunece jumătate din oastea lui Xerxes. Cine să știe cât de înfricoșătoare erau pentru balena rănită stafile enorme ce pluteau deasupra capului său.

— Fiți gata, băieți, uite-l că mișcă, strigă Stubb când cele trei funii zumzăiră deodată prin apă, conducând spre ei ca pe fire magnetice pulsațiile de viață și de moarte ale balenei, încât fură simțite de fiecare vâslaș ce stătea pe banca lui. În clipa următoare, mult mai ușurate de strânsoarea de la proră, bărcile săriră brusc în sus ca o bucată de gheață de pe care sare în mare o turmă numeroasă de urși polari.

— Trageți! Trageți!, strigă iar Starbuck. Se ridică!

Funiiile, din care mai devreme nu se putea trage nici măcar o palmă, erau trase picurând și încolăcindu-se larg înapoi în barcă și în curând balena se ivi din apă la două lungimi de corabie depărtare de vânători.

Mișcările ei arătau cât de obosită era. La cele mai multe animale de pe uscat se găsesc valve sau supape în venele lor,

astfel că atunci când sunt rănite, sângele este oprit să mai pompeze în unele direcții. Cu balena, lucrurile nu stau așa. Una dintre ciudățeniile ei este că are o structură nevalvulară a vaselor de sânge, așa că, dacă e străpunsă cu cel mai mic vârf de harpon, începe o scurgere teribilă a întregului său sistem arterial și când aceasta este mărită de presiunea nemaipomenită a apei de la mare adâncime, se poate spune că viața începe să se scurgă din ea în șuvoaie nesfârșite. Însă cantitatea de sânge din trupul ei este atât de mare și izvoarele sale sunt atât de multe și de depărtate, că poate să sângereze mult timp, tot așa cum curge un râu chiar pe timp de secetă, a cărui sursă vine din izvoarele din munții îndepărtați și încetoșați. Chiar și în aceste clipe, când bărcile trăgeau de balenă și se apropiau primejdios de coada sa agitată și erau înfipite sulite în ea, erau urmate de jeturi constante din rana proaspătă ce țâșneau neîncetat, în timp ce jetul nării numai în răstimpuri și foarte vremelnic își mai arunca umezeala în aer. Din această gaură nu ieșea sânge, deoarece nu fusese lovit niciun loc vital. Viața sa, cum se spune, era neatinsă.

În timp ce bărcile se strânseseră mai aproape în jurul ei, întreaga bucată de sus a trupului, care de obicei stă scufundată, se ridicase deasupra apei. I se vedeau ochii, sau mai degrabă locurile unde fuseseră odinioară ochii. Asemenea cioturilor ce cresc pe nodurile stejarilor falnici când sunt culcați la pământ, tot așa se îngrămădeau în orbitele ochilor niște bulbi orbi ce stârneau mila. Însă nu exista milă. Chiar dacă era bătrână, oarbă și ciungă, balena trebuie să-și dea sufletul și să fie ucisă pentru a lumina petrecerile oamenilor și bisericile sfinte care propovăduiesc pacea neprecupețită între toți și toate. Încă tăvălindu-se în sânge, arată în cele din urmă o umflătură decolorată de mărimea unui tufiș aflată jos, într-o parte.

— Ce locșor frumos!, strigă Flask. Să-l înțep o dată acolo.

— Oprește!, îi strigă Starbuck. Nu e nevoie de asta!

Însă milosul Starbuck strigă prea târziu. Când fu străpunsă, un jet ulceros țâșni din rana crudă și balena, simțind o durere de nesuferit, începu să scuipe sânge și se năpusti orbește spre bărci, furioasă, stropindu-le și pe ele, și pe echipaj cu jeturi de cheaguri, răsturnând barca lui Flask și sfărâmând

prora. Fu lovitura sa de moarte, căci acum balena era atât de sfârșită din cauza pierderii sângelui, că se depărtă neajutorată de epava pe care o zdrobise, se răsturnă gâfâind pe o parte, bătu chinuită din ciotul înotătoarei, apoi începu să se răsucească ca o lume în declin, arătându-și tainele albe ale pântecelui; într-un sfârșit rămase țeapănă ca un buștean și muri. Ultimul său jet fu vrednic de milă. Ca atunci când mâini nevăzute seacă apa dintr-o arteziană măiastră și cu nostalgie înăbușită susurul țâșnitoarelor se apleacă din ce în ce mai mult spre pământ, tot așa se întâmplă și cu răsufierea de moarte a balenei.

Curând, în timp ce echipajele așteptau sosirea corăbiei, trupul dădu semne că se scufundă cu toate comorile neatinse. La ordinele lui Starbuck se legară pe dată funii în diferite locuri, astfel că fiecare barcă deveni o geamandură, iar balena scufundătoare fu agățată cu frânghii la câțiva inci sub ele. Când sosi nava, balena fu dusă cu mare grijă lângă carena sa și fu legată bine acolo cu cele mai trainice lanțuri, căci era limpede că, dacă nu era susținut cu legături, trupul avea să se ducă pe dată la fund.

Se întâmplă ca, atunci când se pregătea să se înfigă prima cazma, să se găsească în carnea sa un harpon întreg ros de rugină, în partea de jos a umflăturii amintite mai sus. Cum rămășite de harpoane să gălesc deseori în trupurile lipsite de viață ale balenelor capturate, cu carnea vindecată în jurul lor și niciun fel de umflătură care să le dea de gol, trebuie deci să fi fost alt temei în acest caz care să explice ulcerarea. Însă și mai de mirare fu faptul că se găsi vârful de piatră a unei sulițe nu departe de locul unde stătea îngropat fierul, iar carnea se întărise de tot în jurul lui. Cine aruncase sulița de piatră? Când? Se poate să fi fost aruncată de vreun indian din nord-vest înainte ca America să fie descoperită.

Ce alte minuni erau îngropate în acest cufăr fermecat, nu se poate ști. Alte descoperiri fură oprite, căci corabia era trasă ca niciodată înspre apă din cauza tendinței de a se scufunda a corpului imens. Cu toate acestea, Starbuck, care era la comandă, nu voia cu niciun chip să-i dea drumul, se încăpățâna să-l țină legat cu atâta tărie, că până la urmă nava s-ar fi răsturnat dacă ar mai fi ținut trupul înlănțuit. Când

se dădu ordinul să fie dezlegat, se dovedi că atât de mare era strânsoarea lanțurilor și parâmelor legate de babale, că era cu neputință să fie desfăcute. Între timp, pe „Pequod” totul stătea pieziș. Să traversezi puntea era ca și cum ai fi mers pe acoperișul înclinat al unei case. Vasul trosnea și scârțâia. Multe din încrustațiile de fildeș de pe parapet și din cabine fură mișcate de la locul lor de aplecarea neobișnuită. Degeaba se aduseră pârgarii și răngi ca să susțină coada de neclintit, pentru a o împinge în voia valurilor departe de babale. Atât de jos se dusesse balena, că părțile scufundate nu mai puteau fi ajunse; cu fiecare clipă ce trecea părea că se adăugau tone de greutate grămezii ce se ducea la fund, iar corabia părea că o să se răstoarne.

— Stai așa, stai așa!, îi striga Stubb hoitului. Ce te grăbești atât de tare să te duci la fund? Tunete și fulgere, băieți, ori facem ceva, ori ne ducem cu totul. Nu are rost să forțezi acolo, încetați, vă zic, cu parâmele. Să fugă unul să aducă o carte de rugăciuni și un briceag ca să tăiem lanțurile mari.

— Briceag? Da, da, zise Queequeg și, apucând toporișca cea grea a dulgherului, se aplecă printr-un hublou și începu, frecând fierul de oțel, să despice cel mai mare dintre lanțuri. Nu dădu decât câteva lovituri scânteietoare și greutatea imensă duse treaba la capăt. Cu o smulgere înfricoșătoare, toate legăturile căzură în valuri, corabia se îndreptă și hoitul se scufundă.

Această tendință ocazională de scufundare a Cașalotului de-abia ucis este o treabă tare curioasă. Niciun pescar nu poate spune încă de ce se întâmplă așa. De obicei, Cașalotul mort plutește fără nicio grijă, cu lateralele sau cu pânțelele ridicate destul de mult din apă. Dacă toate balenele care se scufundă așa ar fi bătrâne, slabe, cu inima frântă sau ar avea straturile de untură subțiate și oasele grele și reumatice, atunci ai avea un temei pentru a crede că această scufundare se datorează unei anume gravitații neobișnuite a peștelui, din cauza lipsei de substanță plutitoare. Dar nu este așa. Chiar și balene tinere, sănătoase tun, umflate de aspirații nobile, ucise în primăvara vieții, cu toată untura palpitând pe ele, chiar și acești eroi măreți se mai scufundă.

Cu toate acestea, Cașalotul este mai puțin predispus acestui tip de accident decât alte specii. La un Cașalot scufundat se duc la fund douăzeci de balene drepte. Această diferență dintre specii se datorează fără putință de tăgadă faptului că balena dreaptă are o cantitate mai mare de oase, numai obloanele lui venețiene cântărind mai mult de o tonă, iar cașalotul nu este îngreuiat de asemenea încărcătură. Sunt împrejurări în care, după multe ore sau chiar zile, balena scufundată se ridică iar la suprafață, mai umflată decât era în viață. Motivul acestui fapt este însă limpede. În trupul său se emană gaze și el se umflă foarte tare, până devine un fel de balon animal. Nici măcar o navă de război nu ar mai reuși să o scufunde atunci. În acțiunea de pescuit din apele puțin adânci ale coastei Noii Zeelande, atunci când o Balenă Dreaptă dă semne că se scufundă, se leagă de ea geamanduri cu frânghii lungi, astfel că atunci când trupul se duce la fund, ei știu unde să-l caute atunci când se ridică iar.

La puțin timp după scufundare se auzi un strigăt din vârful catargelor de pe „Pequod“, anunțând că vasul „Jungfrau“ își coboară iar bărcile, deși singurul jet ce se vedea era al unei Balene cu înotătoare dorsală, dintr-o specie de necapturat datorită vitezei sale. Cu toate acestea, jetul Balenei cu înotătoare dorsală este atât de asemănător cu cel al Cașalotului, că marinarii nepricepuți le încurcă adeseori. Așa se face că Derick și ceata sa urmăreau cu vitejie această bestie ce nu putea fi ajunsă. „Fecioara“ își înălță toate pânzele și porni după cele patru bărci mai mici, dispărând astfel în bătaia vântului în urmărirea vitejească și plină de speranță.

Vai!, multe astfel de balene și mulți oameni ca Derick mai există pe lumea asta, prietene.

Onoarea și gloria vânătorii de balene

Sunt anumite îndeletniciri care se consumă într-o dezordine studiată. Cu cât mă afund mai mult în această afacere a pescuitului și îmi duc cercetările până chiar la izvoarele sale, cu atât sunt mai atins de vechimea și onoarea sa și mai ales când descopăr atâția semizei și eroi bravi, profeți de toate felurile, care, într-un fel sau altul, au îmbrăcat acest meșteșug cu distincție, mă încânt gândindu-mă că și eu aparțin, deși doar în subordine, acestei nobile frății.

Bravul Perseu, fiul lui Jupiter, a fost primul vânător de balene, iar spre onoarea eternă a chemării noastre trebuie să se menționeze că prima balenă ucisă de frăția noastră nu a fost atacată cu o intenție sordidă. Acelea au fost zilele cavaleriești ale profesiei noastre, când ridicam armele doar ca să îi salvăm pe cei în primejdie, și nu ca să le umplem lămpile oamenilor. Toată lumea cunoaște frumoasa poveste a lui Perseu și a Andromedei, despre cum frumoasa Andromeda, fiica unui rege, a fost legată de o stâncă pe malul mării și chiar când Leviatanul se pregătea să fugă cu ea, Perseu, prințul vânătorilor de balene, apropiindu-se grăbit, împunse monstrul și o salvă pe fecioară, pe care după aceea o luă de soată. Fusesse o ispravă artistică de toată frumusețea, rareori reușită chiar de

cei mai buni harponieri din zilele noastre, ca Leviatanul să fie ucis din prima lovitură. Să nu se îndoiască nimeni de această poveste, căci în vechea Joppa, Jaffa de astăzi, de pe coasta Siriei, într-unul din templele păgâne a zăcut mulți ani marele schelet al unei balene, despre care legenda orașului și toți locuitorii lui spun că sunt oasele monstrului ucis de Perseu. Când cuceriră romanii Joppa, acel schelet fu dus în Italia cu mare fast. Ceea ce pare mai important și mai particular în această poveste este faptul că din Joppa plecase și Iona.

Asemănătoare aventurii lui Perseu și a Andromedei – din care unii cred că își trage izvoarele – este și povestea Sfântului Gheorghe și a balaurului, despre care balaur eu cred că era o balenă, căci în multe scrieri vechi balenele și dragonii sunt amestecați și deseori încurcați între ei. „Tu ești ca un leu al apelor, ca un balaur al mărilor“, așa grăiește Iezechiel vorbind limpede despre o balenă, unele versiuni ale Bibliei folosesc chiar acest cuvânt.

În plus, faptei vitejești i-ar mai dispărea din glorie dacă Sfântul Gheorghe ar fi întâlnit o șopârlă târătoare pe uscat în loc să se lupte cu marele monstru al adâncurilor. Oricine poate ucide un șarpe, dar doar un Perseu, un Sfântul Gheorghe, un Coffin pot fi atât de bravi încât să se ia în piept fără teamă cu o balenă.

Să nu ne lăsăm păcăliți de ilustrările din ziua de azi ale acestor scene, căci, deși creatura întâlnită de acel vânător viteaz este reprezentată ca semănând întrucâtva cu un grifon și bătălia desenată ca întâmplându-se pe uscat, iar sfântul urcat pe un cal, având totuși în vedere neștiința acelor vremuri când înfățișarea balenei nu le era cunoscută pictorilor și socotind că, la fel ca în povestea lui Perseu, și balena Sfântului Gheorghe se poate să se fi târât din mare pe uscat, socotind că bestia ucisă de Sfântul Gheorghe se poate să fi fost o focă mare sau o morsă, având deci în vedere toate acestea, nu este potrivit legendei sacre și celor mai antice descrieri ale întâmplării să luăm așa-zisul balaur drept însuși marele Leviatan. De fapt, în fața adevărului strict și cuprinzător, toată povestea s-ar asemana celei a idolului Filistenilor, care era și pește, și mamifer, și pasăre, și care se numea Dagon, cel care, așezat în fața arcei Israelului, și-a pierdut capul de cal

și palmele mâinilor, rămânând din el doar trunchiul de pește. Astfel, unul din breasla noastră nobilă, chiar un vânător de balene, este păzitorul sfânt al Angliei, și pe bună dreptate noi, harponierii din Nantucket, ar trebui să fim primiți în mărețul ordin al Sfântului Gheorghe. Niciodată cavalerii acelei adunări onorabile (dintre care niciunul, îndrăznesc a spune, n-a avut vreodată de-a face cu o balenă asemenea sfântului lor patron), niciodată, vă spun, să nu privească pe un om din Nantucket cu dispreț, căci chiar și în hainele noastre din lână și în nădragii noștri cârpiți avem dreptul la decorația Sfântului mai mult decât ei.

Dacă să-l primim și pe Hercule în rândurile noastre sau nu, în această privință nu mă pot hotărî, căci, deși în mitologia greacă acest erou, acest salvator și împărțitor de fapte bune a fost înghițit și scuipat de o balenă, ei bine, e discutabil dacă această ispravă îl face sau nu vânător de balene. Nu scrie nicăieri că ar fi săgetat peștele, în afară, desigur, de loviturile de pe dinăuntru.

Cu toate acestea, poate fi socotit un soi de vânător fără de voie, căci până la urmă l-a prins pe el balena, dacă nu el pe ea. Îl socotesc unul dintre ai noștri.

Se pare că povestea greacă a lui Hercule se trage din aceea și mai veche și evreiască a lui Iona și a balenei, sau viceversa; oricum ar fi, sunt cu siguranță foarte asemănătoare. Dacă îl socotesc pe semizeu unul de-al nostru, de ce nu și pe profet?

Ordinul nostru nu e alcătuit doar din sfinți, semizei și profeți. Încă mai trebuie amintit stăpânul nostru, căci asemenea regilor din vremuri străvechi izvorul frăției noastre se trage nici mai mult, nici mai puțin decât din zeii înșiși. Voi istorisi acea minunată poveste orientală din Sastra¹ care ni-l dă pe Vishnu, unul din treimea de zei a hindușilor, ni-l dă deci pe Vishnu însuși ca Maestru – Vishnu care, prin prima din cele zece încarnări pământești ale sale, a ridicat și a sfințit balena. Când Brahma, sau Zeul Zeilor, spune Sastra, s-a decis să reconstruiască lumea după una dintre distrugerile sale, i-a dat naștere lui Vishnu ca să conducă această muncă. Dar Vedele, sau cărțile mistice, a căror citire îi erau de nelipsit lui

¹ Denumire a unei cărți religioase hinduse (n.t.).

Vishnu pentru a-și începe creația și deci care trebuie să fi conținut niște indicii pentru tinerii arhitecți, aceste Vede zăceau pe fundul apei. Astfel că Vishnu se încarnă într-o balenă și, scufundându-se în această formă până la cele mai mari adâncimi, salvă cărțile sacre. Nu a fost acest Vishnu un balenier, așa cum un om ce călărește un cal se numește călăreț?

Perseu, Sfântul Gheorghe, Hercule, Iona și Vishnu! Iată aici un grup de seamă! Ce alt club în afară de cel al vânătorilor de balene are astfel de înaintași?

Iona, privit din perspectiva istorică

In ultimul capitol s-a vorbit despre povestea istorică a lui Iona și a balenei. Unii oameni din Nantucket nu prea cred această poveste, dar tot așa au existat și unii greci sau romani mai sceptici care, deosebindu-se de păgânii ortodocși ai vremurilor lor, nu au dat crezare poveștilor despre Hercule și balenă sau despre Arion și delfin, și totuși această neîncredere a lor nu a știrbit cu nimic adevărul acestora.

Temeiul de bază al unui bătrân din Sag-Harbour pentru a se îndoii de povestea evreiască era acesta: el avea o Biblie din acelea vechi, cu ilustrații curioase și neștiințifice, una reprezentând balena lui Iona cu două nări pentru jeturi în vârful capului – o trăsătură tipică unei singure specii de Leviatane, anume Balenelor Drepte și varietăților acelui ordin – și despre care bătrânul spunea că „s-ar îneca și cu o monedă”, așa de mic îi era gâtlejul. În această privință, episcopul Jebb avea răspunsul pregătit: „Nu este nevoie, spunea episcopul, să-l vedem pe Iona înmormântat în pântecul balenei, ci doar înțepenit într-un colț al gurii ei.” Vorbele episcopului par a fi destul de rezonabile. Gura unei Balene Drepte ar ține cu ușurință două mese de whist și i-ar găzdui confortabil pe toți jucătorii. Se prea poate ca Iona să se fi ascuns într-un dinte găuri, dar, de fapt, Balena Dreaptă nu are dinți.

Un alt motiv pentru care Sag-Harbour – așa i se zicea bătrânului – își declara în această privință necredința în profet era ceva de neînțeles în legătură cu trupul său întemnițat și sucurile gastrice ale balenei. Dar și această obiecție se năruiește deoarece un exeget german presupune ca Iona să se fi ascuns în trupul plutitor al unei balene moarte, așa cum soldații francezi și-au transformat caii morți în corturi și s-au ascuns în ei. În plus, s-a sugerat de către alți comentatori că, atunci când Iona a fost aruncat de pe corabia din Joppa, el s-a îndreptat imediat către o altă corabie din apropiere, vreo corabie cu un cap de balenă drept galion și care, adaug eu, s-ar fi putut numi „Balena“, așa cum unele nave din ziua de azi sunt botezate „Rechinul“, „Pescărușul“ sau „Vulturul“. Nu s-a dus lipsă nici de exegeți învățați a căror părere e că balena din cartea lui Iona se referă doar la un colac de salvare – o pungă umflată de vânt – spre care a înotat profetul aflat în primejdie și s-a salvat astfel de un sfârșit înecăcios. Bietul Sag-Harbour pare astfel învins din toate părțile. Mai avea însă încă un motiv să se îndoiască. Dacă îmi amintesc cum trebuie, acesta era: Iona fusese înghițit de balenă în Marea Mediterană, iar după trei zile fusese scuipat într-un loc aflat la o distanță de trei zile de Ninive, o cetate de pe râul Tigru, așezată la mult mai mult de trei zile de călătorie de la cel mai apropiat punct al coastei Mării Mediterane. Cum așa?

Nu exista niciun alt drum pe care să o apuce balena pentru a-l așeza pe profet atât de aproape de Ninive? Ba da. Poate că îl plimbase în jurul Capului Bunei Speranțe. Fără a mai aminti despre călătoria de-a lungul Mediteranei și de o altă cale prin Golful Persic și Marea Roșie, o astfel de presupunere ar însemna înconjurul întregii Africi în numai trei zile, fără a mai pomeni că apele Tigrului, până aproape de Ninive, sunt prea puțin adânci ca să înoate în ele o balenă. În plus, ideea ca Iona să fi înconjurat Capului Bunei Speranțe în acele vremuri străvechi i-ar lua înapoi lui Bartholomeu Diaz, renumitul călător, toată cinstea descoperirii aceluia promontoriu și ar face din istoria noastră una mincinoasă.

Toate aceste argumente protesti ale lui Sag-Harbour nu fac decât să îi arate mândria neghioabă, un lucru cu atât mai urât la el, cu cât nu avusese parte de învățătură în afară

de ce mai auzise de la soare și de la mare. Spun că nu face decât să își arate mândria neghioabă și necugetată și răzvrătirea îngrozitoare și diavolească împotriva clerului. Un preot catolic portughez a expus ideea cum că sosirea lui Iona la Ninive pe la Capul Bunei Speranțe ar fi un semn al unui mare miracol. Și chiar așa a și fost. În plus, până în ziua de astăzi, turcii cei luminați mai cred în povestea istorică a lui Iona. Iar acum trei secole, un călător englez din „Călătoriile lui Harris“ povestea despre o moschee turcească construită în onoarea lui Iona, iar în această moschee se afla o lampă care ardea, cu totul miraculos, fără pic de ulei.

Pitchpoling

Pentru a le face să se învârtă mai ușor și mai repede, osiile trăsurilor se ung. Din același motiv, unii marinari fac același lucru bărcilor lor, ungându-le fundurile cu untură. E neîndoielnic că o asemenea operație nu poate aduce nimic rău și avantajul pe care îl câștigă astfel nu e de trecut cu vederea, deoarece apa și uleiul nu se amestecă și fiindcă uleiul este alunecos, iar scopul operațiunii este de a face barca să lunece mai cu spor. Queequeg credea cu tărie în a-și unge barca și într-o zi, nu mult după ce dispăruse vasul german „Jugfrau“, se îndeletnici cu mai multă ardoare decât de obicei cu această ocupație, strecurându-se sub barcă, acolo unde atârna pe lateral, și îmbibând-o cu substanța grasă de parcă ar fi dorit să-și asigure o recoltă de păr de pe chila cheală a ambarcațiunii. Părea a lucra întărâtat de un anume presentiment care nu rămase neîndreptățit de evenimentele ce aveau să urmeze.

Pe la ora prânzului fură zărite niște balene, dar imediat ce corabia se îndreptă spre ele, acestea se întoarseră și fugiră degrabă foarte dezordonat, ca flota Cleopatrei la Actium.

Cu toate acestea, bărcile le urmăriră, iar cea a lui Stubb ajunse în frunte. Cu mare trudă, Tashtego reuși într-un sfârșit să înfigă un harpon, dar balena rănită, fără a se scufunda deloc, își continuă fuga dreaptă cu mai multă iuțeală.

Asemenea încordare neîntreruptă avea să scoată fierul din carne mai devreme sau mai târziu. Ce rămânea de făcut?

Printre minunatele vicleșuguri și șiretlicuri, trucuri și subtilități nenumărate pe care vânătorul de balene se vede deseori nevoit să le folosească, nimic nu se compară cu cea mai fină manevră cu lancea, operațiune numită pitchpoling. Nicio sabie, fie mică, fie mare, nu se aseamănă cu ea. Nu se folosește decât la balenele care fug cu îndârjire. Marele ei avantaj este distanța incredibilă la care poate fi aruncată drept sulita lungă dintr-o barcă ce se clatină cu putere și se smucește din cauză că e trasă. Cu tot cu oțel și lemn, lancea e lungă de vreo zece sau douăsprezece picioare. Coada este mai mică decât cea a harponului și este făcută dintr-un material mai ușor: lemnul de pin. De ea este legată o frânghie subțire numită garlin, foarte lungă, de care poate fi adusă înapoi pe barcă după ce este aruncată.

Înainte de a trece mai departe este important să menționăm că, deși harponul poate fi aruncat în același fel ca și lancea, rareori se face așa, iar atunci când se întâmplă, nu are același succes din cauza greutății și lungimii mici ale harponului în comparație cu lancea, caracteristici care îl dezavantajează. În general, trebuie ca mai întâi să te prinzi de balenă înainte să încerci aruncarea lăncii.

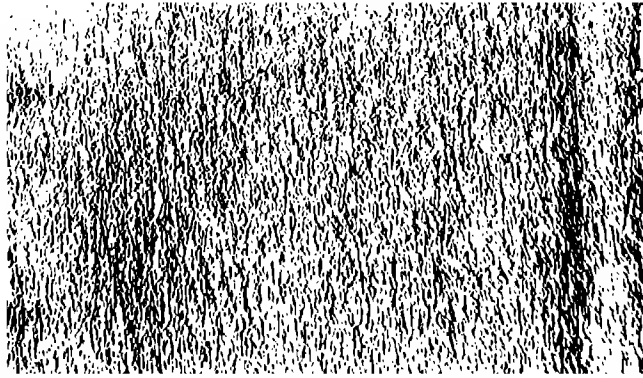
Privește-l pe Stubb, un om care datorită calmului și liniștii sale amuzante și stăpânite în cele mai groaznice situații este cel mai potrivit pentru pitchpoling. Privește-l cum stă drept la prora zguduită a bărcii rapide. Învelită în spumă lănoasă, balena se află acum la patruzeci de picioare înaintea. Mănuind cu ușurință unealta ușoară, privind de două sau de trei ori pe lungimea sa pentru a vedea dacă e perfect dreaptă, Stubb ridică frânghia lăncii într-o mână, fluierând, pentru a-i prinde capătul liber, lăsând astfel restul să atârne. Ținând apoi lancea drept de mijloc, o cumpănește spre balenă și atunci când o suprapune, trage de capătul frânghiei cu mâna spre a-i ridica vârful astfel că arma stă balansată pe palma sa, la cincisprezece picioare în aer. Îți pare a fi un jongler care balansează o prăjină pe bărbie. În clipa următoare, cu o țâșnire nemaivăzută, oțelul strălucitor face o boltă largă și zboară spre depărtarea înspumată, înțepenindu-se, tremurând în

punctul vital al balenei. În loc de apă sclipitoare, aceasta scuipă acum sânge roșu.

— Asta i-a scos sufletul!, strigă Stubb. Parcă e sărbătoarea nemuritoare de 4 iulie, la toate fântânile curge numai vin! Dacă ar fi fost whisky vechi de Orleans, sau de Ohio, sau nemaipomenitul whisky de Monongahela, atunci, Tashtego, băiete, te-aș trimite să ții un butoi sub jet și ne-am înfrupta toți! Da, așa e, am face rachiu în nările ei și am bea de-acolo apa vie!

În timpul cuvântării voioase se repetă aruncarea pricepută, lancea întorcându-se la stăpân ca un ogar ținut într-o lesă. Balena îndurerată începe să se zbată, funia e slăbită și lăncierul, ducându-se la pupă, își încrucișează brațele și așteaptă tăcut ca monstrul să își dea ultima suflare.

Fântâna

Dacă timp de șase mii de ani, și cine știe câte alte milioane înainte, marile balene au scuipat jeturi peste toate mările și au stropit și vrăjit grădinile adâncului cu tot atâtea stropitori și farmece, iar de câteva secole vânătorii s-au apropiat de aceste fântâni ale balenelor, urmărind stropirile și jeturile, dacă toate acestea au fost, și încă rămân, până în clipa de față (cincisprezece minute și un sfert trecute de ora unu după-amiaza în această a șaisprezecea zi de decembrie în anul Domnului 1851), răspunsul nelămurit al întrebării dacă aceste jeturi sunt de apă sau de aburi, atunci acest lucru este cu siguranță plin de însemnătate.

Să ne ocupăm așadar de această problemă și de altele care se leagă de ea. Toată lumea știe că datorită vicleșugului branhiilor triburile cu înotătoare respiră aerul care se află amestecat tot timpul în elementul prin care înoată. Astfel, un hering sau un cod poate trăi un secol fără își ridice măcar o dată capul la suprafață. Dar datorită structurii sale interne care a înzes-trat-o cu plămâni, asemenea unei ființe umane, balena nu poate trăi decât inhalând aerul liber din atmosferă. De aici și nevoia de a vizita periodic lumea de deasupra. Nu poate însă să respire pe gură, deoarece, în poziția sa obișnuită, gura Cașalotului stă la cel puțin opt picioare sub apă și, în plus, traheea sa nu are legătură cu gura. Nu, ea respiră doar prin nară, iar aceasta se află în creștetul capului.

Spunând că în orice ființă vie respirația este o funcție indispensabilă vieții, deoarece sustrage din aer un anume element care, atunci când intră în contact cu sângele, îi transmite acestuia darul vieții, nu cred că greșesc, deși poate sunt nevoit să folosesc câteva cuvinte științifice și superflue. Luând asta drept adevăr, urmează de aici că, dacă tot sângele dintr-un om ar putea fi aerisit cu o singură suflare, ar putea atunci să își închidă nările și să nu mai respire o bună bucată de vreme. Adică, ar trăi fără să respire. Oricât de ciudat ar părea, așa stă treaba cu balena care trăiește, în răstimpuri, mai mult de o oră (atunci când se află la fund) fără a respira deloc sau fără a inhala nicio particulă de aer căci, ține minte, ea nu are branhii. Cum se poate una ca asta? Între coaste și de fiecare parte a spinării este înzestrată cu un remarcabil labirint de vase foarte mici și alambicate, vase care, atunci când se scufundă, sunt umplute la maximum cu sânge oxigenat. Astfel că timp de o oră sau chiar mai mult, la adâncimi de mii de stânjeni, ea cară provizii de vitalitate, tot așa cum o cămilă ce traversează deșertul secetos cară cu ea, în cele patru stomacuri ale sale, provizii de apă pe care să le folosească pe viitor. Veridicitatea anatomică a acestui labirint este de necontestat, iar că supoziția pe care se bazează este logică și adevărată îmi pare cu atât mai evident cu cât mă gândesc la încăpățânarea ce nu s-ar explica altfel a Leviatanului de a veni la suprafață ca să „își scuipe aerul“, cum spun pescarii. Iată ce vreau să spun. Dacă nu e deranjat când se ridică la suprafață, Cașalotul stă acolo pentru un timp care e perfect egal cu celelalte răstimpuri în care se ridică fără a fi deranjat. Să spunem că stă unsprezece minute și scuipă de șaptezeci de ori, adică respiră de șaptezeci de ori; atunci ori de câte ori se înalță, va respira iar de șaptezeci de ori, până la ultima secundă. Dacă îl sperii după ce respiră de câteva ori astfel că se scufundă, se va ivi întruna la suprafață ca să își ia porția de aer. De-abia după ce respiră de șaptezeci de ori se va scufunda și va sta restul timpului sub apă. Observă totuși că la indivizi diferiți aceste termene sunt și ele diferite, dar la unii se aseamănă. De ce să insiste balena să dea aerul afară dacă nu pentru a-și umple iar rezervorul de aer înainte să se scufunde de tot? Cât este de evident că aceste ridicări ale balenei o expun hazardului primejdios! Acest monstru nu poate fi prins cu cârligul sau cu plasa atunci când înoată la adâncimi de mii

de stânjeni departe de lumina soarelui. Atunci, vânătorule, nu atât priceperea ta, cât nevoile balenei îți aduc victoria.

La oameni, respirația nu se poate opri, o respirație ajungând doar pentru două sau trei pulsații, astfel că orice altă treabă ar avea, că doarme sau e treaz, omul trebuie să respire sau va muri. Cașalotul nu respiră decât a șaptea parte din timpul vieții sau, ca să spun așa, numai duminica.

S-a spus că balena nu respiră decât prin nară. Dacă e adevărat că jeturile sale sunt amestecate cu apă, atunci părerea mea este că avem motivul pentru care simțul mirosului îi lipsește cu desăvârșire. Aceasta deoarece singurul organ care aduce a nas este această nară, iar ea fiind înfundată cu două elemente, nu ne puteam aștepta să mai aibă și darul mirosului. Dar în ceea ce privește misterul jetului, dacă e un jet de apă sau unul de aburi, nu se poate trage nicio concluzie din acest fapt. Un lucru e clar, și anume că nu are simț olfactiv. Dar ce să facă balena cu el dacă l-ar avea? În mare nu sunt nici trandafiri, nici violete, nici apă de colonie.

Mai mult, deoarece traheea nu are deschidere decât în canalul de jet, iar acel canal – ca marele Canal din Erie – are un fel de zăvor (care se închide și se deschide) pentru a reține aerul înăuntru sau pentru a da afară apa, balena nu are nici voce. Asta dacă nu dorești să o insulti, spunând că atunci când huruie în modul acela straniu vorbește de fapt pe nas. Oricum, ce să aibă balena de spus? Rareori am cunoscut vreo ființă înțeleaptă care să aibă ceva de spus lumii acesteia, atunci când nu este obligată să îndruge ceva pentru a-și câștiga pâinea. O!, ce bine că lumea e un ascultător atât de bun!

Canalul de jet al cașalotului, construit pentru conducerea aerului și așezat orizontal, lung de câteva picioare, chiar sub partea de sus a capului și puțin într-o parte, acest canal bizar, deci, se aseamănă cu o țevă de gaze îngropată în oraș pe o parte a străzii. Întrebarea dacă această țevă de gaze slujește, de asemenea, și ca țevă de apă apare iar. Cu alte cuvinte, este jetul Cașalotului doar aer expirat sau este acest aer amestecat cu apa înghițită pe gură și scuipată pe nară? Cu siguranță, gura comunică indirect cu canalul de jet, dar nu se poate dovedi că scopul acestuia este de a arunca apa prin nară, deoarece nu folosește la asta decât atunci când, hrănindu-se, înghite din greșală apă. Hrana Cașalotului se află la mare adâncime.

iar acolo nu poate arunca jet nici dacă ar vrea. În plus, dacă îl privești cu atenție și îl cronometrezi cu ceasul, vei afla că, dacă nu este deranjat, are un ritm neschimbat între perioadele jeturilor și perioadele obișnuite de respirație.

— De ce să ne batem capul cu atâtea întrebări despre acest subiect?, vei întreba. Vorbește! Tu ai văzut jetul, atunci spune ce fel de jet este. Nu poți să deosebești apa de aer?

— Domnule dragă, în această lume nu este ușor să lămurești aceste lucruri simple. Lucrurile tale simple mi s-au părut mai încurcate decât toate celelalte. Iar în privința jetului balenei, aproape că poți sta sub el și nu-ți poți da seama ce anume este.

Miezul său este ascuns de ceața strălucitoare ca neaua ce îl învăluie. Cum să-ți dai seama dacă din ele se scurge apă când, de fiecare dată când ești destul de aproape de balenă pentru a arunca o privire atentă jetului, ea se mișcă înnebunită involburând apa din jurul ei?! Dacă în aceste momente ți se pare că ai văzut picături umede în jet, cum poți ști că nu sunt doar rezultatul condensului aburilor sau cum poți să știi că nu sunt acele picături ce băltesc în crăpătura nării care este adâncită în creștetul capului Cașalotului? Chiar și atunci când înoată liniștită în miezul zilei prin marea lină, cu cocoșa ridicată uscată ca și cea a unui dromader în deșert, chiar și atunci, balena duce un mic bazin plin cu apă deasupra capului, ca atunci când în arșița soarelui mai vezi un ochi de apă strâns de ploaie într-o crăpătură dintr-o piatră.

Nu este deloc prudent pentru vânător să se arate prea curios în legătură cu natura jetului de balenă. Nu e bine pentru el să se uite țintă la el și să-și ude fața. Nu te poți duce cu cana la această fântână ca să o umpli. Chiar și atunci când te atinge puțin giulgiul de abur al jetului, lucru care se întâmplă deseori, pielea începe să te usture de la cât de caustic este gazul care o atinge.

Cunosc un om căruia, apropiindu-se foarte mult de jet, nu știu dacă în scopuri științifice sau de alt fel, i s-a desprins toată pielea de pe față și de pe braț. De aceea, printre vânători, jetul balenei este considerat otrăvitor și toți se feresc de el.

Încă un lucru: am auzit spunându-se – și nu mă îndoiesc de adevărul acestor cuvinte – că dacă îți intră în ochi picături din acest jet, orbești pe loc. Cel mai înțelept lucru pe care

îl poate face un cercetător este, cred eu, să lase în pace acest jet ucigaș.

Cu toate acestea, putem presupune, chiar dacă nu putem dovedi o certitudine. Ipoteza mea este: jetul nu este altceva decât abur. Am ajuns la concluzia aceasta, pe lângă alte motive, datorită reflecțiilor despre demnitatea și frumusețea Cașalotului. Îl consider o ființă deloc obișnuită și superficială, mai ales că nu se întâlnește niciodată printre bancuri sau pe lângă tărmini. Toate celelalte balene mai apar câteodată pe acolo. Este în același timp și mare, și înțelept, iar eu sunt convins că din capetele mărețe și înțelepte, ca acela al lui Platon, Pyrrho, al Diavolului, al lui Jupiter, al lui Dante și al altora, iese mereu un abur de-abia vizibil atunci când sunt adâncite în gânduri. Scriind un mic tratat despre Eternitate, am avut curiozitatea de a-mi pune o oglindă în față și nu după mult timp am văzut reflectându-se o bizară încolăceală și ondulare în aerul de deasupra capului.

Umezeala părului meu, pe când mă aflam adâncit în gânduri și după ce băusem șase căni de ceai fierbinte în mansarda mea cu acoperiș subțire, într-o amiază de august, pare a fi un motiv pentru ipoteza de mai sus.

Cât de nobil se înalță părerea noastră despre monstrul măreț și cețos, privindu-l cum înoată solemn într-o mare tropicală liniștită, capul mare și blând acoperit cu un baldachin de abur, adâncit în contemplațiile sale mute, iar acel abur – așa cum poate fi văzut uneori – este decorat cu un curcubeu de parcă Cerurile și-ar fi pus sigiliul peste gândurile lui. Vezi tu, curcubeul nu apare în aerul curat, ci iradiază doar din vaporii. Astfel, prin toată ceața deasă din îndoielile obscure ale minții mele mai tâșnesc din când în când intuiții divine aprinzându-mi ceața cu raze cerești. Pentru acestea îi mulțumesc Domnului, căci toți au îndoieli și mulți nu recunosc, dar pe lângă îndoieli și tăgăduieli, puțini au intuiții. Îndoieli despre toate lucrurile pământești și intuiții despre câteva lucruri cerești, această îmbinare face un om să fie nici credincios, nici necredincios, ci un om care le privește pe amândouă la fel.

Coadă

Alți poeți au cântat ode ochilor blânzi ai antilopei și picajului delicat al păsărilor ce nu trăiesc decât în văzduh. Mai puțin fermecător, eu slăvesc coada.

Socotind coada celui mai mare Cașalot ca începând din acel punct al trupului în care se subțiază până la mărimea unui mijloc de om, ea se întinde numai la suprafață pe o arie de cincizeci de picioare pătrate. Corpul compact și rotund al rădăcinii se deschide cu două palme sau aripioare late, tari și plate care spre capăt se subțiază până la grosimea de un inci. La încheietură, sau îmbinare, aceste aripioare se suprapun, apoi se despart ca niște aripi, lăsând un gol mare între ele. Nicio altă creatură nu are liniile conturului definite mai superb decât marginile în formă de semilună ale acestor aripioare. Ajunsă la cea mai mare deschidere, la balena matură, coada depășește considerabil lungimea de douăzeci de picioare.

Membrul pare o încrengătură de tendoane sudate între ele, dar dacă îl despici, vei descoperi că este compus din trei straturi diferite: cel superior, cel mijlociu și cel inferior. Fibrele celui superior și celui inferior sunt lungi și orizontale, iar cele ale stratului mijlociu sunt scurte și așezate pieziș între cele ale straturilor exterioare. Structura aceasta în trei părți îi dă putere cozii mai mult decât orice altceva. Pentru studentul care învață despre ziduri romane, stratul de mijloc se aseamănă în mod deosebit cu stratul de dale care alternează cu

cel de piatră în acele minunate relicve ale antichității și care fără îndoială ajută nemăsurat la trăinicia zidăriei.

Însă de parcă această imensă putere din coada balenei nu ar fi de-ajuns, întregul trup al Leviatanului este îmbrăcat într-o plasă de fibre și filamente musculare, care, întinzându-se de o parte și de alta a șalelor și coborând până la aripioare, se întrepătrund pe nevăzute și întăresc în mare parte puterea cozii, astfel că pare că întreaga forță nemăsurată a balenei se strânge în acest loc. Dacă balena ar avea nevoie să distrugă ceva, aceasta ar fi unealta potrivită.

Această forță nemaipomenită nu slăbește cu nimic flexibilitatea grațioasă a mișcărilor cozii; o ușurime copilărească se joacă sub o putere titanică. Din contră, aici își au izvorul frumuseții mișcărilor sale. Puterea adevărată nu împiedică niciodată frumusețea sau armonia, ci le creează, iar în lucrurile insuportabil de frumoase forța are mult de-a face cu magia lor. Scoate tendoanele încordate care răsar din marmură în statuia lui Hercule și farmecul ei va dispărea și el. Când credinciosul Eckerman a ridicat giulgiul de pe cadavrul gol al lui Goethe a fost copleșit de pieptul imens al bărbatului ce semăna cu un triumfător arc roman. Ia seama ce robustețe învăluie pictura lui Angelo ce îl reprezenta pe Dumnezeu Tatăl, în formă umană. Orice ar dezvălui despre dragostea divină a Fiului, picturile italienești, blânde, cârlionțate și efeminate, în care ideea sa a fost redată cu măiestrie, aceste picturi, atât de lipsite de încordare, nu dezvăluie nimic despre niciun fel de forță, în afară de aceea negativă, de supunere și îndurare feminină, care a fost împărțită tuturor prin virtuțile reale ale învățăturilor sale.

Așa de mare este elasticitatea subtilă a organului despre care vorbesc că, indiferent dacă este mișcată în glumă, cu seriozitate sau cu mânie, oricare ar fi dispoziția balenei, unduirile sale sunt înzestrate cu o grație extraordinară. Nici măcar brațul vibrant al unei zâne nu o poate întrece.

Coada are cinci mari mișcări care îi sunt tipice. Prima, atunci când este folosită ca înotătoare pentru a înainta; a doua, când este folosită ca buzdugan în lupte; a treia, atunci când mătură, a patra, când se joacă; a cincea, când se scufundă.

Prima: Fiind orizontală, coada Leviatanului acționează diferit de cozile altor creaturi ale mării. Nu se clatină nicio dată. La oameni și la pești, clătinarea este un semn de inferioritate. Pentru balenă, coada este singurul mijloc de propulsie. Răsucirea în față pe sub corp și apoi aruncarea repede pe spate reprezintă mișcarea care face posibilă săgetarea săltăreață a monstrului atunci când acesta înoată cu furie. Aripioarele laterale nu servesc decât pentru a cârmi.

A doua: E puțin important că un Cașalot se luptă cu un alt Cașalot folosindu-și numai capul și gura, însă în bătăliile cu oamenii folosește în primul rând coada. Când lovește o barcă, își răsucește aripioarele în direcția opusă, iar lovitura nu este altceva decât relaxarea cozii. Dacă vine din aer, mai ales dacă vine de deasupra, lovitura este nimicitoare. Coastele omului sau cele ale bărcii nu îi pot ține piept. Singura salvare este să te ferești, dar dacă vine de dedesubt, prin apă, atunci, în parte din cauza ușurimii bărcii și a elasticității materialelor din care e făcută, o copastie crăpată sau o șipcă, sau două îndoite, adică un fel de ruptură pe margine, acesta este cel mai rău rezultat. Aceste lovituri laterale prin apă sunt primite atât de des, încât sunt socotite o joacă de copil. Cineva își dă haina jos și gaura este înfundată imediat.

A treia: Nu o pot demonstra, dar mi se pare că la balenă simțul pipăitului este adunat în coadă, căci în acest sens ea are o delicatete care nu poate fi comparată decât cu finețea trompei elefantului. Această delicatete se vede cel mai bine atunci când mătură, când cu blândețea unei fecioare balena își mișcă cu un soi de încetineală molatică imensele aripioare dintr-o parte într-alta pe luciul apei. Iar dacă simte măcar o mustată de marinar, atunci e vai ș-amar de marinar și de mustățile lui.

Câtă blândețe există în acea atingere de suprafață! Dacă această coadă ar avea puterea de a apuca, m-aș gândi pe dată la elefantul lui Darmonodes care se ducea atât de des la piață și cu plecăciuni adânci le oferea domnișoarelor floricele, iar apoi le mângâia. E mare păcat din mai multe motive că balena nu are această deprindere de a apuca lucrurile cu coada, căci am auzit de un alt elefant care atunci când a fost rănit în luptă și-a răsucit trompa și și-a scos săgeata.

A patra: Furișându-te pe lângă balenă atunci când se crede în siguranță în mijlocul apelor pustii, o găsești dezbrăcată de greutatea demnității ei și jucându-se pe luciul apei ca o pisicuță pe o vatră de sobă. Poți însă să îi vezi puterea. Aripile late ale cozii sunt ridicate sus în aer și apoi coborâte pentru a lovi apa; tunetul loviturii răsună la depărtări de mile întregi. Ai crede că s-a tras cu un tun mare, iar dacă te-ai uita la ceața plutitoare de aburi ce se înalță din gaura de la celălalt capăt al său, ai zice că acolo se înalță fumul din locul unde a lovit ghiuleaua.

A cincea: Cum în poziția de plutire a Leviatanului aripioarele stau mai jos de spate, ele sunt cu totul ascunse privirii sub apă; dar când se pregătește să se scufunde în adâncuri, coada și cel puțin treizeci de picioare din trup sunt înălțate drept în aer și acolo stau vibrând o clipă, până când se aruncă în jos și dispar. În afară de minunata IZBITURĂ – care va fi descrisă în altă parte –, această ridicare a cozii balenei este poate cea mai grandioasă priveliște din toată natura vie. Scoasă din adâncimile fără fund, coada imensă pare a se agăța spasmodic de ceruri. Tot așa am văzut în vise pe Satana înălțându-și gheara colosală din flăcările iadului. Dar când privești astfel de scene, contează în ce stare te afli; dacă aceasta este dantescă, atunci îți vor veni în minte numai diavoli; dacă este isaică, te vei gândi la arhangheli. Stând odată în vârful catargului la răsăritul soarelui, care părea să aprindă cerul și marea, am văzut o turmă mare de balene spre est, ce se îndrepta spre soare și care concertară vibrant pentru o clipă cu cozile ridicate. După cum mi se păru atunci, o asemenea întrupare de adorație a zeilor nu s-a mai văzut niciodată, nici măcar în Persia, țara adoratorilor focului. Ca Ptolomeu Philopator, care mărturisea pentru elefantul african, am mărturisit și eu atunci pentru balenă, numind-o cea mai pioasă dintre toate ființele. După cum spunea regele Juba, elefanții de luptă ai antichității întâmpinau deseori dimineața cu trompele ridicate într-o tăcere profundă.

Comparația întâmplătoare dintre acest capitol dintre balenă și elefant, cu privire la unele aspecte ale cozii uneia și ale trompei celuilalt, nu are rolul de a pune un semn de egalitate între cele două organe, și cu atât mai mult între

animalele de care aparțin. Căci după cum elefantul este ca un terrier pe lângă balenă, tot așa, pe lângă coada ei, trompa lui e ca o tulpină de crin. Cea mai puternică lovitură a trompei elefantului e ca o bătaie jucăușă a unui evantai pe lângă izbitura și tunetul nemăsurat al aripilor grele ale Cașalotului, care de multe ori au aruncat în sus bărci cu tot cu vâsle și echipaje, cum își aruncă un jongler indian bilele¹.

Cu cât mă gândesc mai mult la măreața coadă, cu atât îmi deplâng neputința de a o descrie. Câteodată face asemenea mișcări care, deși s-ar potrivi de minune cu mâna unui om, rămân cu totul inexplicabile. Câteodată, când balenele umblă în turme mari, aceste gesturi mistice sunt atât de deosebite, că am auzit marinari ce le asemuiesc semnelor și simbolurilor masoneriei prin care balena vorbește astfel cu istețime cu întreaga lume. Nu lipsesc trupului Leviatanului nici alte mișcări neobișnuite pe care nici vrăjmașii lui cei mai experimentați nu le pot descrie. Oricât l-aș diseca, nu pot să-l pătrund pe de-a-ntregul. Nu îl cunosc și nici nu voi reuși vreodată. Dacă însă nu cunosc nici măcar coada, cum să îi înțeleg capul? Mai mult, cum să îi deslușesc fața, când nu are așa ceva? Pare să spună: „Îmi poți vedea spatele, coada, dar fața nu mi-o voi arăta niciodată.“ Eu însă nu îi înțeleg cu totul părțile din spate și, orice-ar spune balena despre fața ei, eu tot cred că nu are.

Marea Armada

Peninsula lungă și îngustă Malaca ce se întinde spre sud-vest dinspre teritoriile Birmaniei este cel mai sudic punct al Asiei. În linie dreaptă de la această peninsulă se înșiră insulele Sumatra, Java, Bali și Timor care, împreună cu multe altele, formează un neg mare ca un bastion ce leagă Asia de Australia și desparte nețărmitul Ocean Indian de bumbii deși ai arhipelagurilor orientale. Acest bastion este tăiat de mai multe trecători pentru nave și balene, printre care cele mai cunoscute sunt strâmtorile Sunda și Malaca. Prin Strâmtoarea Sunda, navele ce se duc dinspre vest către China ies în mările Chinei.

Acea îngustă strâmtoare Sunda ce desparte Sumatra de Java și stă în mijlocul acestui bastion de insule, sprijinită de acel promontoriu dârz și înverzit, cunoscut oamenilor drept Capul Java, pare a fi poarta ce se deschide către un imperiu străjuit de ziduri, iar având în vedere bogăția de mirodenii, mătăsurii, giuvaieruri, aur și fildeș cu care sunt înzestrate aceste mii de insule ale mărilor orientale, pare că natura a căutat, prin chiar ridicarea uscatului, ca aceste comori măcar să pară ocrotite, deși fără folos, de lăcomia lumii vestice. Malurile Strâmtoării Sunda sunt lipsite de fortărețele impunătoare care străjuiesc intrările în Mediterană, în Marea Baltică și în Marea Propontis. Spre deosebire de danezi, orientalii

nu cer omagiul slugarnic al coborârii velei gabier nesfârșitei procesiuni de corăbii care zi și noapte trec printre insulele Sumatra și Java încărcate cu cele mai scumpe mărfuri din est. Dar, deși se lipsesc bucuroși de astfel de ceremoniale, nu renunță la a cere omagii mai lumești.

Din cele mai vechi timpuri, bărcile cu pânze ale piraților din Malaiezia, pândind din golfurile și insulițele ascunse ale Sumatrei, s-au năpustit asupra vaselor ce străbăteau strâmtoarea, cerând cu cruzime tribut sub amenințarea sulitelor. Deși din cauza pedepselor însângerate primite de la navigatorii europeni îndrăzneala acestor corsari s-a mai micșorat în ultimul timp, cu toate acestea, până în ziua de azi se mai aude de nave englezești sau americane care au fost din păcate atacate și jefuite prin părțile acelea.

Cu un vânt voios și proaspăt în vele, „Pequeodul” se apropia de această strâmtoare, Ahab propunând să trecem prin ea în marea Java și de acolo, mergând spre nord prin ape pe care se știe că le vizitează Cașaloții, să trecem printre insulele Filipine și să ajungem pe coasta de nord a Japoniei la timp, pentru marele sezon de vânatoare de acolo.

Astfel, „Pequodul” avea să treacă prin toate ținuturile Cașalotului înainte de a coborî pe linia Ecuatorului în Pacific, unde Ahab, deși nenorocos în căutarea sa în restul locurilor, era încredințat că se va lupta Moby Dick în apele pe care le vizita cel mai des și într-un anotimp în care era foarte sigur că va vâna.

Dar cum se poate? Într-o călătorie atât de lungă, Ahab nu acostează nicăieri? Echipajul lui bea aer? Cu siguranță se va opri să ia apă. Ei bine, nu. De mult timp soarele își plimbă pe tării inelul său de foc și nu are nevoie de altă provizie decât de flacăra din el. Tot așa și Ahab, la fel și baleniera. În timp ce alte cale sunt încărcate cu lucruri străine care se duc în porturi necunoscute, baleniera ce străbate lumea întreagă nu are altă încărcătură decât pe ea și pe echipaj, armele acestora și cele trebuincioase. Are întregul conținut al unui lac imbuteliat în marea sa cămară. Este încărcată numai cu foloase, nu cu balasturi de plumb și fier. Duce cu ea apa pentru ani întregi. Apă limpede și bună de Nantucket pe care, după trei ani în Pacific, marinarul preferă să o bea

în locul lichidului sălcii adunat cu o zi în urmă în butoaie din izvoarele peruvienne sau indiene. Așa se face că, în timp ce alte corăbii pleacă spre China din New York și vin înapoi, iar în drumul lor acostează în numeroase porturi, baleniera, în tot acest timp, se poate să nu fi văzut o fărâmbă de uscat, iar marinarii să nu întâlnească niciun om în afară de confrății lor. Dacă le-ai da vestea că vine un alt potop, nu ar zice decât atât: „Ei bine, băieți, asta-i arca!“

Cum mulți Cașaloți au fost prinși în vestul coastei insulei Java, în apropierea strâmtorii Sunda, și cum teritoriul din jur e recunoscut de pescari ca fiind foarte bun pentru vânătoare, în timp ce „Pequodul“ se îndreaptă din ce în ce mai aproape de Capul Java, santinelele din vârful catargelor fură instruite să fie cu mare băgare de seamă. Însă, deși stâncile acoperite de palmieri se iviră în curând la tribordul prorei și nările începură să adulmece încântate mirosul de scorțișoară din aer, nu se văzu niciun jet. Renunțând aproape la speranța de a găsi vânat prin aceste părți, corabia mai că intrase în strâmtoare când obișnuitul strigăt vesel se auzi de sus și în curând un spectacol nemaipomenit de grandios ni se așternu în fața ochilor.

Trebuie spus aici că, din cauza îndârjirii cu care sunt vânați de la o vreme încoace în toate cele patru oceane, Cașaloții, în loc de a înota mereu în grupuri mici, cum făceau odinioară, sunt văzuți acum în turme mari, câteodată cuprinzând atât de mulți, încât parcă mai multe nații și-au jurat legământ și au făcut înțelegere să se apere și să se ajute. Acestei adunări a Cașaloților în caravane atât de mari i se datorează faptul că până și în cele mai bune locuri de vânătoare poți naviga săptămâni întregi fără să vezi un singur jet și deodată să fii întâmpinat de ceea ce par a fi mii și mii de balene.

În ambele părți, la depărtare de două sau trei mile, formând un semicerc imens care se întindea pe jumătate din linia orizontului, un lanț continuu de jeturi de balenă sărea și strălucea în aerul amiezii. Spre deosebire de jeturile îngemănate ale Balenei Drepte care, despărțite în vârf, cad în două ramuri ce seamănă cu crengile aplecate și despicate ale salciei, jetul singular și frontal al Cașalotului dezvăluie un

tufiş încreţit de ceaţă albă ce se înalţă şi cade neîncetat în direcţia vântului.

Văzute de pe puntea „Pequodului“ când vasul se înalţa pe creasta înaltă a unui val, aceste mulţimi de jeturi vapoaroase, încreţindu-se fiecare în aer şi privite printr-o pânză de ceaţă albăstrie, păreau a fi miile de hornuri jucăuşe ale unei metropole aglomerate într-o dimineată aromată de toamnă, zărite de către un călăreţ cocoţat pe o înălţime.

Întocmai ca o armată care, apropiindu-se de un defileu ostil din munţi, îşi grăbeşte marşul nerăbdătoare să lase în urmă trecătoarea primejdioasă şi să se întindă în siguranţă de-a latul câmpiei, tot aşa marea flotă a balenelor părea a înainta grăbită spre strâmtoare, îngustând pe drum aripile semicercului şi înotând într-un grup strâns, însă tot în formă de semilună. Înălţându-şi pânzele, „Pequod“ se grăbi după ele. Harponierii îşi mânuiau armele şi strigau din bărcile lor încă suspendate. Doar să fi ţinut vântul şi nu ar mai fi avut nicio îndoială că, fugărită prin această strâmtoare, turma cea mare ar fi trecut în mările orientale doar pentru a vedea prinse multe balene din rândurile ei. Cine putea spune dacă nu cumva cu acea caravană înota chiar Moby Dick, asemenea preaslăvitului elefant alb în ceremonia de încoronare a siamezilor. Astfel, bonetă lângă bonetă, înaintam în faţa Leviatanelor când, deodată, se auzi vocea lui Tashtego anunţând cu tărie că se afla ceva în urma noastră.

Oglindind semiluna din faţă, văzurăm o alta în spate. Părea formată din aburi albi ce se ridicau şi coborau asemenea jeturilor de balenă, dar pluteau constant fără a dispărea de tot. Ridicând ocheanul la ochi, Ahab se răsuci brusc în găurica sa strigând:

— Sus în catarg! Urcaţi mandare şi găleţi şi udaţi velele. Sunt piraţi şi vin după noi!

De parcă ar fi stat ascunşi prea mult aşteptând ca „Pequodul“ să intre binişor în strâmtoare, aceşti mişei asiatici ne urmăreau grăbiţi pentru a-şi răscumpăra aşteptarea prea lungă. Ce drăguţ din partea acestor filantropi arşi de soare, ca atunci când şi „Pequodul“ se afla în urmărire împinsă de vântul proaspăt, să o ajute în a se grăbi în fuga sa! Ei nu erau decât nişte bice şi nişte pinteni pentru noi, atât. Cu ocheanul

la subsuoară, Ahab se plimba încolo și-ncoace pe punte; când mergea spre proră, vedea monștri pe care îi fugărea și când se întorcea spre pupă îi vedea pe pirații însetați de sânge care îl fugăreau pe el. Iar când se uita spre pereții înverziți ai defileului acvatic prin care trecea nava sa și se gândea că prin poarta aceasta mergea drumul răzbunării sale, iar acum, prin aceeași poartă, era și vânător, și vânat de moarte, și nu numai atât, ci era mânat drăcește cu blesteme de către o ceată de pirați fără remușcări și de diavoli schimonosiți, când îi trecură prin minte toate acestea, fruntea lui Ahab deveni posomorâtă și încruntată ca plaja cu nisipuri negre roasă de valurile furtunii ce nu reușiră totuși să smulgă pământul de sub ea.

Astfel de gânduri necăjeau foarte puțini marinari din echipajul nepăsător. După ce, lăsând pirații mult în urmă, „Pequodul” trecu pe lângă Capul Cockatoo de pe coasta Sumatrei, ieșind în cele din urmă în apele largi de pe partea cealaltă, harponierii se mâhniră mai mult că turma de balene se îndepărtase prea mult de navă decât să bucure că nava se îndepărtase victorioasă de pirați. Continuând însă pe urma Leviatanelor, acestea părea că își domolesc fuga, iar barca se apropie treptat. Cum vântul se potolise, se dădu ordin să se coboare bărcile. Însă imediat ce turma, printr-un instinct nemaipomenit al Cașaloților, simți cele trei bărci fugărind-o, deși se aflau încă la o milă în spatele lor, se strânse iar, formă batalioane și rânduri apropiate, astfel că jeturile lor păreau a fi baionete, și își continuă fuga cu viteză îndoită.

Dezbrăcați până la cămăși și izmene, țâșnirăm către cenușa albă și când, vâslind de câteva ore bune, eram pe punctul de a renunța la urmărire, balenele se opriră buimăcite, dând semn că se aflau în acea zăpăceală a nehotărârii încremenite care îi face pe marinari să spună despre balenă că este zguduită de frică. Coloanele militare în care înotaseră rapid și constant până acum se destrămară în dezordine și, ca elefanții regelui Porus în bătălia din India cu Alexandru cel Mare, pârură înnebunite de groază. Se împrăștiară în toate direcțiile sub forma unor cercuri îndoite și înotau fără scop încoace și-ncolo, trădându-și panica prin jeturile lor groase și scurte. Acest lucru se vedea ciudat de limpede la acelea din grupul lor care, paralizate cum

erau, pluteau neajutorate ca niște epave sfărâmate pe mare. Nici dacă aceste Leviatane ar fi fost doar o turmă de oi fugărite pe pășune de trei lupi fioroși, tot nu ar fi arătat atâta uluire nemaipomenită. Însă această panică ocazională este caracteristică tuturor animalelor care umblă în turmă. Deși se strâng în turme de zeci de mii, bizonii cu coamă de leu din Vest fug din fața unui singur călăreț. Privește, de asemenea, la ființele umane care, strânse în turmă în incinta unei săli de teatru, încep, la cea mai mică alarmă de incendiu, să se bulucească spre ieșire, îngrămădindu-se, lovindu-se, călcându-se în picioare și zdrobindu-se de moarte fără pic de remușcare. Așadar, cel mai bine este să nu ne mai mirăm de balenele zguduite de frică din fata noastră, căci nicio nebunie a creaturilor pământului nu e neîntrecută de sminteala oamenilor.

Deși multe dintre balene, după cum s-a mai spus, se zbăteau violent, e de luat aminte că turma nici nu înainta, nici nu dădea înapoi, ci stătea îngrămădită într-un singur loc. După cum se obișnuiește în astfel de cazuri, bărcile se despărțiră, fiecare ducându-se după câte o balenă singuratică de la marginea grupului. După vreo trei minute, fu aruncat harponul lui Queequeg. Peștele lovit ne stropi cu jetul orbitor în fețe și apoi, fugind ca din pușcă cu noi în urma sa, se îndreptă chiar către inima turmei. Deși o astfel de mișcare din partea unei balene săgetate într-o asemenea împrejurare nu era deloc nemaivăzută și chiar era de așteptat, mai mult sau mai puțin, ea este una dintre primejdiile cele mai mari ale pescuitului, căci, dacă monstrul te târăște din ce în ce mai adânc în mijlocul turmei înnebunite, îți poți lua adio de la viață și nu mai trăiești decât într-o stare de delir.

Cum balena, oarbă și surdă, năvăli înainte încercând prin puterea iuțelii sale să scape de lipitoarea de fier ce se prinsese de ea și cum noi eram astfel trași de parcă despica marea, amenințați din toate părțile de creaturile înnebunite ce se mișcau haotic în jurul nostru, barca noastră era ca o corabie încolțită de ghețuri pe timp de furtună încercând să se strecoare printre canalele și strâmtorile întortocheate fără a ști când se putea întâmpla să fie înghițită și sfărâmată.

Fără să se piardă cu firea, Queequeg cârmea cu bărbăție; acum ferindu-se de monstrul ce se îndrepta spre noi din față,

acum ferindu-se de celălalt, a cărui coadă imensă atârna deasupra, toate acestea în timp ce Starbuck stătea la proră cu lancea în mână dând la o parte balenele la care putea ajunge cu înțepături scurte, căci nu era timp de cele lungi. Nici vâslașii nu se lăsau mai prejos, deși nu mai era nevoie de munca lor. Ei se ocupau acum cu atenționarea balenelor:

— La o parte, comandore!, strigă unul către un mare dro-mader care se ridică deodată la suprafață și amenință pentru o clipă să ne răstoarne.

— Lasă coada jos, tu, cel de acolo!, strigă un al doilea către o alta care, aproape de copastia noastră, părea a se răcori liniștită cu evantaiul aripioarelor cozii.

Toate baleniarele au anumite mecanisme neobișnuite inventate de indienii din Nantucket, numite leacuri. Două lemne groase și pătrătoase de aceeași mărime sunt legate strașnic unul de altul, astfel ca fibrele lor să se întretaie în unghi drept. O funie lungă se leagă de mijlocul acestui bloc, iar capătul celălalt, fiind buclat, poate fi legat într-o clipă de un harpon. Acest leac se folosește pe balenele înspăimântate atunci când ai în jurul tău mai multe decât poți urmări, însă Cașaloții, se știe, nu apar în fiecare zi, astfel că trebuie să omori câți mai mulți atunci când ai ocazia. Iar dacă nu îi poți ucide pe toți odată, trebuie să îi însemnezi ca să poți să îi ucizi când îți găsești timp. De aceea este nevoie de leac în astfel de împrejurări. Pe barca noastră se aflau trei astfel de unelte. Prima și a doua fură aruncate cu succes și văzurăm balenele fugind împiedicat, încurcate de rezistența enormă a leacului tras după ele. Erau prinse ca răufăcătorii cu lanț și ghiulea. Însă când o lansarăm pe a treia, atunci când bucata greoaie de lemn trebuia să zboare peste bord, se înțepeni sub unul dintre scaunele bărcii și imediat îl rupse și îl duse cu ea făcându-l pe vâslaș să se prăvălească pe fundul bărcii când scaunul fugi de sub el. Prin ambele părți marea începu să năvălească înăuntru printre șipcile de lemn, însă îndesarăm acolo două sau trei izmene și cămăși și astfel oprirăm pătrunderea apei.

Ar fi fost imposibil să lansăm aceste harpoane cu leac dacă nu s-ar fi întâmplat ca, intrată adânc în turmă, fuga balenei să se domolească. În plus, cu cât ne îndepărtam mai mult de

marginile îmbulzelii, agitația panicată se mai potolea. Astfel că atunci când fierul smucit se desprinsese din trupul balenei și aceasta dispăru într-o parte, forța cu care se smulse ne aruncă printre două balene în centrul turmei de parcă ajunseserăm dintr-un pârau învolburat de munte într-un lac liniștit din vale. Aici furtuna ce se iscase printre balenele de la margine se mai auzea încă, dar nu se mai simțea. În această spațiu din mijloc, marea avea luciul fin ca o fașă de mătase, acoperită fiind de o pojghiță numită „lustru“ ce se formează din substanța pe care o scuipă Cașalotul când e în toane bune. Da, acum ne aflam în acea liniște fermecătoare care se spune că sălășluiește în centrul fiecărei tulburări. Încă vedeam în depărtare tumultul marginilor cercurilor și acolo mai multe grupuri de balene, câte opt sau zece în fiecare grup, rotindu-se repede ca niște cai înhămați împreună într-un ring și atât de aproape își aveau umerii că un călăreț de circ ar fi putut sări cu ușurință roată pe spinările lor. Din cauza mulțimii înghesuite a balenelor ce se odihneau înconjurând axa ascunsă a turmei, nu aveam nicio șansă de scăpare. Trebuia să ne uităm după o gaură în zidul viu care ne ținea prizonieri, zidul care ne primise în spatele său doar pentru a ne încuia pe dinăuntru. Rămăși în centrul lacului, eram vizitați când și când de vaci și viței blânzi, femeile și copiii grupului cercuitor.

Cu tot cu distanța dintre cercurile marginale rotitoare și cu tot cu spațiile dintre diferitele grupuri ale acestor cercuri, întreaga suprafață acoperită de multitudinea de balene trebuia să fi avut cel puțin două sau trei mile pătrate. Oricum, deși o astfel de socoteală într-un astfel de moment poate fi greșită, din barca noastră joasă se vedeau jeturi ridicându-se în depărtarea orizontului.

Fac cunoscut acest detaliu deoarece vacile și vițeeii erau închiși în acest cerc interior de parcă restul turmei ar fi vrut să îi protejeze astfel de a afla adevărata cauză a opririi sau, poate, fiindcă erau atât de tineri, naivi și foarte inocenți și neexperimentați; oricum ar fi fost, aceste balene mici, care veneau să ne viziteze în răstimpuri barca de la marginile cercului, se arătau lipsite de frică și pline de încredere, sau măcar erau cuprinse de o panică fermecător de liniștită de care era cu neputință să nu te miri. Veneau să ne miroasă ca

niște câini de casă, chiar lângă copastii, atingându-le, încât părea că o vrajă le-ar fi domesticit pe nesimțite. Queequeg le mângâia pe frunte, Starbuck le scărpină pe spinare cu sulita, dar, temându-se de urmări, se abținea pentru moment să le înțepe.

Dar sub această lume uimitoare de la suprafață ni se arată privirii o lume și mai neobișnuită când ne aplecăm să privim peste margine. Suspendate în cufărul de apă pluteau formele mamelor balenelor și cele care după rotunjime păreau a se apropia de maternitate. Lacul, după cum am mai spus, era transparent până la o adâncime foarte mare, iar asemenea nou-născuților oamenilor, ce sug liniștiți și se uită drept în altă parte decât la sân, ca și cum ar trăi două vieți în același timp și bând încă hrana muritorilor se adapă spiritual și cu amintiri nepământene, tot așa micuții balenelor păreau a se uita în sus, dar nu la noi – ca și când noi nu eram altceva decât niște alge pentru ochii lor. Plutind pe o parte, și mamele păreau a ne privi în tăcere. Unul dintre acești nou-născuți care prin anumite semne arăta că nu se născuse decât de o zi, măsura cam paisprezece picioare în lungime și vreo șase în grosime. Era zburdalnic, deși trupșorul său nu se dezmoțise din poziția înțepenită pe care o avusese până nu de mult în pântecul mamei, acolo unde, cu coada la cap, pregătit pentru întinderea finală, puiul nenăscut zace îndoit ca un arc tăăresc. Aripioarele delicate și palmele cozii încă mai erau încrețite ca urechile unui bebeluș proaspăt sosit de pe tărâmurî necunoscute.

— Funia! Funia!, strigă Queequeg privind peste margine. Legat la el! Legat la el! Cine funie la el? Cine lovit? Două balenă, unul mare, unul mic!

— Ce-ai pățit, omule?, întrebă Starbuck.

— Uite-aici, spuse Queequeg arătând în jos.

Ca atunci când balena lovită ce a tras din ciubăr sute de stânjeni de funie se ridică la suprafață după ce s-a scufundat și aduce cu ea funia în plus ce se încolăcește și se ridică în spirală, tot așa, Starbuck privea acum colacii lungi ai cordonului ombilical al doamnei Leviatan prin care micul pui părea încă legat de mamă. Deseori în iuțeala primejdioasă a urmăririi, această funie naturală cu capătul dinspre mamă liber se încurcă de

cea de cânepă așa că puiul este prins și el. Unele dintre cele mai ascunse secrete ale mării ni se dezvăluiau în acest lac fermecat. Văzurăm dragostea Leviatanelor în adânc¹.

Astfel, deși înconjurate de cercuri peste cercuri de nelămuriri și spaime, aceste creaturi nevăzute din mijloc își vedeau fără frică de treburile lor liniștite, sărbătorind senine cu jocuri și voie bună. La fel, în Atlanticul furtunos al ființei mele, și eu mă desfăt în tăcere înlăuntrul meu și, pe când planete de dușmani neostoiți se învârt în jurul meu, adânc în insula sufletului eu mă îmbăiez în blândețea bucuriei veșnice.

Între timp, pe când noi priveam încă fermecați în jurul nostru, agitația frenetică din depărtare dezvălui ocupația celorlalte bărci care încă lecuiau balenele de la margine sau poate că lupta se ducea în interiorul primului cerc unde aveau avantajul spațiului și al posibilității de retragere. Însă privești balenelor legate, înfuriate, ce săgetau încoace și încolo prin cerc nu era nimic pe lângă imaginea care ne apără în fața ochilor. Se obișnuiește câteodată, când barca este legată de o balenă neobișnuit de puternică și de vioaie, să se caute a o paraliza prin tăierea sau mutilarea imensului tendon al cozii. Acest lucru se face prin înfigerea unei cazmale cu mâner scurt de care este legată o sfoară pentru a o trage înapoi. O balenă rănită în acest loc, după cum aflarăm mai târziu, dar fără efect, se pare, scăpase de barcă trăgând după ea jumătate din funie, iar în agonia insuportabilă a rănii se zbătea înnebunită prin cercuri ca eroul Arnold pe calul său în bătălia de la Saratoga, semănând groază pe oriunde ajungea.

Oricât ar fi fost de înspăimântătoare rana balenei și oricât de nemaipomenit era spectacolul pe care îl dădea, această groază pe care părea să o inspire turmei se trăgea dintr-o cauză care se ascundea privirilor noastre la acea distanță.

¹ Cașalotul, la fel ca alte specii de Leviatane, dar spre deosebire de majoritatea peștilor, naște în orice anotimp, după o gestație care durează probabil nouă luni, născând doar câte un pui. Rareori naște un Esau și un Iacob, o întâmplare neașteptată pentru care există două mameloane în plus situate, destul de curios, câte unul de o parte și de cealaltă a anusului; sfârcurile obișnuite sunt așezate mai sus. Când aceste părți importante pentru o balenă ce alăptează sunt tăiate din greșală de sulița vânătorului, laptele mamei și sângele ei se întrec în a colora marea cât mai mult în depărtare. Laptele este foarte dulce și gras, și a fost gustat de om. Pare a fi bun cu câpșune (n.a.).

În cele din urmă înțeleseserăm că printr-un accident, această balenă se încurcase în funia de harpon pe care o trăgea după ea și pe deasupra mai fugise și cu cazmaua în spinare; iar cum capătul liber al sforii legate de armă se înnodase de funia harponului înfășurată în jurul cozii cazmaua ieșise din carne. Așa se face că, înnebunită de durere, balena se zbătea prin apă biciuind puternic din coadă și agitând cazmaua în jurul său, rănind și omorând propriile sale surate.

Acest obiect îngrozitor păru a trezi toată turma din paralizia fricii. La început, balenele care alcătuiau marginile lacului nostru începură să se înghesuie puțin și se urcară unele peste celelalte de parcă ar fi fost ridicate de valuri; apoi lacul însuși păru a se învolbura și a se tulbura. Alcovurile submarine și creșele dispărură. Balenele din cercurile interioare începură să se adune în ciorchini strânși. Într-adevăr, liniștea se împrăstia. Se auzi în curând un zumzet înfundat și apoi, ca bucățile de gheață de pe râul Hudson când vine primăvara, întreaga turmă de balene se îngrămădi în mijloc de parcă voia să se ascundă într-un munte. Starbuck și Queequeg făcură imediat schimb de locuri, primul trecând la pupă.

— Vâslele! Vâslele!, șopti cu îndârjire apucând cârma. Apucați vâslele și întăriți-vă sufletele! Pentru numele lui Dumnezeu, oameni buni, pregătiți-vă! Împinge-o, Queequeg – balena de acolo! Înțeap-o! Lovește-o! Ridică-te, ridică-te și așază-te așa! Grăbiți-vă, băieți, trageți! Nu luați seama la spinările lor, zgâriați-le. Zgâriați în voie!

Barca era acum aproape prinsă între două animale mari ce lăsaseră niște Dardanele strâmte între ele. Străduindu-ne desperați, reușirăm să ne vârâm în deschidere și, uitându-ne în același timp după o altă ieșire, ne strecurarăm repede. După alte câteva escapade la mustață ajunserăm în sfârșit în ceea ce fusese odinioară unul din cercurile exterioare care era acum traversat de balene ce se îndreptau violent spre centru. Această salvare norocoasă fusese plătită cu prețul avantajos al pălăriei lui Queequeg căruia, stând la proră pentru a înțeapa balenele, puse pe fugă, îi fusese zburată pălăria de pe cap de curentul făcut de o pereche de aripioare ce fluturară pe neașteptate în apropiere.

Pe cât de dezordonată și de răscolită era agitația generală, ea se transformă degrabă în ceea ce părea a fi o mișcare organizată, căci, îngrămădite în cele din urmă într-un corp dens, balenele își reluară fuga cu grabă sporită. Ar fi fost în van să le urmărim în continuare, însă bărcile se ținură în siajul lor pentru a prinde balenele cu leac rămas în urmă și, de asemenea, pentru a lega una pe care Flask o ucisese și o însemnase. Semnul este o prăjină cu un fanion – sunt cam două sau trei în fiecare barcă – ce se înfige în trupul plutitor al balenei moarte atunci când sunt mai multe prăzi pentru a-i marca poziția și ca dovadă de posesie în cazul în care s-ar apropia bărcile altor nave.

Rezultatul acestei coborâri ilustră întrucâtva înțeleapta vorbă din pescuit: „Cu cât sunt mai multe balene, cu atât e mai puțin pește“. Din toate balenele „lecuite“, numai una fu capturată, restul reușind să scape pentru moment, dar numai pentru o vreme, căci, după cum se va vedea mai departe, fură prinse de altă corabie.

Școli și pedagogi

În capitolul din urmă s-a povestit despre o turmă imensă de Cașaloți și s-a specificat și motivul acestei adunări atât de mari. Deși se mai întâlnesc câteodată și astfel de grupuri numeroase, chiar și în ziua de azi, după cum trebuie să se fi observat, mai dese sunt cetele mai mici, numărând între douăzeci și cincizeci de indivizi fiecare. Aceste cete sunt cunoscute sub numele de școli. În general, sunt de două feluri: cele alcătuite aproape numai din femele și cele în care se adună numai masculii tineri și viguroși sau taurii, după cum li se spune.

Însoțind cavalierește școala de femele, se vede permanent un mascul ajuns la apogeul mărimii sale, însă nu îmbătrânit și care, la orice alertă, își arată galanteria rămânând în urmă și acoperind fuga doamnelor sale.

De fapt, acest domn este un otoman căruia îi place luxul și care înoată prin lumea apelor înconjurat de mângâierile și farmecele haremului său. Contrastul dintre acest otoman și concubinele lui este izbitor deoarece, pe când el este de proporții cu adevărat monstruoase, doamnele, chiar și ajunse la maturitate, nu măsoară mai mult de o treime din mărimea unui mascul adult de talie mijlocie. Ele sunt într-adevăr mult mai delicate. Îndrăznesc să spun că nu depășesc șase yarzi în talie. Cu toate acestea, nu poate fi negat că sunt predispuse ereditar să devină durdulii.

Este foarte interesant să urmărești acest harem și pe domnul său în preumblările lor nepăsătoare. Se află într-o continuă mișcare căutând pe îndelete noi distracții, ca și cei din lumea bună. Îi întâlnești de-a lungul Liniei în miezul sezonului de hrănire de-abia întorși, probabil, din vacanța de vară petrecută în Mările Nordului, unde au căutat să scape de căldurile și moleșeala verii. După ce se plimbă în sus și-n jos pe promenada Ecuatorului, o vreme pornesc spre ape orientale înainte de a se așterne sezonul rece acolo, ca să scape de celelalte temperaturi excesive ale anului.

Când, înaintând senin într-una dintre aceste călătorii, se zărește ceva suspect, domnul Balenă stă cu ochii pe familia sa deosebită. Dacă vreun Leviatan tânăr și neobrăzat îndrăznește să se apropie prea tare de una dintre doamne, să vezi cu ce furie îl mai atacă și-l alungă pașa! Unde-am mai ajunge dacă li s-ar permite crailor tineri și obraznici să se insinueze în sanctuarul fericirii conjugale? Însă orice ar face pașa, el nu îl poate ține pe tânărul Casanova departe de patul său, căci, vai!, toți peștii dorm împreună. Așa cum pe uscat domnițele sunt pricina unor dueluri îngrozitoare între admiratorii rivali, tot așa se întâmplă și cu balenele care câteodată se luptă până la moarte, și totul numai pentru dragoste. Curtezanii se duelează cu lungile lor fălci inferioare, uneori încleștându-le unele de celelalte, și în acest fel se străduiesc să câștige poziția dominantă întocmai ca elanii care își încârligă războinici coarnele. Nu puține balene capturate poartă semnele adânci ale acestor întâlniri: frunți zgâriate, dinți rușiți, înotătoare sfâșiate și, câteodată, guri smucite și dislocate.

Dacă însă cel care dorește să se insinueze în fericirea conjugală se face nevăzut la prima repezeală a domnului haremului, atunci este foarte distractiv să-l privești pe acest stăpân. Își strecoară cu mândrie corpul mare printre doamne și se gudură acolo o vreme, când e încă destul de aproape ca să-l mai poată zeflemisi pe tânărul Casanova, așa cum cucernicul Solomon se ruga cu ardoare în mijlocul miilor sale de concubine. Dacă mai sunt în preajmă și alte balene, pescarii arareori îi vânează pe acești Mari Turci, căci Marii Turci își risipesc cu prea multă ușurință puterea, și deci nu au multă untură. Cât despre fiii și ficele pe care îi zămislesc, acești

prunci trebuie să își poarte singuri de grijă sau, cel puțin, cu ajutor doar din partea mamei. Ca anumiți alți amanți hoinari omnivori, domnul Balenă nu are la suflet creșterea copiilor, ci doar iubirea din alcov. Astfel, călător fiind, își lasă copiii necunoscuți prin toată lumea, iar fiecare dintre aceștia este un exotic. În timp, după ce flacăra tinereții se împrăștiează, iar anii de tristețe se înmulțesc, după ce înțelepciunea îi împrumută din răgazurile ei gânditoare și Turcul sătul este copleșit de oboseală, atunci dragostea pentru domnițe este înlocuită cu dragostea pentru liniște și virtute. Otomanul nostru intră în acea etapă a vieții care este marcată de neputință, căință și regrete și se dezice de harem, îl părăsește, plecând de unul singur ca un suflet posomorât și bătrân să colinde meridianele și paralelele în rugăciune, avertizându-i pe toți tinerii să nu facă aceleași greșeli amoroase ca el.

După cum haremul de balene este numit școală de către pescari, domnul și stăpânul acelei școli se numește tehnic pedagog. Nu trebuie luat de bun, deși ar fi delicios de satiric, că, după ce a mers la școală, pleacă de acolo propovăduind nu ceea ce a învățat, ci că toate acelea sunt sminteli. Titlul său de pedagog pare că se leagă în mod natural de numele dat haremului, însă unii bănuiesc că cel care l-a numit prima oară așa pe otoman trebuie să fi citit memoriile lui Vidocq¹ și să fi aflat ce fel de pedagog de școală de provincie fusese francezul în tinerețea sa și ce natură aveau lecțiile secrete pe care le preda unora dintre elevele sale.

Această izolare în care se afundă pedagogul în anii săi înaintați se adevărește în ceea ce îi privește pe toți Cașaloții bătrâni. Aproape întotdeauna o balenă singuratică – cum este numit un astfel de Leviatan – se dovedește a fi una bătrână. Ca venerabilul bărbos Daniel Boone², nu acceptă pe nimeni lângă el în afară de Natura însăși, pe ea luând-o de soată în sălbăticia apelor, iar ea se dovedește a fi o soție tare bună, deși are atâtea secrete.

¹ Eugène François Vidocq (1775-1857), hoț și escroc francez, povestește în „Memoriile” sale despre perioada în care a predat, deghizat în călugăr, la o școală de fete (n.t.).

² Daniel Boone – primul om care a explorat statul Kentucky, renunțând la compania altor oameni (n.t.).

Școlile alcătuite doar din masculi tineri și viguroși, după cum s-a mai spus, nu seamănă deloc cu școala-harem. Dacă femelele sunt de felul lor timide, masculii tineri, sau „taurii de patruzeci de butoaie“, cum li se zice, sunt cei mai bățăuși dintre toate Leviatanele și se spune că alții mai primejdioși nu poți întâlni, în afară doar de uimitoarele balene încărunțite, cu capul cenușiu, care se mai ivesc câteodată, iar acestea se vor lupta cu tine ca niște diavoli împielițați.

Școlile de tauri de patruzeci de butoaie sunt mai mari decât cele de fete. Ca o ceată de liceeni, aceștia sunt mereu veseli, puși pe harță și pe șotii și sunt răutăcioși, rostogolindu-se în jurul lumii atât de repede și de nesocotit că niciun garant prudent nu i-ar asigura cum nu ar asigura niciun tânăr zvăpăiat de la Yale sau Harvard. Renunță repede la aceste nebunii, iar când sunt crescuți cam în proporție de trei sferturi, se despart și pleacă separat să își caute o așezare, adică un harem.

Încă o diferență dintre masculi și femele este caracteristică sexului. Să presupunem că lovești un taur de patruzeci de butoaie; nefericitul de el, toți prietenii îl părăsesc. Dar dacă lovești o membră a școlii-harem, suratele ei înoată îngrijorate împrejur, uneori întârziind atât de mult și atât de aproape, că sfârșesc ele însele prin a cădea pradă.

Pești legați și pești liberi

Mențiunea despre semn și prăjina cu fanion din penultimul capitol are nevoie de lămuriri despre legile și regulamentele vânătorii de balene, în care fanionul este considerat marele simbol și ecuson.

Se întâmplă deseori ca atunci când mai multe corăbii călătoresc împreună, o balenă să fie lovită de o navă, să scape și să fie ucisă și capturată în cele din urmă de o altă navă. În acest caz există multe reglementări minuțioase ce se referă la această situație. De exemplu: după o urmărire și o prindere obositoare și primejdioasă a unei balene, trupul acesteia s-ar putea desprinde de corabie din cauza unei furtuni violente și plutind în direcția vântului ar putea fi luată de o a doua balenieră care, pe ape liniștite, o trage frumușel lângă parapet fără a risca vieți și funii pentru a o face. De aici ar apărea deseori cele mai dușmănoase dispute între pescari dacă nu ar exista o lege universală și de netăgăduit, scrisă sau nescrisă, care să se aplice tuturor cazurilor.

Poate că singurul cod recunoscut legal al vânătorii de balene este cel al Olandei. A fost promulgat în anul 1695. Dar deși nicio altă națiune nu a avut vreodată vreo lege scrisă în ceea ce privește vânătoarea de balene, pescarii americani au fost propriii lor legislatori și avocați în acest domeniu. Au pus baza unui sistem care prin caracterul concis este mai

bun chiar decât Pandectele lui Iustinian și legile Societății Chinezești pentru Încetarea Băgării Nasului în Treburile Altor. Într-adevăr, aceste legi pot fi scrise pe un bănuț al Reginei Anne sau pe vârful harponului și să fie purtate în jurul gâtului, atât de mici sunt.

I. Un pește legat aparține părții care l-a prins.

II. Un pește liber poate fi luat de cel care ajunge primul să-l prindă.

Însă chiar acest admirabil caracter concis îi pune bete-n roate codului, acesta având nevoie de un vast volum de explicații care să-l lămurească.

În primul rând: ce este un pește legat? Viu sau mort, un pește este legat atunci când este prins de o barcă sau o corabie care are un echipaj care, prin orice mijloc, controlabil de către ocupant sau ocupanți; un catarg, o vâslă, o sforicică, un fir de telegraf sau o pânză de păianjen sunt totuna. Un pește este, de asemenea, legat atunci când este însemnat cu fanionul sau cu orice alt semn recunoscut ca însemnând posesia, atâta timp cât partea care l-a însemnat își arată puterea de a-l trage lângă barcă și intenția de a o face.

Acestea sunt comentarii științifice, dar comentariile vânătorilor înșiși constau mai degrabă în cuvinte grele și lovituri zdravene – adevărata lege a pumnului. Este adevărat că printre pescarii mai cinstiți și mai onorabili se mai fac și concesii, căci este o nedreptate morală strigătoare la cer ca un echipaj să pretindă posesia unei balene fugărite și ucise de un alt echipaj. Alții însă nu sunt defel atât de scrupuloși.

Acum vreo cincizeci de ani a fost un caz curios al unei balene controversate, judecat în Anglia, în care reclamanții spuseră că, după o urmărire grea a unei balene în Mările Nordului, ei (reclamanții) reușiră să înțepe peștele cu harponul, însă în cele din urmă fură nevoiți, pentru a nu-și pierde viața, să părăsească nu numai funia, ci și barca. În cele din urmă, pârâții (echipajul unei alte nave) dădură peste balenă, o loviră, o uciseră, o legară și o luară drept a lor chiar sub ochii reclamanților. Când li se ceru pârâților socoteală, căpitanul lor le răsă în nas reclamanților și îi asigură că pentru a se lăuda cu victoria avea să le păstreze și funia, și harpoanele, și barca, care rămăseseră legate de balenă la momentul capturii.

Reclamanții îi dădură în judecată pentru a-și recupera valoarea balenei, a funiei, a harpoanelor și a bărcii.

Domnul Erskine era avocatul apărării, iar Lordul Ellenborough era judecătorul. În pledoaria apărării, istețul Erskine își bază întreaga poziție făcând referire la un caz recent de adulter în care un domn, după ce încercase în zadar să stăpânească răutățile soției sale, o abandonase în cele din urmă pe marea vieții. Însă după un timp, regretându-și fapta, începu acțiunea de a-și redobândi posesia asupra ei. Erskine nu era de acord cu aceasta și își susținu punctul de vedere spunând că, deși domnul săgetase primul femeia și o avusese legată la un moment dat, o abandonase numai din cauza forței de neînduplecat a răutăților ei, dar de făcut, o făcuse, așa că ea devenise un pește liber. Astfel, atunci când un alt domn o săgetă iar, doamna intră în posesia acestuia împreună cu harponul ce se afla încă în ea.

În cazul de față, Erskine susținu că exemplul balenei și cel al doamnei se explicau unul pe celălalt.

Aceste pledoarii și cele ale părții adverse fură ascultate pe îndelete, iar învățatul judecător decise categoric următoarele: în ceea ce privea barca, ea le revenea reclamanților deoarece nu o abandonaseră decât pentru a-și salva viețile. Însă în privința balenei, a harpoanelor și a funiei, ele aparțineau pârâților. Balena – fiindcă era un pește liber la momentul capturii finale; iar harpoanele și funiile – deoarece, atunci când peștele fugise cu ele, el (peștele) intră în posesia acestor articole și de aceea oricine prindea pe urmă peștele avea dreptul la ele. Cum pârâții fură cei care prinseră peștele, acele articole deveniră ale lor.

Un om obișnuit, ascultând decizia acestui judecător nemai-pomenit de înțelept, s-ar putea să nu fie de acord cu ea. Însă esența lucrurilor este că cele două principii din cele două legi ale pescuitului au fost aplicate ca la carte de Lordul Ellenborough în cazul descris mai sus. Eu unul cred că aceste două legi referitoare la peștii legați și la peștii liberi stau la baza întregii jurisprudențe umane, căci, în ciuda complicațiilor decoratiunilor sale, Templul Legii, asemenea Templului Filistenilor, nu stă decât în două propte.

Nu există o vorbă care spune că posesia e pe jumătate proprietate, indiferent de cum s-a intrat în acea posesie a

unui lucru? Deseori, posesia e proprietatea pe de-a-ntregul. Ce altceva sunt sufletele iobagilor ruși și ale sclavilor republicani, dacă nu pești legați, în cazul cărora posesia chiar este proprietatea legală? Ce este ultimul bănuț al sârmanei văduve pentru hangiul avar dacă nu un pește legat? Ce este conacul marmorat al hoțului neprins dacă nu un pește legat? Ce este dobânda doborâtoare pe care cămătarul Mordecai i-o ia falitului Woebegone pe un împrumut care să scape familia lui Woebegone de înfometare, ce este acea dobândă dacă nu un pește legat? Ce să fie venitul Arhiepiscopului Mântuiesuflete de 100.000 de lire scos de pe pâinea și brânza sărăcăcioase ale miilor de muncitori ce își frâng spinările (care vor ajunge în rai și fără ajutorul lui Mântuiesuflete), ce să fie acest venit de 100.000 de lire dacă nu un pește legat? Ce sunt orășelele și cătunele moștenite de ducele de Dunder altceva decât pești legați? Ce este biata Irlandă pentru harponierul John Bull¹ altceva decât un pește legat? Ce este pentru fratele apostolic Jonathan Texasul, dacă nu un pește legat? În privința tuturor acestora, nu este posesia întreaga lege? Dacă însă teoria peștelui legat poate fi aplicată atât de general, aceea a peștelui liber este și mai mult de-atât. Aceasta este aplicabilă internațional și universal.

Ce era America în 1492 altceva decât un pește liber, în care Columb a înfipt stindardul spaniol însemnând-o în numele regelui și al reginei? Ce a fost Polonia pentru țar? Dar Grecia pentru turci? Ce este India pentru Anglia și ce va fi Mexicul în cele din urmă pentru Statele Unite? Toate sunt pești liberi.

Ce sunt drepturile omului și libertățile universale, dacă nu pești liberi? Ce sunt mințile și gândurile oamenilor, dacă nu pești liberi? Ce este principiul credinței în divinitate, dacă nu un pește liber? Ce sunt gândurile gânditorilor pentru morile stricate, dacă nu pești liberi? Ce este întreaga planetă altceva, decât un pește liber? Și ce ești tu, cititorule, altceva decât un pește legat și un pește liber deopotrivă?

¹ John Bull – personaj care reprezintă Anglia, desenat ca fiind un domn provincial preocupat de binele țării (n.t.).

Cap sau coadă

*De balena vero sufficit, si rex
habeat caput, et regina caudam.*

BRACTON, L.3, C.3

Cuvinte latinești luate din cărțile de legi ale Angliei, care în context înseamnă că, din toate balenele capturate de oricine pe coasta țării, regele trebuie să primească, fiind Mare Harponier Onorific, capul, iar reginei să i se dea cu respect coada. O împărțire care, la balenă, seamănă foarte mult cu a împărți un măr în două: nu mai rămâne nimic la mijloc. Cum această lege, într-o formă schimbată, mai este și în ziua de azi valabilă în Anglia și cum în multe privințe ea prezintă o anomalie stranie cu privire la legea generală a peștelui legat și a peștelui liber, este tratată într-un capitol separat, după același principiu elegant care obligă căile ferate englezești să suporte cheltuielile pentru un vagon separat rezervat special pentru a plimba capetele încoronate. În primul rând, ca dovadă a faptului straniu că această lege mai e în vigoare și în zilele noastre, voi povesti o întâmplare ce a avut loc în ultimii doi ani.

Se pare că niște marinari cinstiți din Dover, sau Sandwitch, sau dintr-unul dintre cele Cinci Porturi, au reușit, după o urmărire anevoioasă, să ucidă și să aducă la mal o mândrețe de balenă. Cele Cinci Porturi sunt mai mult sau mai puțin sub jurisdicția unui polițist sau pedel numit Lordul Custode. Primind funcția direct de la Coroană, cred, toate retribuțiile regale ce țin de teritoriile celor Cinci Porturi devin ale sale. Unii scriitori denumesc această funcție sinecură. Dar nu este

aşa, deoarece Lordul Custode este foarte ocupat să bage în buzunar câştigurile, care sunt desigur ale lui deoarece el este cel care le bagă în buzunar. Când aceşti bieţi marinari arşi de soare, desculţi şi cu pantalonii suflecaţi peste picioarele lor slăbănoage reuşiră să tragă balena pe ţărmul uscat, socotind un câştig de o sută cincizeci de lire din uleiul şi osul valoros şi visând că vor bea ceai de soi cu nevestele şi beri gustoase cu amicii din câştigurile părţilor lor, veni la ei un domn bine, înţelept şi credincios, cu o copie a legilor lui Blackstone sub braţ şi, desfăcând-o peste capul balenei, spuse:

— Luaţi mâinile! Acest peşte, domnii mei, este un peşte legat. Îl iau pentru Lordul Custode.

Auzind acestea, bieţii marinari rămaseră uimiţi într-un mod respectuos – şi foarte englezesc – şi fără a mai şti ce să spună se scărpinau în cap privind cu tristeţe când la balenă, când la străin. Însă acest lucru nu îndreptă situaţia şi nici nu înmuie inima colţoasă a domnului învăţat care venise cu copia lui Blackstone. Într-un târziu, unul dintre ei, după ce se scărpină mult ca să îi vină o idee, îndrăzni să spună:

— Domnule, fii bun şi spune-ne cine e acest Lord Custode.

— Ducele.

— Dar ducele nu a ajutat deloc la prinderea peştelui.

— E al lui.

— Noi am trudit foarte mult, am înfruntat primejdii şi am făcut şi cheltuieli. Toate astea să se ducă în buzunarul ducelui? Noi nu primim nimic pentru chinurile noastre?

— E al lui.

— E ducele atât de sărac că e forţat să recurgă la astfel de fapte ca să-şi câştige existenţa?

— E al lui.

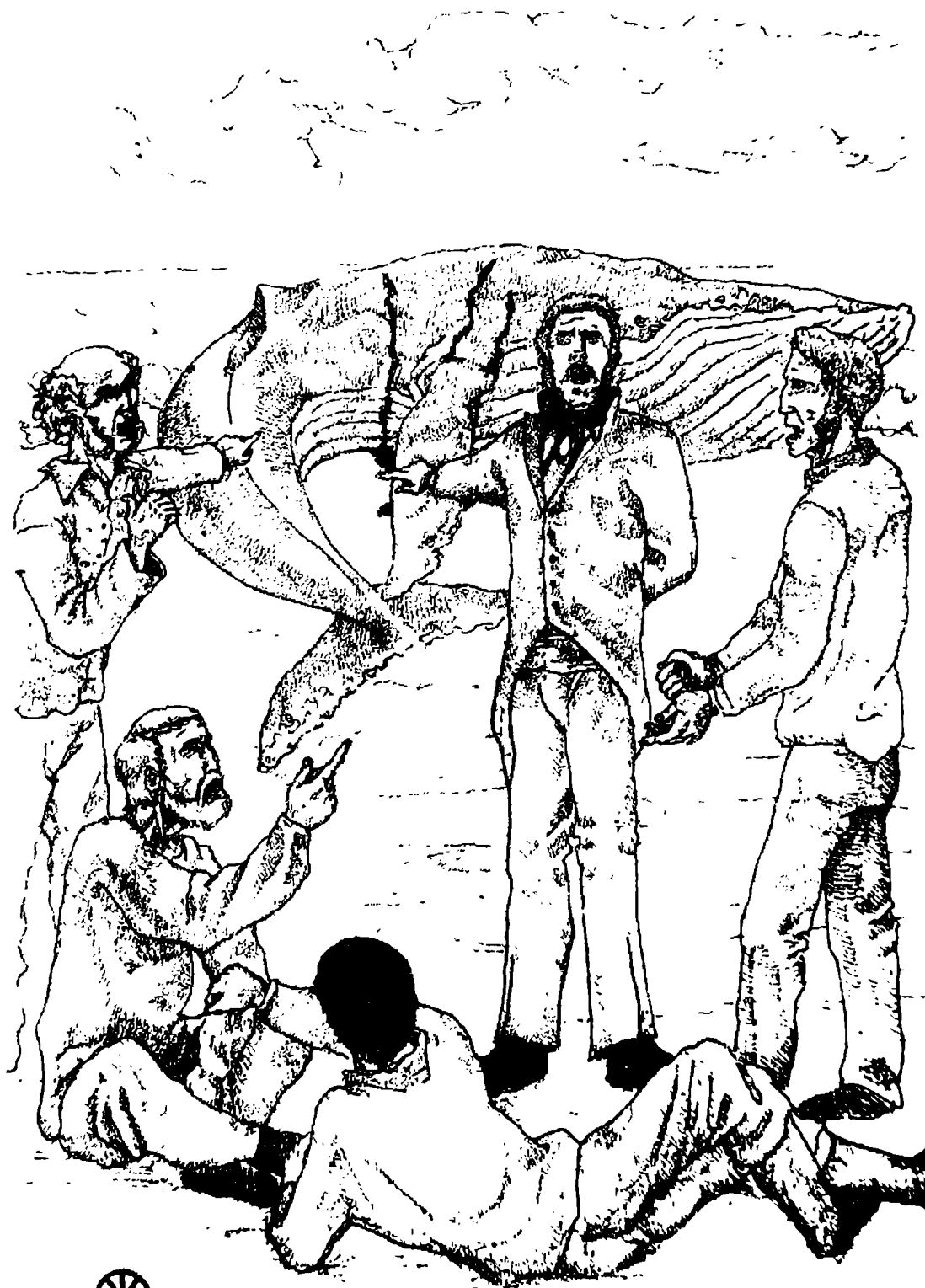
— Eu mă gândeam să o ajut pe bătrâna şi bolnava mea mamă cu partea mea de câştig.

— E al lui.

— Nu s-ar mulţumi ducele cu un sfert sau cu jumătate?

— E al lui.

Pe scurt, balena fu luată şi vândută, iar Domnia Sa Ducele de Wellington îşi primi banii. Gândindu-se că privit din anumite unghiuri cazul ar putea să fie într-o mică măsură totuşi socotit, având în vedere împrejurările, unul controversat, un preot cinstit din oraş îi adresă Domniei Sale o scrisoare, rugându-l să ia

în considerare situația acelor marinari năpăstuiți. La aceasta, Ducele răspuns în mare (ambele scrisori fură publicate) că deja s-a interesat, și-a primit banii și i-ar fi recunoscător domnului cinstit dacă pe viitor el (domnul cinstit) ar renunța la a-și mai băga nasul unde nu-i fierbe oala. Să fie acest bătrân bătaios acela încă priponit la colțul dintre cele trei imperii care cere pomană de la săraci?

Se va vedea pe dată că în acest caz așa-zisul drept al ducelui asupra balenei era unul delegat de la suveran. Trebuie să ne interesăm în ce temei are Suveranul acest drept. Legea a fost deja numită. Dar juristul Plowdon ne dă un motiv pentru toate acestea. El spune că balena prinsă astfel aparține regelui și reginei „datorită frumuseții ei desăvârșite”. Acest argument a fost considerat întotdeauna ca fiind suficient.

Dar de ce să ia regele capul și regina coada? Dați-ne un temei pentru asta, voi, avocaților!

În tratatul său asupra „Aurului Reginei”, un anume William Prynne, scrie:

Coada este a reginei pentru a îmbogăți garderoba reginei cu oasele sale.

Acestea au fost scrise pe vremea când osul ușor și negru al Balenei de Groenlanda era folosit pentru corsajele doamnelor. Însă aceste oase nu se află în coada balenei, ci în capul său; păcat ca o asemenea greșeală să apară la un avocat atât de înțelept ca Prynne. Dar este cumva regina sirenă, ca să primească o coadă? Câte înțelesuri alegorice sălășluiesc în aceste cuvinte!

Există doi pești regali numiți astfel de către scriitorii legilor englezești: balena și sturionul. Ei sunt proprietatea regelui și aduc în mod obișnuit a zecea parte din venitul Coroanei. Nu cunosc ca vreun alt autor să scrie despre acestea, dar mi se pare că sturionul se împarte la fel ca și balena, regele primind capul greu și moale al acestuia; acest fapt, privit ca un simbol, ar putea părea bazat, amuzant, pe o legătură de rudenie dintre cei doi. Iată că până la urmă toate lucrurile au un temei strașnic, până și legile.

„Pequod“ întâlnește „Bobocul de trandafir“

*În zadar era să căutăm chihlimbar
în pântecele acestui Leviatan,
Duhoarea îngrozitoare nu ne lăsa
să ne apropiem.*

SIR T. BROWNE, V.E.

Ia o săptămână sau două după ultima vânătoare povestită pluteam încet pe marea molcomă și cețoasă a unei după-amiezi când nasurile marinarilor de pe „Pequod“ se dovediră a fi descoperitori mai iuți decât cele trei perechi de ochi cocotați în gabie. Se simți pe mare un miros ciudat și nu foarte plăcut.

— Pun răvășag, spuse Stubb, că pe-aici pe-aproape sunt balenele pe care le-am „lecuit“ zilele trecute. Știam eu că o să apară cu burta-n sus cât de curând!

Nu după mult timp ceața se ridică și în depărtare văzurăm o corabie ale cărei vele strânse arăta că lângă ea era legată o balenă. Apropiindu-ne, vasul străin ne arată culorile stindardului franțuzesc, iar după vârtejul norului de vulturi de mare care îl înconjura, plutind în cerc deasupra lui, era limpede că balena legată trebuia să fie ceea ce pescarii numesc o balenă imputită, adică o balenă care a murit fără a fi atacată și zace nerevendicată în apă. Se poate închipui fără greutate ce miros neplăcut vine de la un astfel de hoit, mai rău decât într-un oraș asirian lovit de ciumă unde cei care trăiesc încă nu pot să-și

îngroape morții. Unii cred că este atât de îngrozitor că nimic nu i-ar convinge să tragă lângă ea. Dar mai sunt și dintr-aceia care o fac totuși, în ciuda faptului că seul ridicat de pe astfel de pești este de calitate inferioară și nu se aseamănă deloc cu uleiul de trandafiri.

Apropiindu-ne și mai mult de briza înfiorătoare, văzurăm că vasul francez mai avea o balenă legată, iar aceasta era și mai „înmiresmată” decât prima. Se pare că era una dintre acele balene care se usucă și mor de o dispepsie grea sau de indigestie, lăsându-și cadavrele lipsite de orice fel de seu. Vom vedea totuși la locul potrivit că niciun pescar învățat nu strâmbă din nas la o astfel de balenă, oricât s-ar feri în general de cele împruțite.

„Pequodul” trăsesese atât de aproape de străin, că Stubb jură că își recunoaște coada de cazma încurcată printre funiile ce se înnodaseră în jurul cozii unei astfel de balene.

— Uite ce flăcău frumos, râse el batjocoritor de la prora corăbiei, uite-aici șacal! Știam eu că broaștele astea franceze sunt niște nătăfleți în ale pescuitului, coborând câteodată după valuri crezând că-s jeturi de Cașaloți. Da, câteodată pleacă din port cu cala plină de cutii cu lumânări și lăzi cu mucări, prevăzând că uleiul pe care-l vor strânge nu va ajunge cât să-și înmoaie căpitanul fitilul. Da, știm cu toții aceste lucruri, dar ia uitați-vă, boscarul acesta se mulțumește cu resturile noastre, mă refer la balena aceea cu leac. Da, se mulțumește să curețe oasele uscate ale celui alt pește minunat. Săracul netot! Eu zic să treacă cineva o șapcă de la unul la altul și să îi facem cadou puțin ulei doar așa, de pomană. Că uleiul scos din balena aceea „lecuită” de-acolo nu-i bun nici să lumânaze o pușcărie. Ba, nici măcar celula unui condamnat. Cât despre cealaltă balenă, ei bine, eu aș scoate mai mult ulei dacă aș tăia și-aș fierbe catargele de-aici decât o să scoată el din grămada aia de oase. Totuși, acum că stau să mă gândesc, ar putea conține ceva mai valoros decât seul. Da, chihlimbar. Mă întreb dacă bătrânul nostru s-a gândit la treaba asta. Merită încercat. Da, eu sunt de acord, spuse și se îndreptă spre dunetă.

De-acum, briza ușoară se liniștise de tot, astfel că, neavând ce face, „Pequod” rămăsese pradă mirosului fără speranță

de scăpare în afară de pornirea vântului. Ieșind din cabină, Stubb își chemă echipajul bărcii și se îndreptă către vasul străin. Trăgând pieziș în dreptul navei, văzu că după gustul împopoțonat al francezilor partea de sus a etravei era sculptată după forma unei tulpini imense, era vopsită în verde și drept ghimpi avea niște țepi arămii ce se șteau ici și acolo, totul încheindu-se într-un bulb închis simetric de un roșu aprins. Citi înscrisul de pe bordaj, în litere mari și aurii: *Bouton de rose* – „Bobocul de trandafir“. Acesta era numele romantic al acestei nave aromate.

Deși Stubb nu înțelese partea cu „bouton“ a inscripției, alăturarea cuvântului „rose“ și a sculpturii îmbobocite îl lămuriră suficient.

— Un boboc de trandafir din lemn, eh?, strigă el cu mâna la nas. Se potrivește de minune. Dar ce urât miroase!

Ca să poată comunica în vreun fel cu oamenii de pe punte trebui să înconjoare prora către tribord și astfel să se apropie de balena împuțită. Mai mult, trebuia să strige peste ea. Ajuns în acest loc, țipă ținând în continuare mâna la nas:

— Salutare celor de pe „Bouton de rose“! E vreunul dintre voi, bobocilor de trandafir, care vorbește engleză?

— Da, răspunse un om din Guernesey ce stătea lângă parapet și care se dovedi a fi secundul.

— Ei bine, atunci, bobocelul meu de trandafir, ați văzut Balena Albă?

— Care balenă?

— Balena Albă, un Cașalot, Moby Dick, l-ați văzut?

— N-am auzit în viața mea de balena asta. *Cachalot blanche!* Balena Albă – nu.

— Foarte bine, atunci. La revedere, mă întorc imediat.

Vâslind repede înapoi spre „Pequod“ și văzându-l pe Ahab aplecat peste marginea dunetei în așteptarea răspunsului, își puse mâinile la gură în chip de trompetă și urlă:

— Nu, domnule! Nu!

La auzul acestora, Ahab se trase înapoi și Stubb se întoarse la vasul francez.

Văzu de această dată că omul din Guernesey, care de-abia intrase în lanțuri și mânua o cazma, își vârâse nasul într-un fel de pungă.

— Ce-ai pătit la nas?, întrebă Stubb. Ți l-ai spart?

— Aș vrea eu să fie spart, sau mai bine să nu mai fie deloc!, răspunse omul din Guernesey, care nu părea să se oprească din treaba la care muncea cu râvnă. Dar tu de ce te ții de al tău?

— Eh, n-are nimic, doar că e un nas de ceară. Dacă nu îl țin eu sus, cade. Frumoasă zi, nu? Aerul e tare parfumat, zic eu. Nu ne dai și nouă un buchet de flori, bobocule de trandafir?

— Ce naiba vreți cu noi?, urlă omul din Guernesey înflăcărându-se.

— O-ho! Răcorește-te. Răcoare? Chiar așa! De ce nu împachetați balenele astea în gheață cât lucrați la ele? Lăsând gluma la o parte, știi tu, Bobocule, că e o prostie să încerci să scoți seu din balene ca acestea? Cât despre cea uscată, n-are un strop în tot hoitul ei.

— Eu știu prea bine, dar vezi tu, căpitanul nu îmi dă crezare. Asta e prima lui călătorie; înainte a fost parfumier. Urcă la bord, poate te crede pe tine, dacă pe mine nu. Să scap și eu de treaba asta murdară.

— Orice să te mulțumesc, amicul meu dulce și drăguț, se învoi Stubb și zicând acestea, urcă pe punte.

Acolo se desfășura o scenă tare ciudată. Marinarii, cu căciuli din lână roșie cu ciucuri în vârf, pregăteau vinciurile grele pentru balenă. Lucrau cam încet și vorbeau foarte repede, părând a se simți oricum, numai bine nu. Nasurile se înălțau din fețe ca niște bastoane de bompres. Din când în când, câte doi lăsau lucrul și fugeau în vârful catargului pentru a respira aer curat. Unii, crezând că se vor îmbolnăvi de ciumă, îmbibau niște stupă în smoală și o duceau în răstimpuri la nas. Alții, rupând muștiucurile pipelor aproape de vatră, pufăiau cu putere fumul de tutun care le intra neîncetat în nări.

Stubb fu izbit de o ploaie de strigăte și blesteme ce veneau dinspre încăperea căpitanului și privind într-acolo văzu un chip înroșit ițindu-se de după ușa crăpată. Acesta era doctorul înfuriat care, după ce se împotrivise activității acestei zile, se dusesese în încăperea căpitanului – cabinetul, după cum îi spunea el – pentru a scăpa de năpastă. Nu se putea abține însă de la a-și striga indignarea din când în când.

Observând toate acestea, Stubb socoti că lucrurile erau îmbucurătoare în ceea ce privea planul său și întorcându-se spre marinarul din Guernesey sporovăi puțin cu el, discuție în care secundul străin dădu pe față ura pe care i-o purta căpitanului, căci era un ignorant increzut care îi băgase pe toți în încurcătura aceasta păguboasă și imputită. Descosându-l binișor, Stubb pricepu că marinarul nu avea nicio cunoștință despre chihlimbar. Așa că nu spuse nimic despre asta, dar fu foarte deschis și sincer în rest. Cei doi puseră la cale un plan pentru a-l păcăli și batjocori pe căpitan fără ca acestuia să-i treacă măcar prin gând să se îndoiască de sinceritatea lor. După planul acesta al lor, marinarul francez, sub ascunzișul rolului de tâlmaci, trebuia să îi spună căpitanului ce dorea el, dar ca și când vorbele ar veni de la Stubb. Iar Stubb putea să îndrume verzi și uscate în timpul acestui interviu.

Între timp apăru și victima lor din cabină. Era un om mic și oacheș, dar cam delicat pentru un căpitan de marină. Avea totuși favoriți și mustați mari și purta o vestă roșie, din bumbac. Stubb îi fu prezentat politicos acestui domn de către secundul francez care începu să se prefacă pe dată că traduce.

— Ce să-i spun prima oară?, întrebă el.

— Ei bine, spuse Stubb privindu-i vesta catifelată și împoțonată, poți începe prin a-i spune că mie mi se pare că arată cam copilăros, deși nu spun eu că mă pricep foarte bine.

— Spune, monsieur, începu francezul pe limba lui, întorcându-se către căpitan, că ieri corabia dumnealui a întâlnit o navă al cărei căpitan, laolaltă cu secundul și încă șase marinari au murit de friguri din cauza unei balene imputite pe care au adus-o lângă vas.

Căpitanul se sperie auzind acestea și ceru să afle mai multe.

— Acum ce-i zic?, îl întrebă omul din Guernesey pe Stubb.

— Ei bine, fiindcă văd că suportă, spune-i că acum l-am privit cu atenție, sunt destul de sigur că nu e mai priceput în a conduce o corabie decât o maimuță. De fapt, spune-i din partea mea că e un babuin.

— Jură, monsieur, că cealaltă balenă, cea uscată, e mai periculoasă decât cea imputită. În fine, monsieur, ne imploră

să ne îndepărtăm de acești pești dacă ținem la viețile noastre.

Imediat căpitanul fugi în față și porunci echipajului, cu voce ascuțită, să se oprească din ridicarea scripetilor și să taie îndată lanțurile și parâmele ce țineau balenele lângă navă.

— Acum ce-i mai zic?, întrebă francezul când se apropie căpitanul.

— Păi, stai să văd. Da, spune-i acum că... de fapt spune-i că da, l-am prostit; și, de ce nu, am mai prostit poate pe altcineva, adăugă șoptit.

— Spune, monsieur, că este foarte fericit că ne-a putut ajuta.

Auzind acestea, căpitanul declară că ei sunt partea bucură (adică el și secundul) și sfârși prin a-l invita pe Stubb în cabină pentru a bea o sticlă de Bordeaux.

— Vrea să bei un pahar cu el, tălmăci marinarul.

— Mulțumește-i din suflet, dar spune-i că este împotriva principiilor mele să beau cu un om pe care l-am prostit. De fapt, spune-i că trebuie să plec.

— Zice, monsieur, că principiile sale nu îl lasă să bea, dar dacă monsieur dorește să mai fie în viață ca să bea și mâine, atunci ar trebui să coboare toate cele patru bărci care să tragă nava departe de aceste balene, căci nu bate vântul deloc și ea nu se poate clinti singură.

Pe când Stubb trecuse peste parapet și se urca în barcă, îi strigă marinarului că avea o funie lungă și că voia să facă tot ce putea pentru a-i ajuta, astfel că dorea să tragă balena mai ușoară departe de corabie. Bărcile vasului francez se căzneau să tragă nava într-o direcție și în acest timp Stubb, plin de bunăvoință, își remorca balena în cealaltă direcție, desfășurând ostentativ o funie neobișnuit de lungă.

Imediat se stârni briza. Stubb se prefăcu a părăsi balena. Ridicând bărcile, vasul francez se depărtă în timp ce „Pequodul” se strecură între el și balena lui Stubb. Acesta trase repede lângă hoitul plutitor și făcând semn celor de pe „Pequod” ca să le arate intențiile sale începu îndată să culeagă fructele viclesugului său înșelător. Apucând cazmaua, începu să sape în trup, în spatele înotătoarei laterale. Ai fi zis că scobea o temniță chiar acolo, în mare. Când, după o vreme,

cazmaua se lovi de coastele jigărite, păru că dezgropa țigle și vase romane din huma unsuroasă a Angliei. Echipajul bărcii sale se bucura foarte, ajutându-l nerăbdători pe secund, de parcă ar fi fost căutători de aur.

În tot acest timp, nenumărate păsări plonjau, țipau, strigau și se băteau în jurul lor. Stubb începuse să-și piardă avântul, mai ales că miasma sa devenise persistentă, când deodată ieși o dâră parfumată chiar din inima rănii, care pluti în curentul urât mirositor fără a fi absorbită, așa cum un râu care se varsă și curge în altul nu se amestecă decât într-un târziu cu acesta.

— Am găsit! Am găsit!, strigă Stubb încântat ciocănind în adâncurile balenei. O pungă! O pungă!

Aruncând înlături cazmaua, își înfipse amândouă mâinile înăuntru și scoase pumni întregi de substanță untoasă și parfumată care părea a fi săpun de Windsor sau brânză veche, pătată și grasă. Se îndoia ușor cu degetul și avea o culoare galben-cenușie. Acesta, dragi prieteni, este chihlimbarul cenușiu, pentru care orice spițer plătește o guinee de aur la uncie. Se scoaseră vreo șase pumni, însă o parte mai mare se pierdu în apă; s-ar fi scos poate și mai mult dacă nerăbdătorul Ahab nu i-ar fi strigat lui Stubb să se oprească și să se întoarcă la corabie sau va fi lăsat în urmă.

Ambra

Acest chihlimbar cenușiu este o substanță tare curioasă și este atât de valoroasă în comerț că în 1791 un anume căpitan Coffin din Nantucket a fost chemat să dea lămuriri despre acest material în Camera englezească a Comunelor. Asta deoarece atunci și încă până târziu, originea exactă a ambrei era, la fel ca și cea a chihlimbarului, o întrebare fără răspuns pentru învățați. Deși cuvântul nu este decât compusul franțuzesc pentru chihlimbar cenușiu¹, aceste două substanțe sunt diferite. Chihlimbarul, deși se găsește într-adevăr și pe mare, se scoate și din pământul ținuturilor continentale, dar ambra nu se găsește decât pe mare. În plus, chihlimbarul este o substanță tare, transparentă, sfărâmicioasă și fără miros, folosită pentru muștiucurile pipelor, pentru mărgelile și ornamente, dar ambra este moale, ceroasă și atât de parfumată și de înmiresmată că se folosește cel mai mult în parfumerie, la pastile, lumânări parfumate, pudre de păr și pomezi. Turcii o folosesc la gătit și, de asemenea, o duc la Mecca, așa cum se duce tămâie la Sfântul Petru din Roma. Unii negustori de vinuri pun câteva picături în vinurile roșii pentru a le parfuma.

Cine să fi crezut că doamnele și domnii bine se ospătează cu o esență scoasă din pânțele rușinoase ale unei balene

¹ În engleză ambra se numește „ambergris“ (n.t.).

bolnave! Însă este adevărat. Unii cred că ambra este cauza, iar alții că este efectul dispepsiei la balene. E greu de spus cum să vindecii o astfel de boală altfel decât să îi administrezi bolnavului cam trei sau patru bărci pline cu laxative și apoi să fugi mâncând pământul, așa cum fac muncitorii care dinamitează stânci.

Am uitat să spun că în ambră fură găsite câteva bucățele tari, rotunde și osoase, despre care Stubb crezu la început că sunt bumbi de nădragi marinărești, dar se dovedii apoi că nu erau altceva decât bucăți de oase de calamari îmbălsămate în esență.

Nu este de mirare ca ambra parfumată și neîntinată să fie găsită în mijlocul unei astfel de putreziciuni? Adu-ți aminte de vorbele Sfântului Pavel din Corintieni despre curățenie și murdărie, despre cum ne naștem din rușine, dar ne înălțăm în glorie. Amintește-ți și despre spusele lui Paracelsus, despre îngrășământul din care iese cel mai bun mosc. Nu uita nici curiosul fapt că dintre toate lucrurile urât mirositoare apa de colonie, în stadiile premergătoare obținerii ei, miroase cel mai rău.

Aș fi vrut să închei capitolul cu cele spuse mai sus, însă nu pot deoarece vreau să dezminț o răutate ce li se spune adesea vânătorilor de balene și care, în unele minți părtinitoare, poate fi considerată ca dovedită de cele spuse despre balenele vasului franțuzesc. În altă parte a acestui volum s-a dovedit falsitatea acestei acuzații defăimătoare care spune că vânătoria de balene este o treabă murdară și dizgrațioasă. Mai este încă ceva de lămurit. Se spune că balenele miros urât. De unde a apărut acest stigmat odios?

Eu cred că originea lui izvorăște de la sosirea primelor baleniere groenlandeze în Londra, acum mai bine de două secole. Acei marinari nu topeau atunci uleiul pe mare, cum nu o fac nici acum, spre deosebire de balenierele sudice care au făcut-o dintotdeauna, ci tăiau untura proaspătă în bucăți mici și o vârau prin vranele butoaielor ducând-o în acest fel acasă. Scurtimea sezonului în acele mări înghețate și furtunile bruște și violente la care sunt expuși nu îi lasă pe marinarii aceia să procedeze altfel. Drept urmare, atunci când se intră în cală pentru a descărca cimitirul acela de balene în

porturile groenlandeze, iese o duhoare care se aseamănă cu aceea ce se împrăștie când se sapă într-un cimitir din oraș pentru a se clădi fundația unui spital.

Mai bănuiesc și că acuzația aceasta grea împotriva balenierelor se datorează existenței pe coasta groenlandeză, în vremuri vechi, a unui sat olandez numit Schmerenburgh, sau Smeerenberg, al cărui nume de mai târziu a devenit cel folosit de învățatul Fogo Von Slack în opera sa desăvârșită despre „Mirosuri“, un fel de manual despre acest subiect. După cum ne spune chiar numele (*smeer* – grăsime, *berg* – păstrare), acest sat a fost fondat pentru a servi drept loc unde să se topească seul flotei olandeze fără a trebui să fie dus acasă în Olanda pentru aceasta. Era o adunătură de furnale, cazane și șoproane de ulei, iar când muncile erau în toi, probabil că împrăștiau o mireasmă nu tocmai plăcută. Toate acestea stau altfel pe o balenieră sudică de Cașaloți, care într-o călătorie de patru ani, după ce își umple cămara cu ulei, nu pierde poate nici cincizeci de zile cu munca de topire a seului, iar când acesta este pus în butoaie, aproape că nu mai are niciun miros.

Adevărul este că, vii sau moarte, dacă sunt tratate cum se cuvine, balenele, ca specie, nu sunt nici pe departe creaturi urât mirositoare și nici marinarul care le vânează nu poate fi recunoscut, așa cum susțineau oamenii în Evul Mediu că pot simți un evreu printre ei, după miros. Balena nu poate fi altfel decât parfumată, căci, în general, se bucură de o sănătate foarte bună, fiindcă face foarte multă mișcare și stă numai pe afară – deși, e adevărat, rareori stă la aer liber. Eu unul spun că fluturarea cozii unui Cașalot deasupra apei împrăștie un parfum asemănător cu acela care adie când o doamnă înmiresmată cu mosc își flutură fustele într-un salon cald. Cu ce să-l asemăn eu pe Cașalot în privința parfumului, având în vedere mărimea sa? Oare nu cu acel elefant faimos, uns cu mir și având colții bătuți cu pietre scumpe, care a fost condus dintr-un oraș indian ca să-l cinstească pe Alexandru cel Mare?

Naufragiatul

Ia câteva zile după ce întâlnirăm vasul francez, un eveniment plin de semnificații i se întâmplă unuia dintre cei mai insignifianți membri ai echipajului de pe „Pequod“, un eveniment din cele mai tragice și care sfârși prin a încredința chiar și nava aceasta de oameni veseli și zvăpăiați că profeția despre sfârșitul ei zdruncinător se va adevăra în cele din urmă.

Pe balenieră, nu toți marinarii se urcă în bărci. Rămân câțiva numiți îngrijitori de navă, a căror datorie este să aibă grijă de corabie în timp ce bărcile fugăresc balena. În general, acești îngrijitori sunt niște băieți la fel de strașnici ca și cei care alcătuiesc echipajele bărcilor. Dar dacă se întâmplă să se afle la bord vreun flăcău nemaipomenit de slăbănog, stângaci sau fricos, flăcăul acela va fi cu siguranță făcut îngrijitor. Așa se întâmplă și pe „Pequod“ cu un mic negru numit Pippin după poreclă și prescurtat Pip. Bietul Pip! Ai mai auzit de el, trebuie să îți aduci aminte de tamburina lui în acea noapte dramatică, pe de o parte veselă, pe de o parte mohorâtă.

Pip și Dough-Boy făceau pereche bună în ceea ce privește înfățișarea, ca un ponei negru cu unul alb, de aceeași statură, deși de culori diferite, care sunt înhămați într-un atelaj cam excentric. Însă nefericitul Dough-Boy era de la natură cam tont și cam încet la minte, pe când Pip, deși cam slab de înger,

era în adâncul lui tare isteț, înzestrat cu agerime plăcută, iute și veselă a tribului său, un trib care se bucură de toate sărbătorile și serbările cu mai multă și mai liberă plăcere decât orice altă rasă. Pentru negri, calendarul ar trebui să numere nimic altceva decât trei sute șaiszeci și cinci de zile de 4 Iulie și de Anul Nou.

Nu zâmbi așa când citești că acest mic negru era strălucitor, căci chiar și negrul își are strălucirea lui: privește abanosul lustruit ce îmbracă pereții cabinetelor regale. Pip însă iubea viața și toate liniștile ei pașnice, așa că treaba înfiorătoare în care se găsisese prins în capcană cine știe cum îi ștersese din nefericire strălucirea. Cu toate acestea, după cum se va vedea în curând, ceea ce dispăruse pentru o vreme din el fu predestinat a fi luminat de focuri stranii, sălbătice și livide care îi dădură un lustru ireal, de zece ori mai puternic decât cel din zilele în care în al său ținut natal Tolland din Connecticut însuflețea petrecerile scripcarilor de la iarbă verde și de multe ori transforma orizontul rotund într-o tamburină înstelată cu al său vesel ha-ha!

Tot așa, în aerul curat al zilei, atârând de un gât cu sânge albastru, diamantul pur ca o picătură de apă strălucește de sănătate, însă atunci când bijutierul viclean îi arată diamantul cu tot lustrul său nemaipomenit, îl așază pe un pat întunecat și apoi îl luminează nu cu strălucirea soarelui, ci cu niște gaze nepământene.

Atunci se împrăstie acele fulgere de foc, infernal de frumoase, și așa diamantul care scuipă flăcări malefice, odinioară simbolul divin al cerurilor de cleștar, seamănă cu o nestemată luată din coroana Regelui Iadului. Dar să ne întoarcem la poveste.

Se întâmplă că în afacerea cu ambra, unul dintre vâslașii lui Stubb își scrânti mâna și pentru o perioadă deveni nepuțincios. Iar în această perioadă, Pip fu pus în locul lui.

Prima oară când Stubb coborî cu el, Pip se arătă foarte speriat, însă din fericire nu se apropie prea mult de balenă și astfel nu lăsă să pară că toți ceilalți nu se puteau încrede în el. Stubb însă îl văzu și avu grijă după aceea să-l sfătuiască să se încreadă din toată inima în curajul său, deoarece va avea deseori nevoie de el.

La cea de-a doua coborâre, barca porni vâslind după balenă și, când animalul își primi lovitura fierului, zvâcni înapoi ca de obicei, întâmplându-se, de data aceasta, să nimerească sub scaunul bietului Pip. Spaima mecanică a momentului îl făcu să sară, cu vâsla în mână, afară din barcă. Partea de funie care îi venea în dreptul pieptului fu luată și ea peste bord, astfel că ajunse să se încurce în ea atunci când se scufundă în cele din urmă în apă. În clipa când balena înțepată se puse pe fugă, funia se strânse și puf!, bietul Pip se ivi plin de spumă lângă bordul bărcii, târât fără milă de funia care se înfășurase de mai multe ori în jurul pieptului și al gâtului.

Tashtego stătea la proră, înfierbântat de urmărire. Îl disprețuia pe Pip fiindcă era laș. Scoțând cuțitul din teacă îl apropie cu tăișul de funie și întorcându-se către Stubb, întrebă:

— Tai?

Între timp, fața albastră și sufocată a lui Pip părea a striga din răsputeri: „Taie, pentru numele lui Dumnezeu!“. Întreaga scenă fu ca o fulgerătură. Totul se întâmplă în mai puțin de jumătate de minut.

— Naiba să-l ia, taie!, urlă Stubb care pierdu balena, dar îl salvă pe Pip.

Imediat ce îl recuperară, întregul echipaj sări pe bietul mic negru cu țipete și blesteme. Lăsând liniștit să treacă înjurăturile acestea neobișnuite, Stubb îl înjură la rândul lui în mod oficial, calm și practic, dar totuși pe jumătate glumeț. Apoi, neoficial, îi dădu un sfat bine-venit. Esența acestuia era „Nu sări niciodată din barcă, Pip, doar dacă...“; restul nu mai era clar, așa cum se întâmplă adesea cu sfaturile bune. În general, „Rămâi în barcă“ este mottoul vânătorii de balene, însă se mai ivesc și împrejurări când „Sari din barcă“ se potrivește mai bine. Simțind însă că dându-i asemenea sfaturi conștiincioase lui Pip i-ar fi lăsat acestuia o larghețe prea mare pentru a sări și în viitor, Stubb renunță deodată la toate sfaturile și încheie discuția cu o poruncă definitivă:

— Stai în barcă, Pip, sau jur pe Domnul că nu te mai ridic dacă sari. Ia aminte! Nu ne permitem să mai pierdem balene din cauza unuia ca tine. O balenă se vinde de treizeci de ori mai mult decât te-ai vinde tu în Alabama. Ia aminte și nu mai sări!

Se poate ca Stubb să fi dat de înțeles prin aceste cuvinte că, deși omul își iubește aproapele, el este un animal care face bani și deseori slăbiciunile sale se pun în calea bunăvoinței.

Toți suntem în mâinile zeilor, iar Pip sări iar. Se întâmplă în împrejurări asemănătoare celor de la prima reprezentatie, însă de data aceasta nu mai trase funia după el și de aceea, atunci când balena începu să fugă, Pip fu lăsat în urmă în apă, ca un cufăr uitat de un călător grăbit. Vai! Stubb dovedi că se ține de cuvânt. Era o frumoasă zi albastră și îmbelșugată, marea bătută în nestemate era liniștită și răcoroasă, întinzându-se plată tocmai până la orizont, ca o foiță de aur întinsă până în depărtări. Alunecând în sus și-n jos în acea apă, capul de abanos al lui Pip părea a fi un cap de cuișor. Nu se ridică niciun cuțit când căzu atât de repede în urma bărcii. Stubb îi întoarse spatele neînduplecat și balena fu legată. În trei minute, între Pip și Stubb se îngrămădise o milă de ocean fără țărături. Din mijlocul mării, bietul Pip își întoarse capul creț și negru către soare, alt naufragiat singuratic, deși totuși cel mai înalt și mai strălucitor dintre toți.

Pe vreme bună e la fel de ușor pentru un înotător experimentat să înoate în ocean cum e să meargă într-o birjă de primăvară pe țarm. Însă singurătatea apăsătoare e insuportabilă. Concentrarea intensă a ființei în mijlocul unei imensități atât de lipsite de viață, Doamne! Cine poate spune ce înseamnă? Ia aminte la marinari când se scaldă în mare pe vreme bună, ia aminte la cât de aproape stau de corabie și cum înoată numai lângă ea.

Dar Stubb chiar îl lăsase pe micul negru în voia sorții? Nu. Sau cel puțin nu aceasta îi fusese intenția. Fiindcă mai erau două bărci în urma lui, a presupus, probabil, că vor ajunge desigur la Pip foarte repede și-l vor scoate din apă, deși asemenea griji ale marinarilor pentru vâslașii care de frică pun în pericol toată vânătoarea nu se pomenesc foarte des. În această meserie, un laș este aproape întotdeauna privit cu aceeași ură nemiloasă cu care ar fi privit și în marină sau în armată.

Se întâmplă însă ca acele bărci, fără să-l vadă pe Pip, zărind balene aproape de ele, într-o parte, să se întoarcă și să înceapă a le urmări; barca lui Stubb era acum atât de departe, iar el și întregul echipaj erau atât de absorbiți de pește, că orizontul

curbat al lui Pip începu să se caște necruțător în jurul său. Doar din întâmplare fu salvat chiar de către corabie, dar din acel ceas micul negru începu să bată puntea ca un nebun, sau cel puțin așa ziceau ceilalți. Marea îi ținuse trupul muritor la suprafață, însă îi scufundase nemurirea sufletului. Totuși nu o înecase de tot, doar o trăsese încă vie la adâncimi nemaivăzute, unde formele stranii ale începuturilor lumii străluceau încolo și încoace prin fața ochilor lui. Înțelepciunea, acel triton zgârcit, îi arată grămezile sale de comori, iar printre nemuririle voioase, fără inimă și veșnic tinere, Pip văzu multitudinea de insecte ale corailor, omniprezente asemenea lui Dumnezeu, care au înălțat pe bolta apelor continentele colosale. Vedea piciorul Domnului pe pedala războiului de țesut și îi vorbea; de aceea spuneau marinarii că e nebun. Nebunia oamenilor este rațiunea cerurilor. Îndepărtându-se de gândurile muritoare, omul ajunge la acea gândire celestă – care pentru rațiune pare a fi absurdă și smintită – și prin orice încercări ar trece, se simte apoi nepăsător și netulburat ca Dumnezeuul său.

În rest, nu îl învinovăți prea tare pe Stubb. Aceste lucruri se întâmplă des în pescuit și, urmând firul poveștii, se va vedea că și eu am fost abandonat în aproape același fel.

O strângere de mână

Balena lui Stubb, plătită atât de scump, fusese adusă până la urmă lângă „Pequod“ unde se desfășurau acum toate acele operații de ridicare și tăiere care au fost descrise mai înainte, chiar și golirea butoiului de Heidelberg sau a polobocului.

În timp ce unii se îndeletniceau cu treaba aceasta de pe urmă, alții se ocupau cu înlocuirea butoaielor imediat ce se umpleau cu spermanțet, iar când venea timpul, acest spermanțet era manipulat cu grijă înainte să ajungă la cazanele de fierbere, despre care vom vorbi îndată.

Se răcise și se cristalizase atât de mult că, atunci când mă așezai în fața unei putini mari pline ochi, împreună cu alți marinari, am găsit asemenea cocoloașe stranii plutind prin restul lichidului ici și colo. Treaba noastră era să stoarcem aceste cocoloașe înapoi în stare lichidă. O datorie tare dulce și untoasă! Nu e de mirare că în vremurile de demult spermanțetul era un unguent tare îndrăgit. Ce mai curăța! Ce mai îndulcea! Ce mai înmuia! Ce balsam delicios! După ce îmi băgasem mâinile în el de doar câteva minute începui să îmi simt degetele ca niște ți pari ce șerpuiau și se încolăceau.

Stăteam turcește pe punte, simțindu-mă în largul meu, după truda de la cabestan, sub cerul albastru și încremenit, în timp ce corabia naviga leneșă plutind senină pe ape; îmi

îmbăiam mâinile printre ghemotoacele moi și fine de țesut îmbibat și urzite în numai un ceas, iar acestea mi se fărâmițau cremoase printre degete și își revărsau bogăția asemenea strugurilor copti și a vinului din ei; adu-mecam aroma pură ce se asemana cu adevărat și întocmai mirosului de violete de primăvară; în tot timpul acesta parcă trăiam pe o pajiște înmiresmată; uitai cu totul de jurământul nostru îngrozitor; în spermanțetul acela de nedescris în cuvinte îmi spălai mâinile și inima de tot și de toate; începu să dau crezare superstiției paracelsiene care spune că spermanțetul alină flacăra mâniei; în timp ce mă îmbăiam astfel, mă simții eliberat de toată rea-voința, iritarea, răutatea de orice soi.

Frământă!, frământă!, frământă! Toată dimineața am frământat spermanțetul până ce aproape m-am amestecat eu însumi cu el; l-am frământat până când m-a cuprins o nebunie ciudată și m-am trezit frământând fără să vreau mâinile colegilor mei, pe care le luai drept ghemotoacele moi. Această distracție mă umplu de un sentiment atât de plin, de dragăstos, prietenos și iubitor că nu încetai să le frământ mâinile uitându-mă emoționat în ochii lor de parcă le-aș fi zis: „O! Iubiții mei frați de viață, de ce să mai răbdăm înverșunările societății sau să mai cunoaștem batjocura și invidia? Haideti, să ne strângem de mâini cu toții, ba, mai mult, să ne strângem unii în alții, să ne strângem universal în laptele și spermanțetul bunătății.“ Măcar de-aș fi putut să frământ spermanțetul pentru totdeauna! Am aflat acum din multe și repetate încercări că omul trebuie întotdeauna să își coboare în cele din urmă, sau măcar să își preschimbe, așteptările de a atinge fericirea, ascunzându-le nu în minte sau în imaginație, ci în nevestă, în inimă, în pat, la masă, pe șa, la gura sobei, la țară. Acum că am înțeles toate acestea, sunt gata să frământ viața pentru o veșnicie. În gândurile viziunilor din timpul nopții văzui un șir lung de îngeri în paradis, fiecare cu mâinile într-un borcan de spermanțet.

pregătirea Cașalotului pentru cazane. Prima oară vine așa-zisul „cal-alb“, obținut din părțile ascuțite ale peștelui, dar și din acelea mai groase de la coadă. Este tare și tendinos – un ghem de mușchi –, dar are totuși ceva seu. După ce este separat de balenă, calul alb este tăiat în fâșii mai mici înainte de a ajunge la tocătoare. Acestea arată ca plăcile de marmură de Berkshire.

„Budincă de prune“ este numele dat unor anume părți tăiate din carnea balenei, care se leagă ici și colo de pătura de untură, și care adeseori o fac mai cremoasă. Este o substanță plăcută ochiului și reconfortantă. După cum arată și numele, are o culoare aprinsă și pătată, fondul fiind colorat în fâșii de alb și galben și pătat cu puncte roșii și purpurii. Parcă sunt prune rubinii amestecate cu lămâi. E greu să te abții de la a le mânca. Recunosc că o dată m-am furișat în spatele catargului ca s-o încerc. Avea un gust asemenea celui pe care îmi imaginam că l-ar avea un cotlet regal tăiat din coapsa lui Ludovic cel Gros, dacă acesta ar fi fost ucis în prima zi de după sezonul de vânătoare, acel sezon anume care s-a nimeri în același an cu o recoltă neobișnuit de bună a viilor din Champagne.

Mai există o substanță, una tare curioasă, care se ivește în cursul acestor treburi, dar pe care simt că îmi va fi greu să o descriu. Se numește „slobgollion“, un nume inventat de marinarii de pe baleniere, care o descrie perfect. Este o treabă nespusească și ațoasă, găsită cel mai adesea în ciubărele de spermanțet după ce acesta este frământat mult timp și lăsat să se așeze. Cred că sunt membranele nemaipomenite de subțiri ale polobocului care, odată rupte, se lipesc unele de altele.

Așa-numitul „gurry“ este un termen care aparține de drept vânătorilor de Balene Groenlandeze, dar care este folosit câteodată și de vânătorii de Cașaloți. Denumeste substanța neagră și gelatinoasă care este răzuită de pe spinarea Balenei Drepte sau de Groenlanda și care acoperă punțile acelor suflote înjosite ce vânează un Leviatan atât de rușinos.

„Clești.“ Acest cuvânt nu este originar din vocabularul balenei. Dar așa cum este folosit de marinari, se încadrează. Un clește de vânător este o fâșie scurtă și tare de materie

tendinoasă tăiată din partea ascuțită a cozii Leviatanului. Are cam nouă inci grosime și, în rest, este cam cât partea de metal a unei săpăligi. Dacă o freci cu marginea de puntea uleioasă, funcționează ca un ștergar de piele și ca prin magie ia cu ea toată murdăria.

Dar ca să afli totul despre aceste lucruri tainice, cel mai bine este să cobori în camera unturii și să porți o discuție lungă și lămuritoare cu deținuții de acolo. Această încăpere a fost descrisă înainte ca fiind locul unde se depozitează bucățile de pătură după ce sunt jupuite și ridicate de pe balenă. Când vine momentul potrivit pentru a-i despica încărcătura, această odaie se transformă într-o încăpere a groazei pentru toți novicii, mai ales noaptea. Într-o parte, luminat de un felinar chior, e lăsat un spațiu liber pentru muncitori. Merg de obicei în perechi – un om cu lancea și cârligul, altul cu cazmaua. Lancea de balenă este asemănătoare cu unealta de abordare cu același nume folosită la bordul unei fregate, iar cârligul se aseamănă unui cârlig de barcă. Cu cârligul, cârligarul agată o bucată de untură și se căznește să o țină să nu alunece în timp ce corabia se înclină și se zdruncină. Între timp, omul cu cazmaua stă cu picioarele pe pătură și o taie perpendicular în bucăți de cai albi. Cazmaua e cât se poate ascuțită, picioarele marinarului cu cazmaua sunt desculțe, iar pătura pe care stă alunecă negreșit din când în când, asemenea unei sănii. Te-ai mira foarte dacă și-ar tăia unul dintre degetele de la picioare sau unul dintre cele ale ajutorului său? Degetele sunt un lucru rar printre marinarii veterani ai camerei de untură.

Sutana

Dacă ai fi urcat la bordul „Pequodului“ într-un anumit moment, după uciderea balenei, și te-ai fi plimbat până lângă cabestan, sunt destul de încredințat că te-ai fi uitat atent și nu cu puțină curiozitate la un obiect straniu și enigmatic pe care l-ai fi văzut lungit lângă scurgerile din parapet ferit de vânt. Nici cisterna nemaipomenită din capul imens al balenei, nici mărimea extraordinară a fălcii sale desțepenite, nici măcar simetria miraculoasă a cozii, niciunul dintre aceste lucruri nu te-ar mira nici măcar pe jumătate cât ar face-o acel con nemaivăzut – e mai lung decât un flăcău din Kentucky, baza are aproape un picior în diametru și este negru ca smoala, asemenea lui Yojo, idolul de abanos al lui Queequeg. Asta și este, sau mai degrabă era în vremuri de demult. Un asemenea idol ca acela găsit în peșterile secrete ale reginei Maachah din Iudeea; pentru că îl venera, regele Asa, fiul ei, a detronat-o și a nimicit idolul, arzându-l ca pe o mare scârboșenie lângă râul Cedron, după cum se povestește în cel de-al cincisprezecelea capitol din prima carte a Regilor.

Privește marinarul denumit tocător care se apropie asistat de două ajutoare și ridică greoi acest „grandissimus“, după cum îi spun marinarii, iar apoi cu umerii cocoșați o mută împleticindu-se de parcă ar fi fost un grenadier ce își ia un

camarad mort de pe câmpul de bătălie. Întinzând obiectul pe puntea de la teugă, începe să îi jupoaie pielea neagră lăsându-i forma cilindrică, așa cum face un vânător african cu pielea unui șarpe boa. După ce termină, întoarce pielea pe dos, așa cum ai întoarce cracul unui pantalon, o întinde bine astfel încât să îi dubleze diametrul și în cele din urmă o agață de capătul ascuțit, întinsă bine, să se usuce în greement. Nu durează mult până este dată jos, iar atunci se taie cam trei picioare din ea, din partea țuguiață; marinarul îi dă două găuri prin care să își vâre mâinile la celălalt capăt și se strecoară cât e de lung în acest veșmânt. Tocătorul stă acum în fața ta îmbrăcat în veșmintele de oficiu ale profesiei sale. Din cele mai vechi timpuri, această sutană este singura care îl protejează atât cât trebuie în timp ce se îndeletnicește cu straniile treburi ale funcției sale.

Această meserie constă în tocarea cailor de untură pentru a-i fierbe în cazane, o muncă ce se face pe un căprior bizar așezat cu spatele la parapet și sub care este pus un ciubăr mare în care cad bucățile tocate de parcă ar fi coli ce zboară de pe biroul unui orator absorbit în scrieri. Ce mai candidat pentru o arhiepiscopie, ce Papă ar mai fi vlăjganul tocător, așa cum e îmbrăcat cucernic în negru, stând în ceea ce nu poate fi decât un amvon și răsfoind „pagini de Biblie”¹.

¹ „Pagini de Biblie! Pagini de Biblie!” – acesta este strigătul nelipsit ce vine de la secunzi către tocător. Îl îndeamnă să fie atent și să taie untura în fâșii cât se poate de subțiri, căci făcând așa procesul de topire a seului este grăbit, iar cantitatea uleiului obținut crește considerabil; probabil că și calitatea este mai bună (n.a.).

Topirea

 balenieră americană se recunoaște nu numai după bărcile suspendate, ci și după instalația de topire. Ea prezintă o curiozitate neașteptată prin faptul că o zidărie foarte trainică se îmbină cu lemnul de stejar și cânepa, astfel fiind alcătuită întreaga corabie. E ca și cum un cuptor de cărămidă ar fi fost transportat din plin câmp pe puntea ei.

Instalația de topire este înfiptă între arborele trinchet și cel mare, căci acolo este cea mai spațioasă parte a punții. Șipciile de dedesubt sunt foarte solide și pot să susțină greutatea unei mase aproape solide de cărămidă și mortar care măsoară cam zece picioare pe opt și încă cinci în înălțime. Fundația nu este scobită în punte, dar întreaga zidărie este fixată bine pe toate laturile cu niște colțari de fier înșurubați în dușumea. În exterior este îmbrăcată în lemn și deasupra este total acoperită cu o trapă mare și înclinată din șipci. Dacă dăm trapa la o parte, dăm la iveală cazanele mari, două la număr, fiecare înghițind câteva butoaie bune. Când nu sunt folosite, sunt ținute foarte curate. Câteodată sunt lustruite cu talc și nisip până strălucesc pe dinăuntru ca niște vase de argint. În timpul carturilor de noapte, unii marinari bătrâni cu sânge rece se strecoară în ele și se ghemuiesc acolo ca să tragă un pui de somn. În timp ce sunt curățate – câte un om la fiecare cazan, umăr lângă umăr –, marinarii își fac multe

confidențe peste buzele de fier. Este, de asemenea, un loc bun pentru profunde meditații matematice; se întâmplă ca în cazanul din stânga de pe „Pequod“, pe când împrăștiam cu sânguință talc în jurul meu, să îmi dau seama de faptul minunat că în geometrie toate corpurile care alunecă într-un cicloid, de exemplu talcul meu, coboară din orice punct în exact același timp.

Dacă dai la o parte placa de lemn din fața instalației, zidăria din acea parte se vede a fi străpunsă de cele două guri ale vetrei ce se află chiar sub cazane. Aceste guri au uși grele de fier. Căldura focului din vatră este împiedicată să se reverse pe toată puntea cu ajutorul unui rezervor puțin adânc extins pe toată suprafața acoperită a instalației. Cu un furtun înfipt prin spate, rezervorul este umplut cu apă pe măsură ce lichidul dinăuntru se evaporă. Nu există coșuri exterioare, ele se deschid direct din peretele din spate. Dar să ne întoarcem puțin în urmă.

Era în jur de ora nouă seara când instalația de topire de pe „Pequod“ fu pornită pentru prima dată în această călătorie. Era treaba lui Stubb să supravegheze munca.

— Gata acolo? Dați trapa jos și hai s-o pornim. Bucătarule, aprinde instalația!

Acesta era un lucru ușor, căci dulgherul își aruncase rume-gușul rămas de când începuserăm călătoria. Trebuie spus aici că într-o călătorie pe balenieră primul foc al cazanelor trebuie să fie întreținut pentru o vreme cu lemne. după aceea nu se mai folosește lemn decât ca să se aprindă mai degrabă combustibilul folosit. După ce este topită, untura fărămicioasă și zbârcită, numită „resturi“ sau „păstoase“, încă mai păstrează multe din calitățile sale unsuroase. Aceste „resturi“ hrănesc flacăra. Ca un martir prea plin de zel sau un mizantrop ce se chinuie singur, tot așa, balena, odată aprinsă, se mistuie singură și arde cu propriul ei combustibil. Măcar de și-ar înghiți și fumul, căci fumul pe care îl produce este groaznic când e tras în piept, și de tras trebuie să-l tragi, și nu doar atât, trebuie să mai și trăiești în el pentru o vreme. Are un miros de nedescris, sălbatic, asemenea aceluia care se simte în jurul focurilor funerare hinduse. Miroase ca aripa stângă a zilei judecătii, adică aduce a iad.

La miezul nopții, instalația duduia din plin. Ne îndepărtaserăm de hoit, căci se ridicaseră velele, vântul era proaspăt și întunecimea oceanului sălbatic se căsca adâncă. Bezna era însă crăpată de flăcările focului care în răstimpuri scotea limbi de șarpe prin țevile murdare de funingine și luminau fiecare parâmbă din greement de parcă erau faimosul foc grecesc. Nava arzândă plutea mai departe de parcă se dedicase fără muștrări de conștiință unei fapte îngrozitoare, ca acele bărci smolite și sulfuroase ale grecului Canaris care, împinse din portul ascuns de noapte cu pânze de foc în loc de vele, se năpustiră asupra fregatelor turcești și le învăluiră în flăcări.

Trapa, luată din vârful instalației, ședea ca o vatră de semineu în fața ei. Pe aceasta jucau umbrele tătărești ale harponierilor păgâni care sunt mereu fochiștii balenierei. Ei amestecau cu prăjini imense mormanele sâsâitoare de untură din cazanele clocotitoare sau ațâtau flăcările de dedesubt, astfel încât șerpii de foc tășneau încolăciți pe gurile vetrei ca să îi prindă de picioare. Fumul se ridica în rotocoale mohorâte. La fiecare înălțare a navei, uleiul făcea o mișcare asemănătoare, arzând de nerăbdare să le sară pe fețe. În fața gurii instalației, pe partea cu vatra mare de lemn, se afla cabestanul care servea drept canapea de mare. Aici se tolăneau marinarii de cart atunci când nu aveau altceva de făcut, privind la inima roșie a focului până când simțeau că le ard ochii în cap. Fețele lor bronzate, acum înnegrite de fum și sudoare, bărbile încurcate și contrastul sclipitor al dinților, toate acestea erau luminate fantomatic de culorile mofturoase ale instalației. Cum își povesteau unul altuia cu veselie aventurile lor dezmățate sau povești de groază, cum râsetele lor se ridicau ca niște furci din ei întocmai limbilor de foc din vatră, cum harponierii mișcau în fața lor, încoace și-ncolo, imensele lor furci și polonice, cum vântul urla și marea sălta, iar corabia scârțâia, se apleca și totuși își mișca iadul roșu din ce în ce mai adânc în întunericul mării și al nopții, „Pequodul” grăbit, încărcat cu sălbatici și împovărat cu focuri, părând a se mistui de flăcări și aruncându-se în smoala nopții, arăta ca întruparea materială a sufletului căpitanului său nebun.

Așa mi se părea mie pe când stăteam la cârmă și îndrumam ore întregi cursul corăbiei de foc pe mare. Înveșmântat eu

însumi în întuneric pentru o vreme, vedeam mai bine roșeața, nebunia și paloarea celorlalți. Priveliștea neschimbată a umbrelor diavolilor din fața mea, înveșmântați pe jumătate în fum și pe jumătate în foc, începu să îmi strecoare în suflet închipuiri pe dată ce mă lăsai în voia picotelii ce mă învăluia de neînțeles de fiecare dată când stăteam la cârmă.

Însă în noaptea aceea mi se întâmplă un lucru straniu (pe care nu mi-l putui explica niciodată). Trezit dintr-o ațipeală scurtă, avui foarte clar și dureros sentimentul că avea să se întâmple ceva îngrozitor. Cârma mă lovi în spate, căci mă sprijineam pe ea; îmi foșnea în urechi susurul încet al velelor care se frământau în vânt; credeam că am ochii deschiși; eram pe jumătate conștient că îmi dusesem degetele la pleoape și le depărtam din ce în ce. Cu toate acestea însă, nu văzui nicio busolă după care să mă iau, deși îmi părea că nu trecuse decât un minut de când mă uitasem pe hartă la lumina felinarului care ardea neclintit. În fața mea nu mai aveam nimic în afară de întunericul de smoală, urât în răstimpuri de gheare de foc. Cel mai rău era sentimentul că lucrul ce se avânta cu iuțea înaintea și pe care mă aflam nu se îndrepta către vreun adăpost din față, ci fugea de adăposturile din urmă. Mă cuprinse un simțământ sălbatic și de neînălțurat, de parcă simțeam moartea.

Măinile strânsă convulsiv cârma, însă parcă acum cârma era cumva, prin nu știu ce vicleșug, sucită invers. „Dumnezeule! Ce se întâmplă cu mine?“, mă întrebai. Dar iată! Se întâmplase ca în ațipeala mea să mă întorc pe partea cealaltă, iar acum îndreptam nava în spate, cu spatele la proră și la busolă. Mă răsucii într-o clipă, chiar la țanc pentru a opri corabia de la a se duce în vânt și, probabil, a se răsturna. Cât de mult mă bucurai și cu câtă recunoștință mulțumii că această halucinație stranie din noapte dispăru și urmările ei fatale fuseseră ocolite.

Nu privi prea mult în flăcări, omule! Nu visa niciodată cu mâna pe cârmă! Nu întoarce spatele busolei, ia seama la prima împunsătură a cârmei, nu te încrede în focul făcut de mâna omului a cărui roșeață face ca lucrurile din jur să pară fantomatice. Măine, la lumina soarelui, cerurile vor fi însorite, cei care au părut diavoli în furcile flăcărilor dimineața vor părea

altfel, cel puțin mai blânzi. Soarele glorios, zglobiu și galben e singura lumină adevărată; restul sunt niște fățarnice!

Soarele nu ascunde mlaștinile posomorâte ale Virginiei, Campagna blestemată a Romei sau nesfârșita Sahara și nici măcar milioanele de mile de deșerturi și dureri de sub lună. Soarele nu ascunde oceanul, care este partea întunecată a pământului și care acoperă două treimi din acest pământ. Tot așa, omul, care are mai multă veselie decât tristețe în el, înseamnă că minte sau că nu e întreg la cap. Cu cărțile e la fel. Cel mai sincer dintre toți oamenii a fost Omul Tristeții, iar cea mai sinceră dintre cărți este cea a lui Solomon, iar „Ecleziasticul“ este oțelul călit al nenorocirii. „Totul e deșertăciune.“ Totul. Lumea încă nu a deprins înțelepciunea necreștinului Solomon. Dar cel care se ferește de spitale și închisori, se grăbește pe lângă cimitire și mai degrabă vorbește despre operă decât despre iad îi numește pe Cowper, Young, Pascal și Rousseau diavoli ai oamenilor strâmbi și în timpul vieții sale fără griji se jură pe Rabelais că este înțelept și, deci, vesel, ei bine omul acesta nu e făcut să se așeze pe lespezile mormintelor și să toace mucegaiul verde și jilav cu Solomon cel minunat și adevărat.

Dar chiar și Solomon spune că „omul care se abate de la calea înțelegerii va rămâne (chiar și în timpul vieții) printre cei morți“. Nu te abandona pe tine însuși focului, ca nu cumva acesta să te sucească și să te înăbușe așa cum mi-a făcut mie. Iată că uneori înțelepciunea este îngrozitoare, dar mai există și o groază care se transformă în nebunie. În unele suflete se ascunde un vultur ce poate și să plonjeze în cele mai negre cheiuri și să se înalțe din ele făcându-se nevăzut în țăriile înșorite. Chiar dacă zboară pentru totdeauna în cheiuri, acestea sunt în munți, astfel că și în plonjonul său cel mai jos el tot zboară mai sus decât alte păsări pe câmpie, chiar dacă și acestea se înalță.

Felinarul

Dacă ai coborî de la instalația „Pequodului” în teuga navei, acolo unde dorm marinarii care nu sunt de cart, pentru o clipă ai crede că te afli într-un cavou luminat al regilor canonici.

Fiecare marinar zăcea în deschizătura lui triunghiulară din stejar învăluit de o muțenie sculpturală, pe când zecile de lumânări aruncau jocuri de umbre peste ochii lor închiși.

Pe navele de negoț, uleiul pentru marinarul de rând se întâlnește mai rar decât laptele de alăptat al unei regine. Trebuie să se îmbrace pe întuneric, să mănânce pe întuneric și să orbecăiască în întuneric până la salteaua sa. Însă pe balenieră, marinarul, fiindcă el caută hrana luminii, își petrece viața în lumină.

Face din patul său o lampă a lui Aladin și se întinde în ea, astfel că și în cea mai întunecată noapte cala corăbiei adăpostește încă razele luminoase.

Privește cât de nestingherit își duce marinarul grămada de lămpi – deși acestea sunt deseori doar sticle și butelcuțe vechi – spre răcitorul de alamă de la instalația de topire și le umple de parcă ar fi câni de bere de la un butoi.

Mai mult, el arde ulei din cel mai pur, în stare nemodificată și, deci, nealterată, un lichid necunoscut născocirilor solare, lunare sau astrale de pe uscat.

Acest ulei este, se poate spune, dulce ca untul gras și galben într-o dimineață de aprilie.

Marinarul, cu grămada lui de lămpi, merge, cum spuneam, nestingherit și își vânează uleiul ca să se asigure că e proaspăt și bun, așa cum un călător prin prerie își vânează singur cina.

Arimare jos și curățenie sus

S-a povestit deja cum marele Leviatan este zărit în depărtare din vârful catargului; cum este el fugărit peste câmpurile de apă și ucis în văile adâncului; cum este apoi tras aproape și decapitat și cum, după principiul care îi dădea călăului dreptul la hainele în care era ucis decapitatul, sutana sa căptușită îi revine torționarului său; cum, după un timp, este condamnat să se topească în cazane și asemenea lui Ședrac, Meșac și Abed-Nego¹, spermanțetul, uleiul și osul său trec nevătămate prin foc. Rămâne acum să încheiem acest ultim capitol din această parte a descrierii istorisind – cântând, dacă îmi este îngăduit – muncile bucolice ale vărsării sale în butoaie și ducerii lor în cămară, acolo unde Leviatanul se reîntoarce la adâncimile sale de obârșie, alunecând pe sub luciul apei ca odinioară; însă, vai!, el niciodată nu va mai putea să se ridice și să își scuipe jetul.

Cât încă e călduț uleiul, asemenea punciiului fierbinte, este scurs în niște butoaie mari de vreo mie de litri, iar când nava se înalță și se rostogolește încoace și-ncolo pe marea nopții, butoaiele enorme se răsucesc și se lovesc cap în cap, dându-se câteodată de-a dura, primejdios, pe puntea alunecoasă, ca niște alunecări de pământ până ce într-un sfârșit sunt așezate și legate la locul lor. În jurul inelelor – poc! poc! –, o mulțime de

¹ Vezi Daniel, 3:19-28 (n.t.).

ciocane, atâtea câte încap, le ciocănesc, căci acum, se înțelege, toți marinarii sunt și dulgheri.

Atunci când ultimele picături sunt vărsate în butoaie și tot uleiul se răcește, bocaportii cei mari sunt desfăcuți, pânțele navei este despicat și butoaiele sunt așezate la loc de odihnă în mare. Odată încheiată această treabă, bocaportii sunt puși la loc și închiși ermetic întocmai cum se zidește o cămară.

În pescuitul de balene, aceasta este poate cea mai extraordinară întâmplare din toate cele legate de vânătoarea de balene. Într-o zi, puntea bolborosește de urme de sânge și ulei, pe duneta sfântă sunt îngrămădite urât bucăți enorme din capul balenei, tot felul de butoaie mari și ruginite sunt împrăștiate de colo-colo ca într-o curte a unei berării, parapetul este înnegrit de la fumul topitoarei, marinarii se plimbă murdari și unsuroși, baleniera pare a fi chiar marele Leviatan, iar forfota echipajului este asurzitoare.

Dar peste numai o zi sau două, privind în jur, te scarpini în cap întrebându-te dacă aceasta este aceeași navă; dacă nu ar fi bărcile și instalația de topire care să o dea de gol, ai putea să juri că te afli pe o navă de negoț al cărei căpitan este înnebunit după curățenie. Spermanțetul nelucrat are o putere de curățare neobișnuită. Acesta este motivul pentru care puntea nu arată niciodată mai albă decât după ceea ce se cheamă „afacerea cu uleiul”. În plus, din cenușa resturilor arse ale balenei se face o leșie puternică, iar orice urmă lipicioasă lăsată de spinarea balenei pe parapet este curățată degrabă cu acea leșie. Marinarii se plimbă cu atenție de-a lungul acestora cu găleți de apă și cârpe și le curăță până le fac ca noi. Cenușa e măturată de pe greementul de jos. Numeroasele unelte folosite sunt și ele curățate cu sfințenie și puse deoparte. Trapa cea mare este frecată bine și așezată la loc peste instalație, acoperind de tot cazanele. Toate butoaiele sunt puse la locul lor, toate vinciurile încolăcite în colțuri ascunse. Când după ce aproape întregul echipaj a muncit împreună și în același timp, curățenia scrupuloasă este dusă la bun sfârșit, atunci marinarii își încep și ei abluțiunea, frecându-se din cap până-n picioare și ieșind în cele din urmă pe puntea imaculată proaspeți și strălucitori ca niște miri înveșmântați în cea mai fină olandă.

Acum, cu pas săltăreț, se plimbă pe punte în grupuri de doi sau trei și vorbesc amuzați de saloane, canapele, covoare și

batisturi mătăsoase, propunând să acopere puntea cu ele sau să le aște de catarge. Nu se sfiesc să își bea ceaiul la lumina lunii în „piața“ teugii. Să le pomenști acestor marinari parfumați de ulei, oase și untură ar însemna să te cam obrăznicești. Nici nu știi despre ce vorbești. Du-te acum și adu-ne șervețele!

Ia aminte însă: sus, în vârful celor trei catarge, stau trei oameni care tot se mai uită după balene, iar dacă acestea sunt prinse vor murdări din nou, fără doar și poate, mobila din lemn de stejar și vor picura măcar un strop de untură pe undeva. Într-adevăr, deseori se întâmplă ca după cele mai grele munci care nu se termină nici noaptea, continuând nouăzeci și șase de ore la rând, când după ce coboară din bărci cu încheieturile umflate, căci au vâslit toată ziua, pășesc pe punte doar pentru a se apuca de cărat lanțuri mari și pentru a ridica bompresul cel greu, după ce taie și jupoaie și sunt afumați în timpul acestor treburi deopotrivă de focurile soarelui ecuatorial și de cele ale topitorii ecuatoriale, când, după ce se termină toate acestea, se apucă să curețe nava până când o lasă în așa fel că poți mânca de pe jos, de multe ori, într-adevăr, bieții nefericiți sunt speriați chiar când își încheie ultimul nasture al cămășii curate de strigătul „Uite-o cum suflă!“, și pornesc iar să se lupte cu altă balenă după care trec iarăși prin obositorul ciclu. Prieteni, asta e crimă curată! Însă așa e viața. De-abia ce noi, muritorii, reușim prin trude istovitoare să scoatem puținul, dar valorosul spermanțet din măreția înspăimântătoare a vieții și apoi, cu răbdare, ne curățăm de murdăriile ei și învățăm să trăim în încăperile curate ale sufletului, de-abia ce terminăm cu toate acestea, că fantoma „uite-o cum suflă“ se ivește iar și noi trebuie să plecăm să luăm în piept o altă lume și să trecem încă o dată prin rutina bătrână a tinereții

O! metempsihoză! Tu, Pitagora, care în însoarta Grecie acum mai bine de două mii de ani ai murit un om bun, înțelept și blând, eu am navigat cu tine în ultima călătorie de pe coasta peruviană și, nătângul de mine, un flăcău neștiutor, te-am învățat pe tine cum să matizezi o funie.

S-a povestit deja că Ahab obișnuia să se plimbe pe puntea sa, întorcându-se la fiecare capăt, adică la piciorul compasului și la arborele mare; însă nu s-a adăugat, din cauză că mai erau multe alte lucruri de povestit, că uneori în timpul acestor plimbări, când era adâncit în gânduri, obișnuia să se oprească pe rând în fiecare capăt și să stea acolo holbându-se ciudat la obiectul din fața sa. Când se oprea dinaintea compasului, cu privirea căzută pe acul ascuțit al busolei, acea privire săgeta ca o sulită cu ascuțimea scopului ei, iar când, începând iar să meargă, se oprea lângă arborele mare, atunci aceeași privire fixă se încolăcea în jurul monedei fixate acolo; fața îi era stăpânită de aceeași înfățișare a dârzeniei bătute în cuie, doar că părea adăugată o anume dorință, dacă nu speranță.

Într-o dimineață, trecând pe lângă dublon, păru a fi atras de desenele și inscripțiile bătute în el, de parcă deslușea pentru prima oară prin prisma nebuniei sale tâlcul ascuns al acestora. Un tâlc anume zace în toate lucrurile. altfel acestea nu ar mai însemna nimic, iar lumea cea rotundă n-ar mai fi bună de nimic, în afară poate de a fi vândută cu căruța. asemenea dealurilor din Boston, pentru a bătători mlaștinile din Calea Lactee.

Acest dublon era făcut din cel mai pur aur, scos de undeva din inima unor dealuri superbe din care, la apus și la răsărit, se scurg peste nisipurile aurii izvoarele nenumăratelor râuri Pactolus¹. Deși acum era înțepenit în rugina bolțurilor de fier și verzeala țepilor de cupru, dublonul își păstra, indiferent la orice stricăciune, strălucirea sa din Quito. De asemenea, fiecare răsărit îl găsea tot în locul în care fusese lăsat, deși acesta se afla în mijlocul unui echipaj fără scrupule și era atins de mâini nelegiuite în fiecare ceas și în fiecare noapte furțișagul ar fi fost ascuns de întuneric. Dar el era pus deoparte și sfințit de scopul său înspăimântător, astfel că oricât de nelegiuiți erau marinarii, îl venerau toți ca fiind talismanul Balenei Albe. Câteodată vorbeau despre el în carturile lungi de noapte, întrebându-se al cui avea să fie la sfârșit și dacă acela avea să mai apuce să-l cheltuiască.

Aceste medalii nobile și aurite ale Americii de Sud sunt ca niște medalii ale soarelui și niște însemne tropicale. Pe ele sunt ștanțate imagini cu palmieri, alpacale și vulcani, discuri solare și stele, eclipse, cornuri ale abundenței și coșuri îndes-tulate, astfel încât aurul prețios pare a-și îmbogăți gloria și valoarea trecând prin monetăriile fandosite și poetice tipice spaniolilor.

Se întâmplă ca dublonul de pe „Pequod” să fie un exemplu grăitor al acestor lucruri. Pe marginea rotundă avea inscripția „Republica de Ecuador: Quito”. Această monedă strălucitoare se trăgea așadar dintr-o țară din mijlocul lumii, aflată sub marea linie a Ecuatorului și denumită după acesta. Fusese turnată aproape de vârful Anzilor, unde clima neschimbată nu cunoaște toamna. În jurul acelor litere se vedeau desenele celor trei vârfuri ale Anzilor; dintr-unul ieșea o flacăară, pe altul se ridica un turn, iar pe al treilea cotcodăcea un cocoș. Peste toate acestea se arcuia un segment din zodiac, toate zodiile fiind reprezentate prin semnele obișnuite, iar soarele, ca o cheie de boltă, intra în casa echinocțială a Balanței.

Ahab, fără a fi observat de ceilalți, se oprise în fața acestei monede ecuatoriale.

¹ Pactolus este râul în care regele Midas s-a scăldat ca să scape de blestemul care făcea ca tot ce atingea să se transforme în aur (n.t.).

— Toate vârfurile de munte și toate turnurile au în ele ceva egolatriu, la fel ca toate lucrurile aflate la înălțime. Uite-aici: trei vârfuluri mândre ca Lucifer. Turnul trainic, acesta e Ahab, vulcanul – tot Ahab; pasărea curajoasă, neînfricăată și victorioasă, aceasta este și ea tot Ahab, toate îl reprezintă, iar această bucată rotundă de aur nu este altceva decât imaginea globului și mai rotund care, ca sticla magicianului, îi arată fiecărui om oglindirea sinelui său ascuns. Mari trude și mici câștiguri sunt ale aceluia care cere lumii să tălmăcească aceste înțelesuri. Ea nu se poate tălmăci nici pe ea însăși. Eu cred că acest soare monetar are o față roșcovană, dar, iată!, da, el intră în zodia furtunilor, a echinocțiului și cu doar șase luni în urmă ieșise din celălalt echinocțiu al Berbecului! Din furtună în furtună! Atunci așa să fie! Născut în chinuri, se cade ca omul să trăiască în durere și să moară în agonie. Așa să fie! Uite materialul solid în care să sape năpasta. Așa să fie!

— E cu neputință ca aurul acela să fi fost modelat de degetele zânelor. ci ghearele diavolului trebuie să fie acelea care și-au lăsat urmele pe el, murmură Starbuck în barbă, sprijinindu-se de parapet. Bătrânul pare că citește înscrisul înfricoșător al lui Belșatar¹. Nu m-am uitat niciodată de aproape la moneda aceea. Se duce în cabină, ia să merg să citesc și eu. O vale întunecată între trei vârfuluri ce zgârie cerurile și care par aproape să fie Sfânta Treime într-un simbol șters și pământesc. Deci în această vale a morții, Dumnezeu ne înconjoară și peste tot întunericul din noi răsare soarele Dreptății care ne călăuzește cu raza speranței. Dacă ne plecăm ochii, vedem pământul nămolos din vale, dar dacă îi ridicăm, soarele strălucitor ne întâlnește privirea cu veselie. Da, mărețul soare nu stă într-un loc, iar dacă la miezul nopții căutăm alinare din partea lui, ne uităm degeaba după el. Moneda grăiește cu înțelepciune, blândește și adevăr, dar tare trist îmi pare. O voi lăsa în plata ei, ca nu cumva să fiu înșelat de însuși adevărul.

— Uite-l pe bătrânul Mogul, vorbea Stubb de unul singur lângă topitoare. S-a tot uitat la ban, iar acum uite că și Starbuck tot de acolo pleacă, amândoi cu fețe lungi de nouă

¹ Înscrisul lui Belșatar: vezi Daniel, 5: 24-29 (n.t.).

stânjeni. Totul numai de la privitul unei monede de aur pe care dacă aş avea-o eu şi m-aş afla la Negro Hill sau la Corlear's Hook nu m-aş uita mult la ea înainte s-o cheltuiesc. Hm! După judecata mea amărâtă şi neimportantă, mi se pare că-i tare ciudat. Am mai văzut dubloni de-a lungul călătoriilor mele. Dubloni din Spania, dubloni din Peru, dubloni din Chile, dubloni din Bolivia, dubloni din Popayan, galbeni şi pistoli de aur, ducaţi, jumătăţi de ducaţi şi sferturi de ducaţi. Ce să fie atât de nemaipomenit la dublonul acesta de Ecuador? Pe Golconda! Ia să mă uit şi eu! Ia te uită! Într-adevăr sunt nişte semne de mirare. Acela e ceea ce numeşte Bowditch în al său „Rezumat“ un zodiac, şi care poartă acelaşi nume şi în almanahul meu de sub punte. O să-mi aduc almanahul şi o să încerc. aşa cum se spune că poţi să scoţi diavoli din iad cu Aritmetica lui Daboll, să scot şi eu un înţeles din desenele acestea stranii cu ajutorul calendarului din Massachusetts. Iată cartea! Să vedem. Semne şi alte minuni şi soarele care se află mereu în mijlocul lor. Aha, aha, aha, uite aici, aici sunt înşirate: Aries, sau berbec, Taurus, sau taurul şi Jimini, sau gemenii. Aşa, soarele se învâрте printre ele. Da, uite aici pe monedă tocmai ce trece pragul dintre cele douăsprezece încăperi aşezate în cerc. Carte! Tu să stai acolo. Voi, cărţilor, trebuie să ştiţi unde vă e locul! Voi ne ajutaţi cu cuvintele şi semnele, într-adevăr, dar noi completăm cu gândurile. Iată puţina mea experienţă în ceea ce priveşte calendarul de Massachusetts şi navigatorul lui Bowditch sau aritmetica lui Daboll. Semne şi alte minuni, aşa-i? Mare păcat ar fi să nu se afle nimic minunat în semne şi niciun tâlc în minuni. Trebuie să fie vreun indiciu pe undeva. Ia stai niţeluş, stai să vezi că l-am găsit! Uite ce e, dublonule. zodiacul tău de-aici este viaţa omului încolăcită într-un rotund. Acum o să citesc direct din carte. Vino aici, almanahule, hai să-ncepem: aici e Berbecul, câinele desfrânat din care ne naştem; apoi vine Taurul – el ne dă prima împunsătură; apoi Gemenii, adică Virtutea şi Viciul; încercăm să ajungem la virtute când iată că apare Racul şi ne trage înapoi; pe drumul către Virtute, Leul ne stă în cale şi rage – muşcă zdravăn şi loveşte cu putere cu laba grea; scăpăm de el şi suntem întâmpinaţi de Fecioară – ea este prima noastră dragoste; ne căsătorim şi credem că

de-aici încolo o să ne meargă numai într-o fericire când, hop! apare Balanța care cântărește fericirea și descoperă că nu e de-ajuns; cât suntem întristați de această treabă, Doamne! Ce mai sărim în sus când apare să ne muște Scorpionul; cât ne plângem de rană ne trezim înconjurați și de o ploaie de săgeți: Săgetătorul se ține de șotii. În timp ce ne căznim să ne scoatem săgețile din trup, la o parte!, căci vine Capricornul care ne aruncă hăt, departe, cu coarnele lui; apoi Vărsătorul ne îneacă vărsându-și potopul peste noi și, ca să încheiem, ajungem să dormim cu Peștii. Asta da slujbă, scrisă în ceruri, iar soarele trece peste ea în fiecare an, ieșind totuși la fel de viu și plin de veselie. Soarele se mișcă plin de voioșie prin trude și primejdii acolo, sus, iar aici, jos, voiosul Stubb face la fel. Da, voios este cuvântul potrivit! La revedere, dublonule! Dar stai așa, uite că vine îndesatul de Flask; să mă ascund după topitoare și să ascult ce are el de zis. Așa, s-a așezat în fața lui. O să se-apuce de sporovăit cât de curând. Așa, așa, începe.

— Nu văd nimic aici în afară de un lucru rotund făcut din aur care o să îi aparțină aceluia care găsește o balenă anume. Și-atunci ce se tot holbează lumea la el? Valorează șaisprezece dolari, asta așa-i. Iar la doi cenți trabucul, asta înseamnă că mă uit la nouă sute șaizeci de trabucuri. Nu fumez pipe murdare cum face Stubb, dar îmi plac țișările de foi și uite că aici sunt nouă sute șaizeci. Acum se duce Flask în gabie să se uite în zare.

— Să spun că e înțelept sau că e prost? Dacă e înțelept, arată cam prost, dar dacă e prost de-a binelea, atunci pare că are o înfățișare de înțelept. Stai că vine bătrânul de pe insula Man – birjar de dric trebuie să fi fost el înainte să plece pe mare. Se apropie de dublon și, ia te uită, se duce spre partea cealaltă a catargului. Ce să vezi, acolo e bătută în cui o potcoavă; uite că se întoarce; ce vrea să facă?! Ia ascultă, mormăie ceva. Ce voce de râșniță stricată are! Ciulește urechile și ascultă!

— Dacă se va ivi Balena Albă, aceasta se va întâmpla într-o lună și într-o zicănd soarele se va afla într-una din aceste zodii. Am studiat zodiile și știu ce înseamnă. Mi-au fost explicate acum doi ani de vrăjitoarea bătrână din Copenhaga. Dar în ce

zodie se va afla soarele? În zodia potcoavei, căci uite-o chiar aici, în dreptul aurului. Și care este zodia potcoavei? Leul este zodia ei; leul înfricoșător și hrăpăreț. Corabie. bătrână corabie, mi se rupe inima când mă gândesc la tine.

— Aceasta e altă tâlcuire, dar tot o vorbărie goală e. Sunt tot felul de oameni pe lumea asta. Să mă feresc iar! Uite că vine Queequeg. Cum e el tatuat pe tot corpul pare a fi chiar zodiacul însuși. Ce spune Canibalul? Pe legea mea, confruntă notițe! Se uită la osul coapsei; crede pesemne că soarele se află în coapsă, sau pe gambă, sau în pânțele, tot așa cum cred babele de la țară când vorbesc despre Astronomia lui Surgeon. Pe Zeus! Uite că a găsit ceva în jurul coapsei. Cred că e Săgetătorul. Nu, nu știe ce să înțeleagă din dublonul de aur. El crede că e un bumb vechi de la pantalonii vreunui rege. Dar să mă ascund iar, uite că vine dracul de Fedallah, cu coada încolăcită în ascunziș ca de obicei și cu câlți în pantofi ca întotdeauna. Ce să spună el oare cu privirea aceea a sa? Ah, nu face decât un semn semnului însuși și se înclină; e desenat un soare pe monedă – e un adorator al focului, negreșit. Hopa! Din ce în ce mai mulți. Iată că vine Pip, sărmanul băiat, măcar să fi murit ori el, ori eu. Nu pot să-l sufăr. A privit și el la acești tălmaci, printre care m-am numărat și eu, și uite cum vine și el acum să citească cu fața lui de nebun nepământeian. Să mă ascund iar și să-l ascult.

— Eu mă uit, tu te uiți, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitați, ei se uită.

— Pe legea mea, a citit din cartea de gramatică a lui Murray. Își exersează mintea, bietul flăcău! Acum ce mai zice?

— Eu mă uit, tu te uiți, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitați, ei se uită.

— Zău dacă nu învață pe dinafară. Iar începe.

— Eu mă uit, tu te uiți, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitați, ei se uită.

— Zău dacă nu e deja de răs!

— Iar eu, tu și cu el, și noi, voi și ei suntem toți lilieci, iar eu sunt o cioară, mai ales când stau în vârful bradului de aici. Cra!, cra!, cra!, cra!, cra!, cra! Nu-i așa că sunt o cioară? Unde să fie sperietoarea? Uite-o acolo! Două oase înfipite într-o

pereche de nădragi vechi și încă două înfipte în mânecile unei haine zdrențuite.

— Mă întreb dacă vorbește despre mine. Foarte măgulitor. Sărmanul băiat! Acum pot să mă duc să mă spânzur. Oricum, mă voi îndepărta de Pip. Pot să-i suport pe ceilalți, căci măcar sunt în toate mințile. Dar el e prea smintit pentru mine. Așa, îl las bolborosind.

— Acesta e buricul navei, acest dublon de-aici, iar ei ard toți de nerăbdare să-l smulgă de la locul lui. Dar dacă îți smulgi buricul de la locul lui, oare ce se-ntâmplă? Pe de altă parte, e urât și să stea aici, căci atunci când se bate ceva în cuie pe catarg e semn că se împute treaba. Ha-ha! Bătrâne Ahab, Balena Albă o să te bată pe tine în cuie. Acesta este un pin. Tatăl meu din districtul Tolland a tăiat odată un pin și a găsit un inel de argint crescând din el. Era verigheta vreunui sclav. Cum o fi ajuns ea acolo? Așa o să se spună și la Înviere, când o să se coboare să ia catargul acesta bătrân cu un dublon de aur înfipt în el și care până atunci o să se acopere de scoici ca și cu o coajă de copac. Aurul! Aurul nespus de prețios! Mișelul zgârcit o să pună cât de curând mâna pe tine! Hârș! Hârș! Așa vine Domnul la cules de mure prin lume! Bucățare! Hai bucățare, pune-te pe gătit! Jenny! Hei! Hei! Hei! Hei! Hei! Jenny, Jenny! Hai și coace-ți prăjitura!

O mână și un picior

Vasul „Samuel Enderby“ din Londra întâlnește „Pequodul“ din Nantucket.

— Voi, cei de pe corabie, ați văzut Balena Albă?

Așa strigă Ahab întâlnind încă o dată o corabie ce flutura stindardul englezesc și care se ivise la pupă. Cu trompeta la gură, bătrânul stătea în picioare în barca sa încă suspendată, arătându-și astfel piciorul de lemn căpitanului străin care la rândul său de-abia se sprijinea în propria sa barcă. Era un om oacheș, durduliu, blând și prezentabil, la vreo șaizeci de ani, îmbrăcat într-o pelerină largă care îl îmbrăca în valuri de pânză albastră; o mânecă goală flutura în spate ca mâneca brodată a unei tunici de husar.

— Ați văzut Balena Albă?

— Tu vezi asta? Și, trăgând-o de după faldurile care o acopereau, scoase la iveală o mână albă din os de Cașalot care se termina cu un cap de lemn asemenea unui ciocan.

— Urcați-vă în barcă!, strigă Ahab aspru și lovi în vâslele din jurul său. Pregătiți-vă de coborâre!

În mai puțin de un minut, fără a-și părăsi mica ambarcațiune, el și echipajul său fură lăsați pe apă și în curând ajunseră în dreptul vasului străin. Aici însă se lovira de o problemă neobișnuită. În vâltoarea împrejurării, Ahab uitase că de când își pierduse piciorul nu mai putuse să se urce pe

altă navă decât pe a lui, iar aceasta întotdeauna folosindu-se de un mecanism foarte ingenios și solid care nu exista decât pe „Pequod” și nu putea fi mutat și ridicat pe altă corabie cât ai zice pește. Nu e ușor pentru nimeni, în afară de cei care sunt foarte obișnuiți cu astfel de lucruri, asemenea marinarilor, să se urce pe parapetul unei corăbii dintr-o barcă aflată pe apă, căci valurile mari o ridică într-un moment spre margini și o coboară în celălalt până la jumătatea calei. Astfel, fiind lipsit de un picior și nava străină fiind lipsită de invenția salvatoare, Ahab se găsea redus în mod barbar la statutul de nătăfleț neobișnuit cu marea, privind fără speranță înălțimea schimbătoare pe care doar spera să o poată atinge.

S-a lăsat de înțeles, poate, că fiecare mărunță împrejurare potrivnică ce se ivea în drumul său și care izvora indirect din propriul său ghinion îl exaspera la culme pe Ahab. În cazul de față, totul se înrăutățea din cauza apariției a doi ofițeri de pe nava străină care, aplecați peste margine, se sprijineau pe tacheți balansând o scară foarte delicat ornamentată, căci la început nu-și dădură seama că un om cu un singur picior este prea ologit ca să se folosească de o asemenea balustradă. Stânjeneala nu dură însă mai mult de un minut căci căpitanul străin, văzând pe dată cum stau lucrurile, strigă:

— Înțeleg, înțeleg. Încetați acolo! Săriți, băieți, și treceți cârligul de tăiat peste margine.

Norocul era că avuseseră legată o balenă cu o zi sau două în urmă și vinciurile cele mari erau încă ridicate, iar cârligul imens, curățat și uscat, era legat de capăt. Acesta îi fu coborât lui Ahab, care înțelese pe dată planul și își trecu singura coapsă peste curba cârligului – era ca și cum ai sta pe coada unei ancore sau în încrengătura unui măr – și, făcând semn, se ținu bine și ajută în același timp la ridicarea propriei greutate trăgând cu amândouă mâinile de părțile mobile ale vinciului. Nu dură mult și fu tras peste parapetul înalt, aterizând ușor pe capul cabestanului. Celălalt căpitan se apropie cu mâna cea albă întinsă în semn de bun-venit, iar Ahab întinse piciorul de fildeș încrucișându-l peste mâna din același os, ca niște lame de pește-spadă, spunându-i cu vocea sa răgușită:

— Așa, drăguțule, să ne ciocnim oasele. O mână și-un picior! O mână care nu mai poate apuca, vezi tu, și un picior

care nu mai poate alerga. Unde ai întâlnit Balena Albă? Acum cât timp?

— Balena Albă, începu englezul îndreptând mâna de fildeș spre răsărit aruncând o privire jalnică de-a lungul ei de parcă ar fi fost un telescop, am văzut-o acolo, pe linia Ecuatorului, sezonul trecut.

— Ea ți-a smuls mâna, așa-i?, întrebă Ahab alunecând de pe cabestan și sprijinindu-se de umărul englezului în acest timp.

— Da, cel puțin ea a fost pricina. Și cu piciorul tău s-a întâmplat la fel?

— Povestește-mi cum s-a întâmplat.

— Era prima oară în viața mea când navigam pe linie, începu englezul, și nu știam nimic despre Balena Albă atunci. Ei bine, într-o zi coborâram după un grup de patru sau cinci balene și barca mea prinse una dintre ele; era un cal de circ în toată regula care s-a tot învărtit și s-a învărtit, că echipajul meu nu a mai putut face nimic altceva decât să se rezeme cu spinările de copastii ca să nu ne răsturnăm. Imediat ieși din apă o balenă mare, cu cocoașa și capul albe ca laptele, zbârcită și încrețită toată.

— El era! El era!, strigă Ahab lăsând să iasă respirația pe care și-o ținuse până acum.

— Avea harpoane ieșind de lângă înotătoarea de la tri-bord.

— Da, ale mele erau, erau fiarele mele!, strigă Ahab înflăcărat. Dar continuă!

— Păi dă-mi răgaz, spuse căpitanul englez cu umor. Ei bine, această străbunică cu cocoașa și cap alb fuge făcând spume în mijlocul grupului și începe să tragă furioasă de funia mea!

— Da, înțeleg, voia să o rupă, să elibereze peștele legat. e un vicleșug vechi, îl cunosc eu.

— Nu știu ce anume voia, continuă căpitanul cu o singură mână, dar tot mușcând de linie, aceasta i s-a înfășurat între dinți, s-a înțepenit cumva acolo, însă nu ne-am dat seama chiar atunci, așa că am început să tragem de funie și am căzut grămadă peste cocoașa ei în loc de cea a celeilalte balene. Aceea a fugit spre vânt bătând din coadă. Văzând cum stau

lucrurile și ce balenă nobilă și mare era, cea mai nobilă și mai mare pe care am întâlnit-o vreodată în viața mea, domnule, m-am hotărât să o prind, în ciuda furiei pe care o arăta. Crezând că funia blestemată avea să se desfacă sau că dințele de care se prinsese putea să se rupă (asta fiindcă am niște marinari care trag de funie ca niște draci), văzând toate acestea, zic, am sărit în barca secundului, domnul Mounttop aici de față – apropo, căpitane – domnul Mounttop; domnule Mounttop – căpitanul –, după cum spuneam, am sărit în barca domnului Mounttop care, vezi tu, era umăr lângă umăr cu a mea atunci, și luând primul harpon, l-am înfipt în străbunică. Dar, Dumnezeule mare, fi atent domnule: în secunda următoare eram orb ca un liliac, nu mai vedeam cu niciun ochi, așa eram stropit și acoperit din cap până-n picioare cu spumă neagră, iar coada balenei se ivi din negura aceasta drept în sus, perpendiculară în aer, ca o turlă de marmură. Nu avea rost să mai dau înapoi, dar orbecăiam în miezul zilei, într-un soare strălucitor ca bijuteriile Coroanei. Cum orbecăiam, spun, după cel de-al doilea fier aruncat peste bord, coada ca turnul din Lima se prăbușește deodată rupându-mi barca în două și lăsând fiecare jumătate numai așchii. Apoi balena înotă cu coada înainte printre fărâməturi de parcă erau cartofi prăjiți. Am fost toți aruncați cât acolo. Ca să scap de zdrobeala sa teribilă, am apucat harponul pe care îl înfipsesem în ea și pentru o clipă m-am ținut acolo ca un pește de țată. Însă marea mă dădu jos și în aceeași clipă peștele, avântându-se o dată și bine, se scufundă ca un fulger, iar funia celui de-al doilea harpon blestemat m-a prins aici – își atinse brațul mai jos de umăr –, aici m-a prins și m-a tras în flăcările iadului, credeam eu atunci. Apoi, deodată, mulțumesc bunului Dumnezeu, funia a rupt toată carnea, pe toată lungimea brațului până jos la încheietură și eu m-am dus la suprafață, iar de-aici o să povestească domnul de acolo – apropo, căpitane –, doctorul Bungler, chirurgul navei; Bungler, băiete – căpitanul. Acum Bungler, băiete, povestește tu restul!

Domnul de profesie prezentat cu atâta familiaritate stătuse tot timpul lângă ei fără a se deosebi vizibil de ceilalți prin vreun însemn care să îi arate rangul superior pe punte. Avea fața foarte rotundă, dar serioasă. Era îmbrăcat într-o haină

sau o cămașă de lână albăstrie și purta pantaloni peticiți, iar până acum își împărțise atenția între o cavilă de matisit pe care o ținea într-o mână și o cutie cu pastile pe care o ținea în mâna cealaltă, aruncând din când în când o privire încrunțată către membrele osoase ale celor doi căpitani ologiți. Însă atunci când îl prezentă superiorul său lui Ahab, se înclină politicos și îndeplini pe dată dorința căpitanului său.

— A fost o rană nemaipomenit de buclucașă, începu chirurgul de balene, dar, ascultându-mi sfatul, căpitanul Boomer aici de față l-a întors pe Sammy.

— „Samuel Enderby“ este numele vasului meu, îl întrerupse căpitanul cu o singură mână adresându-se lui Ahab. Continuă, băiete.

— L-a îndreptat pe bătrânul nostru Sammy spre nord ca să scape de arșița dogoritoare de la Ecuator. Însă fu în zadar, eu am făcut tot ce-am putut, am stat nopțile cu el, am fost foarte sever cu el în privința dietei...

— Da, foarte sever!, aprobă însuși bolnavul și schimbându-și apoi vocea: A băut la rom fierbinte cu mine în fiecare noapte, până nu mai vedea să îmi pună pansamentele și mă trimitea la culcare, criță, numai pe la trei dimineăta. Da, stele de pe cer, a stat cu mine într-adevăr și a fost foarte sever în privința dietei. Un mare veghetor și foarte sever, dietetic vorbind. așa e doctorul Bunger. (Bunger, pușlama ce ești, râzi, de ce nu râzi? Știi că ești o bunătate și-o veselie de ticălos). Hai, dă-i înainte, băiete, mai bine mor de mâna ta decât să fiu vindecat de altul.

— Căpitanul meu, după cum trebuie să vă fi dat seama, stimabile domn, spuse imperturbabilul și cinstitul Bunger aplecându-se ușor către Ahab, poate fi tare glumeț câteodată și spune multe lucruri istețe de felul acesta. Însă aș dori să vă spun – așa, *en passant*, cum zic francezii – că eu unul, adică Jack Bunger, de curând ieșit din rândurile clerului, sunt un om al abstenenței totale. Nu beau niciodată...

— Apă!, strigă căpitanul. Nu bea niciodată apă, face crize mai tot timpul. Apa proaspătă îi stârnește hidrofobia. Dar continuă, continuă cu povestea despre mână!

— Da, aș putea la fel de bine să fac așa. reluă chirurgul calm. Tocmai ce voiam să spun, domnule, înainte de

întreruperea amuzantă a căpitanului, că în ciuda eforturilor mele și a sfaturilor cele mai severe, rana se înrăutăți din ce în ce mai mult. Adevărul e că era o rană adâncă și urâtă cum n-am mai văzut în viața mea de chirurg. Era lungă de mai bine de două picioare și câțiva inci. am măsurat-o cu ața cu plumb. Pe scurt, s-a înnegrit.

Știam care sunt riscurile, așa că am tăiat-o. Însă nu am nicio legătură cu mâna aceea de os. lucrul acela încalcă toate regulile – arată spre braț cu cavila din mână –, asta e opera căpitanului, nu a mea. L-a pus pe tâmplar să o facă. Și-a pus eiocanul acela acolo în capăt ca să crape cuiva creierii, cred, cum a încercat să-mi facă mie o dată. Câteodată îl apucă niște toane diabolice. Vedeti îndoitura aceasta, domnule?, întrebă ridicându-și pălăria și dându-și părul într-o parte, dezvăluind o gaură rotundă în craniu, dar care nu avea nici urmă de cicatrice sau vreun alt semn că acolo ar fi fost vreodată vreo rană. Ei bine, căpitanul aici de față vă va spune cum de m-am pricopsit cu ea; știe el.

— Nu, nu știu, dar maică-sa trebuie să știe, că doar s-a născut așa. Mare pungaș mai ești tu... tu, Bunger! Oare mai e vreun alt Bunger ca tine pe lumea asta a apelor? Bunger, când o să mori, trebuie să te punem la murat, pușlama ce ești, ca să te menții și pe viitor, răule.

— Dar ce s-a întâmplat cu Balena Albă?, întrebă Ahab care ascultase până acum nerăbdător acest schimb de replici dintre cei doi englezi.

— O!, exclamă căpitanul cu o singură mână. o, da! Ei bine, după ce s-a scufundat, nu am mai văzut-o ceva vreme. De fapt, după cum am dat de înțeles mai devreme, nu știam atunci ce balenă m-a tras în felul acesta pe sfoară, asta am aflat mai târziu când, întorcându-ne pe linia Ecuatorului, am auzit de Moby Dick – cum îi spun unii – și atunci mi-am dat seama că ea a fost.

— V-ați mai întâlnit de-atunci?

— De două ori.

— Dar n-ai reușit să-o prinzi?

— Nici n-am vrut să încerc. Nu-i de-ajuns că am pierdut o mână? Ce m-aș face dacă n-aș mai avea brațul celălalt? Oricum, cred că Moby Dick nu mușcă atât cât inghite.

— Ei, atunci, întrerupse Bunker, fă-ți din mâna stângă momeală ca să ți-o recuperezi pe cea dreaptă. Știți, domnilor – se aplecă foarte solemn și matematic dinaintea fiecărui căpitan –, știți că organele digestive ale balenei sunt construite în așa fel de Divina Providență că îi este imposibil să digere până și un simplu braț de om? Acest lucru ea îl știe prea bine. Așa că ceea ce luați drept răutate în Balena Albă nu este decât stângăcie. Nu vrea să înghită niciun membru, vrea doar să sperie dușmanii. Câteodată însă i se întâmplă ca unui bătrân jongler, un fost pacient de-al meu din Ceylon, care se prefăcea că înghite bricege, însă odată chiar a dat unul pe gât și a stat cu el în corp vreo douăsprezece luni sau mai bine de-atât, până i-am dat eu un vomitiv și l-a scos afară în bucăți, vedeți voi? Nu avea cum să digere briceagul și nici cum să-l asimileze în organism. Da, căpitane Boomer, dacă te grăbești puțin și te hotărăști să amănatezi un braț ca să poți să-i faci celuilalt o înmormântare creștinească, atunci să știi că acesta din urmă e ca și al tău. Dar trebuie să-i mai dai balenei o șansă să te-nșface cât mai curând, asta-i tot.

— Nu, mulțumesc, Bunker, zise căpitanul englez, să-i fie de bine după brațul pe care-l are deja, dacă tot nu mai am ce face și n-am știut atunci cine e. Dar altul nu-i mai dau. Gata cu Balenele Albe pentru mine, am coborât după aceasta o dată și mi-a fost de-ajuns. Ar fi o glorie foarte mare să o omor, știu asta. Pe deasupra mai are și spermanțet cât să-mi umplu corabia, însă, ia aminte la mine, e mai bine să o lași în pace. Nu crezi la fel, căpitane?, întrebă aruncând o privire piciorului de os.

— Așa e. Cu toate acestea, tot va fi vânată. Lucrurile care ar trebui lăsate în pace sunt de cele mai multe ori și cele mai ademenitoare. E ca un magnet. Cât a trecut de când l-ai văzut ultima oară? Încotro se îndrepta?

— Doamne apără și păzește!, începu Bunker să strige încercuindu-l aplecat pe Ahab și amușinând ca un câine. Sângele omului ăstuia – aduceți un termometru – stă să fiarbă! Pulsul lui face puntea să vibreze! Domnule!, spuse scoțând o lanțetă din buzunar și apropiindu-se de brațul lui Ahab.

— Ieși de-aici!, mugi Ahab împingându-l peste parapete. Urcați-vă în barcă! În ce parte se îndrepta?

— Dumnezeule mare!, strigă căpitanul englez căruia îi fusese adresată întrebarea. Ce s-a întâmplat? Se îndrepta spre est, cred. Căpitanul vostru e nebun?, îi șopti lui Fedallah.

Însă Fedallah, punând un deget pe buză, se strecură peste parapet ca să apuce vâsla de cârmă a bărcii, iar Ahab, trăgând cârligul cel mare spre el, le comandă marinarilor de pe corabie să se pregătească să-l coboare.

Într-o clipă se afla la pupa bărcii, iar oamenii galbeni trăgeau degrabă la vâsle. În zadar îl salută căpitanul englez. Cu spatele întors la vasul străin și cu fața privind ca o cremene spre al său, Ahab stătu drept în picioare până ajunse lângă „Pequod“.

Carafa

Inainte ca nava englezească să se piardă în zare, trebuie spus că ea plecase din Londra și era botezată după Samuel Enderby, negustor din acel oraș, întemeietorul bine cunoscutei case de vânătoare Enderby și Fiii, o casă care, după umila mea părere de marinar, nu e cu mult mai prejos decât casele regale unite de Tudor și Bourbon din punct de vedere al însemnătății istorice. De cât timp, înainte de anul Domnului 1775, exista această casă ce se ocupa cu vânătoria de balene, acest lucru numeroasele mele documente despre pești nu îmi pot desluși, dar în acel an (1775), casa a echipat primele baleniere englezești care au vânat regulat Cașalotul, deși, de câțiva ani buni, (încă din 1726) casele noastre Coffin și Macey de Nantucket și Vineyard vânau cu flote impresionante Leviatanul, dar numai în Atlanticul de Nord și de Sud, nicăieri în altă parte. Fie spus în paranteză că aceia din Nantucket au fost primii din toată omenirea care să săgeteze cu oțel modern marele Cașalot și că timp de jumătate de secol au fost singurii de pe glob care îl săgetau în acest fel.

În 1778, o navă frumoasă, numită „Amelia“, construită special în acest scop numai pe cheltuiala dârzilor Enderby, a înconjurat cu curaj Capul Horn și a fost prima dintre cele două națiuni care a coborât o barcă de vânătoare în impunătoarea Mare a Sudului. Călătoria a fost una pricepută și norocoasă.

iar odată întoarsă acasă cu cămara plină de spermanțet prețios, exemplul ei a fost urmat în curând de alte nave, deopotrivă englezești și americane, și așa au ajuns teritoriile de vânătoare să se extindă până în Pacific. Nemulțumindu-se însă cu această faptă bună, neobosita casă și-a făcut iar de lucru: a fondat compania „Samuel și toți fiii lui” – câți la număr, numai mama lor poate ști. Sub patronatul acesteia, și parțial cred că și pe cheltuiala ei, guvernul britanic a fost convins să trimită goeleta de război „Sunătoarea” într-o expediție de descoperire în Mările Sudului. Comandată de un viceamiral, nava „Sunătoarea” a avut un succes răsunător și a adus unele servicii; câte la număr, nu scrie nicăieri. Însă asta nu e tot. În 1819, aceeași casă a construit propria sa corabie descoperitoare care să meargă într-o călătorie de recunoaștere în apele îndepărtate ale Japoniei. Această navă, denumită potrivit „Sirena”, a reușit o călătorie de recunoaștere de toată isprava și în acest fel a fost descoperit pentru prima dată terenul de vânătoare japonez. Sirena a fost comandată în timpul acestei călătorii de un anume căpitan Coffin din Nantucket.

Toată stima pentru familia Enderby, a cărei casă, cred, mai există și în ziua de azi, deși fără îndoială primul Samuel trebuie să își arunce de multă vreme funia pe Mările Sudului de pe lumea cealaltă.

Corabia botezată după el era demnă de această onoare, fiind o ambarcațiune foarte rapidă și măreață din toate punctele de vedere. Am urcat la bordul ei într-o noapte, undeva pe lângă coasta Patagoniei, și am băut un flip¹ tare bun în teugă. Am avut parte de un gam de toată isprava, iar ei erau niște oameni de nădejde. Iar acel gam pe care l-am făcut la mult, foarte mult timp după ce bătrânul Ahab a pus piciorul lui de os pe puntea navei, mi-a dovedit ce ospitalitate gentilă, sănătoasă și tipic saxonă exista pe vasul acela. Să mă uite preotul și să-și amintească diavolul de mine dacă o să îmi iasă asta vreodată din minte. Flip? Am zis eu că am băut flip? Da, așa e, am tras la măsă cam trei galoane pe oră, iar atunci când s-a stârnit vijelia (e foarte vijelios pe lângă Patagonia), iar toți marinarii, și vizitatori, și toată lumea, au fost chemați să

¹ Băutură fierbinte făcută din bere îndulcită și amestecată cu alcool (n.t.).

coboare și să strângă vela gabier, eram atât de chercheliți că a trebuit să ne ridicăm unii pe alții în vârf cu parâme; ne-am înfășurat prostește marginile cămășilor prin vele și am rămas atârnați acolo, legați bine în furtuna puternică; acesta e ca un exemplu de avertizare pentru toți chercheliții. Oricum, catargele nu au căzut peste bord și noi ne-am dat ușurel jos atât de treziți că a trebuit să ne luăm iar de băutură, deși se cam acrise și se cam îndoise pentru gustul meu din cauza apei sărate care se năpustise cu furie prin tambuchiul teugii.

Carnea de vită era bună; cam ațoasă, dar gustoasă. Ziceau că era carne de taur, iar unii spuneau că e de dromader. Nu știu însă cu siguranță care avea dreptate. Aveau și găluște. Niște găluște mici, dar bătute, perfect rotunde și tari. Îmi ziceam că le poți simți rostogolindu-se prin burtă după ce le înghițezi. Dacă te aplecai prea mult în față riscai să cadă din tine ca bilele de biliard.

Pâinea – dar în privința asta nu era nimic de făcut și, în plus, mai era și antiscorbutică; pe scurt, pâinea era singurul aliment proaspăt pe care îl aveam. Dar teuga nu era foarte luminată și era destul de ușor să te furișezi într-un colț întunecos când o mâncai. Una peste alta, luată de jos până sus, având în vedere dimensiunile oalelor de la bucătărie, incluzând aici și propriile cazane ale bucătarului, dintr-o parte într-alta, zic, „Samuel Enderby“ era un vas cumsecade, cu mâncare bună și destulă, cu flip gustos și tare, băieți vorbăreți și de ispravă de la călcăiele cizmelor până la panglica pălăriei.

Cum se face, te întrebi, că „Samuel Enderby“ și alte baleniere englezești cunoscute, deși nu chiar toate, erau vestite pentru ospitalitatea lor, pentru faptul că împărțeau carnea, pâinea, băutura și gluma și nu se săturau de mâncat, băut și râs? Îți voi spune.

Motivul veseliei de pe aceste baleniere englezești trebuie căutat în analele istoriei. Nu m-am ferit de cercetare istorică acolo unde a fost nevoie.

Cei care i-au precedat pe englezi în ale pescuitului au fost olandezii, zeelandezii și danezii, de la care au luat multe expresii ce se mai folosesc încă pe baleniere. Mai mult, au păstrat și moda durdulie a mâncării și băuturii pe săturate. În general, navele de negoț englezești își cam înfometează

echipajul, dar nu la fel se întâmplă cu balenierele. La englezi, veselia pescuitului nu vine de la sine, în mod natural, ci s-a deprins peste timp și s-a împământenit. De aceea, ea trebuie să izvorască de undeva, lucru care s-a specificat aici și care va fi deslușit în cele ce urmează.

În timpul cercetărilor mele, în istoria Leviatanului am dat peste o carte veche olandeză despre care, după cum mirosea a mosc și balenă, mi-am dat seama că trebuie să fie despre baleniere. Titlul era „Dan Coopman“. Așadar, am conchis că trebuiau să fie memoriile neprețuite ale unui dulgher¹ din Amsterdam angajat în pescuit, căci fiecare balenieră trebuie să aibă la bord un dulgher. Fapt este că lucrarea era semnată de un anume Fitz Swackhammer. Însă prietenul meu, doctorul Snodhead, un om foarte învățat, profesor de olandeză și germană la colegiul Santa Claus și Sfântul Pott, căruia i-am încredințat lucrarea pentru a o traduce, oferindu-i o cutie de lumânări de spermanțet pentru deranj, acest dr. Snodhead, imediat ce a aruncat o privire cărții, m-a asigurat că „Dan Coopman“ nu însemna „Dulgherul“, cum credeam eu, ci „Negustorul“. Pe scurt, această carte veche și înțeleaptă în olandeză trata despre negoțul din Olanda și, printre alte multe subiecte, conținea și o relatare interesantă despre pescuitul de balene. În capitolul intitulat „Smeer“ sau „Grăsime“ am găsit o listă lungă și detaliată a proviziilor pentru cămărilor și beciurile a 180 de baleniere olandeze, din care listă, așa cum a fost ea tradusă de dr. Snodhead, transcriu următoarele:

400.000 livre de carne de vită
60.000 livre de carne de porc de Friesland
150.000 livre de pește
555.000 livre de pesmet
72.000 livre de pâine proaspătă
2.800 butoaie cu unt
20.000 livre brânză Texel & Leyden
144.000 livre de brânză (probabil de calitate mai slabă)
550 butelcuțe de gin
10.800 butoaie de bere

¹ Această presupunere a autorului se bazează pe asemănarea cuvântului „Coopman“ din titlu cu „cooper“, care în engleză înseamnă dulgher (n t).

Cele mai multe statistici nu spun mai nimic atunci când sunt citite, dar nu se întâmplă așa și în cazul de față, unde cititorul este copleșit de livre, butoaie și litri de gin bun și voie bună.

La acel moment mi-am dedicat trei zile digerării studioase a acestei beri, cărnii și pâinii, timp în care îmi veniră în minte multe gânduri profunde, care puteau fi aplicate transcendent și platonician și, mai mult, am alcătuit eu însumi tabele suplimentare despre cantitatea probabilă de pește etc. consumată de fiecare harponier olandez din vechea îndeletnicire de pescuit groenlandez și din Spitzbergen.

În primul rând șochează cantitatea de unt și brânză Texel & Leyden consumată. O pun totuși pe seama firilor lor untoase de la natură, care se fac și mai untoase din cauza naturii ocupației lor și mai ales din cauză că își urmează vânatul în acele mări polare înghețate bocnă, chiar pe coasta ținutului eschimoșilor, unde băștinașii ciocnesc cu paharele pline ochi de untură.

Și cantitatea de bere este foarte mare: 10.800 de butoaie. Cum expedițiile de pescuit nu puteau avea loc decât în anotimpul scurt de vară din acel climat, astfel că întreaga călătorie a unei baleniere olandeze, cu tot cu drumul în și din Marea Spitzbergen, nu dura mai mult de trei luni, să zicem, și calculând că pe fiecare vas din flota lor de 180 erau în jur de 30 de marinari, avem în total 5.400 de marinari olandezi.

Astfel, spun eu, avem exact două butoaie de cap de om, pentru o perioadă de douăsprezece săptămâni, în afară de porția frumușică de 550 de butelcuțe de gin.

Acum, e puțin probabil ca acești harponieri ai berii și ai ginului, așa beți cum își închipuie toată lumea că trebuie să fi fost, erau oamenii potriviți să stea la prora unei bărci și să țintească bine balenele.

De țintit însă ținteau și încă le mai și nimereau, însă acest lucru se întâmpla în Nordul îndepărtat, ține minte, unde berea merge bine pe frig; la Ecuator, în pescuitul nostru sudic, berea nu ar face altceva decât să-l adoarmă pe harponier în gabie și să-l ametească în barcă. Iar astfel, Nantucketul și New Bedfordul ar avea mult de suferit.

Însă ajunge; s-a spus destul ca să se înțeleagă că olandezii de pe balenierele de acum două sau trei secole trăiau pe picior mare și că nici balenierele englezești nu au întors spatele unui exemplu atât de frumos.

Se spune că atunci când călătorești pe o corabie goală, dacă nu reușești să obții nimic mai bun pe lumea asta, măcar cu o masă copioasă să te alegi.

Și cu asta s-a golit și carafa.

Umbrarul din Arsacide

Până acum, în descrierea pe care i-am făcut-o Casa-lotului, m-am oprit în cea mai mare măsură asupra minunilor aspectului său exterior și numai separat și restrâns am zăbovit asupra câtorva din trăsăturile sale interioare. Dar pentru o înțelegere mai pe larg și mai amănunțită, se cade acum să-l dezbrac mai mult de haine, să des-tram țesătura ciorapilor, să-i desfac jartierele și să îi despici cusăturile ce îi țin încheieturile celor mai ascunse oase ale sale, arătându-l în toată goliciunea sa, adică în scheletul său neacoperit.

Cum așa, Ishmael? Cum se face că tu, un biet vâslaș, pre-tinzi a ști ceva despre părțile ascunse ale balenei? Cumva eruditul Stubb, urcat pe cabestanul tău, îți servește lecții de anatomie al cetaceelor și cu ajutorul vinciului ține ridicată o coastă a acestui pește drept exemplu? Explică-te, Ishmael! Poți oare să salți o balenă adultă pe punte ca să o examinezi, asemenea unui bucătar care curăță un purcel de lapte? Cu siguranță că nu. Ai fost într-adevăr martor la multe, Ishmael, însă fii cu băgare de seamă când îți asumi privilegiul ce este numai al lui Iona, acela de a vorbi despre traversele, grin-zile, căpriorii, bârnele și zidăriile care alcătuiesc structura Leviatanului și, de asemenea, despre butoaiile cu grăsime.

lăptăriile, camerele de untură și de brânză aflate în pânțelele sale.

Recunosc că de la Iona încoace puțini marinari au intrat pe sub pielea balenei adulte. Cu toate acestea, eu am fost binecuvântat cu șansa de a o diseca în miniatură. Pe o navă pe care am fost imbarcat a fost urcat odată pe punte un pui de Cașalot ca să i se ia punga, sau sacul, ca să se facă din ea teci pentru harpoane și pentru capetele sulitelor. Crezi că am scăpat această șansă fără a-mi folosi cuțitul și briceagul pentru a deschide sigiliul și a citi conținutul micului pui?

Cât despre cunoștința mea despre oasele Leviatanului în mărimea lor finală, pentru această cunoaștere îi sunt îndatorat răposatului meu prieten regal Tranquo, rege din Tranque, o insulă din atolul Arsacide. Aflându-mă în Tranque, acum mulți ani, pe când serveam pe nava „Dey” din Alger, am fost invitat să petrec o parte din vacanța din Arsacide cu stăpânul Tranquo la vila sa din palmieri din Pupella, o vâlcea de lângă mare aflată nu departe de ceea ce marinarii noștri numesc Bamboo-Town, care este capitala.

Printre multe alte calități desăvârșite, prietenul meu cu sânge albastru, Tranquo, era înzestrat cu o mare dragoste pentru toate lucrurile de origine barbară și adusese în Pupella toate lucrurile neobișnuite pe care oamenii săi mai ingenioși le creaseră, în principal născoceli din lemn crestat, cochilii șlefuite, sulite ornate, vâsle scumpe și canoe aromatice. Toate acestea erau amestecate cu celelalte minuni naturale pe care valurile îmbelșugate le aruncau ca tribut pe țărmuri.

La loc de cinste, printre toate, se afla un mare Cașalot care, după o furtună neobișnuit de lungă și de puternică, fusese găsit mort și naufragiat, cu capul rezemat de un cocotier ale cărui frunze aplecate și zburlite păreau a fi chiar un jet înverzit. Când trupul fu în cele din urmă dezbrăcat de învelișurile sale groase și oasele se uscară și se albiră la soare, scheletul fu adus în vâlceaua din Pupella unde era acum la adăpostul unui templu măreț de palmieri regali. Pe coaste fură atârinate trofee, pe vertebre fusese scobită istoria Arsacidei în niște hieroglife nemaivăzute, în craniu preoții țineau vie o flacăară ce nu se stingea niciodată, așa că balena își arunca iar jetul de abur în aer. Suspendată de o grindă teribilă, falca de jos vibra

deasupra tuturor credincioșilor asemenea săbiei ce atârna de un fir de păr și îl înfricoșa pe Damocles.

Era o priveliște de necrezut. Pădurea era verde ca mușchii din Icy Glen, copacii stăteau drepți și, înalți și plini de sevă, pământul bogat de dedesubt era ca un război de țesut pe care se lucra la un covor, în timp ce rădăcinile din pământ păreau a fi firele pe lung și pe lat, iar florile – desenele. Toți copacii, cu toate crengile lor, toți arbuștii, ferigile și iarba, chiar aerul povestitor, toate păreau în mișcare. Prin încrângătura frunzelor soarele părea o suveică ce muncea de zor la verdeată. Ce țesător harnic și nevăzut! Oprește-te să-ți spun o vorbă! Încotro se îndreaptă țesătura ta? Ce palate va împodobi? Pentru ce această trudă nesfârșită? Vorbește, țesătorule! Oprește-te o clipă! Doar o vorbă cu tine! Dar suveica nu se oprea din zbor, desenele curgeau de pe război, iar covorul foșnitor se depăna într-o veșnicie. Zeul țesător țesea în continuare și de la țesut surzise, astfel că nu mai auzea vocea muritorilor, iar zumzetul războiului îi surzește și pe aceia dintre noi care privim prea mult la el; nu putem scăpa decât dacă auzim cele o mie de voci care șoptesc prin el; așa e în toate fabricile de textile. Cuvintele ce nu se pot auzi printre fusurile zornăitoare, acele cuvinte se aud limpede în afara zidurilor, căci zboară prin ferestrele deschise. Așa sunt descoperite mârșăviile. Muritorule! Fii cu băgare de seamă, căci tot așa, în zgomotul războiului lumii, cele mai ascunse gânduri pot fi auzite în partea cealaltă.

În războiul verde și plin de viață din pădurea din Arsacide, scheletul mare, alb și venerat ședea tolănit ca un leneș uriaș. Într-adevăr, în timp ce firele verzi se încrucișau fără oprire unele cu altele în jurul său, marele leneș părea că este țesătorul cel viclean. El însuși era țesut de jur împrejur cu crenguțe care în fiecare lună deveneau mai verzi și mai proaspete, însă el tot un schelet rămânea. Viața acoperea Moartea, iar Moartea zăbrelea Viața. Zeul întunecat se însoțea cu tânăra Viață și năștea gloriei cu căpșoare cârlionțate.

Când vizitai alături de nobilul Tranquo această balenă minunată și văzui că făcuseră un altar din capul ei, iar din nara de unde ieșea odinioară jetul ieșea acum fumul tămâiei, mă minunai de faptul că regele considera o capelă drept obiect

de artă. Râse. Însă mai mult mă minunai că preoții se jurau că jetul de fum era natural și adevărat. Pășii încolo și-ncoace prin fața scheletului, dădui crenguțele la o parte, mă strecurai printre coaste și cu un ghem de fir arsaidean mă plimbai prin mijlocul colonadelor împletite și curbate ale acestui foișor. Însă în curând mi se termină ața și, urmând-o înapoi, am ieșit pe unde intrasem. Nu am văzut nicio viețuitoare înăuntru; nu era nimic acolo în afară de oase.

Făcându-mi o nuia care să-mi servească la măsurat, mă întorsei încă o dată în schelet. Din deschizătura în formă de săgeată din craniu, preoții mă văzură măsurând înălțimea ultimei coaste și-mi strigară:

— Ce faci acolo? Cum cutezi să ne măsoari în acest fel zeul? Asta e treaba noastră!

— Da, preoților, înțeleg. Ia ziceți, cât de lung socotiți că este?

Deodată însă începură să se certe ca nebunii în legătură cu picioarele și incii și-și dădură în scăfârlii cu bastoanele; craniul răsună de la lovituri, iar eu îmi văzui liniștit de măsurători în continuare.

Aceste măsurători le aștern pe hârtie chiar acum. Însă mai întâi vreau să se știe că în acest caz nu sunt liber să scot ce măsurători vreau eu, deoarece există anumite autorități în schelete la care te poți duce ca să mă testezi. Există un muzeu leviatanic, așa mi s-a spus, în orașul Hull din Anglia, acolo unde se află unul dintre porturile de baleniere din acea țară și unde se găsesc niște specimene foarte bune de Balene cu înotătoare dorsală și altele. De asemenea, am auzit că la muzeul din Manchester, New Hampshire, se află ceea ce proprietarii numesc „singurul specimen de Balenă de Groenlanda sau Balenă de râu din Statele Unite”. Și mai mult, într-un loc din comitatul Yorkshire, din Anglia, care se numește Burton Constable, un anume domn Clifford Constable posedă scheletul unui Cașalot, însă de mărime mijlocie, nicidecum unul de mărimea celui al prietenului meu Regele Tranquo.

În ambele cazuri, balenele eşuate cărora le aparțin aceste schelete au fost păstrate din temeiuri asemănătoare de către proprietarii lor. Regele Tranquo l-a oprit pe al său fiindcă așa a vrut el, iar sir Clifford -- deoarece era lordul senioriilor din

împrejurimi. Balenei lui sir Clifford i-au fost adăugate de-a lungul anilor tot soiul de articulații, astfel că acum poți să îi deschizi și să îi închizi ca pe niște sertare toate cavitățile osoase: poți să îi întinzi coastele ca pe un evantai uriaș și să te joci toată ziua deschizându-i falca de jos. Urmează să se pună lacăte unora dintre aceste trape și obloane, iar un lacheu va conduce vizitatorii cu o grămadă de chei purtate într-o mână. Sir Clifford se gândește să taxeze doi pence ca să te uiți prin galeria de ecouri a coloanei vertebrale și trei pence ca să asculți ecoul din gaura creierului. Pentru șase pence poți să îți asiguri o priveliște cum n-ai mai văzut vreodată prin fruntea balenei.

Dimensiunile scheletului pe care o să le notez sunt copiate cuvânt cu cuvânt de pe brațul meu drept, acolo unde mi le-am tatuat; din cauza preumblărilor mele sălbatice din acele zile nu a existat o metodă mai sigură pentru a păstra în siguranță niște statistici atât de importante. Dar cum nu am avut suficient spațiu și mi-am dorit ca restul trupului meu să rămână ca o pagină goală în așteptarea poeziei la care lucram pe atunci – sau măcar ce părți netatuete mai puteam scăpa –, nu m-am mai deranjat cu zecimalele. Incii nu au ce să caute într-o măsurătoare potrivită a unei balene.

Măsurătorile scheletului balenei

In primul rând doresc să fac o declarație anume și foarte clară despre mărimea balenei în viață, al cărei schelet îl vom prezenta imediat. Această adăugire se poate dovedi de mare folos.

După un calcul atent pe care l-am făcut eu, bazându-mă în parte pe estimările căpitanului Scoresby care a măsurat că o Balenă de Groenlanda are șaptezeci de tone la o lungime de șaizeci de picioare, cum spuneam, după calculele mele atent efectuate, un Cașalot de cea mai mare mărime, între optzeci și nouăzeci de picioare lungime și încă vreo patruzeci de picioare în circumferință, cântărește cel puțin nouăzeci de tone. Socotind că intră vreo treizeci de oameni într-o tonă, Cașalotul ar depăși în greutate populația adunată a unui sat de o mie și o sută de locuitori.

Nu socotești așadar că acestui Leviatan creierii trebuie să-i stea ca vitele în jug pentru ca el să se poată mișca așa cum își închipuie un om al uscatului?

Deoarece deja am descris în multe feluri craniul, nara, falca, colții, coada, fruntea, înotătoarele și multe alte părți, acum mă voi ocupa doar să subliniez ceea ce este mai interesant în mărimea oaselor sale descărnate. Însă fiindcă imensul său craniu ocupă o parte atât de mare din întreaga lungime a scheletului și fiindcă este cea mai complicată parte și despre

el nu se va mai vorbi deloc în acest capitol, trebuie să îți aduci bine aminte de el sau să tii cartea la subraț pe măsură ce înaintăm, altfel nu vei înțelege pe deplin structura pe care ne pregătim să o examinăm.

În lungime, scheletul Cașalotului de la Tranque măsoara șaptezeci și două de picioare, astfel că atunci când era în viață măsoara probabil nouăzeci de picioare, asta deoarece scheletul balenei pierde cam o cincime din lungime în comparație cu trupul viu. Din aceste șaptezeci și două de picioare, craniul și falca ocupau cam douăzeci, rămânând cincizeci de picioare de coloană vertebrală. Legat de coloană, preț de mai puțin de o treime din lungime, se întindea coșul rotund al coastelor care în viață acopereau măruntaiele.

Pentru mine, acest piept mare și alb, cu spinarea lungă și continuă întinzându-se în linie dreaptă, semăna cu noua carenă a unei corăbii la care se construiește de puțin timp, când sunt fixate doar vreo douăzeci din nervurile prorei și chila nu este pentru moment decât un lemn lung și separat.

Erau câte zece coaste pe fiecare parte. Prima, ca să începem de la gât, avea aproape șase picioare lungime; a doua, a treia și a patra se alungeau în ordine crescătoare până la a cincea, care era cea mai mare, fiind una dintre coastele de la mijloc, și care măsoara opt picioare și câțiva inci. În grosime aveau toate proporții care se potriveau cu lungimea lor. Coastele din mijloc erau cele mai arcuite. În unele insule din atolul Arsacide, ele sunt folosite ca grinzi la construcția de podețe peste pâraie.

În ceea ce privește coastele, am fost uimit din nou de faptul, atât de des repetat în această carte, că scheletul unei balene nu este nici pe departe mulajul formei sale exterioare. Cea mai mare din coastele de la Tranque, una dintre cele din mijloc, ocupa acea parte din pește care în viață pare a fi cea mai lată. Lățimea cea mai mare a balenei căreia îi aparținea scheletul trebuie să fi fost de cel puțin șaisprezece picioare, dar coasta care îi corespundea nu măsoara decât puțin peste opt. Deci coasta nu spune decât pe jumătate adevărul despre mărirea acelei bucăți. În plus, în locul unde eu nu vedeam decât șira albă a spinării, odinioară această coloană era înfășurată în tone de carne, mușchi, sânge și măruntaie. Mai mult, în

locul înotătoarelor largi nu am văzut decât niște încheieturi dezordonate, iar în locul aripilor maiestuoase ale cozii, dar care nu au oase, un gol îngrozitor!

Cât de zadarnică și de năroadă trebuie să fie încercarea omului neștiutor și neumblat de a înțelege ceva despre această balenă uitându-se doar, cu ceva atenție, la scheletul micșorat întins în pădurea verde. Nu. Numai în inima celor mai grele dintre primejdii, numai în apropierea cozii sale mânioase, numai pe marea adâncă și nesfârșită poate fi balena cu totul descoperită.

Dar să vorbim despre coloană. Aceasta nu poate fi admirată pe deplin decât dacă reușim cu o macara să îi ridicăm oasele unul peste altul. E o treabă migăloasă, dar când e gata coloana începe să semene cu cea a lui Pompei.

În total sunt patruzeci și una de vertebre, care, în alcătuirea scheletului, nu sunt legate unele de altele. Zac unele lângă celelalte ca niște blocuri de piatră ale unui turn gotic ce se îmbină pentru a forma o zidărie trainică. Cea mai mare dintre acestea, una care se află la mijloc, are în lățime mai puțin de trei picioare și în înălțime mai mult de patru. Cea mai mică, acolo unde coloana se îngustează spre coadă, nu are decât doi inci în lățime și pare a fi o bilă de biliard ceva mai mare. Mi s-a spus că există și unele mai mici de-atât, dar că le-au șterpelit niște ștengari de canibali, copiii preotului, care le-au luat ca să se joace cu ele „găurica“. Astfel ni se arată cum și coloana vertebrală a celui mai mare animal de pe pământ se subțiază în cele din urmă până devine o simplă joacă de copii.

Balena fosilă

Datorită mărimii sale, balena oferă o temă potrivită pentru a amplifica, dezvolta și, în general, a discuta pe larg. Nici dacă ai dori nu ai putea să o restrângi. Pe bună dreptate, ea nu ar trebui tratată decât în in-folio imperial. Fără a trece iar în revistă lungimea sa de la nară la coadă și grosimea sa în jurul taliei, gândește-te doar la înfășurarea măruntaielor sale care zac în ea ca lanțurile și funiile încolăcite sub puntea unei nave de război.

Deoarece m-am angajat să mă ocup de Leviatan, se cade să dezbat acest subiect în totalitatea sa și cu omnisciență, fără a trece cu vederea nici cei mai mărunți gemeni seminali din sângele său și despicându-l până în cele mai ascunse colțuri ale măruntaielor sale. Fiindcă i-am descris deja trăsăturile anatomice și obiceiurile, nu mai rămâne decât să-l analizăm prin prisma arheologică, fosiliferă și antediluviană. Vorbind în acești termeni măreți despre oricare altă creatură în afară de Leviatan, despre o furnică sau despre un purice, aceștia ar părea peste măsură de pompoși. Dar când este vorba despre Leviatan, lucrurile se schimbă. Mă clatin cu dragă inimă în cursul acestei trude sub cuvintele grele ale dicționarului. Trebuie spus aici că de câte ori a fost nevoie să consult o astfel de lucrare în cursul acestor dizertații, am folosit o ediție enormă a lui Johnson, cumpărată special în acest scop deoarece greutatea neobișnuită a aceluia lexicograf faimos l-a făcut mai

potrivit pentru a alcătui un lexicon numai bun de a fi folosit de un autor al științei balenei, cum sunt eu.

Se aude deseori despre scriitori care se umflă în pene cu subiectul lor, deși acesta pare cât se poate de obișnuit. Cum se întâmplă cu mine atunci când scriu despre Leviatan? Fără să îmi dau seama, caligrafia mea se transformă în niște litere mari ca și cele de pe afișe. Dați-mi o pană de condor și craterul Vezuviului drept călimară! Prieteni, țineți-mă de brațe, căci în simplul act de a-mi așterne gândurile despre acest monstru ele mă lasă fără puteri și mă fac să leșin din cauza vastității lor cuprinzătoare, care pare a înghiți toate științele și toate generațiile de balene și de oameni, de mastodonti din trecut, din prezent și din viitor, cu toate panoramele imperiale schimbătoare de pe pământ și din tot universul, inclusiv din marginile acestuia. Așa este, și în acest fel mărește o temă atât de liberală și de încăpătoare. Despre un purice nu se pot scrie cărți mărețe și care să dureze, deși mulți au încercat.

Înainte de a ne afunda în subiectul balenelor fosile, îmi aștern aici scrisorile de acreditare ca geolog, menționând că în timpul vieții mele diversificate am fost zidar și un foarte mare săpător de șanțuri, canale și puțuri, crame, beciuri și tot felul de rezervoare. Doresc, de asemenea, să îi reamintesc cititorului de la început că, deși în straturile geologice timpurii se găsesc fosilele monștrilor care acum au dispărut în întregime, relicvele descoperite în ceea ce se numesc formațiuni terțiare par a fi verigile conectoare, sau măcar mijlocitoare, între creaturile preistorice și cele a căror posteritate străveche și-ar fi aflat adăpost pe Arcă; toate fosilele de balene descoperite până acum aparțin perioadei Terțiarului care este ultima înaintea depunerii de straturi superficiale. Deși niciuna dintre acestea nu este identică cu vreuna dintre speciile actuale, ele se aseamănă totuși în trăsăturile generale ca să fie recunoscute drept fosile de cetacee.

La poalele Alpilor, în Lombardia, în Franța, în Anglia, în Scoția și în statele Louisiana, Mississippi și Alabama s-au găsit în răstimpuri de vreo treizeci de ani încoace părți din fosilele unor balene din timpuri premergătoare lui Adam, fragmente de oase și schelete. Din mulțimea acestor rămășițe curioase fac parte și o bucată de craniu care a fost dezgropată în 1779 pe Rue Dauphine din Paris, o străduță scurtă care se deschide

aproape direct în fața palatului Tuileries și niște oase dezgropate când s-au săpat docurile cele mari din Antwerp din timpul lui Napoleon. Cuvier socotește că aceste fragmente au aparținut unei specii necunoscute de Leviatan.

Însă de departe, cel mai minunat dintre rămășițele cetacelor a fost imensul schelet, aproape complet, al unui monstru dispărut, găsit în 1842 pe plantația judecătorului Creagh, în Alabama. Sclavii înspăimântați și superstițioși l-au luat drept oasele unuia dintre îngerii căzuți. Doctorii din Alabama au declarat că era o reptilă uriașă și i-au dat numele de *Basilosaurus*. Însă niște fragmente de oase îi fură trimise peste ocean lui Owen, anatomistul englez, și se dovedi că această așa-zisă reptilă era de fapt o balenă, cu toate că făcea parte dintr-o specie dispărută. O ilustrare grăitoare a faptului, repetat de nenumărate ori în carte, că scheletul balenei nu oferă decât indicii vagi despre forma totală a corpului. Așa se face că Owen a redenumit monstrul *Zeuglodon* și în lucrarea susținută în fața Societății Geologice londoneze a declarat, în esență, că aceasta era una dintre cele mai extraordinare creaturi pe care modificările globului au șters-o de pe fața pământului.

Aflându-mă în mijlocul acestor schelete, craniile, colți, fălci, coaste și vertebre ale marelui Leviatan, caracterizate toate prin asemănarea parțială cu speciile existente de monștri marini, dar care încă mai păstrează anumite trăsături comune cu Leviatanele preistorice, venerabilii lor urmași, mă simt purtat de potop înapoi în acea perioadă extraordinară de dinainte chiar de începerea timpului, căci timpul a început odată cu oamenii. Aici, haosul gri al lui Saturn mă învăluie și prin ceață arunc priviri vagi și fulgerătoare către eternitățile polare din cauza cărora bastioane de gheață stăteau înțepenite peste tropice și de-a lungul brâului de 25.000 de mile care cuprindea pământul nu se vedea nicio bucată de pământ cât o palmă care să poată fi locuită. Atunci, lumea aparținea balenei, iar aceasta, ca o regină a creației, despica apele pe unde acum se înalță crestele Anzilor și ale Himalayei. Cine se poate lăuda cu o ascendență ca aceea a balenei? Harponul lui Ahab a vărsat sânge mai vechi decât cel al faraonilor. Matusalem pare un școlar pe lângă ea. Mă uit în jurul meu așteptându-mă să dau mâna cu Sem, fiul lui Noe. Sunt copleșit de existența încă înaintea lui Moise de puterile balenei care, trăind dintotdeauna, trebuie să dăinuiască și

după ce erele oamenilor se vor fi încheiat. Însă Leviatanul nu și-a lăsat urmele din era dinaintea lui Adam doar în straturile stereotipe ale naturii, lăsând moștenire în calcar și marnă bustul său străvechi, ci găsim chiar și pe tăblițele egiptene, a căror vechime cere ca ele însele să fie prețuite ca niște fosile, urma lui de neconfundat. Într-o încăpere a marelui templu din Denderah, a fost descoperit în tavanul de granit, acum cincizeci de ani, un planiglob sculptat și pictat care era doldora de centauri, grifoni și delfini, asemănătoare cu desenele grotești ale globului ceresc imaginat de contemporani. Plutind printre ele, Leviatanul înoată ca în vremurile de demult, scufundându-se în acel planiglob încă dinainte ca Solomon să fie înțărcat.

Nu trebuie uitată o altă atestare neobișnuită a vechimii balenei, însemnată în realitatea sa osoasă postdiluviană, așa cum a fost notată de venerabilul John Leo, călătorul prin țările barbare:

„Nu departe de malul mării, ei și-au construit un templu, ale cărui grinzi și căpriori sunt făcute din oase de balenă, căci balene de mărimi nemaivăzute sunt aruncate deseori la țărm fără suflare. Oamenii de rând cred că printr-o putere secretă cu care Dumnezeu le-a înzestrat templul, nicio balenă nu se poate apropia fără să moară pe loc. Adevărul este însă că de-o parte și de alta a templului există stânci ce se întind două mile în largul mării și acestea rănesc balenele când se trag aproape de ele. Au o coastă foarte mare de balenă pe care o socotesc sfântă și care e așezată pe pământ cu partea rotunjită în sus, formează un fel de arc al cărui vârf nu poate fi atins de capul unui om nici dacă e urcat pe o cămilă. Se spune că această coastă (așa grăiește John Leo) se afla acolo cu o sută de ani înainte să o văd eu. Istoricii lor spun că un profet care a propovăduit despre Mahomed a ieșit din acest templu și unii nu se feresc chiar să afirme că profetul Iona a fost scuipat de balenă la temelia templului.“

Te las acum în acest templu african al balenei, cititorule, iar dacă ești din Nantucket și te numești vânător de balene, te vei ruga acolo în tăcere!

Mărimea balenei se micșorează?

Ba dispărea ea? Așadar, considerând că Leviatanul vine înotând peste noi din izvoarele Eternității, se cade să ne întrebăm dacă, în lungul drum parcurs de generațiile sale, el nu cumva a pierdut din mărimea impunătoare a strămoșilor săi. Însă cercetând acest lucru, aflăm nu numai că balenele din ziua de azi sunt mai mari decât cele ale căror fosile au fost găsite în sistemul terțiar (ce cuprinde o eră anterioară celei a omului), dar că din balenele din terțiar, cele găsite în straturile mai târzii le depășesc în mărime pe cele găsite în straturile mai timpurii. Dintre toate fosilele preistorice dezgropate, cea din Alabama, despre care am scris în capitolul precedent, este de departe cea mai mare, iar scheletul aceleia măsoară mai puțin de șaptezeci de picioare. Am văzut că măsurătoarea mea arată că o balenă modernă, de mărime mijlocie, măsoară cel puțin șaptezeci și două de picioare și de asemenea am auzit că s-au prins și balene care măsurau o sută de picioare la momentul capturării.

Se poate însă ca, deși balenele de astăzi au crescut în mărime față de cele din alte ere geologice, deci, ca de la Adam încoace ele să se fi micșorat? Cu siguranță, aceasta ar fi concluzia la care am ajunge dacă am da crezare unor domni cum sunt Pliny și vechii naturaliști, în general. Asta deoarece Pliny vorbește despre balene care măsurau pogoane întregi, iar Aldrovandus povestește despre altele care măsurau opt sute de picioare.

niște adevărate funii fără capăt și tuneluri fără ieșire! Chiar și în zilele lui Banks și Solander, naturalistii lui Cooke, găsim un membru danez al Academiei de științe măsurând anumite balene islandeze (reydan-siskur, adică „pânțece creț”) la o sută și douăzeci de yarzi, ceea ce înseamnă trei sute șaiszeci de picioare. Lacépède, naturalistul francez, în a sa elaborată istorie a balenelor, scrie de la început (pagina 3) că Balena Dreaptă are o sută de metri, deci trei sute douăzeci și opt de picioare. Iar această lucrare a fost publicată în 1825.

Dar oare pescarii cred aceste povești? Nu. Balena de astăzi este la fel de mare ca strămoșii săi din timpul lui Pliny. Iar de voi ajunge vreodată acolo unde se află el acum, eu, un vânător de balene, mai mult decât a fost el vreodată, o să i-o spun fără întârziere deoarece nu pot să pricep cum se face că mumiiile egiptene care au fost îngropate cu mii de ani înainte să se nască el nu măsoară în sarcofagele lor cât un flăcău din Kentucky desculț și nici cum de vitele și alte animale desenate pe cele mai vechi tăblii din Egipt sau Ninive, prin proporțiile în care sunt ilustrate, demonstrează clar că o vită de Smithfield, bine hrănită și îngrijită nu doar că este egală, ci chiar depășește în înălțime cea mai grasă vacă a faraonului. Știind toate acestea, nu pot să admit că dintre toate animalele numai balena este singura care s-a micșorat. Mai rămâne încă o nelămurire, una care îi frământă pe cei din Nantucket, și anume: dacă în ciuda iscoadelor scrupuloase din vârful catargelor balenierelor, a harpoanelor și sulițelor ce țâșnesc de-a lungul tuturor coastelor continentale, așadar, dacă Leviatanul va mai putea îndura o astfel de urmărire și un prăpăd atât de sălbatic sau dacă va dispărea de tot din ape, iar ultima balenă, asemenea ultimului om, își va fuma pipa și apoi va dispărea într-un nor de fum.

Comparând aceste turme cocoșate cu turmele cocoșate de bizoni care, acum nici patruzeci de ani, se întindeau cu zecile de mii peste câmpiile din Illinois și Missouri și își scuturau coamele cu coarne de fier, iar din privirea lor țâșneau fulgere de foc peste orașele așezate pe cursurile râurilor, acolo unde acum vânzători politicoși îți dau pământ cu un dolar inciul, într-o astfel de comparație se află și răspunsul care zice că balena vânată cu atâta ardoare va dispărea cât de curând.

Această problemă trebuie însă privită din toate unghiurile. Acum puțină vreme, nicio viață de om, numărul bizonilor din

Illinois îl depășea pe cel al oamenilor din Londra și deși în ziua de azi acolo nu mai există niciun corn și nicio copită, iar cauza acestei exterminări o constituie omul, cu toate acestea natura diferită a vânătorii de balene face ca Leviatanul să nu aibă un sfârșit atât de rapid și de înjositor. Patruzeci de oameni pe o corabie, care vânează Cașaloți timp de patruzeci și opt de luni, consideră că s-au descurcat de minune și-i mulțumesc lui Dumnezeu dacă la sfârșit duc acasă uleiul de la patruzeci de pești. pe când, în timpurile vânătorilor indieni și canadieni, pe când Vestul îndepărtat (ale cărui nopți rămâneau luminate chiar și după apusul soarelui) era încă un teren sălbatic și virgin, același număr de vânători în mocasini, pe perioada aceluiași număr de luni, dar pe cai în loc de corăbii, ar fi ucis nu patruzeci. ci patruzeci de mii de bizoni. Dacă este nevoie, acest fapt poate fi demonstrat.

Dacă ne gândim bine, nu poate fi considerat un semn al dispariției treptate a Cașalotului, de exemplu, faptul că mai demult – în ultima parte a secolului trecut, să zicem –, aceste Leviatane, în grupuri mici, erau întâlnite mult mai des decât în ziua de azi și, în consecință, călătoriile nu durau atât de mult și erau și mai profitabile. Cum s-a arătat în altă parte, aceste balene, convinse de anumite necesități de siguranță, înoată acum pe mare în caravane imense, astfel că școlile, grupurile și turmele împrăștiate de mai demult se adună acum în armate mari, dar divizate și rare. Atâta tot. La fel de greșită este și noțiunea că fiindcă așa-numitele balene cu balene, sau cu fanoane, nu mai rătăcesc în locurile din care acum câțiva ani erau nelipsite, atunci specia lor este pe cale de dispariție. Ele sunt doar alungate de la promontorii spre capuri și dacă o coastă nu mai este împrejmuată de jeturile lor, atunci fii sigur că un alt loc ascuns și îndepărtat a fost luat prin surprindere de spectacolul lor nefamiliar.

Mai mult: în ceea ce le privește pe aceste Leviatane din urmă, ele au două fortărețe trainice care, socotind puterile oamenilor, or să rămână pe veci de nepătruns.

Așa cum după ce le-au fost invadate văile, elvețienii s-au ascuns în munți, tot așa, vâdate, balenele se pot adăposti în citadelele lor polare și se pot scufunda sub barierele și zidurile de gheață, ieșind apoi pe câmpurile de sloiuri, iar în nesfârșita iarnă își pot râde de toți oamenii care le vânează.

Dar cum la cincizeci de balene vâdate se prinde doar un Cașalot, unii filozofi de teugă au ajuns la concluzia că acest prăpăd le-a decimat serios batalioanele. Însă de la un timp, o parte din aceste balene, nu mai puțin de 13.000, au fost ucise în fiecare an pe coasta de nord-vest numai de americani. Cu toate acestea există temeieri care fac chiar și această situație să pară lipsită de însemnătate ca argument împotriva în acest subiect. Oricât de normal ar fi să fim neîncrezători în privința mărimii populației celor mai mari creaturi de pe planetă, ce îi putem răspunde lui Harto, istoricul din Goa, când ne povestește că la o singură vânătoare regele Siamului a ucis patru mii de elefanți și că în acea regiune elefanții sunt tot atât de numeroși pe cât sunt vitele în climatele temperate? Nu pare să avem niciun motiv să ne îndoim că dacă elefanții aceștia, care au fost vânați de mii de ani de către Semiramida, de către Porus, de către Hanibal și de către toți monarhii orientului, dacă aceștia au supraviețuit acolo și încă în număr mare, balena cu atât mai mult poate rezista tuturor vânătorilor căci în pășunea ei poate fugi în voie, aceasta fiind exact de două ori mai mare decât Asia, amândouă Americile, Europa, Africa și toate insulele mării la un loc. În plus, trebuie să luăm în considerare că datorită presupusei longevități a balenelor, ele trăind se pare câte o sută de ani, câteva generații diferite de adulți se nimeresc să fie contemporane. Ce înseamnă asta, putem înțelege doar dacă ne imaginăm că toate cimitirele din lume dau afară trupurile tuturor bărbaților, femeilor și copiilor care au trăit acum șaptezeci și cinci de ani și aceste mulțimi nesfârșite se adaugă populației umane din prezent care trăiește pe pământ.

Din aceste motive socotim că specia balenei este nemuritoare, oricât de efemeră ar fi ea în individualitatea ei. Ea înota încă dinainte ca toate continentele să iasă din apă, înota peste locurile unde acum sunt Tuileries, castelul Windsor și Kremlin. La potopul lui Noe nici nu i-a pasat de arca lui, iar dacă se va întâmpla ca lumea să se acopere iar de ape, asemenea Țărilor de Jos, încât să moară toți șobolanii, balena cea veșnică va continua să trăiască și din creasta celui mai înalt val al potopului ecuatorial, ea își va scuipa sfidătoare jetul înpumat către ceruri.

Piciorul lui Ahab

raba cu care căpitanul Ahab părăsise vasul „Samuel Enderby” din Londra nu rămase neînsoțită de unele vătămări ale propriei sale persoane. Se lovise cu atâta putere de un banc al bărcii, că piciorul său de os fu zguduit mai să se crape. Apoi, întorcându-se pe puntea sa și așezându-se în găurica lui se răsuci așa de brusc pentru a da o comandă vehementă timonierului – zicea, ca de obicei, că acesta nu ținea cârma suficient de strâns – că fildeșul deja zdruncinat mai primi pe deasupra și o strâmbătură încât, deși rămăsese întreg și părea a fi în continuare trainic, Ahab socoti că nu se mai putea bizui pe el.

Într-adevăr, era surprinzător că, în ciuda nebuniei sale nepăsătoare, Ahab se mai îngrijea în răstimpuri de osul mort pe care se sprijinea pe jumătate. Nu cu mult timp înaintea plecării „Pequodului” din Nantucket, căpitanul fusese găsit căzut la pământ fără cunoștință; se pare că membrul lui de os, din cauza unei vătămături inexplicabile și de neimaginat, se sucise atât de tare, că i se înfipsese ca un țăruș în vintre; rana agonizantă se vindecase de tot numai cu mare greutate.

De asemenea, în mintea sa maniacă, i se întipărise ideea că suferința de atunci era rezultatul direct al unei năpaste mai vechi și părea că înțelege prea limpede că așa cum cel mai veninos șarpe din mlaștini face pui cu aceeași ușurință

ca și o pasăre cântătoare din crâng, tot așa întâmplările cele mai îngrozitoare dau naștere altora la fel ca ele. Ba, mai mult, gândea Ahab, căci strămoșii și posteritatea Suferinței se pierd mult în timp față de strămoșii și posteritatea Bucuriei. Fără a vorbi despre asta, afirmă doar atât: aceste idei se trag din anumite învățături canonice care spun că, deși unor bucurii naturale de pe pământ nu li se vor naște copii pe lumea de dincolo, ci, din contră, ele vor fi urmate de disperarea fără bucurie a iadului, cu toate acestea, unele vinovății mizerabile din lumea muritoare se vor arăta deosebit de fertile și vor naște nenumărate progenituri ale tristeții pe vecie, dincolo de mormânt. Fără a vorbi despre asta, se vede totuși o inegalitate când aprofundezi subiectul. Ahab gândea că până și fericirile pământești cele mai înalte sunt mânjite de o anume meschinărie, însă în adâncul lor tragediile zdruncinătoare capătă o semnificație mistică și, la unii oameni, o grandoare angelică ce nu se vede de la început. Mergând înapoi pe firul genealogic al acestor tragedii umane ajungem în cele din urmă la dreptul fără izvoare al primilor zei născuți, astfel că în fața sorilor voioși și galbeni și a lunilor noi în formă de seceră, trebuie să ne împăcăm cu ideea că nici măcar zeii nu sunt fericiți întotdeauna. Semnul de tristețe ce-l căpătăm la naștere și nu ni se șterge niciodată din frunte este doar pecetea pusă de iscălitori.

Aici s-a divulgat fără voie un secret care de fapt se poate să fi fost descoperit mai lămuritor și înainte. Pe lângă alte trăsături ale lui Ahab, a rămas mereu un mister pentru unii de ce într-o anume perioadă, înainte și după plecarea „Pequodului“, se adâncise într-o singurătate demnă de Marele Lama și în acea vreme a căutat să se refugieze în tăcere printre senatul marmorat al morților. Motivul prin care căpitanul Peleg justificase toate acestea părea a fi oricum, însă nu potrivit, deși, când vine vorba despre sufletul lui Ahab, orice descoperire aduce cu ea mai mult întuneric insinuant decât lumină lămuritoare. În cele din urmă se află totul, sau, cel puțin, totul despre acest lucru. Năpasta îngrozitoare fusese de vină pentru retragerea sa temporară. Nu numai atât, ci se întâmplase ca pentru cercul său de prieteni de pe țărm, care se îngusta și se micșora pe zi ce trece, pentru acest cerc, deci,

care pentru cine știe ce motiv se bucura de privilegiul de a se apropia mai mult de el, întâmplarea îngrozitoare păru plină de înțelesuri ascunse care se trăgeau în parte din tărâmul spiritelor și plânsetelor. Astfel, zeloși să-l ajute, conspiraseră toți cât putuseră de bine ca să ascundă această năpastă de urechile altora și așa se face că trecu destul de mult timp până să se afle aceste secret pe puntea „Pequodului“.

Fie cum o fi; oricât or avea de-a face sinoadele de îngerii din aer sau prinții răzbunători ai focului cu pământeanul de Ahab, în această problemă a piciorului său, el alese o cale mai practică: chemă dulgherul.

Când meșterul apăru dinaintea sa, Ahab îl rugă să se apuce degrabă să-i facă un nou picior și le porunci secunzilor să se asigure că are toți pilaștrii și toate bârnele din os de falcă (de Cașalot) adunate până atunci în cursul călătoriei, ca acesta să aleagă cel mai trainic și mai neted os dintre toate. Odată înfăptuite acestea, dulgherul primi ordin să termine piciorul chiar în acea seară și să-l echipeze cu toate legăturile, altele decât cele folosite la piciorul în care nu mai putea avea încredere. Mai mult, se dădu ordin ca forjerie să fie scoasă din trândăveala în care se ascundea sub punte și, pentru a grăbi lucrurile, fierarul primi poruncă să forjeze toate piesele de fier care se dovedeau a fi necesare.

Dulgherul

Așază-te turcește printre lunile lui Saturn și privește omul separat de ceilalți: pare o minune, o imensitate și o spaimă, dar din același loc, privește întreaga omenire: în cea mai mare parte, ea pare o adunătură de copii inutile, atât contemporanii, cât și strămoșii. Însă oricât ar fi fost el de umil și departe de a fi un exemplu pentru excepția înălțătoare a umanității, dulgherul de pe „Pequod” nu era o copie; de aceea el iese singur pe scena poveștii noastre.

Ca toți dulgherii care pleacă pe mare și mai ales aceia care pleacă pe baleniere, el era, din anumite puncte de vedere practic, îndemânatic și experimentat în numeroase meșteșuguri și vocații care se îngemănau cu a sa, căci meseria dulgherului este trunchiul comun al numeroaselor munci manuale care au mai mult sau mai puțin de-a face cu lemnul ca material ajutător. Însă, în afara caracterizării generale de mai sus, acest dulgher de pe „Pequod” se descurca de minune cu miile de urgențe mecanice ce nu pot fi enumerate și care se ivesc continuu la bordul unei nave mari într-o călătorie de trei sau patru ani pe mări îndepărtate și necivilizate. Fără a pomeni despre priceperea sa la treburile obișnuite – reparatul bărcilor sparte și vergilor crăpate, îndreptatul vâslelor îndoite, fixarea inelelor în punte sau a cepurilor în copastii și multe alte treburi legate în mod direct de meseria sa –, el era un

expert îndemânat în tot felul de meșteșuguri deosebite, atât utile, cât și capricioase.

Marea scenă unde își juca aceste roluri variate era bancul lui de lucru: o masă lungă și grea pe care erau așezate câteva menghine de diferite mărimi, de lemn și de fier deopotrivă. În afară de momentele când de corabie erau legate balene, bancul era fixat de-a curmezișul în spatele instalației de topire.

O cavilă este prea groasă ca să fie îndesată cu ușurință în gaură: dulgherul o prinde într-una din menghinele sale mereu pregătite și o subțiază cu pila. O pasăre pierdută de pe uscat aterizează pe punte: dulgherul face din câteva fâșii de os de Balenă Dreaptă și câteva așchii de fildeș de Cașalot o colivie care seamănă cu o pagodă. Un vâslaș își scrântește încheietura: dulgherul îi pregătește o loțiune care să-i aline durerea. Stubb pofteste să vopsească stele roșii pe paleta fiecărei vâsle din barca sa: înșurubând vâslele în menghina cea mare de lemn, dulgherul îi vopsește repede constelațiile simetrice. Un marinar dorește să poarte cercei din os de rechin: dulgherul îi dă găuri în urechi. Pe altul îl doare măseaua: dulgherul scoate cleștele și punând o mână pe banc îl invită să se așeze; flăcăul însă nu poate sta locului din cauza durerii operațiunii; atunci, rotind mânerul menghinei de lemn, dulgherul îl îndeamnă să își fixeze falca de el dacă dorește să își scoată dintele.

Astfel, dulgherul era pregătit pentru toate și era indiferent și lipsit de respect în tot ceea ce făcea. Dinții îi socotea fâșii de os, capetele – blocuri de lemn, iar pe oameni îi lua cu ușurință drept cabestane. Fiind într-atât de desăvârșit într-o arie atât de largă și fiind sclipitor de priceput la toate, ar părea că aceste calități dovedesc o inteligență deosebită. Dar nu era chiar așa. Nimic nu era mai remarcabil la acest om decât indiferența sa impersonală. Spun impersonală deoarece era atât risipită printre toate lucrurile înconjurătoare, că părea a fi una cu indiferența ce se găsește în lumea ce se așterne dinaintea ochilor, cea care, deși este activă prin nemișcarea ei, nu spune niciodată nimic și nu te bagă în seamă, deși tu sapi în ea fundații adânci pentru catedrale. Această indiferență părea că învăluie o lipsă a sufletului ce atingea toate ramurile vieții, deși era îndulcită în răstimpuri de un umor strâmb și cocârjat, antediluvian și prefăcut, asemenea umorului care făcea să mai treacă vremea

în timpul cartului de noapte de la teuga arcei lui Noe. Oare acest tâmplar bătrân umblase atât de mult prin lume, încoace și-ncolo, că nu numai că nu prinsese rădăcini nicăieri, ci și le pierduse și pe acelea pe care le avusese mai demult? Era abstract, ca un întreg nedezbinaț, neîntinat ca un nou-născut, trăind fără vreo legătură premeditată cu lumea aceasta sau cu cea de dincolo. Ai putea spune chiar că această densitate a sa involuase într-un fel de prostie, căci în toate meșteșugurile lui nu părea a lucra din gândire sau instinct sau doar fiindcă fusese învățat, ci doar printr-un proces spontan și literal mut și surd. Era pur și simplu un manufacturier, iar creierul lui, dacă avusese vreodată așa ceva, trebuie să i se fi scurs de timpuriu prin brațe spre mușchii degetelor. Era ca o invenție dintre acelea ciudate, dar folositoare, *multum in parvo*¹, ale lui Sheffield, arătând pe dinafară, deși mai durduliu, ca un briceag de buzunar, dar care conține nu numai lame de diferite mărimi, ci și șurubelnițe, tirbușoane, pensete, sule, creioane, rigle, pile de unghii și teșitoare. Astfel, dacă superiorul lui dorea să folosească dulgherul pe post de șurubelniță nu trebuia decât să deschidă acea parte a sa și șurubul era gata înșurubat, iar dacă voia o pensetă, trebuia doar să-l ridice de picioare și o găsea acolo.

Cu toate acestea, după cum s-a spus mai devreme, acest om bun la toate, acest dulgher mecanic, nu era până la urmă o mașinărie automată. Dacă nu avea un suflet ca toți oamenii, avea măcar un surogat care își făcea până la urmă datoria. Ce anume era acest înlocuitor, dacă era argint viu sau niște săruri de amoniu, nu se știe.

Dar iată că era acolo și acolo sălășluia de șaizeci de ani încoace. Acesta era, acest principiu viclean și de neînțeles după care își trăia viața, acesta era cel ce îl făcea să monologheze cea mai mare parte a timpului, dar să o facă asemenea unei roți fără minte care monologhează și ea prin zumzetul ei. Sau, mai degrabă, corpul lui era o gheretă de santinelă, iar vorbitorul era paznicul de tură care vorbea de unul singur tot timpul ca să nu adoarmă.

Ahab și dulgherul

Pe punte; primul cart de noapte. (*Dulgherul stă în fața bancului de lucru și pilește de zor la lumina a două felinare bârna de fildeș pentru picior; bârna e fixată bine în menghină. Bucăți de os, curele de piele, pernuțe, șuruburi și tot soiul de unelte de toate felurile zac în dezordine pe banc. În față se vede flacăra roșie a forjei, acolo unde lucrează fierarul.*)

— Naiba să o ia de pilă și naiba să-l ia de os! Ce ar trebui să fie moale e tare și ce ar trebui să fie tare e moale. Așa ni se întâmplă nouă, ăstora care pilim fălci bătrâne și fluiere de picioare. Să încerc altul. Așa, ăsta merge mai bine (strănută), e (strănută), da, e (strănută), să-mi fie cu noroc, nici nu pot să vorbesc. Așa pățește un bătrân care se-apucă să lucreze cu chereștea uscată. Dacă tai un copac viu, nu te umpli de atâta praf. Nici dacă tai cu ferăstrăul un os viu nu sare atâta (strănută). Hai, hai, bătrâne Smut, pune mâna și dă-mi nuiua și șurubul cataramii. Acum mă pregătesc de ele. Noroc (strănută) că nu trebuie să fac încheietura genunchiului, asta ar fi cam greu; dar un fluier de picior, asta e la fel de ușor ca a face stâlpi, doar că mi-ar fi plăcut să-l dau gata până acum. Timp, timp, dacă aș fi avut timp, i-aș fi făcut un picior de toată frumsețea (strănută), cum nu s-au mai văzut nici aplecate

în fața doamnelor prin saloane. Picioarele alea de căprioară sau de vițel pe care le-am mai văzut prin magazine nici nu s-ar compara cu acesta. Intră apă în ele, așa se-ntâmplă. Și bineînțeles că devin reumatice și trebuie doftoricite (strănută) cu loțiuni și alifii. la fel ca picioarele adevărate. Uite-așa. Înainte să-l tai, trebuie să-l chem pe Domnia Sa și să văd dacă lungimea e bună; cred că doar să fie cam scurtă. Ha, auzi călcâiul, avem noroc! Uite-l că vine, sau o fi altcineva?

AHAB

(*înaintând*)

(*În timpul scenei următoare, dulgherul continuă să strănute din când în când.*)

— Ei bine, meștere de oameni?

— Chiar la țănc, domnule. Dacă dorește căpitanul, o să însemnez acum lungimea. Lăsați-mă să vă măsoz.

— Măsurat cu piciorul! Prea bine. N-ar fi prima oară. La treabă! Așa, ține degetul acolo. Strașnică menghină ai, dulgherule. Stai să-i simt strânsoarea o dată. Așa, așa, ciuște puțin.

— Da, domnule. Sfărâmă oase. Aveți grijă, aveți grijă!

— Nu-ți fie teamă. Îmi place o strânsoare strașnică. Îmi place să simt că ceva pe lumea asta alunecoasă poate să țină, omule. Ce face Prometeu acolo? Fierarul, adică, ce face?

— Păi, probabil că făurește șurubul cataramei chiar acum, domnule.

— Aha. Deci e un parteneriat. El e mușchiul în toată treaba. Ce flacăără roșie mai întetește acolo!

— Da, domnule, trebuie să încingă fierul ca să ducă treaba la capăt.

— Aha, aha. Așa e. Socotesc că e un lucru plin de înțeles că acel grec antic, Prometeu, care a făurit omenirea, se spune, trebuie să fi fost fierar și i-a adus la viață pe oameni cu foc, căci ce e făurit din foc trebuie să aparțină focului. Probabil așa e și cu iadul. Cum mai zboară cenușa! Din ea trebuie să-i fi făcut grecul pe africani. Dulgherule, când termină cu catarama, zi-i să făurească și o pereche de omoplați. E un marinar la bord care are o boccea foarte grea.

— Domnule?

— Stai așa. Dacă tot e pus Prometeu pe treabă, o să-i comand un om întreg făcut după tiparul ce-mi place mie. Notează: cincizeci de picioare înălțime, când e desculț; apoi, pieptul să fie ca tunelul Tamisei; apoi, picioarele să aibă rădăcini ca să stea într-un singur loc; după aceea, brațele să aibă încheietura groasă de trei picioare, să nu aibă inimă deloc, să aibă frunte de alamă și creieri din cei mai buni, preț de un sfert de pogon. Stai să văd... să cer ca ochii să vadă în părți? Nu, dar să-i pună un felinar în creștet ca să-l lumineze pe dinăuntru. Gata, ia comanda și du-te!

— Tare aş vrea să ştiu despre ce vorbeşte şi cu cine. Să mai stau oare aici?

— Este dovadă de nepricepere în ale arhitecturii să faci o casă oarbă. Nu, nu, nu. Trebuie să am şi un felinar.

— Aşa, deci asta vrea! Uitaţi aici două, domnule. Mie îmi ajunge unul.

— Pentru ce îmi vâri în faţă prinătorul acela de hoţi, omule? E mai rău să îi vâri lumina în ochi cuiva decât să-i arăţi pistoalele.

— Credeam, domnule, că vorbeaţi cu dulgherul.

— Cu dulgherul? Hai că asta-i bună! Dar nu. E foarte curată şi, aş zice eu, foarte domnească treaba asta a ta, dulgherule. Sau preferi să lucrezi în argilă?

— Cum, domnule? În argilă? În argilă? Dar acela-i noroi. Noroiul îl lăsăm în seama săpătorilor de şanţuri.

— Eşti cam necuviincios! Ce tot strănuţi?

— Osul e cam prăfuit, domnule.

— Atunci ia aminte şi când ai să mori, ai grijă să nu te-ngropi sub nasul oamenilor.

— Cum, domnule? Ah! Aveţi dreptate, da! Vai de mine!

— Uite ce, dulgherule. Eu zic că te socoteşti un muncitor bun şi drept, nu? Ei bine atunci, o să se vadă cât de bună e munca ta dacă atunci când vin să-mi pui piciorul pe care-l faci o să simt că mai am un picior în locul pe care îl umpli tu acum, adică dacă simt ca şi când aş avea vechiul meu picior, din carne şi oase. Poţi oare să-l dovedeşti pe Adam?

— Da, domnule, acum încep şi eu să înţeleg. Într-adevăr, am auzit ceva tare ciudat despre asta, cum că un om ciung nu pierde niciodată sentimentul că încă mai are vechiul membru.

că îl mai înțeapă din când în când. Pot să întreb cu umilință dacă e adevărat, domnule?

— Este, omule. Uite, pune piciorul tău viu în locul în care era al meu odinioară, așa că acum, pentru ochi, unul dintre picioare e altfel, dar pentru suflet sunt amândouă la fel. Acolo unde simți că pulsează viața. Chiar acolo, da, exact, unde simt și eu. E o ghicitoare?

— I-aș zice mai degrabă o întrebare încurcată, domnule.

— Atunci, taci din gură! De unde știi că acolo unde stai tu acum nu stă nevăzut și nesimțit un lucru viu, întreg și care gândește? Și că stă acolo ca să-ți facă-n ciudă? Nu ți-e teamă că trage cineva cu urechea în ceasurile când tu stai la taifas cu tine însuși? Stai, nu vorbi! Dacă eu simt încă înțepătura piciorului meu sfărâmat, deși e dus de atâta timp, tu de ce să nu simți, dulgherule, durerile înfierate ale iadului pentru totdeauna, fără să mai ai trup? Ha!

— Doamne ferește! Domnule, dacă se ajunge într-adevăr la asta trebuie să mai fac o dată calculul. Nu cred că mai par un băiețandru.

— Ascultă tu, capetele seci n-ar trebui să-și dea cu părerea. Cât mai durează până e gata piciorul?

— Cam o oră, domnule.

— Atunci apucă-te de treabă și când termini să mi-l aduci. (*Se întoarce să plece*). Vai, viață! Iată-mă aici, mândru ca un zeu grec, și tot îi sunt dator nătângului ăstuia pentru un amărât de picior de lemn. Blestemată să fie datoria muritorilor care nu scapă de registre o dată pentru totdeauna! Aș fi vrut să fiu liber ca pasărea cerului și când colo sunt legat de toate condicile din lume. Sunt atât de bogat că aș putea să licitez cot la cot cu cei mai avuți pretorieneni pentru Imperiul Roman (care a fost imperiul lumii). Și când colo eu sunt dator și pentru carnea limbii cu care mă laud. Ceruri! O să-mi găsesc un creuzet, o să mă vâr în el și o să mă topesc până ajung o vertebră mică și scurtă. Uite-așa!

DULGHERUL (își reia munca)

— Măi, măi, măi! Stubb îl cunoaște mai bine ca oricine și Stubb zice mereu că-i ciudat, nu zice altceva decât cuvântul

acesta „ciudat“. E ciudat, așa zice Stubb. E ciudat, ciudat, ciudat și i-o tot servește așa domnului Starbuck. Ciudat, domnule, ciudat, ciudat, foarte ciudat. Și uite-i și piciorul. Da, acum că mă gândesc bine, ăsta-i tovarășul lui de pat. Are o bucată de falcă de balenă în loc de nevastă. Și deci ăsta îi e piciorul, pe ăsta se sprijină. Cum era vorba aia despre un picior care se sprijină în trei locuri și toate trei stau în călcâi – oare cum venea? Of!, nici nu mă mir că se uita atât de urât la mine! Câteodată îmi vin și mie gânduri năstrușnice, așa mi se zice, dar doar așa, întâmplător. Și-apoi, un bătrânel scurt și mic, așa ca mine, nu ar trebui să se-ncumete pe ape adânci cu căpitani înalți și voinici; apa îți ajunge la bărbie cât ai zice pește și toată lumea strigă după bărci de salvare. Uite și piciorul cocostârcului! Lung și subțire, așa cum trebuie. Pe unii o pereche de picioare îi ține toată viața, asta fiindcă le folosesc cu băgare de seamă, așa cum se folosește o bătrânică blândă de caii ei bătrâni de birjă. Dar Ahab – acesta e un om care mână repede. Uite-te la el, se-ndreaptă cu un picior spre moarte și pe celălalt l-a pierdut pentru totdeauna, iar acum poartă picioare legate cu curele. Stai așa, Smut! Dă o mână de ajutor cu șuruburile celea și hai să terminăm înainte să vină omul acela cu învierea să sune din goarnă și să-ți ceară toate picioarele, adevărate sau nu, așa cum se duc berarii să adune butoaie vechi ca să le umple iar. Ce mai picior e și ăsta! Zici că e unul viu, adevărat, pilit până la miez. Pe ăsta o să stea de mâine, de-aici o să-și dea aere. Hopa! Aproape că am uitat de plăcuța ovală de fildeș fin pe care calculează latitudinea. Așa, să vedem: dală, pilă și șmirghel.

Ahab și Starbuck, în cabină

După obicei, a doua zi se puseră pompele și, vai!, odată cu apa se ridică la suprafață și o grămadă de ulei; butoaiele de dedesubt trebuie că se crăpaseră destul de rău. Toți se îngrijorară destul de rău, iar Starbuck coborî în cabină ca să îi spună căpitanului despre treaba aceasta îngrijorătoare¹.

„Pequodul“ se îndrepta din sud-vest către Formosa și insulele Bashee, pe unde trece drumul din mările Chinei către Pacific. Așa că Starbuck îl găsi pe Ahab cu o hartă mare a arhipelagurilor orientale desfășurată în fața lui și lângă ea o alta care erau reprezentate lungile coaste estice ale insulelor japoneze – Nipon, Mastmai și Sikoke.

Cu noul lui picior alb ca zăpada, sprijinit de piciorul înțepenit al mesei și cu un briceag lung în mână, bătrânul stătea cu spatele la ușă și își încrețea fruntea trasând din nou cursuri pe hartă.

— Cine-i acolo?, întrebă el auzind pași la ușă, însă fără a se întoarce. Înapoi pe punte! Pleacă de-aici!

¹ Pe balenierele cu o cantitate considerabilă de ulei la bord este o sarcină obișnuită, care se face de două ori pe săptămână, să se vâre un furtun în cală și să se ude butoaiele cu apă de mare, care după aceea, în perioade diferite, se scoate cu pompa. Astfel butoaiele sunt umezite ca să se strângă și prin verificarea apei scoase marinarii pot depista cu ușurință dacă e vreo scurgere în încărcătura prețioasă (n.a.).

— Căpitanul Ahab se înșală. Sunt eu. Se scurge uleiul din cală. Trebuie să montăm palanul și să deschidem cala.

— Să montăm palanul și să deschidem cala? Acum, când ne apropiem de Japonia, să ne oprim aici pentru o săptămână ca să strângem niște cercuri de lemn?

— Ori facem așa, ori irosim într-o zi mai mult ulei decât strângem într-un an. Merită să salvăm un lucru pentru care am făcut cale de douăzeci de mii de mile, domnule.

— Așa, e, așa e, dacă reușim să-l găsim.

— Eu vorbeam de uleiul din cală, domnule.

— Iar eu nu vorbeam defel de el. Plecă de-aici! Lasă-l să se scurgă! Tu nu vezi că și eu mă scurg pe picioare? Asta-i! Scurgeri peste scurgeri! Nu numai că suntem plini de butoaie care curg, dar acestea se află într-o corabie care este și ea găurită. Iar asta e o stare mai rea decât cea a „Pequodului“, omule. Dar vezi bine că eu nu mă opresc să îmi astup gaura; cine s-o găsească în cala plină cu de toate și cum să spere s-o astupe chiar dacă ar fi dibuită, în furtuna teribilă a vieții? Starbuck, să știi că nu accept să se monteze palanul.

— Ce-o să spună proprietarii, domnule?

— Lasă-i pe ei să stea pe plaja din Nantucket și să urle la furtună. Ce-i pasă lui Ahab? Proprietari? Proprietari? Toată ziua-i dai cu mișeii ăia de proprietari ai tăi, Starbuck, de parcă mi-ar ține loc de conștiință. Ascultă aici! Singurul adevărat proprietar al unui lucru este cel care-l comandă. Ia aminte! Conștiința mea se află în chila acestei corăbii. Treci pe punte!

— Căpitane Ahab, spuse secundul care se înroșise deja de furie, înaintând cu îndrăzneală în cabină, însă cu o îndrăzneală respectuoasă și precaută că nu numai că părea că se ferește prin toate mijloacele să se manifeste, dar parcă nici nu se încredea în forțele sale. Un om mai de seamă, continuă el, ar trece cu vederea la dumneavoastră, ceea ce n-ar suporta la un om mai tânăr; sau mai fericit, căpitane Ahab.

— Ei, drăcie! Îndrăznești deci să ai o părere proastă despre mine? Treci pe punte!

— Nu, domnule, încă nu. Vă implor și îndrăznesc, domnule, să vă rog să vă abțineți! Să nu ajungem noi să ne înțelegem chiar niciodată, căpitane Ahab?

Ahab luă o muschetă încărcată de pe raft (care făcea parte din mobila de cabină a celor mai multe baleniere sudice) și, îndreptând-o spre Starbuck, exclamă:

— Nu e decât un Dumnezeu care domnește peste pământ și un singur căpitan care comandă pe „Pequod“. Treci pe punte!

Pentru o clipă, privind la ochii înflăcărați ai secundului și la obrajii săi îmbujorați, ai fi crezut că primise cu adevărat lovitura tubului armat. Însă, stăpânindu-și emoțiile, se îndreptă cu calm și în timp ce se îndrepta se opri pentru o clipă și spuse:

— M-ai înfuriat, nu m-ai insultat, bătrâne. Însă îți spun că nu trebuie să te temi de Starbuck din cauza asta. N-ai decât să râzi, dar Ahab să facă bine să se teamă de Ahab. Teme-te de tine însuși, bătrâne!

— Se umflă-n pene, dar de ascultat tot ascultă. Un curaj tare grijuliu, murmură Ahab după ce plecă Starbuck. Ce-ai zis oare? Ahab să se teamă de Ahab — ceva tot trebuie să-nsemne.

Apoi, folosind fără să-și dea seama muscheta drept toiag, începu să se plimbe de colo-colo prin cabină. După puțin timp, ridurile frunții se mai relaxară și, punând arma înapoi pe raft, urcă pe punte.

— Ești un flăcău pe cinste, Starbuck, îi zise încet secundului; apoi ridică vocea și se adresă echipajului: strângeți zburătorii și velele gabier și la pupă, și la proră. Dați înapoi vela mare! Montați palanul și deschideți cala principală!

E, poate, în zadar să ne întrebăm pentru ce anume se purtase astfel Ahab față de Starbuck. Poate că mai rămăsese o scânteie de cinste în el sau poate că era doar o politică grijulie care, în situația de față, nu îi dădea voie să se arate cât de puțin disprețuitor, chiar și pentru o clipă, față de cel mai important ofițer secund de pe corabie. Oricum ar fi fost, ordinele fură executate și palanele fură montate.

Queequeg, în coșciug

După ce căutarăm, se descoperi că ultimele butoaie așezate acolo nu aveau nimic și deci că spărtura trebuia să vină mai din spate. Așadar, fiindcă era vreme bună, căutară mai adânc și mai adânc, stricând somnul butoaielor adormite de la fund și scoțând negii uriași din beznă în lumina soarelui de deasupra. Atât de adânc pătrunseră și atât de vechi, de roase și de înverzite erau butoaiile cele mai de jos, că doar nu te așteptai să găsești o ladă mucegăită de piatră plină cu bani de pe vremea căpitanului Noe, laolaltă cu tăbliile care anunțau lumea veche și făloasă că se apropie potopul. Fură scoase unele după altele butoaiile de apă, de pâine, de carne, legăturile de doage și grămezile de cercuri de fier, astfel că în cele din urmă de-abia mai puteai să te miști pe puntea aglomerată, iar cala goală începu să răsunе sub pași ca și când ai fi călcat peste catacombe pustii, înălțându-se și legănându-se pe mare ca un balon umplut cu aer. Corabia era plină în vârf asemenea unui student cu stomacul gol și capul plin de Aristotel. Ce bine că nu se abătu asupra noastră nicio furtună!

Se întâmplă ca atunci prietenul meu drag și fratele meu de suflet, Queequeg, să fie cuprins de o febră care îl aduse aproape de sfârșitul fără de sfârșit.

Trebuie să spunem aici că în pescuitul de balene nu există sinecuri. Demnitatea și primejdia merg mână în mână. Până

să ajungi căpitan, cu cât crești în rang, cu atât trudești mai mult. Așa se întâmpla și cu sârmanul Queequeg care, ca harponier, nu numai că trebuia să ia în piept furia nestăvilită a unei balene, ci, cum am văzut deja, trebuia să se urce pe spatele ei după moarte în marea învolburată și în cele din urmă să coboare în întunecimea calei și să încerce, asudând din belșug în tot acest timp, să mute butoaiele grele și să le stivuiască așa cum trebuie. Pe scurt, printre marinari, harponierii sunt țiitorii de cală.

Bietul Queequeg! Când nava era pe jumătate scobită, ar fi trebuit să te apleci prin tambuchi și să-i arunci o privire acolo, jos, unde, dezbrăcat până la izmenele de lână, sălbaticul tatuat se târa prin umezeală și mazăgă ca o șopârlă verde pe fundul unui puț. Cală se dovedi a fi într-adevăr un puț sau un iglu pentru bietul păgân căci, în mod neobișnuit, în ciuda căldurilor care îl făceau să asude, îl luară niște friguri nemai-pomenite care se transformară în febră și, după o suferință de câteva zile, îl ținură în hamac și-l aduseră în pragul morții. Cum se mai sfârși și se mai topi în acele zile nesfârșite, că până la urmă nu mai rămase nimic din el în afară de oase și de pielea tatuată! Dar pe când tot corpul lui se micșora și se subția, iar obrații se ascuțeau, ochii păreau a se mări din ce în ce și deveniră sticloși. Se uita spre tine cu blândețe, dar încă pătrunzător, din toată boala lui, mărturie a faptului că în el sălășluia o sănătate care nu putea pieri și nici nu putea fi slăbită.

Asemenea undelor pe apă care, înainte să dispară, se măresc, tot așa și ochii lui păreau să se rotunjească din ce în ce mai mult, ca undele Eternității. O groază fără nume te cotropea când stăteai la căpătâiul acestui sălbatic ce-și dădea duhul și vedeai pe fața lui asemenea lucruri ciudate, ca acelea văzute de veghetori pe chipul lui Zoroastru când trăgea și el să moară. Lucrurile ce înspăimântă și minunează pe oameni nu sunt scrise în cărți și nu se pot povesti în cuvinte. Aproximarea de moarte, care îi seceră în cele din urmă pe toți, impresionează pe toată lumea cu o revelație pe care numai un autor din rândurile morților ar putea să o descrie cum trebuie. Așadar, să mai spunem o dată, niciun grec aflat pe moarte nu nutrea gânduri mai înalte și mai sfinte decât cele

ale căror umbre misterioase jucau pe fața bietului Queequeg, cum stătea el tăcut în hamacul său pe care marea îl legăna ca să-l adoarmă în somnul de veci și era înălțat spre ceruri de valul invizibil al potopului oceanic.

Niciun marinar din tot echipajul nu credea că mai avea scăpare. Cât despre Queequeg, ce credea el despre starea sa se văzu după favorul pe care îl ceru. Chemă pe cineva lângă el în timpul cartului cenușiu al dimineții, când tocmai se crăpa de ziuă, și luându-i mâna îi povesti că pe când se afla în Nantucket se întâmplase să vadă niște mici canoe de lemn negru, asemenea lemnului frumos de pe insula sa de baștină, și că întrebând la ce foloseau, i se răspunsese că toți oamenii care mor în Nantucket erau așezați în acele canoe, iar el acum dorea să fie și așezat în acel fel, căci și obiceiul poporului său era unul asemănător: după ce era îmbălsămat, războinicul mort era lungit în canoe și lăsat să plutească astfel către insulele înstelate, căci ei cred nu doar că stelele sunt insule, ci și că departe, dincolo de toate zările, apele lor blânde și îndepărtate se întrepătrund cu cele ale țărilor albastre și așa se formează valurile înspumate din Calea Lactee. Adăugă și că nu suporta gândul de a fi înmormântat în hamac, așa cum se obișnuiește pe mare, și aruncat ca o spurcăciune rechinilor hrăpăreți. Nu, el voia o canoe ca acelea din Nantucket, care i se potrivea mai bine fiind vânător de balene, deoarece aceste canoe-sicriu nu au chilă, asemănându-se cu bărcile de vânătoare, cu toate că acest lucru însemna că nu puteau fi cârmite și că avea să plutească la întâmplare către veșnicia întunecată.

Când se auzi pe punte despre această cerință ciudată, dulgherului i se porunci pe dată să facă întocmai cum a cerut Queequeg, oricare ar fi fost dorința lui. La bord se aflau niște bucăți de cherestea veche, colorată ca un sicriu, care fusese tăiată într-o călătorie trecută din arbuștii de pe insulele Lackaday și se hotărî ca din aceste lemne negre să fie făcut coșciugul. Dulgherul de-abia de primi comanda că luă rigla și cu promptitudinea indiferentă a caracterului său se grăbi la teugă și îl măsură pe Queequeg cu mare atenție, desenându-l cu cretă pe măsură ce muta rigla.

— Bietul băiat! Acum trebuie să moară, lăsa să-l scape marinarii din Long Island.

Întorcându-se la bancul de lucru, dulgherul înseamnă pe acesta, pentru ușurință și ca să rămână însemnat, mărimea exactă pe care urma să o aibă sicriul și apoi termină măsurătoarea făcând două creștături la capete. După aceea, își aduse plăcile de lemn și uneltele și se puse pe treabă.

Când fu bătut ultimul cui și capacul fu îndreptat și potrivit, el luă cu ușurință coșciugul în spinare și plecă așa cu el, întrebând dacă erau gata pentru el jos în teugă. Auzind strigătele indignate și oarecum amuzate cu care oamenii de pe punte îl ușuiău pe omul cu coșciugul, Queequeg, spre mirarea tuturor, ordonă ca obiectul să fie adus la el imediat. Nu fu cale să-l întoarcă deoarece, dintre toți oamenii, cei care sunt pe moarte se dovedesc a fi cei mai stăruitori și, desigur, având în vedere că în curând ei nu ne vor mai deranja niciodată, bietului muribund trebuia să i se facă pofta.

Aplecându-se din hamac, Queequeg se uită vreme îndelungată la coșciug cu mare băgare de seamă. Apoi ceru să i se aducă harponul, îi scoase acestuia bățul de lemn și puse vârful de fier în coșciug lângă una dintre vâslele bărcii sale. Tot la cererea sa, i se înșirară pe margini pesmeți: la cap i se puse o sticlă de apă dulce și la picioare un săculeț cu pământ răzuit din cală. Răsucindu-i-se o bucată de pânză de velă drept pernă, Queequeg imploră să fie pus în patul lui de veci ca să vadă cât de confortabil era, dacă se putea spune într-adevăr că ar fi confortabil. Stătu nemișcat câteva minute, apoi rugă pe cineva să îi aducă din desagă pe zeul lui mic, Yojo. După ce își împreună mâinile pe piept cu Yojo între ele, ceru să i se pună capacul, tambuchiul, cum îi zicea el. Partea de la căpătâi rămase deschisă cu ajutorul unei balamale de piele, iar Queequeg zăcea acum în coșciugul din care nu i se mai vedea decât chipul recules. „Rarmai“ (e bun, e ușor), murmură el într-un sfârșit și făcu semne că vrea să fie mutat înapoi în hamac.

Înainte însă ca această treabă să fie înfăptuită, Pip, care se tot învărtise cu șiretenie prin apropiere, se trase aproape de locul în care zăcea și cu suspine adânci îl luă de mână: cu cealaltă strângea tamburina.

— Sărmanul hoinar! Nu o să încetezi niciodată cu hoinăreala asta obositoare? Unde te mai duci acum? Dar dacă

ești purtat de curenți către dulcele Antile unde țărmurile sunt împrejmuite de nuferi, îmi faci și mie un mic comision? Caută-l pe unul Pip, care a dispărut de mult. Cred că se află în acele Antile îndepărtate. Dacă îl găsești, caută să-l alini, căci trebuie că e foarte trist. Uite: și-a lăsat tamburina în urmă, am găsit-o eu. Rig-a-dig, dig, dig! Acum, Queequeg, mori, iar eu o să îți bat marșul de moarte.

— Am auzit, spuse Starbuck privind prin tambuchi, că oamenii cuprinși de friguri încep, fără a-și da seama, să vorbească în limbi străvechi și că atunci când se încearcă să se dezlege misterul se dovedește mereu că în copilăria lor uitată acele limbi străvechi chiar le-au fost susurate în ureche de către unii învățați. Așa cred, prin credința mea cea dragă, și că bietul Pip, în această sminteală dulce în care trăiește, ne aduce garanții privitoare la căminele noastre eterne. Unde să fi învățat el toate acestea, dacă nu acolo? Sst! Vorbește iar; dar acum mai pe larg.

— Așezați-vă doi câte doi! Să-l facem general! Stați! Unde-i e harponul? Puneți-l aici de-a curmezișul. Rig-a-dig, dig, dig! Hopa! Mi-ar trebui un cocoș să i-l pun pe cap ca să cânte! Queequeg moare ca un viteaz, nu uitați asta. el moare ca un viteaz! Băgați bine de seamă, Queequeg moare ca un viteaz! Însă amărâțul de Pip, el a murit ca un laș, a murit tremurând tot. Ia ascultă! Dacă îl găsești pe Pip, zi-le tuturor celor din Antile că e un fugar, un laș, un laș, un laș! Zi-le că a sărit dintr-o barcă de vânătoare. Nu aș bate din tamburina mea peste mârșavul de Pip și nu i-aș zice niciodată că-i un general dacă ar mai muri o dată aici. Nu! Rușine să le fie tuturor lașilor, rușine să le fie! Să se înece ca Pip, care a sărit din barcă! Rușine! Rușine!

Tot acest timp, Queequeg zăcu cu ochii închiși, de parcă s-ar fi aflat într-o transă. Pip fu alungat și bolnavul fu pus la loc în hamacul său.

Acum însă, deoarece se pregătise, pare-se, pe deplin pentru moarte și coșciugul se dovedi a i se potrivi de minune, Queequeg își reveni. În curând păru că nu mai era deloc nevoie de cutia dulgherului și după aceea, când unii dintre marinari își exprimară încântarea surprinzătoare, el le răspunse, în esență, astfel: că într-un moment critic își adusese aminte că

mai avea o datorie de îndeplinit la țărm pe care dacă murea o lăsa nedusă la bun sfârșit. Așa că se răzgândise în privința morții: nu putea să-și dea duhul încă, spuse el. L-au întrebat atunci dacă viața și moartea erau două lucruri de care el putea să dispună după bunul lui plac. Răspunse că da, cu siguranță. Într-un cuvânt, Queequeg credea că dacă un om se hotăra să trăiască, nu putea să fie ucis de o boală amărată, doar o balenă, sau o furtună, sau o forță distrugătoare, fără minte și de neoprit, puteau să îi mai ia viața.

Iată aici încă o diferență notabilă între sălbatici și civilizați. Unui om civilizat poate să îi ia și șase luni să se refacă după o boală, dar sălbaticul se pune pe picioare într-o singură zi. Astfel că, după o vreme, Queequeg își recăpătă forțele și după ce petrecu pe arborele de cabestan câteva zile trândăvind, dar mâncând cu o poftă strașnică, sări deodată de-acolo, își răsfrîă mâinile și picioarele, se întinse cât era de lung, căscă puțin și apoi sărind la prora bărcii suspendate și potrivindu-și harponul spuse că era gata de luptă.

Ca o toană sălbatică, folosea acum coșciugul drept cufăr și, golind în el traista lui de pânză plină de haine, le așeză pe îndelete acolo. Petrecu multe ore libere sculptând capacul cu desene și figurine grotești și părea că se străduiește, în felul său necioplit, să copieze bucăți din tatuajele sale de pe trup. Tatuajele acestea erau opera unui profet și vizionar de pe insula lui care, prin acele hieroglife, scrisese pe trupul său o teorie completă despre cer și pământ și un tratat mistic despre arta de a ajunge la adevăr. Deci Queequeg era el însuși o ghicitoare ce trebuia desfăcută, o operă minunată într-un singur volum, dar ale cărei mistere nici el nu le putea citi, deși propria lui inimă se izbea de ele în bătăile ei. Aceste mistere erau așadar destinate să putrezească odată cu pergamentul viu pe care erau scrise și să rămână nedesluite până la sfârșit. Acest gând fu cel care îl făcuse pe Ahab să scoată pe gură exclamația aceea a sa, când într-o dimineață se întoarse de la privegherea bietului Queequeg:

— Vai!, ce ne mai chinuie zeii.

Pacificul

Când ieșirăm în Marea de Sud, după ce trecurăm pe lângă insulele Bashee, aş fi putut să întâmpin Pacificul drag cu mii de mulțumiri, căci acum mi se îndeplinesc dorința arzătoare din tinerețe: oceanul senin se întindea unduitor spre est preț de mii de mile albastre.

Aceste ape au un farmec dulce, despre care nimeni nu știe ce să spună, dar a cărui învolburare blândă pare să vorbească despre un suflet ascuns în adâncuri, asemenea brazdei Eeziene de deasupra mormântului Evanghelistului Ioan. E un făcut că deasupra acestor pășuni, acestor prerii apoase și câmpii ale tuturor continentelor, valurile se ridică și se coboară, se unduiesc și se răstoarnă fără încetare, căci aici zac amestecate milioane de umbre și urme, de vise înecate, reverii și somnuri, tot ceea ce numim vieți și suflete zac dormind, dormind fără a se trezi, zvârcolindu-se ca somnoroșii în paturile lor, iar valurile neobosite sunt așa din cauza neliniștii lor.

Pentru orice mag, hoinar, Pacificul senin, odată văzut, trebuie să rămână de-a pururi marea sa adoptivă. El mișcă miezul apelor de pe pământ, iar Atlanticul și Oceanul Indian nu sunt decât brațele sale. Aceleași valuri spală docurile noilor orașe californiene, ridicate de-abia ieri de cea mai nouă rasă de oameni, dar și țărmurile învechite și totuși încă impunătoare ale coastelor asiatice, care sunt mai bătrâne chiar

decât Avraam; iar în mijloc plutesc căi lactee de insule de corali și arhipelaguri nesfârșit de lungi și Japonii de necucerit. Astfel, acest Pacific misterios și divin înconjoară toată lumea cea grasă, face ca toate coastele să-i fie un singur golf și pare a fi inima ce bate în marea a întregului pământ. Ridicat de valurile eterne, trebuie să îți însușești domnia sa eternă, înclinându-te în fața apelor lui ca în fața unui zeu.

Însă în capul lui Ahab erau puține gânduri legate de zei, căci stătea ca o statuie de fier în locul său obișnuit de lângă greementul artimon și trăgea pe o nară parfumul dulceag al insulelor Bashee (prin ale căror crânguri înmiresmate se plimbau, desigur, îndrăgostiții), iar pe cealaltă inhala aerul sărat al mării nou-găsite, marea în care chiar atunci trebuia să înoate hulita Balenă Albă. Ajuns în cele din urmă în apele acestea ale sfârșitului și plutind către teritoriul de pescuit japonez, țelul bătrânului crescuse în sine însuși. Buzele tari erau strânse ca și cele ale unei menghine, venele frunții sale se umflau ca niște pâraie ieșite din matcă și chiar și în timp ce dormea strigătul său sfâșietor răsună prin cala căptușită:

— Toată lumea la pupa! Balena Albă scuipă sânge!

Fierarul

Folosindu-se de vremea răcoroasă și blândă care domnea peste latitudinile acelea și pregătindu-se pentru urmărirea deosebit de agitate care urmau să vină, Perth, bătrânul fierar, înnegrit și plin de bășici, nu-și dusesese încă forja portabilă înapoi în cală după ce terminase de meșterit la piciorul lui Ahab, ci o păstrase pe punte, prinsă strâns cu inele de arborele trinchet, căci acum era asaltat fără încetare de secunzi, harponieri și vâslași care-l rugau să îi ajute cu tot felul de chițibușuri: să schimbe, să repare sau să îndrepte feluritele lor arme și ustensile de pe barcă. Deseori era înconjurat de un cerc nerăbdător de oameni care așteptau toți să fie ajutați și țineau în mâini cazmale, capete de sulită, harpoane și lănci, privind cu jind la fiecare mișcare a sa ce îi umplea de cenușă în timp ce el trudea de zor. Cu toate acestea, bătrânul avea un ciocan foarte răbdător pe care-l mânua cu tot atâta răbdare. Nu se auzea din partea lui niciun murmur, nicio bombăneală și nicio mârâială. Tăcut, încet și serios, încovoindu-și din ce în ce mai mult spatele cocoșat de vreme, el muncea de parcă munca aceasta ar fi fost chiar viața sa, iar loviturile ciocanului – bătăile inimii sale. Așa și era. Cât de vrednic de milă!

Mersul ciudat al acestui bătrân, legănarea subtilă, dar care se vădea a fi dureroasă, a pasului său, atâta de la începutul

călătoriei curiozitatea marinarilor. În cele din urmă cedă insistenței întrebărilor lor și așa se întâmplă că acum toată lumea aflase istoria rușinoasă a sortii sale vitrege.

Întârziind, din vina sa, într-o noapte geroasă de iarnă, pe drumul dintre două orașe de la țară, fierarul, cherchelit bine, simți cum îl învăluie toropeala cea grea și căută să se adăpostească într-un hambar părăsit și dărăpănat. Urmarea fu că își pierdu extremitățile ambelor picioare. După această istorisire ieșiră la iveală, încet-încet, cele patru acte vesele și cel de-al cincilea, cel lung, dar care încă nu se terminase catastrofic, despre suferința dramei vieții sale.

Era un om bătrân care, la vârsta sa de aproape șaizeci de ani, întâlnise cu întârziere acel lucru care în termenii tehnici ai nenorocirii se numește ruină. Fusese un meșter renumit și avusese mult de muncă; avusese o casă și o grădină; strânsese în brațe o nevastă iubitoare și mult mai tânără ca el și trei copii sănătoși și voinici; în fiecare duminică se ducea la o biserică frumușică dintr-un crâng. Însă, într-o noapte, la adăpostul întunericii și mai încolo la ascunzișul minciunilor viclene, un tâlhar fără milă se strecură în căminul lui fericit și îi fură tot ce avea. Mai rău, însuși fierarul îl adusese pe acesta în sânul familiei fără să se gândească. Era Vrăjitorul Sticlei! Îndată ce se destupă sticla, dușmanul zbură afară și se apucă să îi strice casa. Din motive de chibzuială și economisire, atelierul fierarului se afla la subsolul casei sale, dar avea o intrare separată. Nevasta tânără, iubitoare și plină de sănătate ascultase mereu cu mare plăcere, fără a o deranja, duduitorile ciocanului bărbatului ei ale căror ecouri, înăbușite de stavilele dușumelei și ale pereților, ajungeau până la ea cu multă dulceață, atunci când se afla în camera copiilor, care se duceau mereu la culcare cu cântecul de leagăn al fierului în urechi.

Tu, nenorocire a nenorocirilor! De ce nu vii niciodată când trebuie? Dacă îl luai pe acest fierar bătrân la tine înainte de a se abate ruina asupra lui, atunci văduva tânără ar suferi cum se cuvine și cei trei orfani ar fi avut parte de un părinte venerabil și legendar la care să viseze în restul anilor lor; toți ar fi trăit fără griji și în pace. Dar moartea luă un frate mai mare și mai cinstit, de a cărui muncă a mâinilor atârna grua

unei alte familii, și îl lăsă pe bătrânul fără folos în viață, până ce rugina vieții l-ar fi făcut mai lesne de secerat.

De ce să mai povestim toată tărășenia? Loviturile ciocanului din subsol se răriră cu fiecare zi și fiecare lovitură din fiecare zi era mai slabă decât cea din urmă; nevasta stătea îngândurată la fereastră, privind cu ochi sticloși chipurile plânse ale copilașilor. Foalele tăcură. Forja se astupă de cenușă. Casa fu vândută. Mama se afundă în iarba înaltă a cimitirului. Copiii ei o urmară de două ori acolo. Bătrânul, fără familie și fără casă, plecă împleticindu-se în doliu. Nu-i mai păsa de năpasta care se abătuse asupra lui și capul sur nu era decât o batjocură pentru cârlionții bălai.

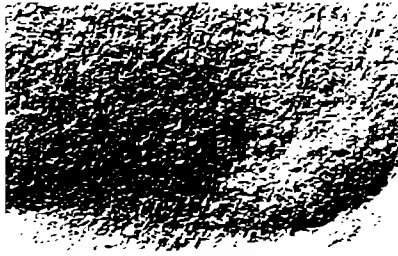
Moartea pare singura urmare potrivită unei astfel de vieți, însă moartea nu înseamnă decât o aruncare în marea nesfârșită a necunoscutului, este primul pas către posibilitățile Depărtării, ale Sălbăticiei, ale Apelor și ale întinderilor fără de sfârșit. De aceea, în ochii doritori de moarte ai unui asemenea om, care mai avea în el sentimentul remușcării ce-l ținea departe de sinucidere, oceanul care cere tribut și plată tuturor își întinse ademenitor înaintea lui câmpia de groaze de neînchipuit și aventurile minunate ale unei vieți noi. Iar din inima infinitului Pacific, miile de sirene îi cântară: „Vino mai aproape, tu cel cu inima frântă, aici găsești o altă viață fără vina unei morți chemate asupra ta; aici sălășluiesc minunile supranaturalului și nu trebuie să mori ca să ajungi la ele. Vino mai aproape! Îngroapă-te într-o viață care, pe lângă lumea ta de sus, îngrozită și îngrozitoare, te face să uiți mai bine decât o poate face moartea. Vino mai aproape! Înfige-ți singur crucea în cimitir și apropie-te, până ajungem să ne cununăm!“

Ascultând aceste voci venind de la apus și de la răsărit, de la ivirea zorilor și până la căderea serii, sufletul fierarului răspunse:

— Da, voi veni.

Și așa a plecat Perth la vânătoare de balene.

Cu barba încâlcită și înfășurat într-un șorț aspru din piele de rechin, pe la prânz, Perth stătea între forjă și nicovală, cea din urmă cocoțată pe o buturugă întărită cu fier, și cu o mână ținea un vârf de sulită în cărbunii încinși, iar cu cealaltă apăsa plămânii forjei. În acest timp. se ivi căpitanul Ahab care ducea în mână un săculeț de piele cam răpciugos. Când mai avea doar puțin de parcurs până la forjă, Ahab se opri așteptând ca Perth să scoată vârful din cărbuni și să se apuce a-l ciocăni pe nicovală; din fierul roșu ieșeau scântei care se ridicau până sus, iar unele ajunseră chiar lângă Ahab.

— Țștia-s pui de pasărea furtunii, Perth? Mereu zboară în jurul tău. Astea-s păsări ce aduc vești bune, dar nu pentru toată lumea. Ia te uită, ce mai ard! Dar tu, tu trăiești printre ei fără să ai măcar o arsură.

— Asta fiindcă-s ars peste tot, căpitane Ahab, răspunse Perth odihnindu-și o clipă ciocanul. Nu mă mai ard eu acum. nu-i ușor să arzi o cicatrice.

— Ei, ei, gata! Vocea ta sună prea blândă, mi se pare că vorbește cu calm despre năpastă. Fiindcă nu trăiesc tocmai în rai, nu prea suport la alții durerea care nu se naște din nebunie. Ar trebui să te smintești, fierarule; chiar, de ce nu înnebunești? Cum poți să suporti viața asta fără să fii smintit?

Așa de tare te urăsc cerurile, că nu te lasă nici măcar să înnebunești? Ce tot faci acolo?

— Sudez un vârful de sulită mai vechi, domnule. Avea crăpături și îndoituri.

— Și poți tu să-l mai îndrepti, fierarule, după ce a fost folosit atât de mult?

— Cred că da, domnule.

— Presupun că poți să îndrepti și să astupi toate îndoiturile și toate crăpăturile, oricât de tare ar fi metalul, nu-i așa, fierarule?

— Da, cred că pot; toate crăpăturile în afară de una.

— Uită-te aici, atunci, zise Ahab înaintând hotărât și aplecându-se cu ambele mâini pe umerii lui Perth. Uită-te aici – aici –, poți tu să îndrepti o crăpătură ca asta, fierarule?, întreabă plimbându-și mâna peste fruntea încrețită. Dacă ai putea, mi-aș pune bucuros capul pe nicovală și aș primi fără să cârtesc lovitura ciocanului între ochi. Răspunde! Poți tu să îndrepti o crăpătură ca asta?

— Ei, asta-i, domnule. N-am zis eu că îndrept orice în afară de un singur lucru?

— Da, fierare, asta e. Da, omule, ășteia n-ai ce-i face; tu nu o vezi decât în carne, dar ea s-a adâncit până la osul capului. Și acela e plin de încrețituri! Dar gata cu joaca! Gata cu harpoanele și vârfurile de sulită pe ziua de azi. Uite-aici!, spuse. și zgâlțâi săculețul de piele de parcă ar fi fost plin de monede de aur. Și eu vreau să-mi făurești un harpon, unul pe care nicio armată de o mie de dușmani să nu-l poată despica, Perth, ceva care să rămână înfipt în balenă de parcă ar fi un os din înotătoare. Asta vreau, zise și trânti sacul peste nicovală. Ascultă aici, fierare, astea sunt cuiele de la potcoavele oțelite ale cailor de curse.

— Cuie de potcoavă, domnule? Căpitane Ahab, asta înseamnă că aveți aici cel mai trainic și mai puternic metal cu care îi e dat vreodată fierarului să lucreze.

— Știi, bătrâne. Cuiele astea o să se lipească între ele ca lipiciul făcut din oasele topite ale ucigașilor. Repede!, făurește-mi harponul. Dar mai întâi făurește-mi douăsprezece tije pentru mâner și apoi îndoiaie-le și răsucește-le și bate-le

împreună ca pe firele din care e împletită funia. Repede! Suflu eu în foc.

Când cele douăsprezece tije fură terminate, Ahab le încercă pe rând pe fiecare răsucindu-le în spirală chiar cu mâna sa în jurul unui bolț rotunjit, lung și greu.

— Asta nu-i bună!, zise și o dădu pe ultima deoparte. Fă-o din nou, Perth.

După ce refăcu tija, Perth tocmai voia să se apuce să le îmbine pe toate cele douăsprezece, când Ahab îi opri mâna și-i zise că vrea să își sudeze singur harponul. În timp ce ciocănea pe nicovală cu lovituri cadente și încordate, iar Perth îi înmâna tijele înroșite, Fedallah se apropie în liniște și, înclinându-se în fața focului, păru să arunce un blestem sau o binecuvântare asupra lucrului. Însă când Ahab ridică privirea, el se dădu la o parte.

— Ce caută haita asta de diavoli pe aici?, întrebă Stubb privind de la teugă. Gălbejitul miroase focul de parcă ar fi un fitil; așa miroase și el, ca încărcătorul de pulbere al unei muschete încinse.

În cele din urmă, mânerul, o mare tijă împletită, fu trecut prin foc pentru ultima dată și în timp ce Perth îl scufundă suierând în butoiul cu apă pentru a-l căli, aburul îi veni tot în fața lui Ahab.

— Vrei să mă înfierezi și pe mine, Perth?, zise strâmbându-se puțin de durere. Vasăzică mi-am făurit singur fierul înroșit?

— Doamne, nici gând de una ca asta. Dar tare mă tem de ceva, căpitane Ahab. Nu e harponul acesta cel pentru Balena Albă?

— Pentru dușmanul albicios, da! Însă acum, să-i facem vârfurile. Pe astea trebuie să le faci tu, prietene. Uite aici bricele mele – cel mai bun oțel. Ia-l și fă vârfurile ascuțite ca gerul din mările înghețate!

Pentru o clipă, fierarul se uită la lame de parcă n-ar fi îndrăznit să le folosească.

— Ia-le, omule, eu nu am nevoie de ele, căci acum nu mă mai bărbieresc, n-am să mai mănânc și n-am să mă mai rog până... dar gata, ajunge, la treabă!

Modelat în cele din urmă sub forma unei săgeți și sudat de către Perth de mâner, vârful de oțel se ascuțea în capătul

fierului, iar pe când fierarul se pregătea să-l mai treacă pentru ultima dată prin apă înainte să-l răcească, îi strigă lui Ahab să aducă butoiul de apă mai aproape.

— Nu, nu! Pentru el nu trebuie apă. Vreau să-l făuresc în spiritul morții. Voi, cei de acolo! Tashtego, Queequeg, Daggoo! Ce ziceți voi, păgânilor, îmi dați sânge de la voi cât să înmoi vârful harponului în el?, întrebă ținându-l ridicat. Răspunsul fu o clătinare din cap: da. Se dădură trei găuri în carnea păgână și harponul Balenei Albe fu răcit.

— *Ego non baptizo te în nomine patris, sed în nomine diaboli!*!, urlă Ahab ca într-un delir în timp ce fierul rău devora în bolboci sângele de botez.

Acum, adunând bucățile rămase de dedesubt și alegând dintre toate una de hiori care încă mai avea coajă, Ahab îi potrivea capătul în gaura fierului. Un colac de funie fu apoi desfăcut și câțiva stânjeni din el fură întinși bine de tot până la cabestan. Punând piciorul pe funie, până ce aceasta făcu un zgomot asemenea corzilor de harpă, apoi aplecându-se deasupra ei și nevăzând nicio ruptură, Ahab exclamă:

— Bun! Iar acum să măsurăm!

Funia fu despletită la un capăt, iar firele desfăcute fură împletite și înnodate în jurul găurii harponului; apoi prăjina fu îndesată bine în gaură. Capătul de jos al funiei fu ridicat până la jumătatea prăjinii și prins bine acolo cu noduri. Odată terminată treaba, prăjina, fierul și funia, ca și cele trei ursitoare, rămaseră inseparabile. Ahab își luă îmbufnat harponul și se îndepărtă. Sunetul piciorului său de os și cel al prăjinii de hiori sunau amândouă a gol peste punte. Însă înainte de a intra în cabină se auzi un sunet ușor, nepământesc. Batjocoritor și totuși pios. Vai. Pip! Râsul tău blestemat, ochiul tău care, deși e leneș, nu scapă nimic, toate bălmăjelile tale ciudate, toate s-au amestecat cu tragedia neagră a corăbiei întristate și au luat-o în derădere.

Aurarul

Înaintând din ce în ce mai adânc în inima terenului de vânătoare japonez, „Pequodul” zumzăia de agitația pescuitului. Deseori, pe vreme blândă și plăcută, timp de douăsprezece, optsprezece și chiar douăzeci de ore neîntrerupte, echipajul stătea în bărci vâslind ușor, urmărind balene sau, timp de șaiszeci sau șaptezeci de minute, așteptând răbdător ca ele să se înalțe iar; însă eforturile nu le erau răsplătite.

În astfel de momente, sub soarele ce apunea, așezat în barca sa ușoară ca o canoe de mestecăn care se îngemăna parcă ea însăși cu talazurile blânde, ca niște pisici ce torc lovindu-se de copastie, așa cum torc pe sobă, în astfel de momente pline de liniște visătoare, când privește frumusețea tăcută și sclipitoare a pielii oceanului, omul uită de inima de leu ce palpită sub luciul apei. Acestea sunt momentele în care hoinarul aflat în barcă simte o apropiere de rudenie, plină de încredere, față de marea ce i se pare o întindere de uscat, iar corabia din depărtare, care nu-și mai arată decât cele trei catarge, pare a se căzni să înainteze nu prin valurile ce se rostogolesc dolofane, ci prin iarba înaltă a unei prerii bătute de vânt, aidoma cailor emigranților din Vest cărora nu li se văd decât urechile ciulite în timp ce se furișează prin verdeța înaltă.

Când peste velele virginale și povârnișurile dealurilor albastre se aștern tăcerea și liniștea, poți jura că în acele

singurătăți dorm niște copii obosiți de joacă în zile senine de mai, când din copacii din crâng se scutură florile. Toate acestea se îmbină cu gândurile tale fermecate, astfel că adevărul și visul, întâlnindu-se la jumătate și pătrunzându-se unul pe celălalt, formează un întreg perfect.

Aceste scene, oricât de efemere, îl învăluiau și pe Ahab.

O!, luminișuri ierboase! Voi, peisaje veșnic verzi ale sufletului! În voi poate omul să se rostogolească asemenea mânzelui în trifoiul dimineții și pentru câteva clipe trecătoare poate să simtă roua răcoritoare a vieții veșnice pe pielea lui. Să dea Domnul ca această liniște binecuvântată să dureze! Însă firele încurcate ale vieții sunt țesute unul de celălalt: liniștea e tăiată de furtună și furtuna este căpătuită de liniște. Nu există un drum drept și neschimbat prin viață, nu înaintăm printre semne fixe pentru a ne opri la ultimul – după ce trecem prin vraja neștiută a nașterii, prin credința nestrămutată a copilăriei și îndoiala adolescenței (care este blestemul cel mai întâlnit), apoi scepticismul, apoi necredința ce se naște din întrebarea bătrâneții: „și dacă?”. Dar odată ce trecem prin toate acestea, luăm cercul de la capăt și devenim nou-născuți, băieți și bărbați care se întreabă pentru eternitate: „și dacă?”. Unde se ascunde ultimul port, din care nu mai plecăm? În aceeași zi, privind de pe marginea bărcii sale în adâncurile mării aurite, Starbuck murmură:

— Frumusețe fără sfârșit, aidoma celei pe care o vede îndrăgostitul în ochii tinerei mirese! Nu-mi povesti despre rechinii tăi cu colți ascuțiți și despre obiceiul tău sălbatic de a răpi oamenii și a-i trage în adâncuri. Lasă speranța să înlătore realitatea, lasă visul să înlătore amintirea. Mă uit în adâncurile tale și mă încred.

Iar Stubb, ca un pește cu solzi lucioși, se afundă și el în aceeași lumină aurită:

— Eu sunt Stubb, iar Stubb are povestea lui; însă Stubb jură acum că a fost mereu voios.

„Pequod“ întâlnește „Burlacul“

Boioase erau și priveliștile, și sunetele aduse de vânt cu câteva săptămâni înainte ca harponul lui Ahab să fie sudat.

Era o corabie din Nantucket, „Burlacul“, care tocmai ce bătuse în cuie ultimul butoi de ulei și prinsese în bolțuri capacul calei ce stătea să dea pe-afară. Iar acum se veselea în strai de sărbătoare, deși în chip cam lăudăros, navigând în jurul vaselor împrăștiate de pe terenul de vânătoare înainte de a-și îndrepta prora spre casă.

Cei trei oameni din vârfurile catargelor purtau la pălărie panglici înguste și roșii; la pupa o barcă fusese agățată cu fundul în jos, iar atârnată de bompres se vedea falca lungă a ultimei balene ucise. Însemne, semnale și jachete de toate culorile fluturau în greement de-o parte și de alta. Legate de lateralele fiecărui cuib de cioară puteau fi văzute câte două butoaie de spermanțet, iar deasupra lor, pe crucetele gabiilor se prelingeau firișoare ale aceluiași lichid, iar sus de tot ardea o lampă de alamă.

După cum aflarăm mai târziu, „Burlacul“ avusese parte de un succes neașteptat, cu atât mai minunat cu cât, navigând pe aceleași ape, alte corăbii pierduseră luni întregi fără a prinde un singur pește. Nu numai că scosese din cală butoaiele de carne și de pâine pentru a face loc pentru spermanțetul mai

valoros, dar mai cumpăraseră chiar butoaie, de la navele care le ieșiseră în cale, iar acestea fuseseră depozitate pe punte, în cabinele căpitanului și în ale ofițerilor. Chiar și masa din cabină fusese scoasă ca să se facă din ea surcele pentru foc, iar ofițerii mâncau pe lemnul mare al unui fund de butoi de ulei legat de podea ca o masă de centru. În teugă, marinarii își călăfătuiseră și își smoliseră cuferele pe care apoi le umpluseră; se povesti cu umor că bucătarul își făurise un capac pentru cea mai mare oală a sa și o umpluse, iar intendentul dăduse cep cutiei de cafea de rezervă și o umpluseră și pe aceea. Se mai povesti cum că harponierii destupaseră găurile harpoanelor și vârstaseră și acolo spermanțet, cum că totul era plin de seu în afară de buzunarele pantalonilor căpitanului, iar pe acelea le păstrase goale doar pentru a-și îndesa mâinile în ele ca dovadă a mulțumirii de sine.

În timp ce această voioasă navă a norocului se apropia de posomorâtul „Pequod“, de la teugă se auzea zgomotul sălbatic al unor tobe enorme, iar când ajunse destul de aproape, văzurăm că o parte din echipaj stătea în jurul cazanelor de topit care, acoperite cu pielea ca de pergament a stomacului unei Balene Drepte, scoteau un muget strașnic la fiecare lovitură a mâinilor încheștate ale marinarilor. La dunetă, secunzii și harponierii dansau cu fetele măslinii care fugiseră cu ei din insulele Polineziei, în timp ce, urcați într-o barcă împodobită și legată zdravăn între arborele trinchet și cel mare, trei negri din Long Island, cu scripci albe înjghebate din oase de balenă, prezidau peste giga cea veselă. Între timp, alți marinari din echipaj erau foarte ocupați să dărâme zidăria topitoriei, din care se scosese cazanele cele mari. Ai fi crezut că dărâmbă blestemata Bastilie, așa de îndârjite erau urletele lor, în timp ce cărămida și mortarul de-acum nefolositoare erau azvârlite în apă.

Domnind peste această nebunie, căpitanul stătea în picioare pe duneta înălțată a corăbiei, astfel că scena de bucurie se desfășura pe de-a-ntregul în fața ochilor săi și părea că fusese pusă la cale pentru propria sa distracție.

Ahab stătea și el pe duneta sa, amărât și întunecat, învăluit de o aură de încăpățănare; iar când cele două nave se încrucișară – una bucurându-se pentru întâmplările prin

care trecuse, iar cealaltă presimțind năpasta ce avea să se abată în viitor asupra ei —, cei doi căpitani întrupau ei înșiși contrastul scenei.

— Vino la bord! Vino la bord!, strigă veselul căpitan al „Burlacului“ ridicând în aer un pahar și o sticlă.

— Ați văzut Balena Albă?, strigă Ahab drept răspuns.

— Nu; doar am auzit de ea, dar eu nu cred deloc că există, răspunse celălalt plin de voie bună. Vino la bord!

— Sunteți mult prea veseli. Mergeți înainte. Ați pierdut oameni?

— Nu destui ca să pomenesc despre asta — doi islandezi, atât. Dar hai la bord, bătrâne dragă, haide vino! O să-ți risipească eu norii ăia ce-ți apasă fruntea. Hai, nu vrei să vii? Noi ne veselim, avem o corabie plină și ne ducem acasă.

— Ce nemaipomenit de familiar e omul nebun!, murmură Ahab, apoi zise cu voce tare: Voi aveți o corabie plină și vă îndreptați spre casă, zici. Ei bine, atunci, eu am o corabie goală și mă îndrept spre depărtări. Așa că mergeți în treaba voastră și eu o să mă duc într-a mea. Înainte! Ridicați pânzele și țineți-o în vânt!

Astfel, în timp ce o navă plecă veselă cu vântul în spate, cealaltă se îndreptă cu încăpățănare împotriva lui, și astfel se despărțiră. Echipajul de pe „Pequod“ se uita cu jind către „Burlacul“, care se pierdea din vedere, dar oamenii de pe „Burlac“ nu le aruncară nici măcar o privire, căci erau prea prinși în distracția lor. Cum Ahab, aplecat peste balustrada de la pupă, se uita după vasul ce se îndrepta spre casă, scoase din buzunar o sticlută cu nisip și apoi, uitându-se când la sticlută, când la vas, păru că face o legătură între cele două. căci acea sticlută era plină cu pământ din Nantucket.

Balena muribundă

Deseori în această viață când, pe partea dreaptă, cei care sunt ocrotiți de soartă trec aproape de noi, deși înainte eram posomorâți, ne mângâie și pe noi acea briză blândă și ne simțim pânzele umflate în acest fel. Așa părea a se întâmpla și cu „Pequodul“, căci a doua zi după ce întâlniserăm veselul „Burlac“ fură zărite mai multe balene și dintre acestea fură prinse patru. Una dintre ele, de către Ahab.

Se întâmpla într-o după-amiază târzie, după ce fură înfipite ultimele sulite ale bălăiei sângeroase; plutind unul pe cerul înroșit de apus și celălalt pe mare, soarele și balena părură a se stinge tăcuți împreună, iar în acel moment, o dulceață și o liniște se ridicară din orizonturile încoronate cu aer parfumat, că părea că din văile caste și verzi ale insulelor Manila briza spaniolă, transformată în marinar, plecase pe mare încărcată cu psalmii vecerniei.

Liniștit iar, dar mai mult resemnat în tristețe, Ahab, care se îndepărtase de balenă, stătea și privea ultimele ei zvâcnituri din barca ce se liniștise și ea. Asta deoarece spectacolul care se poate vedea la orice Cașalot muribund – întoarcerea capului către soare și ultima răsuflare dată așa –, acest spectacol ciudat, care se petrecea într-o seară atât de blândă, îi insuflă lui Ahab o mirare necunoscută până atunci.

— Se tot întoarce spre el; cât de încet, dar sigur își întoarce fruntea pentru a-l slăvi cu ultimele sale puteri. Și balena venerează focul, e cel mai loial, mai mare și mai nobil vasal al soarelui! Vai! Dacă ochii mei prea îngăduitori ar putea vedea priveliștile prea îngăduitoare. Iată!, chiar și aici, în depărtatele mări, departe de zumzetul fericirilor și nenorocirilor omenești, unde nu există legi înscrise pe tăblii, unde de-a lungul a nenumărate veacuri chinezești talazurile s-au rostogolit fără a vorbi sau a li se vorbi vreodată, asemenea stelelor care luminează izvorul necunoscut al Nigerului, chiar și aici, viața se sfârșește plină de speranță spre soare, dar uite: nici n-a murit bine, că moartea a întors cadavrul și l-a îndreptat în altă parte.

Tu, jumătate hindusă întunecată a naturii, care ți-ai făcut din oase înecate tron undeva, în inima apelor fără fund, tu ești o păgână, regină, care îmi vorbești prea deslușit pe limba furtunilor nemiloase și pe cea a înmormântării tăcute a liniștii. Această balenă doar ce și-a dat duhul și și-a și întors fruntea de la soare, iar asta e o lecție pentru mine.

Vai ție, tristețe încolțită și încremenită a puterii! Vai ție. jet colorat ce țiintești spre ceruri! Prima se căznește și ultimul se-avântă în zadar! În zadar, balenă, cauți ajutor la soarele grăbit care doar cere viață, dar nu o mai dă înapoi. Însă tu. jumătate întunecată, tu îmi insuflă o credință mai mândră, deși mai neagră. Toate minunile fără nume plutesc pe sub mine aici; sunt săltat de respirația unor ființe odinioară vii care au ieșit ca aer, dar s-au transformat în apă.

Urlă atunci, urlă pentru totdeauna, tu, mare, în ale cărei involburări își găsește pasărea sălbatică singura odihnă! Născut din pământ, dar alăptat de mare, munții și văile tari m-au zămislit, dar valurile sunt surorile mele!

Cartul balenei

Ele patru balene ucise în acea seară muriseră departe una de cealaltă: una, departe în direcția vântului. alta, mai aproape, la adăpost, una la proră și una la pupă. Ultimele trei fură aduse lângă corabie înainte de căderea nopții, însă la cea din direcția vântului nu se putu ajunge până dimineța, iar barca echipajului care o doborâse rămase lângă ea toată noaptea. Iar barca aceea era a lui Ahab.

Însemnul fu înfipt drept în nara balenei moarte, iar felinarul care atârna de vârful lui arunca o lumină jucăușă și tremurătoare peste spatele negru și lucios și chiar mai departe, peste valurile nopții care mângâiau cu blândețe laturile lungi ale balenei, ca spuma delicată de pe plajă.

Ahab și echipajul păreau că dorm toți, în afară de Fedallah care, ghemuit la proră, privea rechinii care dădeau roată hoitului ca niște stafii și loveau stinghiile de lemn de cedru cu cozile lor. Un sunet ca acela al fantomelor Gomorei, ce nu-și găsesc liniștea, foșnea tremurător prin aer.

Trezit din somn, Ahab dădu nas în nas cu harponierul, iar așa învăluiți de întunericul nopții cum erau, păreau a fi ultimii oameni dintr-o lume inundată.

— Am visat iar, zise el.

— Dricurile? Nu ți-am zis eu, bătrâne, că nu vei avea parte nici de dricuri, nici de coșciuge?, răspunse el.

— Cum să ai dric, dacă mori pe mare?

— Dar ți-am mai spus, bătrâne, că înainte ca tu să poți muri în această călătorie, trebuie să vezi două dricuri pe mare: primul nu e făcut de mâna omului, iar lemnul celui de-al doilea trebuie să fie crescut în America.

— Da, da, e o priveliște tare stranie – un dric și toate ornamentele sale plutind peste mări cu valurile în chip de cărăuși. Ha! O astfel de priveliște nu o să vedem noi prea curând.

— Crezi sau nu, nu poți muri până nu le vezi, bătrâne.

— Și despre tine ce ziceai?

— Deși se va întâmpla la sfârșit, eu voi merge înaintea ta, ca pilot.

— Iar când o să te duci înaintea mea, dacă o să se întâmple așa, atunci înainte să te urmez, va trebui să mi te arăți, să mă îndrumi? Nu așa era? Ei, atunci, dacă e să te cred, am aici două dovezi că îl voi răpune pe Moby Dick și voi supraviețui.

— Mai ai aici o dovadă, zise Fedallah și ochii i se aprinseră ca niște licurici în întuneric. Numai cânepa te poate ucide.

— Spânzurătoarea, vrei să zici. Atunci sunt nemuritor atât pe apă, cât și pe uscat, strigă Ahab și începu să râdă batjocoritor. Nemuritor, pe apă și pe uscat!

Tăcură amândoi. Zorii cenușii se iviră și echipajul adormit se ridică de pe fundul bărcii, iar înainte de prânz balena moartă fu adusă lângă corabie.

Sextantul

Sezonul de vânătoare pe linia Ecuatorului se apropia și în fiecare zi când Ahab, ieșind din cabină, arunca o privire în sus, cârmaciul atent apuca ostentativ timona, iar marinarii plini de avânt fugeau către vergi și stăteau acolo cu ochii ațintiți către dublon, așteptând ordinul de a îndrepta vasul către Ecuator. Ordinul fu dat în cele din urmă. De-abia ajunsese soarele la amiază, iar Ahab stătea la prora bărcii sale suspendate și se îndeletnicea cu observarea zilnică a soarelui pentru a stabili latitudinea.

În marea japoneză, zilele de vară sunt ca niște pârâuri strălucitoare. Soarele japonez neschimbător pare punctul în care nesfârșita mare, ca o lentilă, mistuie cerul. Tăriile par lăcuite, nori nu sunt deloc, orizontul plutește plat, iar goliciunea strălucirii teribile este aidoma splendorii copleșitoare a tronului lui Dumnezeu. Era bine că sextantul lui Ahab avea lentile colorate, prin care el putea privi la văpaia soarelui. Balansându-se odată cu legănatul bărcii, Ahab, ținând instrumentul de privit la ochi, stătu nemișcat câteva clipe pentru a surprinde momentul exact când soarele se așeza pe meridianul său. Între timp, pe când întreaga sa atenție era absorbită în acest fel, Fedallah stătea îngenuncheat sub el pe puntea corăbiei și cu fața ridicată ca a lui Ahab se uita la același soare, doar că pleoapele acopereau doar pe jumătate ochii, iar

chipul său sălbatic părea împlânzit de o liniște pământească. În cele din urmă, se obținut imaginea dorită, iar Ahab calculă cu creionul pe piciorul său de os la ce latitudine se aflau în acel moment. Căzând apoi într-o scurtă visare, se uită din nou în sus spre soare și își zise încet:

— Semn al mării! Pilot înalt și măreț! Tu îmi spui într-adevăr unde mă aflu eu, dar poți să îmi spui unde voi ajunge? Sau poți să-mi spui unde se află altcineva în afară de mine în această clipă? Unde e Moby Dick? Desigur că în chiar această clipă îl ai sub privirea ta. Ochii mei privesc adânc în ochiul care se uită chiar acum la el, în ochiul care chiar în această clipă privește la lucrurile necunoscute de pe cealaltă parte a ta, soare arzător!

Apoi privind la cvadrant, și mânuind, una după alta, numeroasele sale ustensile, se mai gândi puțin și zise:

— Jucărie caraghioasă! Flecusteț pentru copii al înfumașilor amirali, comandori și căpitani. Lumea te laudă, îți preamărește viclenia și puterea, dar până la urmă ce poți face tu în afară de a arăta punctul amărât și jalnic unde se întâmplă să te afli în lumea asta mare și unde se află și mâna care te ține. Nimic, nimic mai mult! Nu poți spune unde se afla o picătură de apă sau un fir de nisip mâine la prânz și totuși insultă soarele cu neputința ta. Știință! Te blestem, jucărie zadarnică, și blestemat să fie toate lucrurile care înalță ochii omului către ceruri, a căror strălucire nu face decât să-l ardă, iar ochii mei bătrâni sunt arși deja de lumina ta, soare! Natura a îndreptat privirea omului către orizontul jos, nu i-a pus-o în creștetul capului, de parcă ar fi vrut Dumnezeu ca omul să se holbeze la bolta sa. Blestemat să fii, sextantule!, zise aruncând instrumentul pe punte. Nu o să-mi mai ghidez drumul vieții după tine. Busola plană a corăbiei, calculul aritmetic, lochul și saula, acestea mă vor îndrepta și îmi vor arăta locul în care mă aflu pe mare. Da, spuse sărind de pe barcă pe punte, te calc în picioare, lucru de nimic care arată în zadar către ceruri. Te sfărâm și te distrug!

În timp ce bătrânul înnebunit călca în picioare — și viu, și moarte — și vorbea în acest fel, un rânjel triumfător care părea a-i fi adresat lui Ahab și o disperare fatalistă care părea menită pentru el însuși se cuibăriră pe fața tăcută și

nemișcată a lui Fedallah. Se ridică neobservat și dispăru în timp ce, înmărmuriți de înfățișarea comandantului lor, marinarii se strânseseră în grup la teugă până ce Ahab, pășind în cele din urmă tăcut pe punte, le strigă:

— La vergi! Cârma înainte! Brațați!

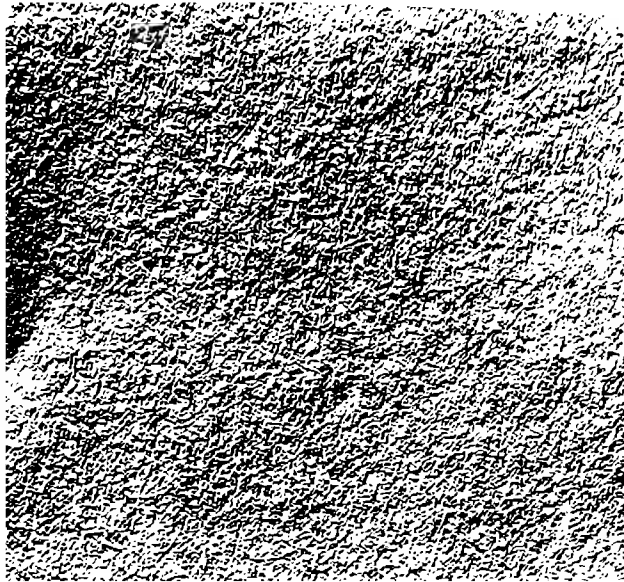
Într-o clipă, vergile începură să zbârnâie, iar în timp ce corabia banda într-o parte cele trei catarge ferme și grațioase ce se înălțau din cala lungă și striată păreau a fi cei trei Horați care făceau piruete pe un singur armăsar.

Dintre aceste catarge, Starbuck privea înaintarea anevoioasă a „Pequodului“, dar și pe aceea a lui Ahab, în timp ce hoinărea pe punte.

— Am stat în fața cărbunilor încinși și le-am văzut strălucirea plină de flacăra vieții; am văzut-o în cele din urmă stingându-se, transformându-se încet, încet, în cenușă. Bătrâne al oceanelor! Ce o să mai rămână din toată viața aceasta focoasă a ta dacă nu o mână de cenușă?

— Da, strigă Stubb, dar cenușă de cărbuni marini, ia aminte, domnule Starbuck; cărbuni de mare, nu orice fel de cărbune. Ei bine, l-am auzit pe Ahab spunând „cineva mi-a împărțit mâna aceasta de cărți și mă conjură să o joc pe ea, nu alta“. Naiba să mă ia, Ahab, dacă nu ai dreptate. Trăiește în joc și mori tot în el.

Lumânările

Climatele cele mai călduroase adăpostesc colții cei mai de temut: tigrul bengalez se ascunde în crângurile parfumate și verzi. Cerurile strălucitoare asmut cele mai îngrozitoare fulgere: minunata Cuba cunoaște tornade care nu au trecut niciodată peste blândețele tărâmurilor nordice. Tot așa se întâmplă ca în minunatele mări japoneze marinarul să întâlnească cea mai primejdioasă dintre furtuni, taifunul. Câteodată secoboară din cerurile cele mai senine ca o bombă care explodează peste un oraș somnoros. Către seara acelei zile, „Pequodului” îi fură smulse pânzele și rămase cu catargele goale să se lupte cu un taifun care o lovi din plin. Când se lăsă întunericul, marea și cerul mugeau și se despica cu tunete, luminate de fulgerele care arătau catargele goale de care fluturau ici și colo zdrențele lăsate pentru mai târziu de începutul furtunii.

Ținându-se de o velă, Starbuck stătea pe dunetă; la fiecare fulgerare se uita în sus ca să vadă ce stricăciuni mai erau aduse greementului încurcat, în timp ce Stubb și Flask îi comandau pe oameni în munca de a ridica mai sus și de a lega mai bine bărcile. Truda lor părea a fi în zadar. Deși urcată în vârful scripeților, barca de la dunetă care se afla în vânt – cea a lui Ahab – nu scăpă. Un talaz imens care se ridică până la fundul bărcii îi sparse șipcile în partea de la pupă și o lăsă așa, scurgându-se prin ea ca printr-un ciur.

*O! veselă-i furtuna
Iar balena ca nebuna
Își flutură coada întruna
Ce vlăjgan glumeț, jucăuș, nătăflet, amuzat și distrat
Mai e oceanul!*

*Velele zboară-n furtună,
Ba balena face spumă
Când amestecă-n sorbitură.
Ce vlăjgan glumeț, jucăuș, nătăflet, amuzat și distrat
Mai e oceanul!*

*Tunetul rupe pânzele
Dar balena stă și plescăie
Și își linge degetele
Ce vlăjgan glumeț, jucăuș, nătăflet, amuzat și distrat
Mai e oceanul!*

— Gata, Stubb, strigă Starbuck, lasă taifunul să cânte și să scârțâie greementul ca pe corzile strunei. Dacă ești un om curajos, taci din gură!

— Dar eu nu sunt un om curajos. N-am spus niciodată că aș fi un om curajos; eu sunt un laș și cânt doar ca să nu mă pierd cu firea. Să-ți zic ceva, domnule Starbuck, pe lumea asta nu mă poți opri din cântat decât dacă-mi tai gâtul. Și când s-o întâmpla asta, fac prinsoare că tot o să mai cânt: o să-ti cânt veșnica pomenire.

— Smintitule! Privește prin ochii mei dacă tu n-ai.

— Cum? Cum vezi tu prin bezna nopții mai bine decât ceilalți, oricât ar fi ei de nobuni?

— Uite!, strigă Starbuck prinzându-l pe Stubb de umăr și arătându-i furtuna care se năpustea asupra lor. Nu vezi că furtuna vine dinspre est, direcția în care Ahab se duce după

Moby Dick? Chiar cursul pe care l-a ales astăzi? Uită-te la barca lui de-acolo. Acea unde s-a spart? La pupă, unde ar trebui să stea el. Locul lui s-a sfărâmat, omule! Acum, dacă mai ai chef de cântat, n-ai decât să sari peste bord și s-o faci!

— Nu te înțeleg; ce-i cu vântul?

— Da, da, Capul Bunei Speranțe e calea cea mai scurtă spre Nantucket, începu Starbuck să vorbească de unul singur fără a băga în seamă întrebarea lui Stubb. Furtuna asta care mai că ne scufundă, pe ea putem s-o transformăm într-un vânt numai bun care să ne împingă spre casă. În direcția din care bate vântul totul e negru ca iadul, însă în partea cealaltă, spre casă, acolo văd că e mai senin, însă nu e lumina fulgerelor.

În răstimpul întunecat dintre două fulgere de lumină se auzi o voce lângă el și chiar în acea clipă un tunet cutremurător despică cerurile de deasupra.

— Cine-i acolo?

— Bătrânul Tunet!, zise Ahab înaintând pe pipăite de-a lungul parapetelor către gaura sa de sprijin; însă își găsi repede drumul datorită flăcărilor strălucitoare.

Așa cum turnurile de pe uscat au paratrăsnete pentru a scurge lichidul primejdios în pământ, tot așa paratrăsnetul asemănător pe care unele nave îl au înfipt în vârful fiecărui catarg e menit să ducă primejdia în apă. Însă acest conductor trebuie să fie scufundat destul de adânc, astfel încât capătul său să nu atingă cala, iar dacă ar fi ținut mereu așa, ar putea crea multe neajunsuri, în afară de faptul că s-ar încurca prin greement și ar îngreuna mersul corăbiei pe apă; din aceste motive, capetele de jos ale paratrăsnetelor de pe corăbii nu sunt ținute mereu peste bord, ci sunt legate lejer ca să fie mai ușor de tras în afară cu lanțurile sau de aruncat peste bord atunci când nevoia o cere.

— Paratrăsnetele! Paratrăsnetele!, strigă Starbuck echipajului, trezit deodată la viață de fulgerul care strălucise înflăcărat ca să îi arate lui Ahab drumul. Sunt date peste bord? Aruncați-le și-n față, și-n spate. Repede!

— Oprește-te, strigă Ahab, hai să jucăm corect, deși suntem echipa mai slabă. Însă m-aș oferi să se pună paratrăsnete peste Himalaya și peste Anzi ca toată lumea să fie în siguranță. Însă aici nu vreau privilegii. Lasă-le în pace, domnule!

— Uită-te în sus!, îi strigă Starbuck. Limbi de foc! Limbi de foc!

Toate brațele vergilor se terminau cu o flacără palidă și la cele trei capete ale paratrăsnetelor ardeau trei flăcări albe, astfel că acele trei catarge înalte ardeau mocnit în aerul sulfuros, ca trei imense lumânări de ceară din fața unui altar.

— Naiba să o ia de barcă! Dă-i drumul!, strigă Stubb imediat ce un val înspumat ridică mica sa ambarcațiune, astfel că mâna îi fu izbită de copastie în timp ce petrecea o funie.

— La naiba, mai zise o dată, dar alunecând pe spate pe punte ochii îndreptați în sus văzură flăcările și schimbându-și pe dată vocea spuse:

— Flăcările sfinte să aibă milă de noi toți!

Pentru marinari, înjurăturile sunt la ordinea zilei; ei înjură deopotrivă în liniștea calmului și în colții furtunii; înjură de pe brațele velelor mari atunci când se aplecă peste marea clocotitoare, însă în toate călătoriile mele n-am auzit nicio sudalmă atunci când degetul de foc al lui Dumnezeu se așterne pe navă, atunci când al său „Mene, mene, tekel ufarsin”² este țesut în vele și în parâme.

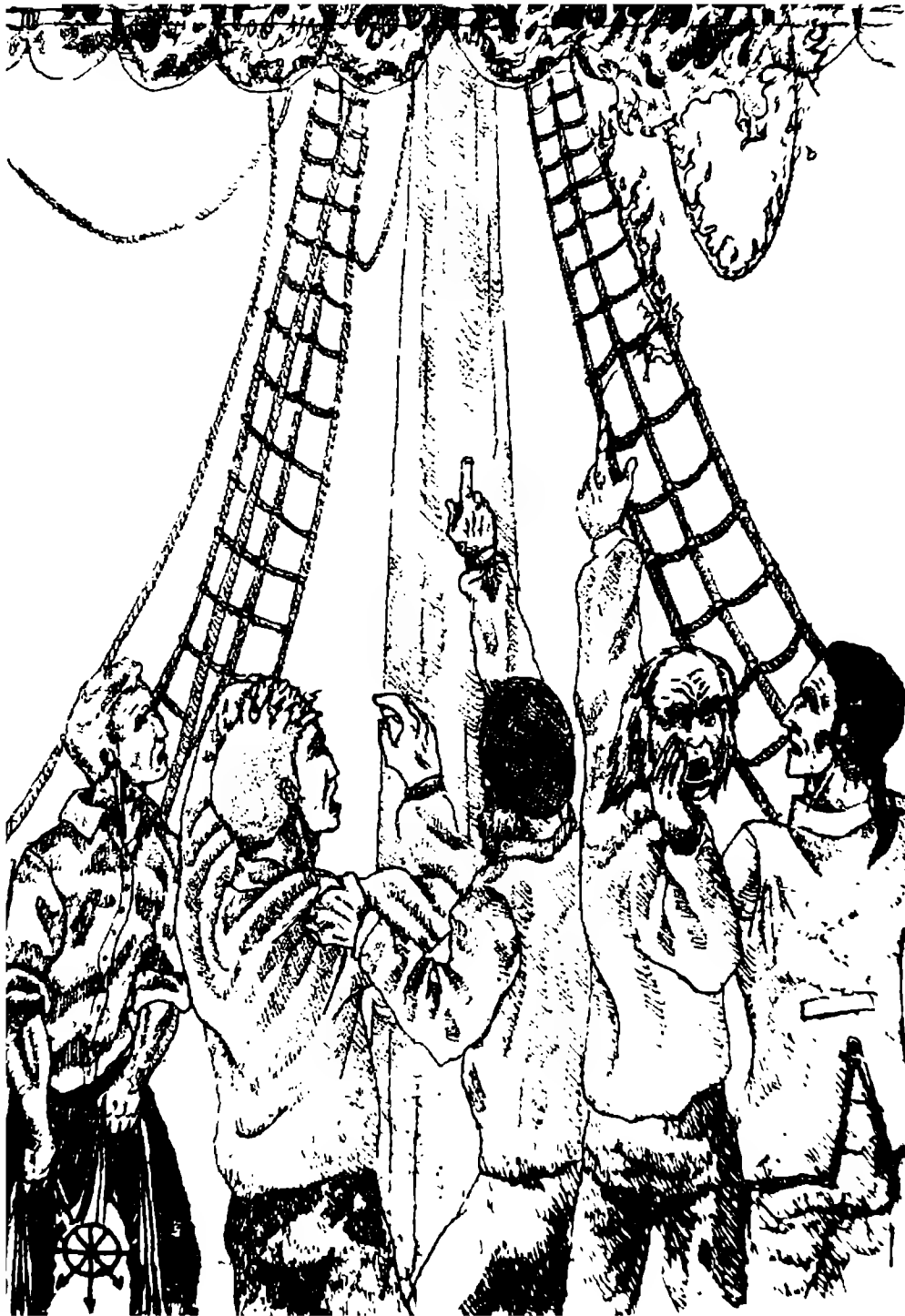
În timp ce flacăra albă ardea sus, puține cuvinte se auziră de la marinarii amuțiți de uimire care stăteau înghesuiți la teugă cu ochii strălucind de la fosforescența palidă, ca o constelație de stele.

În bătaia luminii fantomatice, înaltul negru ca smoala, Daggo, părea a fi de trei ori mai înalt ca de obicei și părea a fi norul negru din care izvorâse furtuna. Gura deschisă a lui Tashtego îi dezvelea dinții albi ca de rechin care străluceau și ei de parcă ar fi fost cuprinși de limbi de foc, în timp ce, luminate de strălucirea nenaturală, tatuajele lui Queequeg ardeau pe trupul său ca albastrele flăcări satanice.

Priveliștea se topi în cele din urmă și „Pequodul” împreună cu toate sufletele de la bord fură lovite iar de un val mare.

¹ În original, „corpusants” provine din expresia portugheză „corpo santo”, care descria un fenomen electric, considerat divin de către marinari, prin care vârfurile ascuțite ale diverselor obiecte înconjurate de câmpuri electrice sunt ionizate și produc o strălucire vizibilă în întuneric (n.t.).

² „Dumnezeu a numărat zilele regatului tău și l-a pus capăt; l-a cântărit și l-a găsit ușor; a împărțit regatul tău și l-a dat mezilor și perșilor”. Este talmăcirea lui Daniel a cuvintelor scrise de Dumnezeu ca amenințare a lui Belșațar (n.t.)

Trecură o clipă sau două și Starbuck, înaintând, se lovi de cineva. Era Stubb.

— Ce mai zici acum, omule? Te-am auzit strigând. Parcă nu așa era cântecul.

— Nu, nu așa. Ziceam că flăcările sfinte ar trebui să aibă milă de noi. Sper să fie așa. Dar oare ele au milă doar de fețele lungi? Nu au pânțe să se cutremure de râs? Uite aici, domnule Starbuck, dar e prea întuneric să vezi. Atunci ascultă-mă. Eu iau flacăra de pe catarg, pe care am văzut-o adineauri, drept semn bun, căci arborii sunt înfiți în cala care o să dea pe-afară de butoaie de spermanțet, vezi tu? Și așa, tot uleiul va urca pe catarge ca seva într-un copac. Da, cele trei catarge ale noastre vor fi asemenea unor lumânări de seu. Acesta-i semnul norocos pe care l-am văzut.

Starbuck zări puțin fața lui Stubb. Acesta striga:

— Uite! Uite! Și încă o dată limbile înalte apărură cu paloarea lor fantomatică sporită. Limbile sfinte să aibă milă de noi toți, mai strigă o dată Stubb.

La baza arborelui mare, sub dublon și flăcără, Fedallah îngenunche în fața lui Ahab, însă cu fața întoarsă de la el, iar în apropiere, de sub arcul greementului ce atârna, acolo unde se apucaseră să lege un braț, câțiva marinari furați de strălucire se înghesuiră între ei și acum atârnavă ca un ciucure de viespi ce se leagănă de o crenguță din livadă. Alții rămăseseră ținuiți pe punte în diferite poziții, ca scheletele de la Herculane care stau drepte, aleargă sau merg, însă ochii erau ațintiți în sus.

— Da, băieți!, strigă Ahab. Uitați-vă la ele, luați bine aminte! Flacăra albă arată drumul spre Balena Albă. Dați-mi lanțurile catargului mare de acolo, vreau cu dragă inimă să-i simt pulsul ca și al meu să bată împreună cu acesta. Sânge împotriva focului. Uite-așa!

Apoi se întoarce și, ținând strâns în mâna stângă ultima za, puse un picior peste străinul îngenuncheat și cu privirea ațintită în sus, iar mâna dreaptă ridicată în aer, stătu drept în fața treimii înalte a flăcărilor de pe catarge.

— O!, spirit pur al vieții pure, pe care te-am venerat ca un persan pe mare până să fiu ars de tine în ritul cel sfânt, încât până în ziua de azi îți mai port semnul, te cunosc acum, spirit alb, și știu că este o sfidare să te venerez. Tu nu ești blând nici

în fața dragostei, nici în cea a plecăciunii și nu poți decât să ucizi din ură, iar cel care este lovit moare pe dată. Niciun nebun neînfricat nu te mai înfruntă. Port semnul puterii tale fără nume și fără loc, dar până mi-oi da ultima suflare pe pământ, eu o să mă lupt cu stăpânirea ta care încearcă să mă cuprindă. În mijlocul impersonalului personificat stă înălțată o personalitate. De oriunde aș veni și oriunde m-aș duce, oricât voi mai trăi pe pământ, această personalitate regească trăiește în mine și își cunoaște drepturile nobile. Însă războiul e chin, iar ura este o năpastă. Vino în cea mai josnică formă a dragostei, iar eu voi îngenunchea și te voi săruta. Dar în cea mai înaltă, vino ca putere divină! Și deși lansezi pe apă corăbii cu lumi întregi, aceasta va rămâne indiferentă. Tu, spirit pur, mă înnebunești cu flăcările tale și, ca un adevărat fiu al focului ce sunt, le voi scuipa și eu împotriva ta.

(Scăpărări bruște și repetate de lumină; cele nouă flăcări se lungesc de trei ori cât erau înainte; Ahab și ceilalți își închid ochii și își apasă cu putere mâna peste ei.)

— Port semnul puterii tale fără nume și fără loc, nu ți-am zis? Nu mi-a fost smuls și nici nu am dat drumul lanțurilor. Poți orbi, dar eu pot pipăi. Poți mistui, dar apoi eu mă pot transforma în cenușă. Ia ofranda acestor ochi prăpădiți și a mâinilor tremurătoare! Eu nu o vreau. Fulgerul îmi străbate capul, bulbii ochilor mă dor, creierul meu lovit parcă mi-a fost smuls și se rostogolește acum prin hărtoape. Of, of! Deși sunt legat la ochi, tot mai vorbesc cu tine. Deși ești luminos, izvorăști din întuneric. Însă eu sunt întunericul ce izvorăște din lumină, ce izvorăște din tine! Săgețile s-au oprit. Să deschid ochii; văd sau nu? Uite cum ard flăcările! Ce mărinimos ești! Acum aduc glorie strămoșilor mei. Însă tu nu ești decât tatăl meu de foc. Pe mama mea cea dulce nu o cunosc. Ce cruzime! Ce-ai făcut cu ea? Iată întrebarea mea; însă a ta este mai mare. Tu nu știi de unde ai apărut, de aceea îți zici că nu ești făurit; nu știi de unde ai început, de aceea zici că ești fără de început. Eu despre mine știu aceste lucruri pe care tu nu le știi despre tine. Mai există lucruri nedescoperite dincolo de tine, spirit pur, pentru care toată eternitatea nu înseamnă decât timpul trecător, iar creația este mecanică. Prin tine, spirit arzător, ochii mei arși văd aceste lucruri. Tu, foc orfan, pustnic bătrân ca lumea, și tu ai o ghicitoare fără nume, ai durerea ta neîmpărtășită. Încă o

dată cu agonie trufașă îmi citesc stăpânul. Sari și linge cerul! Sar și eu cu tine, ard și eu cu tine, accept cu dragă inimă să mă sudez de tine. Te venerez sfidător!

— Barca! Barca!, strigă Starbuck. Privește-ți barca, bătrâne! Harponul lui Ahab, cel făurit în focul lui Perth, rămăsese legat în furca sa, astfel că ieșea în afară peste prora bărcii, însă marea care-i sfâșiasse acesteia fundul făcuse ca teaca de piele să alunece de pe el și din vârful ascuțit de oțel ieșea o limbă palidă și despicață de foc. În timp ce harponul tăcut ardea ca o limbă de șarpe, Starbuck îl apucă pe Ahab de braț, zicându-i:

— Dumnezeu e împotriva ta, bătrâne, ia aminte! E o călătorie blestemată. Începută cu blesteme și care a continuat tot așa. Lasă-mă să întind velele cât încă mai putem și să mergem cu vântul în spate spre casă, ca să purcedem într-o călătorie mai bună decât asta.

Auzindu-l pe Starbuck, echipajul panicat fugi degrabă spre brațe, însă nu fu ridicată nicio velă. Pentru moment păru că acele gânduri înfricoșătoare ale secundului le treceau și lor prin cap; scoaseră un strigăt ce aducea a răscoală. Însă aruncând lanțurile zornăitoare pe punte și înșfăcând harponul ce ardea, Ahab îl flutură ca pe o torță printre ei jurând să-l înfigă în primul marinar care va dezlega vreun capăt de funie. Înlemniți de frică din cauza înfățișării sale și făcându-se și mai mici din cauza săgeții înfocate pe care o ținea în mână, marinarii se dădură deoparte, iar Ahab grăi din nou:

— Toate jurămintele voastre de a vâna Balena Albă vă leagă tot atât de mult cum mă leagă și pe mine, iar bătrânul Ahab s-a legat cu inima, cu sufletul, cu trupul, cu suflarea și cu viața. Ca să știți și voi pe ce ritm bate inima asta, uitați aici, cum sting ultima spaimă.

Și cu o suflare stinse flacăra. Când o furtună strașnică mătură câmpia, oamenii fug în apropierea unui ulm imens și singuratic, a cărui înălțime și trăinicie îl fac cu atât mai primejdios, deoarece devine o țintă mai sigură pentru fulgere. Tot așa, la acele ultime cuvinte ale lui Ahab, mulți marinari fugiră de el înspăimântați la culme.

Puntea, spre sfârșitul primului cart de noapte

A hab stă la timonă, Starbuck se apropie de el.
— Trebuie să dăm jos verga velei gabier mare, domnule. Se slăbește chinga și balansina de sub vânt e pe jumătate atârnată. S-o dau jos, domnule?

— Nu da jos nimic. Leag-o! Dacă aveam sprijin pentru contra, rândunici, le ridicam și pe acelea.

— Domnule, pentru numele lui Dumnezeu, domnule!

— Ce vrei?

— Ancorele merg. Să le trag înapoi la bord?

— Nu da jos nimic, nu ridică nimic. Însă leagă totul! Vântul se întetește... Grăbește-te și fii atent! Ia te uită! Mă ia drept căpitanul gârbovit care miroase a uscat. Să-mi coboare verga velei gabier mare! Stai așa, nătângule!

S-au făcut vase mai mari pentru vânturi mai puternice, iar vasul creierilor mei navighează acum printre norii împinși de vânt. Să dau și asta jos? O, numai lașii își trag în jos vasul cu creieri în mijlocul unei furtuni. Ce mai zumzăit pe sus! Aș zice chiar că e sublim dacă n-aș ști că și colicii sunt o boală zgomotoasă. O!, ia o doctorie, ia o doctorie!

Miezul nopții. Parapetul de la teugă

Stubb și Flask urcați pe ele și petrecând funii în plus peste ancora pe care o atârnav.

— Nu, Stubb. Poți să vâri tu așa-n nod cât vrei, dar mie n-o să-mi vâri în cap ce ziceai mai adineauri. Cât a trecut de când ziceau chiar opusul a ce spui acum? Nu spuneai tu mai demult că în orice navă ar naviga Ahab, nava aceea va plăti mai mult la polița de asigurare, ca și când corabia ar fi încărcată cu butoaie de pulbere la pupă și cutii de chibrituri la proră? Stai așa, nu ziceai tu asta?

— Ei, și ce dacă ziceam? Ce-i cu asta? M-am mai schimbat de-atunci, de ce să nu-mi fi schimbat și părerile? În plus, chiar suntem încărcăți cu pulbere la pupă și chibrituri la proră. Dar cum naiba să se aprindă chibriturile în ploaia asta în care ne aflăm? Micuțul meu prieten, tu ai părul destul de roșu, dar n-ai putea să te aprinzi acum. Scutură-te! Tu ești Vărsător, adică cel ce aduce apa. Ai putea să umpli butoaie întregi cu ce ți se scurge de pe guler. Nu înțelegi că pentru aceste riscuri în plus companiile de asigurări maritime au și garanții în plus? Uite aici hidranții, Flask! Dar ia ascultă și o să-ți răspund și la cealaltă întrebare. Mai întâi ia piciorul de pe traversa ancorei ca să pot petrece funia. Acum ascultă!

Care e marea diferență între a tine în mână un paratrăsnet de catarg pe timp de furtună și a sta lângă un catarg care nu are deloc paratrăsnet tot pe timp de furtună? Nu înțelegi, cap de lemn, că cel care ține paratrăsnetul nu poate păți nimic dacă nu e lovit mai întâi catargul? Atunci, despre ce vorbești? Nici măcar o corabie din o sută nu are paratrăsnet și Ahab – și da, chiar noi toți – nu e în pericol mai mare, după părerea mea, decât toate echipajele din miile de corăbii care navighează acum pe mare. Cred că tu ai vrea ca toți oamenii din lume să aibă câte un paratrăsnet în vârful pălăriei, ca pana țănoșă de pe chipiul ofițerului de miliție, pe care să-l târască după el ca pe o eșarfă. De ce nu ești rezonabil, Flask? E foarte ușor să fii rezonabil. Și-atunci de ce nu ești? Orice om cu niscaiva ochi înțelege mai bine.

— Nu știu ce să zic, Stubb. Câteodată e destul de greu.

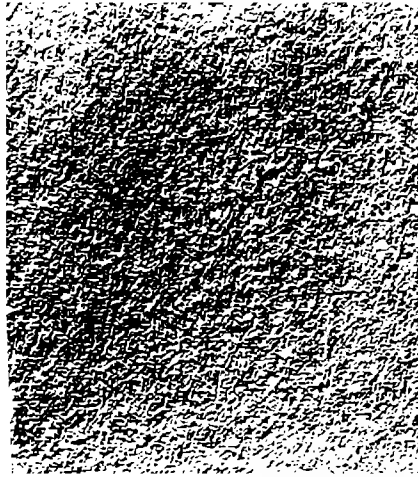
— Da, când omul e ud până la izmene e cam greu să fie rezonabil, asta așa e. Și eu sunt destul de ud de la valurile astea. Lasă asta; prinde capătul acolo și dă-mi-l înapoi. ~~Mi se~~ ~~pare~~ că legăm ancorele astea de parcă nu vor mai fi folosite niciodată. Legând ancorele astea două, Flask, mi se pare că seamănă cu a-i lega cuiva mâinile la spate. Și încă ce mâini mari și grele sunt! Aștia sunt pumnii tăi de fier, ai? Ce mai strânsoare au! Mă întreb, Flask, dacă lumea e ancorată undeva; dacă e, are un lanț nemaipomenit de lung. Așa, strânge nodul acela și-am terminat. Așa; după acțiunea de tragere la mal, a lumina puntea este cel mai bun lucru. Scutură-mi și mie poalele jachetei, vrei? Mulțumesc. Râd oamenii de hainele cu poale lungi, Flask, dar mie mi se pare că o haină cu poale lungi ar trebui purtată mereu pe timp de furtună pe mare. Poalele care se îngustează în partea de jos ajută să se scurgă apa, vezi tu? La fel ca și pălăriile cu boruri mari. Borurile sunt ca niște frontoane cu streășină. Flask. Eu am terminat cu jachetele și cu pelerinele! Urc la bord cu cozi de rândunică și cobor arătând ca un castor. Așa că la revedere! Pfiu! Uite cum îmi arunc pelerina peste bord. Doamne, Doamne, cum se poate ca vânturile ce vin din ceruri să fie atât de nemanierate? Asta-i o noapte urâtă, flăcău.

Miezul nopții în gabie. Tunete și fulgere

Berga velei din gabia mare. Tashtego o înconjoară cu încă o funie
— Hm, hm, hm, termină cu tunetul acela. Mult prea mult tunet aici sus, destul. La ce e bun tunetul? Hm, hm, hm. Noi nu vrem tunet, noi vrem rom. Dați-ne un pahar de rom! Hm, hm, hm!

Muscheta

În timpul loviturilor cele mai rele ale taifunului, omul de la cârma de os de falcă a „Pequodului“ fu azvârlit pe punte de câteva ori de mișcările bruște ale acesteia, deși fusese legată cu unelte de prevedere, dar acestea erau largi, căci o anumită lejeritate a timonei era indispensabilă.

Într-o furtună rea ca aceasta, când nava este aruncată ca o minge cu pene în vânt, nu e neobișnuit să vezi acele busolelor, în răstimpuri, dându-se peste cap. Așa se întâmpla și cu „Pequodul“; la fiecare smucitură, timonierul observa viteza cu care se roteau în cadranul lor. Aceasta e o priveliște pe care nimeni nu o poate privi fără a fi încercat de anume sentimente înspăimântătoare.

La câteva ore după miezul nopții, taifunul se potolise până într-atât că, prin truda neobosită a lui Starbuck și a lui Stubb – unul muncind la proră și celălalt la pupă –, rămășițele fluturătoare ale greementului de slup și cele ale velelor mari ale arborilor trinchet și mare fură tăiate de pe vergi și lăsate să se ducă fluturând, ca penele unui albatros care câteodată sunt purtate de vânt când pasărea e prinsă de furtună zburând.

Cele trei vele noi corespunzătoare fură legate și înălțate, iar o randă de furtună fu legată ceva mai sus; nava plutea iar cu ceva precizie. Iar cursul – pentru moment, cel de est – sud-est – îi fu comunicat iar timonierului, dacă se putea ține

pe el. Asta deoarece în timpul vânturilor furtunii nu navigase decât după cum îl lăsau acestea. Dar cum aducea el nava cât de aproape de curs era posibil, privind compasul în tot acest timp, iată: un semn bun! Vântul începu să bată de la pupă. Da, vântul rău devenise bun!

Vergile fură îndreptate imediat în cadența cântecului „Ho! Vântul cel bun! Ho-ye-ho, cu veselie!"; echipajul cânta de bucurie, căci o asemenea întâmplare promițătoare alunga prevestirile rele de dinainte.

În acord cu ordinele comandantului său – acelea de a raporta imediat, în fiecare oră din cele douăzeci și patru, orice schimbare importantă a treburilor de pe punte –, Starbuck de alina ce îndreptase vergile înspre briză – oricât de neîncredător și de posomorât –, că se și repezi sub punte să-l înștiințeze pe căpitanul Ahab de toate acestea.

Înainte de a ciocăni la ușa cabinei, se opri o clipă fără să trea. Lampa din cabină – legănându-se încolo și înapoi – ardea pâlپait și arunca umbre tremurătoare peste ușa încuiată a bătrânului, o ușă subțire, cu obloane în loc de stinghii în partea de sus. Izolarea subterană a cabinei făcea ca acolo să domnească o tăcere țiuitoare, deși era înconjurată din toate părțile de mugetele naturii. Muschetele încărcate din suport străluceau la vedere așa cum erau ele așezate în picioare lângă peretele din față. Starbuck era un om cinstit și drept, dar în inima sa, uitându-se la acele muschete, încolți un gând urât, însă acesta, amestecat fiind cu altele neutre sau frumoase care erau și ele ale sale, rămase neștiut.

— A vrut odată să mă împuște, își zise el, da, chiar aceea este muscheta pe care a îndreptat-o către mine – cea cu patul plin de bumbi. Trebuie să o ating, să o ridic. Ciudat că eu, care am mânuit atâtea sulite ucigașe, am început acum să tremur așa. E încărcată? Să văd. Da, da, e și praf în magazie. Asta nu e bine. Să o vărs? Stai, mă lecuiesc eu de treaba asta. O să țin muscheta bine în timp ce mă gândesc. Am venit să-i dau vești bune. Cât de bune, totuși? Bune pentru moarte și risipă – asta-i bine pentru Moby Dick. E un vânt prielnic, însă doar pentru peștele blestemat... Țeava pe care a îndreptat-o spre mine! Asta-i; chiar asta! O țin în mână. Voia să mă omoare chiar cu arma pe care o țin eu acum. Da, și-ar fi omorât bucuros tot

echipajul. Nu zicea el că nu îl va îndupleca nicio vijelie? Nu și-a sfărâmat el deja sextantul și acum băjbâie orbește prin mările primejdioase bizuindu-se doar pe jurnalul lui plin de greșeli? Iar în acest taifun, nu a zis el oare că nu are nevoie de paratrăsnet? Să îi fie îngăduit bătrânului acesta nebun să tragă după el la moarte întregul echipaj? Da, asta l-ar face ucigașul a treizeci de oameni, dacă navei i s-ar întâmpla ceva groaznic. Iar sufletul meu pune prinsoare că așa va fi, dacă Ahab face cum vrea el. Dacă însă ar fi eliminat chiar acum, nu ar mai comite crima aceea. Aha! Mormăie în somn? Da, chiar acolo, doarme înăuntru. Doarme? Da, dar e încă viu și îndată are să se trezească. Nu pot să-ți rezist atunci, bătrâne. Nici vorba bună, nici musttrarea, nici rugămintea nu te pot îmbuna. Le disprețuiești pe toate. Ascultarea oarbă a poruncilor tale, atât îți dorești. Da, și mai zici că oamenii s-au prins de tine cu legământ, zici că toți suntem Ahab. Doamne ferește! Nu există însă o altă cale, una legală? Să-l iau prizonier și să-l duc acasă? Cum? Pot să smulg puterea vie din mâinile vii ale bătrânului? Doar un nebun ar încerca. Să zicem că ar fi legat, că ar fi înnodat cu frânghii și cabluri, înlănțuit de inelele de punte din podeaua cabinei sale; atunci ar fi mai rău ca un tigru în cușcă. N-aș îndura priveliștea aceea, n-aș putea să îi aud urletele. M-ar părăsi toată liniștea, tot somnul și chiar rațiunea mea neprețuită tot restul călătoriei. Atunci, ce mai rămâne? Pământul e la sute de leghe depărtare, iar Japonia care e cea mai aproape e de neatins. Sunt singur în mijlocul mării, cu două oceane și un continent între mine și lege. Da, da, așa este. E oare cerul un ucigaș când fulgerul său lovește un ucigaș în devenire în al său pat, aprinzând și așternutul, și pielea?

Aș fi eu un ucigaș dacă... se opri și se așeză încet, tăcut la capătul muschetei încărcate în dreptul ușii.

— În dreptul acesta se leagănă hamacul lui Ahab pe dinăuntru. Are capul încoace. O atingere, și Starbuck poate supraviețui ca să-și mai strângă o dată în brațe nevasta și copilul. Of, Mary, Mary! Băiatul meu, băiatul meu! Dacă nu te ucid acum, bătrâne, cine știe în ce adâncuri o să se scufunde trupul lui Starbuck zilele acestea, împreună cu tot echipajul! Dumnezeule mare, unde ești? Să o fac? Să o fac? ...

— Vântul s-a domolit și și-a schimbat direcția, domnule. Velele de la arborele trinchet și mare sunt ridicate și legate, domnule. Corabia e iar pe cursul ei.

— Toată lumea la pupă! Moby Dick, inima ta e a mea în sfârșit!

Acestea erau sunetele care se auzeau mormăite în somnul neliniștit al bătrânului, de parcă vocea lui Starbuck făcuse visul mut să vorbească.

Muscheta încă ridicată tremură ca mâna unui bețiv pe lambriul de lemn. Starbuck părea că se luptă cu un înger. Însă, depărtându-se de ușă, puse țeava morții înapoi la locul ei și plecă.

— Doarme prea adânc, domnule Stubb. Du-te tu jos și trezește-l și o să vin și eu să îi spun. Trebuie să mă ocup de punte aici. Știi tu ce să spui.

Acul

A doua zi de dimineață, marea încă neliniștită se rostogolea în valuri lungi și domoale peste siajul clocotitor al „Pequodului“, împingând vasul înainte ca niște palme uriașe și întinse. Vântul puternic și drept era atât de tare, că și cerul, și aerul păreau niște vele umflate; întreaga lume bubuia lovită de vânt. Înăbușit de lumina dimineții, soarele invizibil nu-și făcea cunoscută prezența decât prin lumina mai intensă a locului în care se afla, unde baionetele razelor sale stăteau grămadă una peste alta. Peste toate lucrurile domneau însemne ca acelea ale regilor și reginelor babiloniene. Marea era ca un creuzet de aur topit care se ridică în bolboci de lumină și căldură.

Păstrând de mult timp o tăcere profundă, Ahab se ținea deoparte și de fiecare dată când nava legănată se apleca în jos cu bompresul, se întorcea să privească razele soarelui aprins aruncate înainte. Când nava se ducea pe spate, se întorcea și el cu spatele și vedea locul de unde lumina soarele și cum aceleași raze galbene se încolăceau cu siajul său drept.

— Ha, ha, nava mea! Ai putea fi luată drept un car al soarelui. Ho, ho! Vouă, popoare ce vă așterneți dinaintea mea, eu vă aduc soarele! Înjuțați razele din față! Mân pe mare o pereche pe cinste!

Însă imediat îi năzări un alt gând. Se grăbi către timonă, întrebând aspru ce curs avea nava.

— Est — sud-est, domnule, răspunse timonierul speriat.

— Minți!, zise lovindu-l cu pumnul încleștat. Ne îndreptăm spre est la ora aceasta a dimineții și avem soarele în spate?

Auzind acestea, toată lumea rămase împietrită, căci fenomenul observat atunci de Ahab scăpase din vedere tuturor. Probabil că evidența lui orbitoare fusese cauza.

Vârându-și pe jumătate capul în habitacul, Ahab aruncă o singură privire compasului. Brațul ridicat căzu încet. Pentru o clipă păru a se împletici. În spatele lui, Starbuck se uită și el și când acolo, ce să vezi! Cele două busole arătau spre est, iar „Pequodul” naviga fără tăgadă spre vest.

Însă înainte ca primul semnal de alarmă să se împrăștie printre marinari, bătrânul exclamă cu un râs forțat:

— Am înțeles! S-a mai întâmplat. Domnule Starbuck, fulgerul de aseară ne-a dat peste cap busola, atâta tot. Cred că ai mai auzit de astfel de lucruri.

— Da, însă nu mi s-a mai întâmplat niciodată, domnule, zise palidul secund posomorât.

Aici trebuie spus că astfel de accidente s-au întâmplat în timpul unor furtuni puternice de mai multe ori pe nave. Energia magnetică ce se adună în acul busolei este, după cum se știe, una cu electricitatea din aer. Atunci când fulgerul lovește vasul, încât doboară unele vergi și brațe, are un efect asupra acului care uneori poate fi chiar devastator, toate proprietățile magnetice ale busolei fiind anihilate. Oricum ar fi, acul nu-și mai recapătă niciodată calitățile sale; iar dacă busolele din habitacul sunt afectate, aceeași soartă o au și celelalte busole de pe vas, chiar dacă sunt ascunse în carlingă.

Privind busola răsturnată, bătrânul, cu mâna întinsă, calculă poziția exactă a soarelui și, incredințat că acele erau întoarse în direcția opusă, porunci cu un strigăt să fie schimbat cursul navei în acord cu cele descoperite. Vergile fură întinse și „Pequodul” își îndreptă prora neînfrică în vântul pieziș, căci briza cea bună nu făcuse decât să o încurce.

Între timp, oricare ar fi fost gândurile sale ascunse, Starbuck nu zise nimic, ci transmise mai departe ordinele date; Stubb și Flask — care într-o mică măsură îi împărtășeau sentimentele — făcură la fel, fără a scoate un sunet. Cât despre

marinari, deși unii bombăneau încet, frica lor de Ahab era mai mare decât frica de Soartă. Harponierii păgâni nu fură mai deloc impresionați, sau dacă îi mișcase ceva, atunci acest lucru era un anume magnetism introdus în inimile lor de inima dură a lui Ahab.

Un timp, bătrânul se plimbă pe punte visător. Însă întâmplându-se să alunece cu călcâiul său de lemn, văzu pe jos tuburile sfărâmate ale sextantului pe care îl izbise cu o zi în urmă de punte.

— Biet cercetător de ceruri, mândru pilot solar! Ieri te-am distrus și astăzi busolele aproape că m-au distrus ele pe mine. Așa, chiar așa. Dar Ahab e încă stăpân peste magnet. Domnule Starbuck, o lance fără mâner; un mai și cel mai mic ac al croitorilor de vele. Repede!

Avu un impuls, al cărui scop ar fi putut fi acela de a anima spiritele marinarilor printr-un talent ascuns al său, într-un caz cum era acela al busolelor dereglate. Pe lângă acestea, bătrânul știa că a naviga după o astfel de busolă dereglată nu era un lucru de trecut cu vederea de marinarii superstițioși care ar fi avut niște prevestiri rele și cutremurătoare.

— Băieți, zise el întorcându-se către marinari, după ce secundul îi aduse lucrurile pe care le ceruse. Băieții mei, tune-tul i-a sucit bătrânului Ahab acele. Însă din bucata aceasta de oțel el poate să își facă singur un ac, care să arate direcția la fel de bine ca oricare altul.

Priviri uimite fură schimbate printre marinari când auziră una ca asta. Ei așteptau cu ochi holbați magia care urma să fie înfăptuită. Însă Starbuck își feri privirea.

Cu o lovitură a maiului, Ahab dădu jos vârful de oțel al lăncii și apoi înmână secundului suportul de fier care mai rămăsese și îl rugă să-l țină drept fără a atinge puntea. Apoi, după ce lovi în mai multe rânduri capătul de sus al suportului de fier cu maiul, puse acul cel bont acolo și îl mai lovi și pe acela, dar mai ușor, în timp ce secundul ținea bara de fier ca mai înainte. După ce îl mișcă în felurite și neobișnuite chipuri – fie că acestea erau indispensabile pentru magnetizarea oțelului, fie doar menite să sporească uimirea echipajului – ceru un fir de ață și mutându-se către habitacul scoase cele două ace dereglate și agăță orizontal acul de parâna deasupra

uneia dintre hărți. La început, acul se tot roti, tremurând și vibrând la ambele capete. Însă în cele din urmă se așeză, iar Ahab, care aștepta acest moment, făcu câțiva pași cu spatele și întinse mâna spre el zicând:

— Priviți și voi și ziceți dacă Ahab e sau nu stăpânul magnetilor! Soarele este spre est și busola arată același lucru!

Unul câte unul, oamenii se uitară uimiți, căci numai cu ochii lor puteau să-și convingă neștiința. În ochii cei mândri și triumfători ai lui Ahab ai fi putut vedea prea bine ce fală primejdioasă zăcea.

Lochul și saula

De când plecase „Pequodul“ în călătorie, lochul și saula nu fuseseră folosite decât rareori. Datorită încrederii în alte moduri de a determina coordonatele navei, unii marinari de pe navele de negoț și mulți de pe baleniere, mai ales când sunt pe teren de vânătoare, neglijează complet să înalțe lochul deși, mai mult de formă, trec din oră în oră pe tablă cursul corăbiei și viteza cu care navighează. Tot așa se întâmpla și cu „Pequodul“. Mosorul de lemn cu lochul triunghiular legat de el atârna neatins de multă vreme sub zăbrelele parapetului de la pupă. Ploile și valurile îl udaseră, soarele și vântul îl uscaseră, toate elementele se adunaseră pentru a putrezi obiectul care atârna agățat. Însă fără a lua seama la toate acestea, Ahab îl zări când se uită spre balustradă la puțin timp după întâmplarea cu magnetul și își aminti că nu mai are sextantul și că făcuse un jurământ despre loch și saulă. Nava înainta cu viteză și în spate valurile se umflau turbate.

— Cei din față! Ridicați lochul!

Se apropiară doi marinari: cel bronzat din Tahiti și bătrânul cărunt din insula Man.

— Unul dintre voi să țină mosorul, iar eu îl desfășor.

Se duseră până în capătul cel mai din spate al pupei unde puntea, din cauza puterii piezișe a vântului, aproape că se scufunda în marea înspumată.

Omul din insula Man luă mosorul și ținându-l sus de tot de mânerele ce ieșeau de o parte și de alta a fusului în jurul căruia se încolăcea saula, ținu astfel lochul triumghiular în jos până când Ahab ajunsese în fața lui.

Ahab stătea dinaintea sa și depăna încet vreo treizeci sau patruzeci de învârtituri pentru a-și înfășura pe mână un colac de funie pe care să o arunce peste bord când omul din insula Man, care urmărea cu atenție și pe el, și saula, îndrăzni să îi vorbească:

— Domnule, nu știu ce să zic, saula pare cam roasă; au stricat-o apa și soarele.

— O să țină, bătrâne. Pe tine te-au afectat căldura și umezeala? Pari să te ții destul de bine. Sau de fapt pe tine te ține viața, nu o ții tu pe ea.

— Eu țin mosorul, domnule, dar e așa cum zice căpitanul meu. Cu părul meu cărunt nu are rost să mă contrazic, mai ales cu un superior care nu o să recunoască niciodată.

— Ce să recunosc? Uite aici ce profesor am format ca să predea la colegiul de granit al Reginei Natură. Cred însă că ești prea servil. Unde te-ai născut?

— Pe o mică insulă stâncoasă numită Man, domnule.

— Excelent. Deci acolo ai dat prima lovitură lumii.

— Nu știu ce să zic despre asta, dar acolo m-am născut.

— Pe insula Man¹, zici? Avem aici un om din Om, un om născut pe insula Omului care era odinioară independentă, iar acum e părăsită de oameni. Care dintre voi s-a pierdut? Din ce cauză? Ține sus mosorul! Toate capetele ce caută lămuriri se lovesc de un perete tare și nesimțitor. Sus cu el! Așa.

Lochul fu ridicat, saula se desfășură repede și se întinse dreaptă în spatele corăbiei, mosorul începând să se învârtă. Frecușul lochului, care era când săltat, când scufundat de valuri, îl făcea pe bătrân să se opintească.

— Ține bine!

Trosc! Saula trasă prea tare se scufundă răsucindu-se: lochul pe care îl trăgea fu pierdut.

— Am zdrobit sextantul, furtuna a dereglat acele busolei și acum marea sălbatică a smuls lochul. Dar Ahab poate să

¹ În engleză, „man” înseamnă om (n t)

le îndrepte pe toate. Trage saula, tahitianule! Înfășoar-o pe mosor, omule din Man. Ascultați aici! Dulgherul va face alt loch, iar voi să matisiți saula. Ocupați-vă de asta!

— Ia uită-l cum se duce! Pentru el nu s-a întâmplat nimic, dar mie mi se pare că lumea alunecă de pe axa ei. Trage, trage, tahitianule! Funiile se deapănă ușor când sunt întregi, dar când sunt rupte, de-abia se trag. Hei, hei, Pip! Ai venit să ajuți, Pip?

— Pip? Cui îi zici Pip? Pip a sărit din barcă. Pip a dispărut. Ia să vedem, nu cumva l-ați pescuit, domnule pescar? Ce greu mai trage ața, cred că s-a prins de ea. Scutură-l, Tahiti! Dă-l jos, nu primim lași aici. Aha! Uite-i mâna cum iese din apă. O secure! O secure! S-o tăiem! Nu tragem lași la bord! Căpitane Ahab! Domnule! Uite-l pe Pip cum încearcă să urce iar pe punte.

— Termină, smintitule!, îi strigă omul din Man prinzându-l de braț. Pleacă de la dunetă!

— Nebunul mai mare îl muștră pe cel mai mic, își zise Ahab apropiindu-se. Ia mâinile de-acolo! Unde zici că e Pip, băiete?

— La pupă, domnule, la pupă! Uitați! Uitați!

— Și tu cine ești, băiete? Nu văd nimic în ochii tăi goi. Doamne! Zici că sunt ciururile prin care se cern sufletele oamenilor! Cine ești, băiete?

— Clopotarul, domnule. Ding, dang, ding! Pip! Pip! Pip! O sută de livre de nămol recompensă pentru Pip. Are cinci picioare înălțime și înfățișare de laș, așa îl recunoașteți cel mai ușor. Ding, dang, ding! Cine l-a văzut pe lașul Pip?

— Inimile nu pot trăi dincolo de limita zăpezilor. Ceruri înghețate, priviți aici! Ați zămislit copilul acesta fără noroc și l-ați părăsit, libertini creatori. Hai, băiete, cabina lui Ahab va fi casa lui Pip de-acum încolo, cât mai trăiesc eu. Mi-ai atins sufletul, băiete. Ești legat de mine prin funii țesute de inimă. Hai, să mergem!

— Ce-i asta? E piele catifelată de rechin, zise Pip uitându-se și pipăind mâna lui Ahab. Dacă sârmanul Pip ar fi simțit un lucru așa de fin, poate că nu s-ar mai fi pierdut. Mi se pare, domnule, că e o funie de care să se țină sufletele slabe. Domnule, să vină bătrânul Perth și să sudeze mâinile

acestea una de alta, cea neagră și cea albă, căci eu nu îi mai dau drumul.

— Of, băiete, nici eu nu o să-ți mai dau drumul, decât dacă te-aș târî după mine în nenorociri mai mari decât acestea. Hai în cabină! Uitați, voi ce credeți, că zeii sunt miloși, iar oamenii sunt răi, uitați cum zeii atâteștiutori nu se sinchisesc de suferința omului; iar omul, deși e nebun și nu știe ce face, e plin de milă și de recunoștință. Vino! Sunt mai mândru să te țin de mâna ta neagră decât să ating astfel mâna unui împărat.

— Uite cum se duc doi nebuni, bombăni omul din Man. Unul înnebunit de putere, altul de slăbiciune. Uite capătul saulei roase, e udă toată. S-o repar, ei? Mai bine facem rost de una nouă. O să vorbesc cu domnul Stubb despre asta.

Colacul de salvare

Navigând acum înspre sud-est după oțelul magnetizat al lui Ahab și viteza sa fiind măsurată de lochul și saula lui Ahab, „Pequodul” își menținea drumul spre Ecuator. Călătoria lungă, prin ape nestrăbătute, lipsa totală a altor corăbii și vânturile ce băteau dintr-o parte și care o împingeau de pe cursul ei, toate acestea păreau a fi straniul calm care prevestește întâmplări disperate și vijelioase.

În cele din urmă, când corabia se apropie de marginile terenului de pescuit ecuatorial și când în întunericul beznă care se așterne înainte de ivirea zorilor naviga printr-un atol de insulițe stâncoase, cartul – condus atunci de Flask – fu speriat de un strigăt atât de sălbatic și nepământesc – ca plânsetele fantomelor nevinovaților uciși de Irod – că toți fură treziți din visare și rămaseră o clipă în picioare, așezați sau aplecați, ascultând cu atenție, ca statuile sclavilor romani, în timp ce strigătul se mai auzi o vreme. Partea civilizată sau creștină a echipajului spuse că erau sirene și se cutremură, însă harponierii păgâni nu se speriară. Dar căruntul om din insula Man – cel mai bătrân marinăr dintre toți – spuse că sunetele ascuțite care se auzeau erau vocile oamenilor înecați de curând.

Jos, în hamacul său, Ahab nu auzi nimic despre acestea până la ivirea zorilor cenușii când veni pe punte. Acolo ascultă

povestea de la Flask, nu fără aluzii rău-prevestitoare. Răse sec și explică minunea: Insulițele stâncoase printre care trecuseră erau căminul a nenumărate foci, iar unele foci tinere care își pierduseră perechea, sau unele mame care își pierduseră puii, probabil că se apropiaseră de navă și îi ținuseră companie, plângând și suspinând așa cum fac și oamenii când suferă. Aceste cuvinte nu făcură decât să tulbure și mai mult pe unii dintre marinari, deoarece mulți sunt foarte superstițioși în privința focilor, nu numai din cauza strigătelor lor atunci când sunt în primejdie, ci și datorită înfățișării omeneste a capetelor lor rotunde și a chipurilor lor oarecum înțelepte care se văd când ies din apă pe lângă vas. În apă, în anumite împrejurări, focile au fost deseori confundate cu oameni.

Însă presimțirile echipajului primiră o confirmare cât se poate de sigură în acea dimineață. La răsăritul soarelui, omul se ridicase din hamac și se urcase în vârful catargului arborelui trinchet. Ori nu se trezise de tot – marinarii urcă deseori în gabie pe jumătate adormiți –, ori așa era felul lui, asta nu se știe. Oricum ar fi, nu se urcase de mult sus când se auzi un strigăt și o vâjâitură; când se uitară în sus, marinarii văzură o fantomă care cădea prin aer, iar când se uitară în jos, văzură niște bule mici de aer pe albastrul apei.

Fu aruncat de la pupă colacul de salvare – un butoi ușor și lunguieț –, căci acolo era ținut pentru a fi aruncat cât mai repede, însă nicio mână nu ieși din mare ca să-l apuce, iar cum soarele bătuse mult timp pe butoiuș, lemnul însetat sorbea și el prin toți porii; butoiul legat cu inele de fier se duse după marinăr la fund.

Așa se întâmplă ca primul om care se urcase în vârful catargului de pe „Pequod” ca să se uite după Balena Albă pe propriul ei teritoriu fu înghițit de adâncuri. Însă puțini se gândiră atunci la asta. Nu erau îndurerați peste măsură de această întâmplare, căci credeau nu că este o prevestire rea a celor ce urmează, ci urmarea unei prevestiri care trecuse. Își închipuiau că acum aflaseră motivul acelor țipete sălbatice pe care le auziseră cu o seară în urmă, însă bătrânul din Man spuse încă o dată că nu era așa.

Colacul de salvare pierdut trebuia să fie înlocuit; Starbuck fu numit să se ocupe de asta, dar cum nu era de găsit niciun

butoi destul de ușor și cum în nerăbdarea agitată a acestui moment din călătorie toată lumea se îndeletnicea cu orice altceva, aveau de gând să lase pupa navei fără colac, când prin semne ciudate și aluzii Queequeg dădu de înțeles ceva ce avea legătură cu coșciugul său.

— Un colac de salvare dintr-un coșciug!, strigă Starbuck nervos.

— Cam ciudat, într-adevăr, spuse Stubb.

— O să fie numai bun, zise Flask, dulgherul poate să-l aranjeze binișor.

— Aduceți-l sus, nu avem ce altceva să folosim, spuse Starbuck după o pauză gânditoare. Echipează-l, dulgherule, nu te uita așa la mine! Mă refer la coșciug. Mă auzi? Echipează-l!

— Să-i bat capacul în cuie, domnule?, întrebă și mișcă mâna ca și când ar fi bătut ceva cu ciocanul.

— Da.

— Să-i călăfătuiesc și marginea, domnule?, întrebă mișcând mâna ca și cum ar manevra fierul de călăfătit.

— Da.

— Să-i dau și cu gudron?, și-și mișcă mâna de parcă ar fi gudronat.

— Pleacă de-aici! Ce naiba te-a apucat? Fă un colac de salvare din coșciug și gata! Domnule Stubb, domnule Stubb, veniți cu mine!

— Pleacă furios. Poate să îndure situația pe de-a-ntregul, dar îi vine greu pe alocuri. Nu prea-mi place asta. Fac un picior pentru căpitanul Ahab și îl poartă ca un domn. Dar fac un sicriu pentru Queequeg și el nu vrea să-și pună capul în el. Toate chinurile mele să fie în zadar cu coșciugul acesta? Acum mi s-a dat ordin să fac colac de salvare din el. E ca și când ai transforma o haină veche. Nu-mi place cârpăceala asta – nu-mi place deloc, e înjositoare, nu-i de mine. Să se ocupe căldărarii de cârpeli, noi suntem mai buni ca ei. Nu-mi place să iau la mână decât treburi curate, noi, să le fac în doi timpi și trei mișcări, ceva care să înceapă cu începutul și mijlocul să-i fie mijloc și care începe la un capăt și se sfârșește la celălalt. Nu o treabă de cârpaci, care începe de la mijloc și se termină la început. Asta-i treabă de babe, să cârpești lucruri.

Doamne! Ce le mai plac babelor căldărarii. Știu o bătrână de șaizeci și cinci de ani care a fugit în lume cu un căldărar tânăr și chel. De-asta n-am vrut niciodată să lucrez pentru văduve bătrâne la țărm când aveam slujba în Vineyard; dacă le venea în capetele alea bătrâne ale lor să fugă cu mine? Dar gata! Ia să văd. Să bat capacul în cuie, să călăfătuiesc marginile, să le dau cu smoală, să le prind strâns și să atârn totul cu frânghie la parapetul de la pupă. S-a mai făcut așa ceva vreodată cu un coșciug? Alți dulgheri mai bătrâni și mai superstițioși s-ar lăsa legați de vergi mai degrabă decât să facă o treabă ca asta. Dar eu sunt cucută noduroasă de Aroostook. Nu mă urnesc din loc. Legat de un coșciug! Să plutești pe o tavă de cimitir. Dar lasă asta! Noi, muncitorii în lemn, facem paturi pentru tinerii însurăței și mese de joc, la fel ca și coșciuge și dricuri. Lucrăm cu luna, sau cu bucata; nu e treaba noastră să punem întrebări decât dacă ne pricopsim cu vreo muncă de cârpit și atunci trebuie să o ascundem cumva. Hm! Acum o să m-apuc de treabă. O să-mi iau – să vedem – câți marinari sunt pe navă? Am uitat. Oricum, o să-mi iau treizeci de parâme cu capăt turcesc, fiecare să aibă trei picioare și să atârne toate de coșciug. Altfel, dacă se scufundă corabia, o să fie treizeci de vlăjgani care o să se bată toți pentru același coșciug. Priveliștea asta nu se-arată de multe ori sub soare. Haide ciocane, fierule de călăfăluit, găleată cu smoală și cavilă. Să mergem!

Puntea

Coșciugul, așezat pe două ciubăre, între bancul de lucru și tambuchiul deschis; dulgherul călăfătuiește îmbinările; firele câlților răsuciți se ițesc dintr-un sul mare din sân. Ahab iese din tambuchiul cabinei și îl aude pe Pip venind după el.

— Du-te jos, băiete. Vin îndată înapoi! Nimic nu-mi place mai mult decât băiatul acesta. Ce-i aici, biserică? Ce-i asta?

— Păi, colacul de salvare, domnule. Ordinele domnului Starbuck. Feriți-vă, domnule, de tambuchi!

— Da, bine, mulțumesc. Coșciugul e pus bine lângă gura mormântului.

— Ce spuneți, domnule? Tambuchiul? Da, domnule, da, așa e.

— Nu ești tu cel ce mi-a făcut piciorul? Uite, ciotul acesta nu e de la tine de la prăvălie?

— Ba cred că da, domnule. Stă bine pe călcâiul de metal?

— Destul de bine. Dar nu ești tot tu și cel cu pompele funebre?

— Da, domnule. Am făcut sicriul acesta pentru Queequeg. dar acum m-au pus să-l preschimb în altceva.

— Atunci spune-mi; nu ești tu un ticălos hrăpăreț, băgăcios, egoist și rău, de faci într-o zi picioare de lemn, în alta

coșciuge pe care apoi le faci colace de salvare? Ești la fel de lipsit de principii ca și zeii și tot la fel de profitor.

— Dar eu nu vreau să fac niciun rău, domnule! Fac și eu ce fac.

— Iarăși zeii. Ascultă, când lucrezi la sicriu, nu cânti? Se zice că Titanii fredonau când scobeau craterele pentru vulcani. Și groparii din piese cântă chiar și ei cu cazmaua în mână. Tu nu cânti niciodată?

— Să cânt? Mă întrebați dacă eu cânt? Eh, nu-mi prea place mie cântatul, domnule. Groparul cânta probabil fiindcă de la cazmaua lui nu se auzea nimic. Dar maiul de călăfăruit face destulă muzică de unul singur. Ia ascultați-l!

— Da, asta deoarece capacul acela e ca o tobă, iar o tobă nu se poate face decât într-un fel: să nu aibă nimic înăuntru. Și totuși, un sicriu cu un corp în el sună tot cam așa, dulgherule. Ai ajutat vreodată la căratul unui catafalc sau ai auzit sicriul lovindu-se de poarta cimitirului la intrare?

— Pe legea mea, domnule, eu...

— Pe legea ta? Ce înseamnă asta?

— Păi, pe legea mea, domnule, e doar un fel de-a spune, doar atât.

— Aha, aha, continuă.

— Voiam să spun, domnule, că...

— Tu ești un vierme de mătase? Îți țeși singur lînțoliul cu fire care ies din propriul tău trup? Ia uite ce-ți iese din sân! Pleacă de-aici și ia-ți ațele cu tine!

— Se duce la pupă. Ce brusc s-a stârnit! Dar vijeliile se stârnesc dintr-odată la latitudinile astea. Am auzit că insula Albemarle din Galapagos e tăiată în două de Ecuator. Cred că tot un fel de ecuator îl traversează și pe bătrânul acesta chiar prin mijloc. Mereu e ca pe linie: arzător. Îți spun eu! Se uită încoace. Haideți, călților, să mergem. De la-nceput. Ciocanul este bagheta, iar eu sunt dirijorul: tap, tap!

(Ahab către sine):

— Ia te uite, ce priveliște! Ia te uită, ce sunet! Ciocăntoarea căruntă bate în copacul găunos. Cei surzi și orbi ar putea fi invidiați acum. Uite: lucrul stă pe două ciubăre pline de funii. Ce caraghios mârșav mai e și insul acesta. Rat-tat! Așa trec secunde omului. Oh! Ce imateriale sunt lucrurile

materiale! Ce altceva decât gândurile trebuie să fie reale? Uite chiar simbolul îngrozitor al morții înspăimântătoare ajuns, din întâmplare, simbolul ajutorului și speranței vieții amenințate. Un colac de salvare făcut dintr-un sicriu! Ce e mai profund de-atât? Se poate ca într-un sens spiritual sicriul să fie, până la urmă, doar un adăpost al imortalității? O să mă gândesc la asta. Dar nu. Atât sunt de adâncit în partea întunecată a pământului, încât cealaltă, cea luminoasă, îmi pare o licărire slabă. Nu mai termini odată, dulgherule, cu sunetul acela blestemat? Mă duc sub punte; să nu mai văd coșciugul aici când mă întorc. Pip, noi doi o să vorbim despre asta. De la tine aud cele mai minunate filozofii. Niște cunoștințe necunoscute ale unor lumi neștiute trebuie că s-au vărsat în tine.

„Pequod“ întâlnește „Rachel“

A doua zi fu văzută o navă mare, numită „Rachel“, îndreptându-se chiar spre „Pequod“; pe vergile ei stăteau cocoțați o mulțime de marinari. În acel moment „Pequodul“ tăia luciul apei cu o viteză bunicică, dar când corabia cu vele mari se apropie spre ea din direcția vântului, pânzele umflate se pleoștiră ca niște bășici sparte și cala cea sprintenă se opri.

— Vești proaste; aduce vesti proaste, murmură bătrânul din Man.

Însă înainte să apuce căpitanul străin, care stătea în barca sa cu trompeta la gură, să salute, se auzi vocea lui Ahab:

— Ați văzut Balena Albă?

— Da, ieri. Voi ați văzut o barcă de vânătoare în derivă?

Înăbușindu-și bucuria, Ahab răspunse negativ la această întrebare neașteptată. S-ar fi dus bucuros la bordul navei dacă nu i-o lua căpitanul străin înainte, coborându-și barca. Câteva vâslituri și barca ajunse lângă lanțurile de pe „Pequod“, iar căpitanul sări pe punte. Ahab își dădu pe dată seama că era din Nantucket și îl cunoștea. Însă nu se salutară formal.

— Unde era? Nu a fost ucis, nu?, strigă Ahab apropiindu-se. Cum s-a întâmplat?

Se pare că târziu, în după-amiaza zilei trecute, când trei dintre bărcile navei erau ocupate cu o turmă de balene care

le trăseseră patru sau cinci mile depărtare de navă, capul și cocoșa albă ale lui Moby Dick se iviseră deodată din apă, nu departe; a patra barcă – de rezervă – fusese coborâtă pe dată pentru vânătoare. După ce înaintase bine contra vântului, această barcă – cea mai ușoară dintre toate – păru să prindă balena – cel puțin așa văzuse marinarul din gabie. Văzu la distanță barca făcându-se din ce în ce mai mică, apoi o licărire de apă înspumată și apoi nimic. Se trăsesese concluzia că balena fugise de tot trăgând urmăritorii după ea, cum se întâmplă deseori. Atunci se îngrijorară, dar nu se alarmară încă. Semnalele de rechemare fură urcate în greement; se așternu întinericul; forțată să adune cele trei bărci dinspre vânt înainte să plece în căutarea celei de-a patra în direcția opusă, nava nu numai că trebuise să lase barca în voia sorții până aproape de miezul nopții, însă și, pentru moment, să mărească distanța până la ea. După ce restul echipajului ajunse cu bine la bord, nava ridică toate pânzele și porni după barca dispărută, aprinzând focul în topitoare ca să servească drept far. Jumătate din oameni fură urcați ca santinele în vârful catargelor. Însă, deși înaintase destul de mult pentru a ajunge cam pe unde fusese văzută ambarcațiunea ultima oară, deși se opri și coborî cazmalele verificând în jurul ei, nu găsi nimic și plecă mai departe; se opri iar și coborî bărcile, dar, deși făcu așa până în zorii zilei, nu se zări nicio așchie din chila cea pierdută.

Povestea fu spusă, iar căpitanul străin continuă pentru a dezvălui motivul pentru care venise la bord. Dorea ca „Pequodul” să se alăture navei sale în căutări, navigând la distanță de patru sau cinci mile între cele două, în linii paralele, cercetând astfel două orizonturi.

— Fac prinsoare, îi șopti Stubb lui Flask, că cineva din barca dispărută purta cea mai bună haină a căpitanului, se poate chiar să fi avut și ceasul lui, și de-aia e atât de nerăbdător să le primească înapoi. Cine-a mai auzit de două corăbii în plin sezon de vânătoare care să caute o barcă dispărută? Vezi, Flask, uite cât de palid e, până și ochii îi are stinși. Uite, nu cred că e haina, cred că e...

— E băiatul meu, propriul meu băiat e printre dispăruți. Pentru numele lui Dumnezeu, te rog, te implor, se ruga

străinul de Ahab, care până acum primise fără tragere de inimă cererea. Lasă-mă să închiriez corabia ta pentru patruzeci și opt de ore. Plătesc bucuros și o să plătesc bine – dacă nu se poate altfel – pentru patruzeci și opt de ore, doar atât. Trebuie, trebuie și se cade să faci acest lucru.

— Fiul lui!, exclamă Stubb. Vai, e fiul lui cel care s-a pierdut! Retrag ce-am zis despre haină și ceas. Ahab ce zice? Trebuie să-l salvăm pe băiat.

— S-a înecat cu toți ceilalți noaptea trecută, zise bătrânul din Man care stătea în spatele lor. I-am auzit; și voi le-ați auzit sufletele.

După cum ieși în curând la iveală, ceea ce făcea incidentul de pe „Rachel“ și mai trist era faptul nu numai că fiul căpitanului se afla printre cei de pe barca dispărută, dar în echipajul celeilalte bărci separate de corabie în timpul urmăririi se afla încă un fiu, astfel că în acele clipe tatăl nenorocit se afla prins în mijlocul celei mai crude nehotărâri; aceasta fusese rezolvată în locul său de către secund care adoptase instinctiv procedura obișnuită de pe baleniere în cazul unei astfel de întâmplări, și anume ca aflându-se între mai multe bărci aflate la ananghie, dar despărțite, să se caute întotdeauna cea cu echipajul mai numeros.

Căpitanul, din motive necunoscute, nu dezvăluise totul de la început, ci numai atunci când a fost forțat de răceala lui Ahab pomeni de celălalt fiu dispărut, un băietandru de doisprezece ani pe care tatăl, cu îndrăzneala încrezătoare și zeloasă a dragostei sale de părinte din Nantucket, voise să-l inițieze de timpuriu în primejdiile și minunile unei ocupații ce fusese a strămoșilor săi dintotdeauna. Se întâmplă deseori ca unii căpitani din Nantucket să trimită un fiu atât de tânăr într-o călătorie de trei sau patru ani pe o altă navă, astfel ca primele învățături despre profesia de vânător de balene să nu fie îmblânzite de ocrotirea părintească firească, dar nu bine-venită, ori de înțelegerea și grija, care sunt firești.

Între timp, străinul încă se mai ruga de Ahab, iar acesta stătea ca o nicovală, primind toate loviturile fără a tremura cât de puțin.

— Nu plec de aici, spuse străinul, până nu accepți. Poartă-te cu mine cum ți-ai dori să mă port și eu cu tine într-o astfel de

împrejurare. Căci și tu ai un fiu, căpitane Ahab, deși e doar un copil și se află în siguranță acasă; și încă un copil făcut la bătrânețe. Da, da, te învoiești, văd eu. Repede, mateloți. fugiți și pregătiți-vă să ridicați pânzele!

— Opritiți!, strigă Ahab. Nu vă atingeți de nicio parămă!

Apoi continuă pe un ton care alungea fiecare cuvânt:

— Căpitane Gardiner, nu o voi face. Chiar și acum pierd timp. La revedere, la revedere. Dumnezeu să te binecuvânteze, omule; să mă iert eu însumi, dar trebuie să plec. Domnule Starbuck, uită-te la ceasul de la habitacul și în trei minute gonește toți străinii de pe punte; apoi ridică pânzele și ține cursul de dinainte!

Întorcându-se în grabă cu chipul abătut, coborî în cabină lăsându-l pe căpitanul străin perplex în fața respingerii necondiționate a cererii sale onorabile. Dezmeticindu-se din mirare, Gardiner se grăbi tăcut spre parapet și mai degrabă căzu decât pași în barcă, întorcându-se astfel înapoi la corabia sa.

În curând, cele două nave își despărțiră drumul, iar cât mai putu fi văzută nava străină, ea se abătea din cale încolo și încoace cercetând fiecare pată pe apă, oricât de mică ar fi fost. Vergile erau înclinate când într-o parte, când în alta; făcea voltă când la babord, când la tribord; acum se lupta cu marea, acum se lăsa dusă în voia ei; în tot acest timp, catargele și vergile erau îngrămădite de oameni, ca trei cireși când copiii culeg fructe printre ramurile lor.

Însă în cursul ei abătut și drumul ei legănat și plângător, se vedea limpede că nava plânsă de valuri nu găsea alinare. Își plângea copiii dispăruți.

Cabina

A hab dă semne că se întoarce pe punte; Pip îl prinde de mână ca să-l urmeze.

— Băiete, băiete, îți spun că trebuie să nu îl urmezi pe Ahab acum. A venit vremea când Ahab nu ar vrea să te depărteze de el, dar nici nu te vrea aproape. E ceva în tine, biet flăcău, care simt că mă lecuiește prea mult de boala mea. Cui pe cui se scoate, iar pentru vânătoarea aceasta, boala mea e sănătatea pe care mi-o doresc. Rămâi aici sub punte unde o să te servească toți ca pe căpitan. Da, băiete, o să stai aici pe scaunul meu înșurubat și o să fii un alt șurub la el.

— Nu, nu, nu! Dumneavoastră nu aveți trupul întreg, domnule; folosiți-mă pe mine ca pe piciorul pe care l-ați pierdut, domnule, nu cer mai mult de-atât, doar să rămân în felul acesta o parte din dumneavoastră.

— Of!, în ciuda milioaneilor de ticăloși, tu mă faci să cred în loialitatea nepieritoare a omului! Și mai ești și negru. și nebun pe deasupra! Cred că zicala cui pe cui se scoate se aplică și în cazul lui, parcă și lui îi vine mintea la cap.

— Mi s-a spus, domnule, că Stubb l-a părăsit odată pe micuțul Pip, ale cărui oase înecate s-au albit, deși pielea lui vie era neagră. Eu nu o să vă părăsesc niciodată cum a făcut Stubb, domnule. Trebuie să merg cu dumneavoastră.

— Dacă nu taci, o să mă înfurii. Ți-am zis că nu se poate.

— Stăpâne, stăpâne bun!

— Dacă mai plângi așa, o să te ucid. Ai grijă, și Ahab e nebun. Ascultă și o să-mi auzi tropăiturile piciorului de os pe punte și o să știi că sunt acolo. Acum te las. Măna! Pune-o într-a mea! Tu ești loial, băiete, cum e circumferința față de centrul său. Așa: Dumnezeu să te aibă în pază mereu și, dacă se ajunge până acolo, Dumnezeu să te salveze orice s-ar întâmpla.

(Ahab pleacă; Pip face un pas în față)

— Aici a stat acum o clipă, respir aerul pe care l-a respirat și el, dar sunt singur. Măcar de-ar fi fost bietul Pip aici, parcă aș fi putut să îndur. Dar el lipsește. Pip! Pip! Ding, dang, ding! Cine l-a văzut pe Pip? Trebuie să fie pe-aici. Să încercăm ușa. Cum? Nici zăvor, nici lacăt, nici stavilă. Și totuși nu o pot deschide. Trebuie să fie de vină vraja. Mi-a zis să stau aici. Mi-a mai zis și că scaunul prins în șuruburi e al meu. Atunci mă voi așeza aici, sprijinit de traversă, în mijlocul corăbiei. Toată chila și cele trei catarge se aștern dinaintea mea. Aici, spun bătrânii marinari, se așază la masă șaptezeci și patru de amirali vestiți care domnesc peste nenumărați căpitani și locotenenți. Aha! Ce-i asta? Epoleți! Epoleții vin năpustindu-se! Dați roată sticlele! Mă bucur să vă văd! Umpleți-vă paharele, monsieurs! Ce sentiment ciudat ca un băiat negru să primească atâția albi cu dantelă aurită pe haine. Monsieurs, l-ați văzut pe Pip? Un mic băiat negru, înalt de cinci picioare, cu înfățișare josnică și laș. A sărit odată dintr-o barcă. L-ați văzut? Nu! Atunci umpleți iar paharele, căpitanilor, și să ciocnim pentru rușinea lașilor. Sst! De sus se-aud oase. E stăpânul! Stăpâne! Mă simt într-adevăr trist când umbli peste mine. Însă o să stau aici, chiar dacă pupa lovește în pietre și acestea o crapă și vin scoicile peste mine.

Pălăria

Acum, într-un loc și timp prielnic, după o călătorie premergătoare atât de lungă, Ahab – după ce restul apelor fuseseră cercetate – părea să fi încolțit dușmanul într-un fund de sac pentru a fi sigur că îl poate ucide acolo. Se găsea la latitudinea și longitudinea unde se pricopsise cu rana îngrozitoare, acum că vorbise cu o navă care chiar cu o zi în urmă o întâlnise pe Moby Dick, acum că toate întâlnirile cu diferite nave se împreunaseră contrastant pentru a arăta indiferența demonică cu care Balena Albă își ataca urmăritorii, fie că păcătuia sau că i se păcătuise, acum se citea ceva nedeslușit în ochii bătrânului, ceva la care oamenii slabi de înger nici nu suportau să se uite. Asemenea stelei polare care nu apune timp de șase luni în noaptea arctică și își menține privirea pătrunzătoare și fixă, tot așa strălucea acum și țelul lui Ahab peste echipajul mohorât. Îi domina atât de tare, că toate presentimentele, îndoielile, neîncrederea și temerile și le ascundeau adânc în suflet și nu le lăsau să încolțească nici măcar cu un mugur sau o frunză.

În aceste momente prevestitoare, toată voiabună, forțată sau firească, dispăru. Stubb nu mai încercă să facă pe nimeni să zâmbească, Starbuck nu mai încerca să-l împiedice. Fericirea și tristețea, speranța și frica, toate fură măcinate în praf fin și presărate în mortarul întărit al sufletului de fier al

lui Ahab. Se mișcau în muțenie pe punte ca niște mașinării, știind tot timpul că bătrânul ținea ochiul său tiranic ațintit asupra lor.

Însă dacă îl urmăreai cu atenție în orele în care era singur, când credea că nu îl urmărește decât o singură privire, atunci ai fi văzut că așa cum privirea lui Ahab îi cutremura pe marinari, tot așa îl cutremura pe el cea a lui Fedallah, sau măcar, într-un chip sălbatic, îl afecta. O ciudățenie subtilă avea Fedallah acum; era scuturat de tremurături neîncetate că echipajul îl privea cu suspiciune, nefiind siguri, dacă era într-adevăr muritor sau doar o umbră tremurândă aruncată pe punte de o ființă nevăzută. Umbra plutea acolo fără încetare, căci acesta nici noaptea nu dormea și nici nu se ducea sub punte. Stătea nemișcat ore întregi, nu se așeza și nu se apleca; ochii săi stinși, dar plini de mirare parcă spuneau: „Noi, cei doi paznici, nu dormim niciodată.“

Marinarii nu puteau urca pe punte, fie ziua, fie noaptea, fără a da de Ahab care ori stătea în gaura lui, ori se plimba pe punte între cele două hotare: arborele mare și cel trinchet. Altă dată îl vedeau stând în sabord cu piciorul cel bun pe punte, de parcă urma să facă un pas; pălăria o avea trasă pe ochi, astfel că oricât de nemișcat ar fi stat, oricâte zile și nopți ar fi trecut fără ca el să se odihnească în hamac, nu se vedea niciodată de după pălărie dacă într-adevăr avea ochii închiși sau dacă încă îi privea cu atenție. Nu conta că stătea astfel la sabord preț de o oră întreagă și umezeala nopții se aduna în boabe de rouă pe haina și pălăria sa. Hainele pe care le uda noaptea le usca a doua zi soarele și tot așa, zi după zi, noapte după noapte, nu mai coborî sub punte; dacă dorea ceva din cabină, trimitea pe cineva să-i aducă.

Mânca tot afară, adică cele două mese ale sale, micul dejun și prânzul. Nu se atingea de cină. Nu își tunde barba care creștea urât și încolăcit, asemenea rădăcinilor copacilor dărămați de vânt care mai cresc la baza cea dezgolită, deși nu mai înfrunzesc. Însă deși toată viața sa se transformase într-un cart interminabil și deși cartul fermecat al sălbaticului era la fel de neîntrerupt ca și al lui, cei doi nu își vorbeau niciodată de la un om la altul – decât dacă în răstimpuri vreo întâmplare neimportantă îi obliga să o facă. Deși o vrajă puternică părea

să îi lege în secret pe cei doi, fățiș, pentru ochii echipajului, ei păreau a nu avea nicio treabă unul cu celălalt. Dacă se întâmpla să schimbe un cuvânt pe zi, noaptea se transformau amândoi în muți. Câteodată stăteau departe unul de celălalt sub lumina stelelor fără a-și zice nimic; Ahab la sabord, Fedallah lângă arborele mare, însă privindu-se țintă unul pe altul de parcă Ahab vedea în străin propria sa umbră, iar străinul vedea în Ahab substanța sa abandonată.

Totuși, nu se știe cum, Ahab reușea – prin forța sa, așa cum le arăta subordonaților cu mână de fier în fiecare zi, oră și clipă – să pară un stăpân independent, iar Fedallah, doar un simplu sclav de-al său. Însă amândoi păreau înjugați la aceeași căruță și mânați de un tiran nevăzut: o umbră uscățivă lângă un trup puternic. Căci orice-ar fi fost străinul, Ahab era cu siguranță chila și bârna solidă a corăbiei.

La cea mai slabă licărire a zorilor se auzea de la pupă vocea sa:

— Oameni la catarge!

Toată ziua, până după apus și după lăsarea întunericului, se auzea aceeași voce din oră în oră, atunci când suna clopotul timonierului:

— Ce vedeți? Fiți atenți! Fiți atenți!

Însă când se scurseră două sau trei zile de la întâlnirea cu „Rachel“, care își căuta copiii, și nu se zări niciun jet, bătrânul începu să se îndoiască de loialitatea echipajului său; cel puțin, de-a tuturor în afară de cea a harponierilor păgâni. Părea a se întreba chiar și dacă Stubb și Flask nu cumva ignorau cu bună-știință lucrul pe care îl căuta. Însă dacă într-adevăr avea aceste suspiciuni, se înfrâna cu istețime de la a le da în vileag prin vorbe, deși faptele îl contraziceau.

— O să văd eu primul balena, zise. Da! Dublonul trebuie să fie al lui Ahab.

Cu propriile sale mâini făcu un cuib din parâme și trimițând pe cineva sus cu un scripete pe care să-l lege de vârful arborelui mare, prinse cele două capete ale funiei și legând unul de coșul său, pregăti un șurub pentru celălalt pe care îl fixă de parapet. Acestea fiind terminate, cu acel capăt încă în mână și stând lângă șurub, se uită în jur la echipaj, trecând de la unul la altul, odihnindu-și privirea pe Daggo, Queequeg și

Tashtego, însă sărindu-l pe Fedallah; apoi rămase uitându-se la secundul-șef și spuse:

— Ia frânghia, domnule. O las în mâinile dumitale, Starbuck.

Apoi, așezându-se cât mai bine în coș, dădu poruncă să-l ridice în cuibul său, Starbuck fiind cel care fixă la urmă parâma și după aceea stătu pe lângă ea. Astfel, cu o mână cuprinzând catargul mare, Ahab privi mile și mile în depărtare, în față, în spate, încolo și înapoi de-a lungul cercului imens care se vedea de la o asemenea înălțime.

Când lucrează cu mâinile într-un loc ridicat și izolat din greement, care se întâmplă să nu îi ofere un loc de sprijinit piciorul, marinarul este ridicat până la acel loc și apoi ținut acolo cu parâme. În aceste împrejurări, capătul legat pe punte îi este dat în grijă strictă unui om care nu-și ia ochii de la el. Datorită mulțimii de vergi și parâme ale căror diferite legături sus nu pot fi niciodată deslușite cu siguranță de pe punte și din cauza faptului că se dezleagă în fiecare minut câte o parâmă de la capătul ei, marinarii ar muri negreșit dacă nu ar avea pe cineva care să țină de veghe permanent, căci cei de pe punte i-ar putea dezlega din greșeală, iar ei ar cădea în marea involburată. Deci, prevederile lui Ahab nu erau neobișnuite. Lucrul straniu părea a fi faptul că Starbuck, singurul om care îndrăznise să se opună cât de puțin deciziilor luate de el, unul dintre cei de a căror loialitate se îndoia, tocmai el fusese ales să fie omul care să-l vegheze, Ahab lăsându-și viața într-un tot în mâinile acestui ins, în care nu avea încredere.

Prima oară când Ahab se sui în gabie, înainte să fi trecut zece minute de când se afla acolo, un șoim de mare, cu ciocul roșu, dintre aceia care zboară incomod e aproape de catargele în care se află marinarii, începu a da târcoale capului său, tipând, croncănind și zburând într-un labirint de cercuri fără direcție. Apoi săgetă o mie de picioare în sus și coborî iar în spirale, reluându-și vârtejurile din jurul capului căpitanului.

Având însă privirea fixată asupra orizontului cețos și îndepărtat, Ahab păru a nu observa pasărea sălbatică. Nimem nu i-ar fi dat atenție, căci nu era ceva neobișnuit. Însă acum chiar și cei mai nepăsători ochi vedeau un înțeles ascuns în aproape orice întâmplare.

— Pălăria! Pălăria, domnule!, strigă deodată marinarul sicilian care era urcat în arborele artimon și stătea chiar în spatele lui Ahab, deși puțin mai jos, fiind despărțit de acesta de un gol mare de aer.

Însă deja aripa se abătuse în dreptul privirii bătrânului și ciocul încovoiat era în dreptul capului, cu un țipăt șoimul negru fugi cu premiul în cioc.

Un vultur zburase de trei ori în jurul capului lui Tarquin, luându-i pălăria și așezându-se în locul ei; Tanaquil, nevasta lui, prevesti că acesta va ajunge rege al Romei. Însă doar prin înlocuirea pălăriei fu acest semn considerat unul bun. Pălăria lui Ahab nu fu înlocuită; șoimul zbură din ce în ce mai departe cu ea, mult înaintea prorei și în cele din urmă dispăru. Acolo unde dispăru se mai văzu un punct negru căzând din tării în mare.

„Pequod“ întâlnește „Încântarea“

Câteva zile, cu coșciugul atârând ușor, „Pequodul“ înaintă de-a lungul valurilor, când deodată fu zărită o altă corabie, numită în mod nefericit „Încântarea“. Pe măsură ce aceasta se apropie, toate privirile se opriră asupra bănelor mari, numite bigi, care pe unele baleniere, traversează duneta la înălțimea de opt sau nouă picioare și servesc la susținerea bărcilor nefolosite, neechipate sau sfărâmate. Pe bigile navei străine se vedeau niște coaste albite și zdrobite și câteva bordaje rupte din ceea ce fusese o barcă de vânătoare; acum însă se vedea prin epavă așa cum se vede prin scheletul alb și jupuit al unui cal.

— Ați văzut Balena Albă?

— Uite!, răspunse căpitanul cu fața suptă de la balustrada de la pupă și arată cu trompeta către epavă.

— Ați omorât-o?

— Nu s-a făurit harponul care să-i ia viața vreodată, răspunse celălalt, privind trist la un hamac rotund de pe punte, ale cărui margini alăturate erau cusute una de alta în tăcere de câțiva marinari.

— Nu s-a făurit?, și, smulgând harponul făcut de Perth din furcă, Ahab îl ridică strigând. Uite aici, în mâna mea îi țin moartea! E călit în sânge și fulger acest mâner și jur că

o să-l călesc întreit în locul fierbinte din spatele înotătoarei, acolo unde palpită viața Balenei Albe!

— Atunci, Domnul să te aibă în pază, bătrâne. Vezi tu asta?, întrebă și arată către hamac. Nu îngrop decât unul dintre cei cinci oameni din barcă, care trăiau până mai ieri. Numai pe acesta îl îngrop, restul au fost îngropați înainte de a muri. Plutești peste mormintele lor.

Apoi se întoarse spre echipaj:

— Ați terminat acolo? Puneți placa peste parapet și ridicați corpul; așa. O! Doamne!, zise înaintând spre hamac cu brațele ridicate. Fie ca învierea și viața...

— Brațați! Timona în vânt!, strigă Ahab echipajului cu voce tunătoare.

Însă corabia nu se îndepărtă destul de repede pentru a scăpa de sunetul plescăit pe care îl făcu trupul când lovi apa. Nu fu destul de rapidă nici pentru a scăpa de câțiva stropi care îi stropiră cala cu botezul lor fantomatic.

Cum Ahab luneca acum departe de trista „Încântare“, colacul de salvare cel ciudat care atârna de balustrada de la pupa „Pequodului“ se arată în toată mărimea sa.

— Ha! Uitați acolo! Uitați acolo, tovarăși!, strigă o voce prevestitoare din urmă. În zadar fugiți voi, străinilor, de trista noastră înmormântare. Nu faceți decât să ne întoarceți spațele și să ne arătați coșciugul vostru.

Simfonia

Fra o zi senină și albastră. Tăriile văzduhului și mării de-abia se puteau deosebi în azurul ce colora toată zarea. Numai aerul era transparent, pur și blând, cu înfățișare de femeie. Iar marea robustă și bărbătească se înălța în umflături lungi, puternice și șovăitoare, asemenea pieptului lui Samson în somn.

Încoace și încolo, în aer, pluteau aripile albe ca zăpada ale păsărilor mici și fără pată. Acestea erau gândurile suave ale aerului feminin; însă de colo-colo în adâncuri, jos în albastrul fără fund, înotau leviatane imense, pești-sabie și rechini, iar acestea erau gândurile teribile, năvălești și criminale ale mării masculine.

Dar deși gândurile se deosebeau atât de tare, contrastul nu se vedea decât în umbrele și întunecările de la suprafață: apa și aerul păreau un întreg. Numai sexul îi deosebea.

Sus, mândru ca un țar sau ca un rege, soarele părea să dăruiască aerul blând mării năvălești și înspumate, așa cum **ar** da o mireasă unui mire. La linia orizontului, care încingea **pr**iveliștea de jur împrejur, o mișcare dulce și tremurătoare - care se vede cel mai des aici, la Ecuator - dezvăluia încrederea drăgăstoasă și palpitantă, zvâcnirile iubitoare cu care biata mireasă își oferea sânul marelui.

Crispat, noduros și zbârcit de riduri, încrâncenat și neînduplecat, cu ochii sclipind ca doi cărbuni ce mai licăresc încă

în cenușa ruinei, Ahab stătea drept în lumina dimineții, ridicând fruntea, ca un coif crăpat, către fruntea de fetișcană a cerurilor.

Tu, inocență copilărească și nepieritoare a azurului! Creaturi înaripate ce zburdați nevăzute în jurul nostru! Pruncie dulce a văzduhului și a cerului! Cât de oarbe sunteți toate la năpasta ce îl macină pe Ahab. Aidoma vouă le-am văzut și pe Miriam și Martha, zâne cu ochi zâmbitori, alergând nepăsătoare în jurul domnului lor, jucându-se cu cârlionții arși care creșteau în jurul marginii craterului mistuit al creierului său.

Traversând încet puntea de la tambuchi, Ahab se aplecă peste margine și se uită cum umbra sa se tot scufundă în apă, din ce în ce mai mult pe măsură ce încerca să pătrundă cu privirea în adâncul mării. Miresmele dulci ale aerului fermecat păreau să risipească putreziciunea din sufletul său. Aerul vesel și voios și cerul îmbietor reușiră să-l mângâie și să-l alinte în cele din urmă. Lumea, o mamă vitregă ce fusese atâta vreme crudă și respingătoare, își arunca acum brațele în jurul gâtului lui încăpățânat și părea a suspiņa bucuroasă deasupra lui, ca deasupra unui om pe care, deși se arăta îndărătnic și nesocotit, se mai îndupleca să-l salveze și să-l binecuvânteze. Dacă de sub pălăria sa trasă pe ochi Ahab ar fi lăsat să îi curgă o lacrimă în mare, în tot Pacificul nu s-ar mai găsi o comoară asemenea acelei picături.

Starbuck îl văzu pe bătrân. Îl văzu cum se apleacă greoi peste margine și părea că aude în inima sa oftatul adânc care izvora din mijlocul seninătății înconjurătoare. Griuliu să nu îl atingă și să nu fie observat, se apropie totuși și se opri lângă el. Ahab se întoarse.

— Starbuck!

— Domnule.

— O, Starbuck! Ce vânt blând și ce cer frumos! Într-o asemenea zi, la fel de dulce ca aceasta, am lovit prima mea balenă. Un puștan harponier de doar optsprezece ani! Acum patruzeci... patruzeci... patruzeci de ani! Patruzeci de ani de vânatoare neîncetată! Patruzeci de ani de lipsuri, de primejdii și de furtuni. Patruzeci de ani pe marea fără milă! De patruzeci de ani a lăsat Ahab uscatul pașnic în urmă, ca să

se războiască patruzeci de ani cu urâciunile adâncului. Da, Starbuck, din acești patruzeci de ani nu am petrecut trei ani pe uscat. Când mă gândesc la viața pe care am dus-o, la cum a fost un pustiu de singurătate... orașul zidit și împrejmuț al solitudinii unui căpitan, care nu îngăduie decât foarte puțin să intre simpatia tărâmului verde din afară... Of! Oboseală! Apăsare! Sclavie a conducerii singuratice! Când mă gândesc la toate acestea, pe care altădată nu le cunoșteam, doar le bănuiam, când mă gândesc la cei patruzeci de ani în care m-am hrănit numai cu uscături sărate – un simbol potrivit pentru hrana uscată a sufletului meu! –, când cel mai sărac om avea fructe proaspete la masă în fiecare zi și mânca numai pâinea cea mai proaspătă de pe lume când eu mestecam cruste mucegăite departe, peste oceane întregi, la fetișcana pe care am luat-o de nevastă la vârsta de cincizeci de ani și am plecat către Capul Horn a doua zi, lăsând numai o adâncitură pe perna mea nupțială. Nevastă? Nevastă a fost ea, sau mai degrabă o văduvă cu bărbatul în viață? Da, am văduvit-o pe biata fată încă de când am luat-o de nevastă, Starbuck; și apoi nebunia, frenezia, sângele clocotit și fruntea fumegândă cu care Ahab s-a coborât de o mie de ori cu furie și înverșunare după prada sa. Mai mult demon decât om! Da, da, ce nebun am fost timp de patruzeci de ani, un nebun bătrân, asta a fost Ahab! De unde această urmărire înrâncenată? De ce se încheștează mâna paralizată pe vâslă, pe fier sau pe lance? Cu ce e mai bogat Ahab acum? Uite! Of, Starbuck, nu e de mirare că din cauza poverii pe care o port mi s-a dus bietul meu picior de sub mine. uite, dă la o parte părul acesta bătrân. Mă orbește și ochii îmi par înlăcrimați. Fire atât de cenușii nu au crescut niciodată decât din cenușă! Par eu atât de bătrân. atât de groaznic de bătrân? Mă simt obosit de moarte, cocoșat și încovoiat, de parcă aș fi Adam ce se clatină sub secolele adunate de la Paradis încoace. Doamne! Doamne Dumnezeule! Crapă-mi inima, fărâcă-mi creierii! Batjocură! Batjocură! Batjocură îngrozitoare a firelor mele cărunte, am trăit cu atâta bucurie încât să va ponosesc și să mă simt și să arăt atât de teribil de bătrân? Stai lângă mine, Starbuck; lasă-mă să mă uit în ochi de om. E mai bine decât să mă uit la mare sau la cer, mai bine decât să privesc spre Dumnezeu. Pe pământul verde, pe vatra

înroșită, acesta este globul magic, omule! Îmi văd nevasta și copilul în ochiul tău. Nu, nu. Stai la bord! Să nu cobori când o fac eu, când însemnatul Ahab coboară să o vâneze pe Moby Dick. Năpasta aceea nu va pica pe tine. Nu, nu! Nu cu căminul îndepărtat pe care îl văd în privirea ta.

— Oh, căpitanul meu! Căpitanul meu! Suflet nobil, inimă mare! De ce trebuie să urmărească cineva peștele acela blestemat? Lasă-mă pe mine! Să fugim toți din apele acestea ucigăse. Să mergem acasă! Nevastă și copil are și Starbuck – nevasta și copilul tinereții lui jucăuse –, cum ai și tu nevastă și copil la vârsta ta înaintată, iubitoare și părintească. Să mergem! Să plecăm! Lasă-mă să schimb chiar acum cursul. Ce frumos și vesel ar fi, căpitane, să vedem iarăși țărmul bătrânului Nantucket! Cred, domnule, că au și acolo asemenea zile senine și blânde ca aceasta.

— Au, au. Am văzut, sunt zilele de vară dimineăta. Cam pe la ora asta – da, acum doarme de după-amiază – băiatul se scoală voios, se ridică în capul oaselor și mama lui îi povestește despre mine, despre sălbaticul de mine, cum sunt plecat să cutreier mările, dar cum mă voi întoarce și îl voi legăna iar.

— Așa e Mary, Mary a mea! Mi-a promis că băiatul meu, în fiecare dimineată, o să fie dus pe dealuri ca să vadă primul vecele tatălui său! Da, da! ajunge! s-a stabilit! Ne îndreptăm spre Nantucket! Vino, căpitane, stabilește cursul și hai să mergem! Vezi? Vezi chipul băiatului la fereastră? Mâna băiatului pe deal?

Însă privirea lui Ahab se întoarse. Ca un pom uscat se scutură și își aruncă ultimul măr putrezit pe pământ.

— Ce anume e, ce lucru nepământesc, de neînțeles să fie? Ce stăpân înșelător și ascuns, ce împărat crud și fără inimă mă strunește astfel că împotriva tuturor iubirilor și dorurilor firești eu tot continui, tot mă avânt și mă împing înainte tot timpul? Ce mă ține mereu gata să fac ceea ce în inima mea adevărată nu cutez a îndrăzni? E Ahab? Ahab să fie? Sunt eu ~~său~~ Dumnezeu cel care ridică această mână? Dar dacă mărețul soare nu se mișcă singur, ci este doar un trimis al cerului și nicio stea nu poate fi învârtită decât de o putere invizibilă, cum să poată această mică inimă să bată și acest creier mic să gândească dacă nu Dumnezeu aduce bătăile și tot

el gândurile și viața, nu eu. Zău, omule, dacă nu suntem învățți ca un vinci pe lumea asta, de jur împrejur, iar Soarta este pârghia. Uite! Tot timpul cerul zâmbitor și marea fără fund! Privește! Unde se duc ucigașii? Cine mai pedepsește când și judecătorul e chemat să dea socoteală? Dar bate un vânt blând și cerul e senin, iar aerul miroase de parcă ar veni dinspre o pajiște îndepărtată. Trebuie că au cosit fân undeva la poalele Anzilor, Starbuck, iar secerătorii dorm printre căpițe. Dorm? Da, oricum am trudi, toți dormim într-un sfârșit pe pajiște și ruginim în verdeață asemenea coaselor date jos și lăsate în brazdele tăiate pe jumătate... Starbuck?

Însă secundul, pâlind ca un cadavru de disperare, plecase.

Ahab traversă puntea să se uite pe partea cealaltă, însă se sperie de reflexia celor doi ochi care priveau și ei în apă. Fedallah stătea aplecat și el fără să se miște peste același parapet.

Urmărirea. Prima zi

În acea noapte, la cartul de mijloc, bătrânul – după cum îi era obiceiul – se îndreptă de la sabordul de care se sprijinea către gaura sa de susținere, dar deodată își ridică fața și adulmecă aerul marin cum face un câine înțelept de pe corabie atunci când se apropie de niște insule sălbatice. Își zise că prin apropiere se afla o balenă. În curând, mirosul tipic, lăsat în urmă de Cașaloții vii, fu simțit de tot echipajul. Niciun marinar nu se miră când, după ce consultă compasul și girueta și stabili apoi locul din care izvora mirosul cât de exact se putea, Ahab ordonă repede să fie schimbat cu puțin cursul și velatura să fie lăsată mai jos.

Temeiul pentru care se hotărâseră toate acestea se văzu a doua zi de dimineață în chipul unei pete mari pe apă, lucioasă ca uleiul, și semănând prin undele crețe care o mărgineau cu luciul unui curent la gura unui râu rapid și adânc.

— Oameni la gabii! Cheamă tot echipajul!

Tunând cu mânerule a trei manele în podeaua teugii. Daggo trezi adormiții cu niște sunete atât de înfricoșătoare, că ziceai c-au sărit prin hublouri, așa de repede apărură cu hainele în mâini.

— Ce-ați văzut?, strigă Ahab cu fața ridicată spre cer.

— Nimic, nimic, domnule!, veni răspunsul de sus.

— Velele zburătoare! Bonetele! Sus și jos, în amândouă părțile!

Toată velatura fiind așezată, desfăcu parâma ce îl ridica în vârful catargului mare. În câteva clipe îl ducea, însă cam la două treimi din drumul până sus, privind prin golul dintre vela gabier mare și vela zburător, scoase un strigăt ascuțit:

— Uite-o cum suflă! Uite-o cum suflă! O cocoasă ca un munte înzăpezit. E Moby Dick!

Aprinși de strigătul care păru să coboare în același timp din cele trei gabii, oamenii de pe punte fugiră spre greement ca să vadă faimoasa balenă pe care o pândeau de atâta timp. Ahab ajunsese de-acum în vârf, cu câteva picioare mai sus față de celelalte santinele; Tashtego stătea chiar sub el, în vârful arborelui zburător, astfel că creștetul indianului era aproape la același nivel cu călcâiul lui Ahab. De la această înălțime balena putea fi văzută la depărtare de o milă sau cam așa, arătându-și la fiecare ridicătură a valurilor cocoșa strălucitoare și scuipând în aer în răstimpuri jetul său tăcut. Pentru marinarii superstițioși, acesta părea un jet tăcut pe care îl mai văzuseră acum multă vreme la lumina lunii în oceanele Atlantic și Indian.

— Nu l-a văzut nimeni mai devreme?, strigă Ahab către oamenii cocoțați în jurul lui.

— Eu l-am văzut aproape în același timp, domnule, în care l-a văzut și căpitanul Ahab și am strigat, zise Tashtego.

— Nu în același timp, nu. Dublonul e al meu, Soarta mi l-a hărăzit mie. Numai mie. Niciunul dintre voi nu a reușit să vadă Balena Albă primul. Uite-o cum suflă! Uite-o! Uite-o cum suflă! Uite, iar! Uite, iar!, strigă alungind cuvintele, cu voce târăgănată, pe tonuri acordate cu jeturile balenei. O să se scufunde! Ridicați bonetele! Coborâți velele zburătorului! Pregătiți trei bărci. Domnule Starbuck, ține minte, dumneata rămâi pe punte și ai grijă de navă. Țineți în vânt! Așa, încet, băieți, încet! Uite-i coada! Ba nu! Nu-i decât apă neagră! Ați pregătit bărcile? Fiți gata, fiți gata! Coboară-mă, domnule Starbuck. Mai mult, mai mult; mai repede, mai repede!, zise, și alunecă prin aer până pe punte.

— Înaintează sub vânt, domnule, strigă Stubb. Fuge de noi; dar n-a văzut încă vasul!

— Taci, omule! Fii gata să brațezi! Cârma mult sub vânt! Brațați! Faceți-o să tremure! Așa, e bine. Bărcile, bărcile!

În curând, toate bărcile în afară de cea a lui Starbuck fură coborâte, toate velele lor fură ridicate, toate vâslele agățate și se îndreptară cu iuteală sub vânt. Cea a lui Ahab era în frunte. O licărire palidă și înfricoșătoare străluci în ochii lui Fedallah. O strâmbătură oribilă îi deforma gura.

Asemenea cochiliilor tăcute, bărcile ușoare goneau pe luciul apei, însă nu ajunseră dușmanul decât cu greu. Când se apropiară, oceanul deveni și mai plat, ca și când și-ar fi acoperit valurile cu un covor. Părea a fi o pajiște, așa de lin se întindea. În cele din urmă, vânătorul copleșit se apropie atât de mult de prada nebănuitoare, că acesteia i se vedea întreaga cocoașă scânteietoare alunecând prin apă ca un obiect izolat, încercuit mereu de o spumă fină, lănoasă și verzuie. Văzu ridurile mari și crețe ale capului ce se înălța puțin mai departe. Umbra albă a frunții late și lăptoase se întindea pe covorul turcesc al apei, acompaniată de un susur jucăuș, iar în spate apele albastre coborau amestecându-se în valea involburată a siajului drept. În ambele părți, bolboci strălucitori se iveau și dansau pe lângă balenă. Însă aceștia erau spărți de ghearele miilor de păsări zglobii care acopereau apa de pene. Ca un băț de steag care se înalță din cala vopsită a unei nave, mânerul înalt, dar sfărâmat al unei lance se înalță din spinarea Balenei Albe; din când în când, o pasăre din stolul înaripat se apropia și zburătăcind încoace și încolo ca o pânză deasupra peștelui, se așeza tăcută și se legăna pe băț, iar lungile pene ale cozii păreau a fi un fanion.

O veselie blândă și o liniște înceată a mișcărilor o acopereau pe balenă. Nici taurul alb în care s-a încarnat Jupiter și care fugea cu Europa cea răvășită, ținându-se de coarnele lui grațioase în timp ce el îi arunca ocheade iubitoare fecioarei. Îndreptându-se cu grabă fermecată și lină către patul nupțial din Creta, nici Jupiter, spun, zeul suprem, nu întrecea felul divin în care înota glorioasa Balenă Albă.

Pe fiecare parte, unde undele o loveau și o părăseau fugind în depărtări, balena își arăta ispitele. Nu e de mirare că unii vânători, ademeniți de această blândețe, se aventuraseră să o vâneze, însă sfârșiseră prin a înțelege că liniștea nu era decât învelișul furtunii. Însă tu, balenă ispititor de calmă, tu plutești înșelătoare pentru toți cei care te văd pentru prima

oară, indiferent câți înaintea lor au fost înșelați și sfârtecați de tine.

Astfel, prin liniștea senină a apelor tropicale, prin valurile ale căror plescăituri erau potolite de frumusețea fără pereche, Moby Dick plutea mai departe, ascunzând vederii groazele trupului său scufundat și hidoșenia mușcătoare a falcii. Însă, în curând, jumătatea din față a trupului se ridică din apă și preț de o clipă trupul său de marmură formă un arc mare, asemenea podului natural de piatră din Virginia, și fluturând amenințător prin aer coada sa despictă, marele zeu se arată în toată splendoarea sa, se scufundă și dispăru de tot. Oprindu-se în zbor și înmuindu-și aripile, păsările albe mai zăboviră deasupra undelor pe care le lăsase în urmă.

Cu vâslele sus, padelele jos și velele lăsate în vânt, cele trei bărci pluteau încremenite așteptând reîntoarcerea lui Moby Dick.

— O oră, spuse Ahab, așezat la pupa bărcii sale.

Privea dincolo de locul balenei, spre obscurele spații albastre și ademenitoare goluri largi de sub vânt. Nu trecu decât o clipă și ochii păreau să i se învârtă în cap în timp ce și-i trecea peste cercul de apă. Vântul se îmbospătase. Marea începea să se umfle.

— Păsările! Păsările!, strigă Tashtego.

În șir indian, asemenea zborului bățlanilor, păsările albe zburau toate către barca lui Ahab și când se apropiară la câțiva yarzi începură să bată din aripi peste apă, învârtindu-se încontinuu cu strigăte vesele și nerăbdătoare. Vederea lor era mai bună decât a omului, căci Ahab nu vedea nimic în apă. Însă deodată, stăruind cât mai adânc cu privirea, văzu o pată nu mai mare decât o nevăstuică albă ridicându-se cu iuteală nemaipomenită și mărimdu-se pe măsură ce se ridica iar dintr-odată aceasta se răsuci și dezvălui două șiruri strâmbe de colți albi și strălucitori care se înălțau din adâncul fără fund. Era gura lui Moby Dick cu falcile larg deschise. Trupul său imens și umbrit se mai amesteca încă în albastrul mării. Gura albă se căscă sub barcă asemenea ușii deschise a unui cavou de marmură, iar Ahab, cu o plescăitură puternică într-o parte a vâslei sale de cârmă trase barca din fața apariției teribile. Apoi, punându-l pe Fedallah să schimbe locul cu el, se duse

la proră și apucă harponul lui Perth, poruncind echipajului să țină de vâsle și să se pregătească spre pupa.

Din cauza învârtirii bărcii în jurul propriei sale axe, prora ajunsese să fie îndreptată spre capul balenei cât aceasta era încă sub apă. Însă de parcă ar fi înțeles planul viclean, Moby Dick, cu inteligența malițioasă care îl caracteriza, se răsuci și el și într-o clipă își vârî capul creț sub fundul bărcii.

Dintr-un capăt în altul, prin fiecare bordaj și fiecare coastă, barca tremură când balena se culcă pe spate, ca rechinii când mușcă, și încet-încet apucă în gură prora astfel că falca lungă și strâmtă se ridică în aer și unul dintre colți se prinse într-un furchet. Interiorul perlat alb-albăstriu al gurii ei se afla la mai puțin de șase inci de capul lui Ahab și se ridica mai mult deasupra lui. În această poziție, Balena Albă scutura barca ușoară de lemn de cedru ca o pisică răutăcioasă ce scutură un șoarece. Fedallah privea fără a fi copleșit, dar restul marinărilor săi săriră unii peste alții ca să ajungă la pupa bărcii.

Acum, când cele două copastii flexibile erau când mușcate, când lăsate, după cum se juca diavolește balena cu barca sortită pieirii, iar trupul peștelui se afla scufundat sub ambarcațiune, el nu putea fi săgetat de la proră căci prora era aproape înghițită. În timp ce celelalte bărci se opriseră fără să vrea ca înaintea unei primejdii căreia nu i se poate ține piept, atunci nebunul de Ahab, furios din cauza apropierii chinuitoare a dușmanului care îl adusese viu și fără de speranță în fălcile pe care le ura, înnebunit deci din această cauză prinse colțul lung cu mâinile goale și încercă sălbatic să-l scoată din strânsoare. Cum se chinuia el zadarnic, falca îi alunecă din strânsoare. Copastiile fragile se îndoară, se crăpară și se rupseră când fălcile, ca niște foarfece enorme, alunecară mai în față și rupseră barca de la jumătate, închizându-se apoi în apă, între cele două jumătăți de epavă. Acestea pluteau cu marginile sfâșiate, iar echipajul de pe epava pupei se ținea strâns de copastii, încercând să lege vâslele la loc.

Înainte ca barca să fie ruptă în două, Ahab, primul care înțelesese intenția balenei din cauza înălțării capului, o mișcare ce îi slăbise mușcătura făcu un efort de a împinge barca departe de încheștarea fălcilor. Însă el alunecă mai mult în gura balenei și când barca se răsturnă într-o parte scăpată de

strânsoare îl scutură și Ahab dădu drumul strânsorii, căzând din forța împingerii cu fața în apă.

Părăsind în valuri prada, Moby Dick se opri la mică distanță, îțindu-și în sus și în jos capul lunguiet și alb și răsucindu-și în același timp corpul ca un fus, astfel că atunci când fruntea mare și creată se ridică mai bine de douăzeci de picioare din apă, valurile și undele care se spărgeau de ea își aruncau spuma involburată în sus¹.

Luându-și din nou poziția orizontală, Moby Dick începu să înoate repede în jurul epavei, frământând apa în siajul său răzbunător de parcă se pregătea de un atac și mai teribil. Vederea bărcii sfărâmate părea s-âl înnebunească, așa cum sângele strugurilor și al dudelor îi înnebuneau pe elefanții lui Antiochus descriși în cartea Macabeilor. Între timp Ahab, pe jumătate înăbușit de spuma pe care o făcea coada și prea beteag ca să mai înoate – deși se ținea la suprafață, chiar și în inima unui asemenea vârtej –, își arăta capul neajutorat ca o bășică pe care cel mai mic tremur putea să o spargă. De la pupa bărcii înjumătățite, Fedallah îl privea cu nepăsare; restul echipajului, de pe cealaltă jumătate, nu îl putea ajuta; de-abia puteau să se țină ei înșiși la adăpost. Atât de înspăimântătoare era înfățișarea Balenei Albe și atât de rapide erau întoarcerile sale, ca acelea ale unei planete, că părea a se năpusti mereu către ei. Și cu toate că și celelalte bărci nevătămate pluteau în apropiere, ele nu îndrăzneau să se amestece în lupta involburată ca să nu dea cumva semnalul distrugerii imediate naufragiaților în primejdie, cu Ahab cu tot. În acest caz, nici ele nu ar mai fi putut scăpa. Cu privirile buimăcite, ceilalți se țineau în afara cercului primejdios al cărui centru era descris de capul bătrânului.

Toată întâmplarea fusese văzută din vârful catargelor corăbiei și, ridicând velele, aceasta se apropiase de scenă. Acum era atât de aproape că Ahab putu să strige din apă:

— Veniți aproape de...

¹ Această mișcare este tipică pentru Cașalot și se numește pitchpoling de la asemănarea cu mișcarea de sus în jos a lăncii, în manevra denumită pitchpoling. Tot așa, în furtună, valurile din Canalul Mânecii se retrag de la baza stâncilor Eddystone doar pentru a sări pe crestele lor cu spuma cea albă (n.a.)

Dar în acel moment un val se sparse peste el și îl scufundă. Ieșind cu greu la suprafață, se nimeri să fie ridicat de o creastă și putu să strige:

— Veniți aproape de balenă! Îndepărtați-o!

Prora „Pequodului“ fu îndreptată astfel că spărgând cercul fermecat, despărți balena de victimele sale. Pe când aceasta se îndepărta ursuză, bărcile veniră în ajutor.

Tras în barca lui Stubb, cu ochii împăienjeniți și orbiți de sare, Ahab cel ostoit își pierdu orice urmă de vlagă și se lăsă în voia sfârșelii trupului; pentru o vreme zăcu lungit și frânt pe fundul bărcii lui Stubb, de parcă fusese călcat de o turmă de elefanți. Din el ieșeau vaiete îngrozitoare, ca niște ecouri dintr-o prăpastie fără fund.

Însă intensitatea sfârșelii lui fizice scurtă aceste văicăreli. Într-o clipă de deplină înțelegere, marile inimi condensează într-o singură durere toate chinurile mai mici împrăstiate nesimțitor pe durata întregii vieți a oamenilor mai slabi. Astfel, aceste inimi, deși suferă doar puțin, totuși în toată viața lor adună o durere cât veacurile de mare, alcătuită din dureri mai mici, căci chiar și în centrul lor minuscul acele caractere nobile conțin toată mărimea sufletelor mai puțin mărețe.

— Harponul, zise Ahab ridicându-se pe jumătate și sprijinindu-se cu greu într-o mână, e în siguranță?

— Da, domnule, căci nu a fost aruncat. Acesta e, zise și îl arătă.

— Așază-l în fața mea. Lipsește vreun om?

— Unu, doi, trei, patru, cinci; au fost cinci vâsle și sunt cinci oameni.

— Asta-i bine. Ajută-mă, vreau să mă ridic. Așa, așa, îl văd! Acolo! Fuge în vânt! Ce jet mare! Ia mâna de pe mine. Seva nepieritoare curge iar prin vinele lui Ahab! Întindeți pânzele, fixați vâslele. Cârma!

Se întâmplă deseori ca atunci când o barcă este sfărâmată, echipajul salvat de o altă barcă să rămână să ajute barca aceea. Vânătoarea este astfel continuată cu ceea ce se numesc „vâsle dublate“. Așa se întâmplă acum. Însă puterea îndoită a bărcii nu o egala pe cea a balenei care părea a-și fi triplat toate înotătoarele, înotând cu o viteză care arăta limpede că în

astfel de împrejurări urmărirea s-ar fi prelungit la nesfârșit. Echipajul nu putea să îndure atâta vreme un efort într-atât de obositor la vâsle; acesta e un lucru de suportat numai în primejdii de scurtă durată. Corabia, după cum se întâmplă câteodată, era singura care avea puterea să continue urmărirea. De aceea toate bărcile se îndreptară către ea și fură urcate îndată cu scripetii – cele două jumătăți ale bărcii sfărâmate fuseseră deja ridicate. Suspendând totul într-o parte, cu toate pânzele în vânt și cu bonetele întinse în laterale, ca aripile unui albatros, „Pequodul” se ținu după siajul lui Moby Dick. Jetul strălucitor al balenei se vedea în răstimpuri regulate și era anunțat din vârful catargelor în același timp. Când se strigă că se scufundase, Ahab începu să cronometreze; se plimbă pe punte cu ceasul în mână și imediat ce trecu ultima secundă din ora alocată i se auzi vocea:

— Al cui e dublonul acum? Îl vedeți?

Iar dacă răspunsul era „nu, domnule”, el le poruncea imediat să-l ridice în cuibul său. Așa trecu ziua. Ahab când stătea nemișcat în vârful catargului, când se plimba neliniștit pe punte.

Se plimba așa, fără a scoate alt sunet, în afară de a striga la oamenii din gabie sau pentru a-i ruga să mai înalțe o velă sau să întindă mai mult o alta, pășind tot timpul înainte și înapoi cu pălăria trasă pe ochi, trecând de fiecare dată pe lângă barca sa distrusă care fusese adusă pe duneță și așezată acolo invers, cu prora ruptă în locul pupei sfărâmate. În cele din urmă, se opri lângă ea. Cum se întâmplă ca pe cerurile pline de nori să mai plutească noi batalioane de plumb, tot așa fața bătrânului se acoperise de și mai multă mâhnire.

Stubb îl văzu că se opri. Dorind poate să își arate propria tărie neabătută și pentru a-și păstra în felul acesta un loc de seamă în mintea căpitanului, el înaintă și, uitându-se la epavă, exclamă:

— Ciulinul pe care n-a vrut să-l mănânce măgarul. L-a înțepat prea tare, domnule. Ha! Ha!

— Ce arătare fără suflet râde în fața unei epave? Omule! Dacă nu aș fi știut că ești neînfricat ca focul și la fel de iscusit, aș fi jurat că ești un fricos. Nici nu se gemo, nici nu se râde în fața unei epave.

— Da, domnule, zise Starbuck apropiindu-se. Este o privilegiștea solemnă. Este un semn, un semn rău.

— Semn? Semn? Dictionarul! Dacă zeii vor să îi vorbească omului, atunci să vorbească cinstit pe față, nu să dea din cap și să facă semne ca babele. Plecați! Sunteți amândoi polii opuși ai aceluiași lucru. Starbuck este Stubb întors pe dos, iar Stubb este Starbuck. Și amândoi sunteți omenirea. Numai Ahab stă singur printre milioanele de oameni de pe pământ, fără a se învecina nici cu zeii, nici cu muritorii. Mi-e frig, tremur. Cum se poate? Voi, cei de sus! Îl vedeți? Strigați la fiecare jet, chiar dacă scuipe de zece ori pe secundă.

Ziua era aproape pe sfârșite și numai poalele rochiei sale aurii se mai mișcau. În curând se întunecă aproape de tot, însă santinelele rămaseră la post.

— Nu mai vedem jetul acum, domnule, e prea întuneric, se auzi o voce de sus.

— Încotro se îndrepta când l-ați văzut ultima oară?

— Ca mai înainte, domnule. Sub vânt.

— Bine! O să călătorească mai încet acum că e noapte. Coboară velele rândunicii și bonetele zburătorului, domnule Starbuck. Nu trebuie să trecem de el până dimineată. Acum el are un drum de făcut și se poate să se odihnească puțin. Cei de la cârmă! Țineți-o în vânt! Cei de sus! Coborâți! Domnule Stubb, trimite un om odihnit în arborele mare și vezi să nu rămână descoperit până dimineată.

Apoi se îndreptă către dublonul înfipt în catarg:

— Oameni buni, aurul este al meu, l-am câștigat. Însă îl las aici până când va fi ucisă Balena Albă, iar atunci cel care o va fi văzut primul în ziua în care va fi ucisă, atunci acela va primi moneda. Iar dacă tot eu o voi vedea și în ziua aceea, atunci suma înzecită va fi împărțită între voi. Acum plec. Puntea e a ta, domnule.

Zicând acestea, se propti în mijlocul sabordului și, trăgându-și pălăria pe ochi, rămase așa până dimineată, în afară de răstimpurile când se ridica să vadă cum mai trecea noaptea

Urmărirea. A doua zi

Când se crăpă de ziuă, în cele trei gabii se urcară marinari odihniți.

— Îl vedeți, îl vedeți?, strigă Ahab după ce se mai luminează în jur.

— Nu vedem nimic, domnule.

— Treziți echipajul și pregătiți pânzele! Fuge mai repede decât credeam. Velele zburător! Da, trebuia să fie ridicate toată noaptea. Nu contează, e doar o odihnă înainte de a porni la drum.

Trebuie spus aici că această urmărire stăruitoare a unei singure balene, ce ține din zi în noapte și din noapte până-n zi, nu este ceva nemaiîntâlnit în pescuitul din mările sudului. Atât de minunat este talentul, atât de prevăzătoare experiența și atât de invincibilă încrederea unor comandanți din Nantucket, de-a dreptul geniali, că din simpla observație a locului în care a fost văzută balena ultima oară ei pot, în anumite împrejurări, să prevadă cu exactitate atât direcția în care se îndreaptă aceasta pentru un timp, cât și viteza cu care înaintează. În astfel de cazuri, asemenea unui pilot care se îndepărtează de o coastă cunoscută, la care dorește să se întoarcă în curând, însă într-un loc mai îndepărtat, care ține compasul aproape și notează coordonatele capului de uscat la care vrea să ajungă în cele din urmă, tot așa și pescarul stă lângă compas pentru a face la fel cu balena. Asta deoarece după ce e urmărită și

marcată ore la rând pe zi, atunci când noaptea ascunde peștele, siajul creaturii prin întuneric este la fel de întipărit în mintea ascuțită a vânătorului cum este și coasta în cea a pilotului. Astfel că, datorită talentului pescarului, siajul, acea scriitură efemeră pe apă, este la fel de demn de încredere ca uscatul cel nemișcat. Așa cum mersul marelui Leviatan de fier al căilor ferate din ziua de azi este cunoscut în fiecare moment, că oamenii îl cronometrează cum face doctorul cu pulsul unui copil și spun despre el că trenul cutare va ajunge în acel loc la acea oră, tot așa pescarii îl cronometrează pe celălalt Leviatan al adâncurilor după viteza cu care înoată și își spun că vor trece atâtea ore până când balena va fi parcurs două sute de mile și va fi ajuns la cutare grad în latitudine și longitudine. Dar pentru ca toate acestea să se dovedească a fi un succes, vântul și marea trebuie să se alieze cu vânătorul, căci în lipsa vântului, la ce folos mai este talentul marinarului care îl asigură că se află la exact nouăzeci și trei de leghe și un sfert depărtare de port? Multe alte probleme subtile care au legătură cu urmărirea balenelor pot fi deduse de aici. Corabia înainta neobosită lăsând în urmă o brazdă asemenea celei lăsate de o ghiulea rătăcită care răscolește câmpul ca un plug.

— Pe legea mea!, strigă Stubb. Mișcarea rapidă a punții înmoaie picioarele și face inima să se zbârlească. Eu și vasul suntem doi inși de ispravă! Ha-ha! Să mă ridice cineva și să mă lanseze cât sunt de lung pe apă căci uite: spinarea-mi e ca o chilă. Ha-ha! Fugim fără a lăsa praf în urmă.

— Uite-o cum suflă! Uite! Drept în față!, se auzi strigătul din gabie.

— Da!, zise Stubb. Știam eu! Nu mai poți scăpa. Suflă până-ți crapi nara, balenă! Dușmanul nebun e pe urmele tale! Suflă până nu mai poți. până îți crapă plămânii! Ahab o să-ți pună stavilă sângelui cum oprește morarul cursul apei cu baraje.

Stubb vorbea în numele tuturor. Agitația urmăririi îl stărnise acum așa cum o face vinul vechi. Orice spaime și gânduri rele nutreau înainte, acestea nu erau acum numai ascunse din cauza groazei pe care o inspira Ahab, ci fuseseră risipite și puse pe fugă asemenea iepurilor de câmp care se împrăstie din fața bizonului. Mâna sortii le furase sufletele și laolaltă cu primejdiile zilei trecute, cu chinul așteptării nopții trecute, cu felul nesocotit, chitit, neînfricat și orb în care nava se arunca

înainte spre țință, inimile lor fură luate și ele de șuvoi. Vântul care le umfla pânzele ca pe niște pânțece și împingea nava cu brațe nevăzute și neobosite părea a fi simbolul puterii care îi băgase pe toți în sclavia urmăririi. Alcătuiau un singur om, nu erau treizeci. Așa cum vasul care îi ducea, deși era construit din nenumărate și deosebite lucruri – lemn de stejar, de arțar și de pin, fier și smoală și cânepă –, iar acestea se îmbinau toate în cala cea mare care se grăbea pe drumul ei echilibrată și îndrumată de chila cea lungă din mijloc, tot așa toate trăsăturile marinarilor, curajul, frica, vina și vinovăția, toate sentimentele se îmbinau unele cu celelalte și se îndreptau astfel către țința fatală arătată de stăpânul Ahab, care le ținea loc de chilă.

Greementul era plin de viață. Vârfurile catargelor, asemenea vârfurilor unor palmieri, erau înfrunzite peste măsură de mâini și picioare. Ținându-se de o vergă cu o mână, unii o întindeau pe cealaltă scuturând-o nerăbdători; alții, ferindu-și ochii de strălucirea soarelui, stăteau mai încolo pe parâmele legănate. Toate catargele erau pline ochi de muritori gata să își înfrunte soarta. Ah! Cum mai căutau cu privirea în albastrul infinit acel lucru care putea să le aducă sfârșitul!

— De ce nu spuneți dacă îl vedeți?, strigă Ahab când, după ce trecură câteva minute de când fusese zărită balena, nimeni nu mai spuse nimic. Urcați-mă în vârf, băieți. V-ați înșelat. Moby Dick nu aruncă un jet și dispare după aceea de tot.

Așa era. În nerăbdarea lor, oamenii luaseră altceva drept jetul balenei, după cum se dovedi în cele din urmă. De-abia ce ajunsese Ahab la locul lui, de-abia ce fusese legat capătul parămei de șurubul de pe punte, când căpitanul dădu tonul orchestrei care făcu aerul să vibreze de parcă ar fi fost descărcate mai multe puști deodată. Strigătul triumfător al celor treizeci de perechi de plămâni se auzi atunci când, mai aproape de corabie decât jetul imaginar, la mai puțin de o milă, trupul lui Moby Dick se ivi din apă. Balena nu-și deconspiră apropierea prin jeturi calme și nepăsătoare, nici prin țâșnitoarea arteziană din creștet, ci printr-un nemaipomenit salt. Ridicându-se cu viteza sa cea mai mare din adâncuri, Cașalotul își aruncă tot trupul în aer și ridică un munte de spumă în jurul lui, care se vede de la șapte mile sau chiar mai mult. În astfel de momente, valurile sălbatice pe care le face par a fi o coamă. În unele cazuri, o astfel de ieșire este un act de sfidare.

— Uite-o cum sare!, se auzi țipătul când cu o cutezanță nemaipomenită Balena Albă sări ca un somon spre cer.

Văzută deodată pe câmpia albastră a mării, spuma pe care o involburase sclipea insuportabil, ca un ghețar și se topi încet, pierzându-și intensitatea până deveni un pârâu într-o vâlcea.

— Da, ai sărit pentru ultima dată către soare, Moby Dick!, zise Ahab. Ți se apropie ceasul și harponul! Coborâți! Coborâți toți în afară de un singur om de pe trinchet. Bărcile! Pregătiți-le!

Nepăsându-le de scările de pânză încurcate printre vele, marinarii, ca niște stele căzătoare, alunecară pe punte ținându-se de parâme și funii. Ahab fu și el coborât, mai puțin spectaculos, însă la fel de repede.

— Coborâți, strigă el când se văzu în barcă – una de rezervă suspendată cu o zi în urmă. Domnule Starbuck, corabia este a duminică. Ferește-te de bărci, dar ține aproape de ele. Toată lumea să coboare!

De parcă ar fi dorit să-i înspăimânte, fiind el primul care atacă, Moby Dick se întorsese și venea în viteză către cele trei echipaje. Barca lui Ahab era la mijloc și îmbărbătându-și marinarii, el le zicea că se pune cap în cap cu balena, adică le cerea să tragă drept spre fruntea ei – un lucru obișnuit, căci atunci când există o anumită limită, un asemenea curs îi ferește de a se așeza în privirea laterală a balenei. Însă înainte să se ajungă la acea limită și pe când cele trei bărci se vedeau la fel de clar ca și cele trei catarge de pe corabie, Balena Albă se năpusti cu o viteză plină de furie, aproape într-o secundă, trecând printre bărci cu fălcile căscate și cu coada biciuind, ducând o bătălie crâncenă cu fiecare în parte; nebăgând în seamă harpoanele aruncate spre ea din fiecare barcă, părea ocupată doar să sfărâme toate șipcile din care erau făcute ambarcațiunile. Însă manevrate cu iscusință, ferindu-se fără încetare ca armăsarii dresați de pe câmpul de luptă, bărcile reușiră să scape, deși poate doar ca prin urechile acului. În tot acest timp, strigătele lui Ahab făceau țandări orice alt țipăt decât al său.

În cele din urmă, fiindcă în atacurile sale balena se sucise și se răsucise de atâtea ori că se încurcase într-un fel de neînchipuit în funiile celor trei harpoane înfipte în ea, acestea se scurtaseră și bărcile ajunseră chiar lângă săgețile înfipte în carne; balena se trase într-o parte, părând că se reculege pentru

un atac și mai puternic. Prinzând ocazia, Ahab slăbi mai multă funie și se apucă să o scuture și să o tragă pentru a o descurca din noduri, când ce să vezi?! O priveliște mai înfricoșătoare decât chiar colții rechinilor.

Prinse și încurcate, înnodate toate în labirintul de funii, harpoanele și lăncile, cu toate vârfurile și ascuțișurile lor strălucitoare, veneau sclipind către prora bărcii lui Ahab. Un singur lucru mai putea fi făcut. Luând cuțitul din barcă, se strecură cu greu în, printre și apoi afară din încrengătura de raze de oțel; trase funia rămasă, o dădu vâslașului-șef și apoi, creștând în două locuri frânghia aproape de bord, lăsă să cadă în apă nodul de oțel. Totul era ca mai înainte. În acea clipă, Balena Albă se năpusti printre celelalte încrengături rămase și trase bărcile lui Stubb și Flask mai aproape de coada sa periculoasă. Le izbi una de alta ca două cochilii pe o plajă măturată de valuri și apoi, scufundându-se, dispăru într-un vârtej clocotitor în care bărcile din cedru înmiresmat se învârtiră o vreme ca niște cozi de nucșoară amestecate într-un bol de puncti.

În timp ce echipajele se mai învârtteau încă prin apă întinzându-se după ciubărele răsturnate, vâsle și alte lucruri căzute de la bord, în timp ce micul Flask plutea răsturnat în sus și-n jos ca o sticlă goală ridicându-și picioarele ca să scape de fâlcile îngrozitoare ale rechinilor, în timp ce Stubb striga rugător să vină cineva să-l pescuiască, iar funia bătrânului, acum desfăcută, îi îngăduia acestuia să salveze pe cine putea din vârtoarea spumoasă, în timpul acestei încrengături simultane de primejdii, barca nevătămată a lui Ahab păru că e trasă spre ceruri de niște fire nevăzute când, ca o săgeată ieșind perpendicular din apă, Balena Albă își propti fruntea de fundul bărcii și o aruncă răsucind-o în aer; aceasta căzu cu copastiile în jos, iar Ahab și oamenii săi încercau acum să iasă de sub ea, ca niște foci prinse într-o grotă din apă.

Avântul balenei, care-și schimbase direcția când lovise luciul apei, o aruncă într-o parte, aproape de centrul haosului pe care îl iscase; cu spatele la acesta mai stătu o vreme pipăind cu aripile cozii încoace și încolo și de fiecare dată când atingea o vâslă sau o stinghie, chiar și cea mai mică fărâmiță din barcă, își retrăgea coada și lovea apa dintr-o parte. Curând, ca și când ar fi fost mulțumit de treaba pe care o făcuse, își mână fruntea

creață înainte și, târând după ea funiile încurcate, își continuă drumul în vânt cu ritmul unui călător metodic.

Ca mai înainte, corabia văzuse toată bătălia și veni iar în ajutor, coborând o barcă și adunând din apă marinarii, ciubărele, vâslele și tot ce mai putea ridica, ducându-le în siguranță la bord. Umeri, încheieturi și glezne scrântite, vânătași, harpoane și lănci îndoite, funii înnodate, vâsle și șipci sfărâmate, toate se găseau din belșug, însă nimeni nu murise și nici nu se rănise grav. Așa cum se întâmplase și cu Fedallah cu o zi în urmă, Ahab fu găsit agățându-se posomorât de jumătatea ruptă a bărcii sale, care îi oferea acum un suport mai ușor și nu îl istovea ca data trecută.

Însă când fu adus la bord, toate privirile se abătură asupra lui, căci în loc să stea singur în picioare se sprijinea pe jumătate de umărul lui Starbuck, care fusese primul ce-i sărise în ajutor. Picioarul de os se rupsesse, rămânând din el numai o așchie.

— Da, Starbuck, e bine să te sprijini din când în când, nu contează pe cine. Ar vrea bătrânul Ahab să se fi sprijinit pe alții mai mult decât a făcut-o până acum.

— Partea de metal n-a ținut, domnule, spuse dulgherul apropiindu-se. Eu am lucrat bine piciorul.

— Sper însă că nu v-ați rupt niciun os, domnule, zise Stubb sincer îngrijorat.

— Ba da, s-a făcut numai așchii, Stubb. Vezi și tu. Dar chiar și cu un os rupt, Ahab e neatins. Niciun os nu îl consider mai mult al meu decât acesta mort care s-a rupt. Nicio balenă albă, niciun om, nicio năpastă nu pot să-l julească măcar pe Ahab în adâncul ființei sale de neatins. Oare plumbul care zgârie podeaua vatămă în vreun fel acoperișul? Cei de sus! În ce direcție?

— Tot sub vânt, domnule!

— Cârma înainte, atunci. Ridicați iar vecele. Coborâți bărcile de rezervă și echipați-le. Domnule Starbuck, du-te și cheamă tot echipajul.

— Lăsați-mă mai întâi să vă trec peste parapet, domnule.

— Au! Au! Au! Cum mă mai împunge așchia! Soartă bleștemată! Cum se face că un căpitan cu un suflet atât de curajos are un secund atât de fricos?

— Domnule?

— Corpul meu, omule, nu tu. Dă-mi ceva să folosesc drept baston. Uite, lancea aceea fărâmată e numai bună. Cheamă toți oamenii. Nu l-am văzut până acum. Ceruri! Nu se poate! Să dispară? Repede! Cheamă-i pe toți.

Gândul bătrânului se adevăra. Când fu adunat tot echipajul, Fedallah nu fu de găsit.

— Sălbaticul!, strigă Stubb, trebuie să fi rămas prins în...

— Să vă ia toate bolile rele! Fugiți toți sus, jos, în cabină, la teugă, găsiți-mi-l! N-a dispărut, n-a dispărut.

În curând însă se întoarseră toți cu vestea că dispărutul nu era de găsit nicăieri.

— Da, domnul, zise Stubb, s-a prins în funia dumitale; mi s-a părut mie că l-am văzut tras la fund.

— Funia mea? Funia mea? Dusă? Dusă? Ce înseamnă cuvântul acesta mic? Ce răsunet de moarte zace în el, de-l face pe Ahab să se cutremure de parcă s-ar trage clopotele? Și harponul! Scotociți printre rămășițe. Îl vedeți? Fierul călit, băieți, cel al Balenei Albe... nu, nu, nu! Ce smintit! Mâna asta l-a aruncat! Se află în pește. Cei de sus! Stați cu ochii pe el! Repede, toată lumea la bărci, adunați vâslele. Harponieri! Fiarele! Ridicați rândunicile mai sus! Întindeți toate pânzele! Cârma înainte! Încet, încet dacă țineți la viața voastră! O să înconjur de zece ori pământul, o să trec de-a curmezișul prin el și tot o să-lucid!

— Dumnezeu mare! arată-te doar pentru o clipă, strigă Starbuck. Nu o să-l prinzi niciodată, niciodată, bătrâne! Pentru numele lui Iisus încetează cu sminteala asta, care e mai rea decât cea a diavolului. L-ai urmărit două zile, ți-ai văzut barca sfărâmată de două ori, piciorul ți-a fost făcut încă o dată bucăți și umbra rea tot a scăpat. Toți îngerii încearcă să te avertizeze. Ce vrei mai mult? Să urmărim peștele ucigaș până când îl înecă pe ultimul dintre noi? Să fim trași toți la fundul mării? Să ne târască până în lumea nenorocirii? O! Este o impietate și o blasfemie să-l mai vânam.

— Starbuck, în ultima vreme m-ai înduioșat, încă din ceasul în care am văzut amândoi, știi tu ce, unul în ochii celuilalt. Dar în această privință a balenei, fața ta să fie cum e palma mea, adică un gol fără buze. Ahab e de-a pururi Ahab, omule. Legea aceasta a fost decretată fără împotrivire. Am repetat-o și tu, și eu un miliard de ani înainte să se adune apa oceanului.

Nebunule! Eu sunt locotenentul Sortii. Acționez după ordinele primite. Ai grijă, slugă, să asculți și tu de ale mele! Așezați-vă în jurul meu, băieți! Vedeți un bătrân rămas într-un ciot, sprijinit de o lance strâmbă și proptit într-un singur picior. Acesta este Ahab, partea lui trupească, dar sufletul lui Ahab e un miriapod care se sprijină pe o sută de picioare. Mă simt încordat și părăsit ca parâmele ce trag fregatele rămase fără catarge în furtună; se poate ca așa să și arăt. Însă înainte să mă rup, o să-mi auziți duduirea. Iar până nu o auziți, să știți că parâma lui Ahab își trage încă propriul scop. Credeți voi în semne? Atunci râdeți în gura mare și strigați în cor! Înainte să se ducă la fund, toate lucrurile se ridică de două ori la suprafață, apoi se mai ridică o dată și o scufundă pentru totdeauna. Așa e și cu Moby Dick – două zile a plutit, mâine va fi a treia. Da, băieți, o să se mai ridice o dată, dar va fi pentru ultima oară. Vă simțiți curajoși, băieți?

— Ca flacăra fără frică!

— Și la fel de iscusit, murmură Ahab.

Apoi, când marinarii se împrăștiară, continuă:

— Lucrurile socotite semne. Și eu ieri vorbeam cu Starbuck despre barca mea fărâmată. O! Cu câtă vitejie caut să scot din inimile celorlalți ceea ce s-a prins cu ghearele de inima mea. Fedallah! Fedallah! S-a dus... el trebuia să se ducă primul, dar avea să mai fie văzut înainte ca eu să mor. Cum vine asta? Uite o ghicitoare care să încurce toți avocații și toți judecătorii. Îmi ciugulește creierul ca un vultur. Dar tot o să-i dau eu de cap!

Când se lăsă seara, balena încă mai putea fi văzută în depărtare. Încă o dată fură coborâte velele și toate se întâmplară ca și noaptea trecută, doar că de data aceasta se auziră până în zori zgomotul ciocanului și zumzetul tocilei, căci marinarii trudiră până în zori la lumina felinarelor ca să echipeze cum trebuia bărcile de rezervă și ca să-și ascută armele pentru a doua zi. Între timp, din chila sfărâmată a bărcii lui Ahab, dulgherul îi făcu acestuia alt picior în timp ce întreaga noapte Ahab stătu ghemuit în dreptul sabordului. Privirea sa solară alunecând cu anticipare în urmă pe cadran, se așezase spre est pentru a prinde primele raze de soare.

Urmărirea. A treia zi

Dimineța celei de-a treia zile răsări senină și proaspătă și încă o dată singuraticul om din vârful catar-
gului fu înlocuit de mai multe santinele înghesuite
pe catarge și pe toate vergile.

— Îl vedeți?, strigă Ahab, dar balena nu se arătase încă. Țineți în siajul lui care nu greșește niciodată; nu trebuie decât să-l urmăriți, atâta tot. Cei de la cârmă – constant, cum ați mers și până acum. Ce zi frumoasă este și aceasta! Nici dacă era o lume nouă, menită să servească îngerilor drept casă de vacanță, iar aceasta era dimineța în care i se deschideau ușile pentru prima oară, nici că se putea o zi mai frumoasă care să zâmbească lumii. Iată hrană pentru gânduri, dacă Ahab ar avea timp de gândit. Dar Ahab nu se gândește niciodată. El doar simte, simte, simte! E destul pentru un muritor! Să gândești e îndrăzneală. Numai Dumnezeu are acest drept și privilegiu. Gânditul este, sau ar trebui să fie, o răcoare și o liniște. Iar inimile noastre se smucesc și creierii noștri palpită prea mult ca să fie așa. Și totuși, din când în când, cred că sufletul meu e destul de calm, de un calm atât de înghețat că simt că mi se crapă craniul ca o sticlă în care apa a înghețat și care explodează. Și totuși îmi mai crește părul, crește chiar și acum, iar ceea ce îl hrănește este căldura. Ba nu, e ca buruiana care crește oriunde, de la crevasele Groenlandei până la lava

Vezuviului. Cum mai adie vântul prin el! Mă biciuiește așa cum rămășițele pânzelor sfărtecate lovesc nava de care sunt legate. Un vânt rău care fără îndoială că înainte de a bate aici a trecut prin coridoare și celule ale închisorii și prin spitale, și le-a răcorit, iar acum vine să sufle aici cu inocența unui mieluşel. Să piară! E murdar! Dacă eram eu vântul, n-aș mai fi bătut peste o lume atât de rea și de urâtă. M-aș târi într-o peșteră și aș sta acolo. Și totuși vântul este un lucru nobil și eroic. Cine l-a cucerit vreodată? În orice luptă, el dă lovitura amară de pe urmă. Dacă te năpustești asupra lui, nu faci decât să treci prin el. Ha! Un vânt laș care lovește în oameni goi, dar nu suportă să primească nici măcar o lovitură. Chiar și Ahab e mai curajos și chiar mai nobil. Dacă ar fi avut vântul trup... dar toate lucrurile care sperie și înnebunesc muritorii sunt lipsite de trup, dar nu și de voință. Asta e o diferență foarte șireată, vicleană și rea! Și totuși eu zic din nou, de data asta chiar jur, că vântul are în el ceva glorios și grațios. Aceste vânturi calde, alizeele, care bat neîncetat pe cerurile albastre cu o blândețe viguroasă și neîntreruptă și nu se abat din drumul lor, oricât s-ar întoarce și s-ar răsuci curenții marini, oricât mărețele fluvii Mississippi de pe uscat s-ar umfla și s-ar curba, neștiind încotro să apuce. Pe Polii cei veșnici! Aceleași alizee care îmi mână corabia mea cea credincioasă, tot ele, sau ceva asemănător lor, la fel de neschimbat și de puternic, îmi mână și sufletul. Voi, cei de sus! Ce vedeți?

— Nimic, domnule.

— Nimic! Și e aproape prânz! Dublonul plânge după un stăpân. Uite soarele! Da, da, așa trebuie să se fi întâmplat. L-am depășit. Cum se poate, la ce avans avea? Da, acum mă urmărește el pe mine în loc să-l urmăresc eu pe el. Asta nu e bine. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Netotul de mine! Funiile și harpoanele pe care le trage după el. Da, da, am trecut de el azi-noapte. Volta în vânt! Coborâți toți din catarge, în afară de cei din gabii! Începeți să brațați!

După cum navigase corabia, avusese vântul dintr-o parte, dar acum fiind îndreptată în direcția opusă, corabia înfrunta cu greu vântul în timp ce despica propriul ei siaj inspumat.

— Acum se îndreaptă către fălcile căscate chiar și împotriva vântului, își zise Starbuck în timp ce încolăcea unul

dintre brațele trase pe balustradă. Dumnezeu să ne aibă în pază, dar eu îmi simt deja oasele înmuiate și parcă îmi udă trupul pe dinăuntru. Mă tem că îmi nesocotesc Dumnezeul dacă îi dau lui ascultare.

— Pregătește-te să mă ridici!, îi strigă Ahab îndreptându-se către coșul de cânepă. O să-l vedem în curând.

— Da, domnule, încuviință Starbuck, și făcu ce i se ceruse, iar Ahab atârnă încă o dată la înălțime.

Trecu o oră întreagă. Chiar și timpul își ținea respirația cu suspans. Însă în cele din urmă, la trei grade în vânt, Ahab văzu iar jetul, și în aceeași clipă din toate cele trei catarge se înălțară trei țipete ca niște limbi de foc.

— Te întâmpin frunte-n frunte de data aceasta, Moby Dick! Pe punte! Brațați mai sus! Băgați-o în ochiul vântului. E prea departe să coborâm acum, domnule Starbuck. Velele tremură! Stai lângă timonier cu ciocanul în mână. Așa, înaintează repede și eu trebuie să cobor. Mai lasă-mă să mai privesc marea o clipă. E timp destul. O priveliște atât de bătrână, și totuși atât de tânără. Nu s-a schimbat deloc de când am văzut-o prima oară pe când eram un băietan de pe dealurile nisipoase din Nantucket. Aceeași! Aceeași pentru Noe ca și pentru mine. E o spumă fină sub vânt. Ce se unduiește apa sub vânt! Trebuie să ducă undeva, altundeva decât spre uscatul obișnuit. Sub vânt! Într-acolo se duce balena. Atunci o să privesc în vânt; e o direcție mai bună, deși mușcă mai tare. La revedere, catarg bătrân. Ce e verde aici? Da, cresc mușchi printre crăpături. Capul lui Ahab nu e pătat cu verdele timpului! Asta e diferența între bătrânețea omului și cea a lumii. Însă noi doi îmbătrânim într-adevăr împreună. Cu toate acestea, avem calele zdravene, nu-i așa, corabia mea? Mai puțin piciorul. Zău dacă lemnul acesta mort nu e mai vajnic decât carnea trupului meu. Nu mă pot compara cu el. Cunosc corăbii făcute din copaci morți care trăiesc mai mult decât oamenii făcuți din seva vie a părinților vii. Ce zisese? Că o să se ducă înaintea mea, ca pilot, și totuși o să mai apară o dată? Dar unde? O să-l văd oare pe fundul mării, dacă voi cobori acele trepte ale sfârșitului? Și oricum, toată noaptea m-am depărtat de locul în care s-a scufundat. Da, ca mulți alții, ți-ai prevestit viitorul îngrozitor, Fedallah, dar în privința lui Ahab, te-ai

înșelat. La revedere, catarg! Stai cu ochii pe balenă cât sunt eu plecat. Mai vorbim mâine, ba nu, la noapte, când balena va sta legată de cap și de coadă sub tine.

Dădu poruncă și, încă privind în jurul lui, fu coborât încet prin văzduhul albastru către punte. Bărcile fură lăsate pe apă când sosi clipa. Însă pe când stătea la pupa luntrei, atârnat peste mare, Ahab făcu semn secundului – care ținea una dintre parâme pe punte – și îl rugă să se oprească.

— Starbuck!

— Domnule?

— Pentru a treia oară corabia sufletului meu pleacă în această călătorie, Starbuck.

— Da, domnule, aceasta îți e voia.

— Unele corăbii pleacă din port și dispar pentru totdeauna, Starbuck!

— E adevărat. Un adevăr foarte trist.

— Unii oameni mor când e fluxul înalt, alții mor în ape mici, iar alții sunt luați de potop. Eu mă simt acum ca un val cu coama înspumată. Sunt bătrân. Dă mâna cu mine, omule.

Mâinile se întâlniră, ochii se priviră, iar lacrimile lui Starbuck udară strânsoarea.

— O! Căpitane! Căpitanul meu! Inimă nobilă... Nu te duce! Nu te duce! Uite un bărbat viteaz care plânge. Cât de dureros este să încerci să convingi!

— Coborâți!, strigă Ahab dând mâna secundului la o parte. Echipajul să se pregătească!

Într-o clipă, barca fu lăsată aproape de parapetul pupei.

— Rechinii! Rechinii!, se auzi o voce de la fereastra joasă a cabinei. Stăpâne! Întoarce-te!

Ahab nu auzi nimic, căci își înălțase și el vocea tot atunci. iar barca își continuă salturile. Vocea însă grăia adevărul. Nu plecase bine de lângă navă când o mulțime de rechini, ce păreau să se ivească din apele întunecate de sub cală, începură să muște cu răutate din vâsle de fiecare dată când acestea erau băgate în apă; însoțiră astfel barca cu mușcăturile lor. Este un lucru obișnuit ca bărcile să pățească așa în apele acelea. Rechinii le urmează la fel de prevestitor cum dau și vulturii târcoale regimentelor ce mărșăluiesc pe uscat. Însă aceștia erau primii rechini văzuți de „Pequod” de când fusese zărită

Balena Albă. Nu se știe dacă din cauză că echipajul lui Ahab era format din sălbaticii galbeni care aveau carnea mai parfumată și rechini îi miroseau mai bine – un lucru care se știe că îi atrage; oricum ar fi fost, se părea că ai lor colți nu urmăreau decât o singură barcă fără a le deranja pe celelalte.

— Inimă de oțel călit!, murmură Starbuck privind peste parapet și urmărind cu ochii barca ce se pierdea din vedere. Poți să mai bați curajoasă în fața unei astfel de priveliști? Își coboară barca printre rechini și este urmărit de gurile lor căscate la vânătoare; și asta chiar în cea de-a treia zi. Când trei zile trec una după alta într-o continuă urmărire, cu siguranță prima simbolizează dimineața, a doua prânzul, iar a treia seara și deci sfârșitul întregii tărășenii, oricare s-ar dovedi a fi acesta. Dumnezeu meu! Ce trece prin mine și mă lasă atât de liniștit și totuși nerăbdător, de parcă aş trăi în vârful frisonului? Viitorul înoată în fața mea sub forma unor schelete uscate. Tot trecutul parcă s-a încetșat. Mary a mea, și tu pălești în glorii vagi în spatele meu. Băiete! Nu mai văd decât că ochii ți s-au albăstrit foarte. Cele mai stranii probleme ale vieții par a se lămuri. Oare mi se apropie sfârșitul călătoriei? Picioarele le simt moi, ca unul care a mers o zi întreagă. Să-mi simt inima. Oare mai bate? Potolește-te, Starbuck! Alungă aceste gânduri! Mișcă-te, plimbă-te, vorbește! Cei din catarg! Vedeți mâna băiatului meu de pe deal? Am înnebunit! Cei de sus! Uitați-vă atent după bărci. Nu pierdeți balena din ochi! Ia te iută! Iar! Alungați șoimul acela! Vedeți că rupe steagul cu ciocul – arătând spre stindardul roșu ce flutura în vârful catargului mare. Ha! Fuge cu el! Unde e bătrânul acum? Vezi tu toate acestea, Ahab? Cutremură-te! Cutremură-te!

Bărcile nu se îndepărtaseră prea mult când Ahab află prin semnale din vârful catargului – un braț îndreptat înainte – că balena se scufundase. Dorind însă să fie aproape de ea când urca iar, își menținu cursul puțin pieziș față de corabie în timp ce echipajul vrăjit tăcea chitic, iar valurile loveau cu putere în proră.

— Bateți, bateți, talazuri! Bateți cuie până nu se mai văd deloc! Nu reușiți deloc să îmi puneți capacul, fiindcă nici dric, nici coșciug nu mă pot înghiți pe mine. Numai cânepa mă poate ucide! Ha! Ha!

Deodată apele de sub ei începură să se umfle în cercuri largi și începură să clocotească de parcă ieșeau de sub o bucată de gheață scufundată și se grăbeau la suprafață. Se auzi un zgomot jos, un zumzet subteran și toți își ținură răsuflarea când, împopoțonată cu funii, harpoane și lance, o siluetă sări pieziș din apă. Înveșmântată într-o ceață picurătoare de spumă, aceasta zăbovi o clipă în văzduhul colorat și căzu plescăind înapoi în adânc. Lovite de la mai bine de treizeci de picioare, apele se ridicară ca țâșniturele unei fântâni și căzură iar sfărâmate într-o mulțime de picături, lăsând apa înspumată ca laptele proaspăt în jurul trupului de marmură al balenei.

— După ea!, strigă Ahab vâslașilor și bărcile se năpustiră în atac.

Însă înnebunit de fiarele care de ziua trecută începuseră să ruginească în el, Moby Dick părea posedat de toți îngerii căzuți din Rai. Șirurile de tendoane ce se întindeau pe fruntea albă și lată, pe sub pielea transparentă, păreau a fi înnodate. Cu capul înainte se năpusti fluturându-și coada printre bărci și le lovi ca mai înainte, răsturnând harpoanele și lăncile din bărcile celor doi secunzi, fărâmându-le partea de sus a copastiilor, însă lăsând barca lui Ahab neatinsă.

În timp ce Daggo și Queequeg astupau găurile din parapet și balena se depărta de ei, ea se întoarse dintr-odată și le arătă coada în timp ce trecea pe lângă ei. În acel moment se auzi un tipăt scurt. Înlănțuit de spatele peștelui, pironit în răsucirile în care, în noaptea din urmă, balena își înnodase cercurile funiei în jurul ei, se vedea acum trupul pe jumătate sfârtecat al sălbaticului, cu veșmântul lui de doliu rupt în fâșii și ochii scoși din orbite întorși către Ahab.

Acesta lăsă să îi cadă harponul din mână.

— Păcălit! Păcălit!, zise Ahab oftând prelung. Da, Fedallah, te văd iar. Și într-adevăr te duci înaintea mea, iar acesta este dricul pe care ai promis că o să-l văd. Însă trebuie să-ți îplinești toată profeția.

Unde e al doilea dric? Secunzi, plecați pe corabie! Bărcile voastre nu mai sunt de niciun folos. Dacă puteți, reparați-le și întoarceți-vă la mine. Dacă nu, e de-ajuns să moară Ahab. Jos, băieți! Primul om care încearcă să sară din barca în care mă aflu eu va primi în spate un harpon. Nu mai sunteți oameni, ci

sunteți picioarele și mâinile mele și mă veți asculta întocmai. Unde e balena? S-a scufundat iar?

Privea însă prea aproape de barcă, fiindcă de parcă dorea să scape cu cadavrul în spinare, iar acest loc al întâlnirii nu fusese decât un popas în călătoria sa sub vânt, Moby Dick înota iar înainte și aproape că trecuse de navă – care până acum navigase în direcția opusă lui, deși momentan își încetase înaintarea. Părea că înoată cu cea mai mare viteză a sa, dorind nimic altceva decât să își continue drumul drept prin mare.

— Ahab, strigă Starbuck, nu e prea târziu să încetezi nici măcar acum, în a treia zi. Privește! Moby Dick nu te urmărește. Tu ești cel care o cauți ca un nebun.

Ridicând velele în vântul ce se întetea, barca singuratică era acum împinsă înainte și de pânze, și de vâsle. Iar când Ahab trecu pe lângă vas într-atât de aproape că îi văzu chipul lui Starbuck aplecat peste parapet, îi spuse să întoarcă nava și să-l urmeze, dar la o mică distanță. Privind în sus, îi văzu pe Tashtego, pe Queequeg și pe Daggoo urcând în vârfurile catargelor în timp ce marinarii ciocăneau în cele două bărci sfărâmate care fuseseră ridicate în lateral și lucrau de zor pentru a le repara. Unul după celălalt, după cum gonea, văzu prin hublouri pe Stubb și pe Flask, agitându-se pe punte printre noi harpoane și lănci. Văzând acestea și auzind ciocanele ce băteau în bărcile sparte, simțea că și lui îi bate cineva un cui în inimă. Însă se adună. Observând că stindardul lipsea din vârful arborelui mare, îi strigă lui Tashtego, care tocmai ajunsese în vârf, să coboare și să ia alt steag, un ciocan și un cui și să-l prindă la loc pe catarg.

Fie că era obosită din cauza urmăririi care ținea de trei zile și puterea de a înota îi scăzuse din cauza nodului de ațe pe care îl căra după ea, fie că ascundea în ea o răutate și o viclenie nemaivăzute, oricum ar fi fost, Balena Albă începu să încetinească în fața bărcii care se apropia iarăși cu viteză, deși ultimul avans al balenei nu fusese la fel de mare ca acela de mai înainte.

Rechinii fără milă îl urmăreau încă pe Ahab când acesta trecea peste valuri și se țineau cu îndrăzneală aproape de barcă, mușcând încontinuu din penele vâslelor, până când

acestea începură să se sfărâme, lăsând mici aşchii în apă la fiecare scufundare.

— Nu-i băgați în seamă! Dinții aceștia nu sunt decât niște furcheți noi pentru vâsle. E un sfârșit mai bun în fălcile rechinelor decât în adâncurile apei.

— Dar la fiecare mușcătură penele se subțiază din ce în ce mai mult!

— O să țină atât cât trebuie! Trageți! Cine știe, murmură el, dacă acești rechini se vor înfrupta în cele din urmă din balenă sau din Ahab? Trageți! Mai cu viață! Ne apropiem. Cârma! Ia cârma și lasă-mă să trec, spuse, și doi vâslași îl ajutară să ajungă la prora bărcii.

În cele din urmă, barca se dădu într-o parte și ajunse în dreptul balenei, aceasta neluând seama cât de mult se apropiase – cum fac balenele deseori –, iar Ahab se găsi sub ceața fumegândă care, scuipată din nara din creștetul capului, cădea pe cocoașa cea mare ca un munte. Atât era de aproape de pește când, arcuindu-și trupul pe spate și ridicând amândouă brațele, bătrânul săgetă primul harpon și astfel blestemul său se înfipse cu sălbăticie în balena blestemată. Cum și harponul, și blestemul își croiau drum prin gaură de parcă se scufundau într-o mlaștină, Moby Dick se chirci de durere într-o parte, rostogolindu-se spre barcă și, fără a o sfărâma, o împinse atât de brusc că dacă Ahab nu s-ar fi ținut de prora înaltă ar fi căzut cu siguranță încă o dată în apă. Trei dintre vâslași, care nu se așteptaseră să fie aruncat harponul și deci nu se pregătiseră pentru eventualele urmări, fură aruncați. Căzură însă într-un anume fel, că doi dintre ei se prinseră imediat de copastii și ridicându-se pe un val se traseră iar înăuntru. Al treilea rămase în urmă, dar încă înota și se ținea la suprafață.

Aproape în același timp, cu o voință nemăsurată și o grabă instantanee, Balena Albă săgetă prin apa involburată. Însă când Ahab îi strigă cârmaciului să înfășoare funia și să o țină bine și porunci apoi echipajului să se întoarcă pe scaune și să tragă barca spre țintă, chiar atunci funia trădătoare simți încordarea la ambele capete și se rupse în aer.

— Ce s-a rupt în mine? Mi-a crăpat un mușchi! Ba e din nou întreg! Vâslele! Vâslele! Năpustiți-vă asupra lui!

Auzind plescăitul pe care îl făcea barca atunci când se lovea de apă, balena se întoarse să o înfrunte cu fruntea cea albă. Însă în răsucire îi căzură ochii pe cala neagră ce se apropia și părând să vadă în ea sursa tuturor chinurilor sale o consideră – se poate – un adversar mai mare și mai nobil. Dintr-odată se repezi spre provă, clănțănind din fălci printre jeturile fierbinți de spumă.

Ahab se clătină. Își lovi fruntea cu palma.

— Orbec! Întindeți mâinile ca să îmi gălesc drumul. E noapte?

— Balena! Corabia!, începură vâslașii să strige.

— La vâsle! Apleacă-te spre adâncimi, mare, ca, înainte de a fi prea târziu, Ahab să poată ajunge pentru ultima oară la ținta sa. Văd! Corabia! Corabia! Mai repede, băieți! Nu vreți să salvați corabia?

Însă când vâslașii împinseră cu putere barca printre ciocanele valurilor, prora lovită mai devreme de balenă se crăpă și luntrea se umplu rapid cu apă, ajungând la același nivel cu valurile, echipajul zbatându-se să astupe gaura și să scoată apa.

Între timp, pentru o clipă nesfârșită, Tashtego rămase cu ciocanul suspendat în aer, iar steagul cel roșu, învelindu-l pe jumătate ca un pled, zbură imediat în vânt ca și inima sa cea ușoară. Starbuck și Stubb, cocoțați pe bompresul de dedesubt, văzură monstrul venind în același timp.

— Balena! Balena! Timona! Timona! O!, puteri cerești, strângeți-mă la pieptul vostru. Nu-l lăsați pe Starbuck să moară, dacă așa trebuie să se întâmple, ca o femeie leșinată. Timona în vânt! Fălcile, nebunilor! Acesta este oare sfârșitul rugăciunilor mele fierbinți? Credinței mele de-o viață? Uite. Ahab, ce-ai făcut. Ușor, ușor. Nu! Iar în vânt! Se întoarce către noi! Fruntea neliniștită se năpustește asupra unui om pe care datoria îl împiedică să fugă. Dumnezeuul meu, ajută-mă acum!

— Pe mine să nu mă ajuți, oricare ai fi tu cel ce vrei să-l sprijini pe Stubb. Căci și Stubb rămâne tot aici. Râd în fața ta, balenă rânjită! Cine l-a ajutat pe Stubb, cine l-a ținut treaz, dacă nu ochii lui mereu deschiși? Iar acum bietul Stubb se duce să se culce pe o saltea prea moale. Măcar de-ar fi umplută

cu hățiș! Rânjesc în fața ta, balenă rânjită! Priviți voi, soare, lună și stele! Vă numesc asasini ai celui mai de ispravă flăcău ce se pregătește să-și dea duhul. Cu toate acestea, tot aș mai ciocni un pahar cu voi, dacă ați binevoi să-mi dați unul. Oh, oh, oh! Balenă rânjită! O să am curând destul de băut! De ce nu fugi, Ahab? Eu unul îmi dau jos pantofii și haina. Stubb o să moară doar în pantaloni! Dar ce moarte mușegăită și sărată! Cireșe! Cireșe! Cireșe! Vai, Flask, ce n-aș da pentru o cireășă înainte să mor!

— Cireșe? Tare mi-aș dori să ne aflăm acum în locul în care cresc ele. O, Stubb, sper ca biata mea mamă să fi primit simbria înainte să se întâmple asta. Dacă nu, acum nu va mai primi decât câțiva bănuți, căci călătoria s-a încheiat.

La prora corăbiei, mai toți marinarii înlemniseră. Ciocanele, șipcile, lăncile și harpoanele rămaseră nemișcate în mâinile lor, așa cum se opriseră din feluritele lor treburi. Toți ochii uimiți erau atinți asupra balenei care își scutura capul și trimitea unde semicirculare de spumă înaintea sa. În înfățișare i se citeau dorința de răzbunare și răutatea. Contrafortul mare și alb izbi prora la tribord până când oamenii și lemnul începură să tremure. Unii căzură cu fața în jos. Ca niște fleacuri deștepenite, capetele harponierilor de sus se scuturară pe gâturile groase. Auziră apa intrând prin spărtură cu vuietul unui râu de munte.

— Corabia! Dricul! Cel de-al doilea dric!, strigă Ahab din barcă. Lemnul nu putea fi decât crescut în America!

Scufundându-se pe sub corabie, balena fugi de-a lungul chilei, însă, răsucindu-se în apă, se ivi iar la suprafață, departe de cealaltă proră, însă aproape de barca lui Ahab unde, pentru o vreme, rămase liniștită.

— Îmi întorc corpul de la soare. De ce te-ai oprit, Tashtego? Să-ți aud iar ciocanul! Voi, cei trei stâlpi de nedărâmat ai mei, tu, chilă necrăpată, cală lovită numai de zei, punte solidă și timonă înaltă; proră ascuțită, corabie glorioasă, trebuie să pieri și tu, și încă fără mine?

Sunt lăsat fără ultima mândrie a căpitanilor naufragiați? Oh, moarte singuratică a unei vieți singuratică! Simt că măreția mea cea mai mare se cuibărește în suferința cea mai mare. Ho! Ho! Din marginile cele mai depărtate, veniți acum.

talazuri ale vieții mele trecute, și umflați brizantul morții mele! Vin către tine, balenă distrugătoare, dar necuceritoare; mă voi lupta cu tine până la sfârșit; chiar și din inima iadului tot mă voi ridica să te înjunghii. Te urăsc atât de mult că și vreau să te scuip chiar și cu ultima suflare. N-ai decât să scufunzi toate dricurile și toate sicriile! Fiindcă niciunul nu va fi al meu, atunci mă leg de tine ca să mă târăști în bucăți, balenă blestemată! Iată sulita noastră!

Harponul fu aruncat; balena lovită fugi; cu viteză arzândă, funia începu să treacă prin caneluri, dar se înțepeni. Ahab se aplecă să o elibereze; reuși, dar bucla se smulse și îl prinse de gât, iar el, la fel de tăcut ca turcii muți ce își sugrumă victimele, fu tras din barcă înainte măcar ca echipajul să își dea seama ce se întâmplă. Imediat, capătul greu al funiei sări din ciubărul gol, dărâmă un marinar și plescâind pe apă dispăru în adânc.

Pentru o clipă, echipajul uimit rămase împietrit. Apoi se întoarse.

— Unde e corabia? Dumnezeu mare, unde e corabia?

Prin aerul întunecos și năucitor îi văzură stafia dispărând asemenea fumuriei Fata Morgana. Nu mai avea decât partea de sus a catargelor afară din apă unde, rămași din infatuare, loialitate sau destin în gabiile lor înalte, harponierii păgâni stăteau încă santinele pe mare. Acum, cercurile concentrice prinseră și barca cea singuratică, și tot echipajul, toate vâslele și toate lăncile începură să se învârtă toate, vii sau fără suflare, într-un mare vârtej care trase în adâncuri tot ce mai rămăsese din „Pequod“.

Însă când valurile începură să se înghesuie peste capul scufundat al indianului din catargul mare, lăsând să se mai vadă câțiva inci din vârful prăjinii și fremătările steagului care se ondula, ironic, peste valurile care îl atingeau, atunci, un braț roșu care ținea un ciocan se ivi în aer încercând să se țină drept cât bătu în cuie din ce în ce mai repede steagul de catargul scufundat.

Un șoim care urmărise mișcarea și coborâse din căminul lui înstelat se cocoță acolo, deranjându-l pe Tashtego și ciugulind din steag. Însă își prinse aripa fâlfâitoare între ciocan și lemn, iar sălbaticul scufundat sub luciul apei, simțind fiorul

etern și dându-și ultima suflare, nu își mai mișcă ciocanul, iar pasărea, cu țipete angelice, cu ciocul imperial îndreptat în sus și cu trupul acoperit de steagul lui Ahab se scufundă odată cu nava care, ca Satana, nu voia să se ducă în iad fără a trage cu ea o părticică vie de rai.

Păsări mici zburau acum țipând peste gaura căscată, mărginită de valuri posomorâte și spumoase. Apoi totul se prăbuși și lințoliul mării acoperi totul cum o făcuse și acum cinci mii de ani.

Epilog

*Și am scăpat numai eu singur
și am venit să-ți dau de veste.*

IOV

Drama s-a terminat. Și atunci de ce mai iese cineva pe scenă? Pentru că un om a supraviețuit naufragiului.

Se întâmplă ca după dispariția lui Fedallah, Soarta să decidă ca eu să îi iau locul vâslașului-șef de pe barca lui Ahab atunci când acesta ocupă locul lăsat liber. Tot eu am fost acela dintre cei trei vâslași azvârliți din barcă în ultima zi, când am fost lăsat în urmă. Astfel, plutind la marginea scenei ce urma să se desfășoare și văzând-o pe toată, atunci când sorbitura istovită a corăbiei scufundate ajunse la mine, am fost tras încet către centrul vârtejului.

Când ajunsei la el, se domolise într-o fierbere spumoasă. Mă învârteam în cercuri și eram tras tot mai aproape de gaura neagră din centrul roții încete. Ajungând la tensiunea maximă, aceasta se sparse. Eliberat prin săritura lui ușoară și datorită lemnului plutitor, izbucnind dintr-odată din apă, sicriul-colac de salvare se răsturnă și pluti în apropierea mea. Ridicat pe acel sicriu plutii aproape o zi și o noapte pe marea blândă și îndoliată.

Rechinii înotară în jurul meu fără a mă vătăma, de parcă aveau zăvoare la gură, și chiar și vulturii zburau cu pliscurile închise. În cele din urmă, în cea de-a doua zi se apropie o corabie care mă pescui. Era „Rachel” cea abătută care, căutându-și copiii pierduți, dăduse peste alt orfan.

Sfârșit

Cuprins

64. Cina lui Stubb.....	5
65. Mâncarea de balenă.....	13
66. Masacrarea rechinilor	17
67. Tăierea	19
68. Pătura	21
69. Însmormântarea.....	25
70. Sfinxul.....	27
71. Povestea lui Ieroboam	31
72. Funia de maimuță	39
73. Stubb și Flask ucid o Balenă Dreaptă	45
74. Capul Cașalotului. Vedere prin contrast	51
75. Capul Balenei Drepte. Vedere prin contrast	55
76. Berbecul	59
77. Marele poloboc din Heidelberg.....	63
78. Rezervorul și gălețile.....	65
79. Preria	71
80. Nuca	75
81. „Pequod“ întâlnește „Fecioara“	79
82. Onoarea și gloria vânătorii de balene.....	91
83. Iona, privit din perspectiva istorică.....	95
84. Pitchpoling.....	99
85. Fântâna.....	103
86. Coadă	109
87. Marea Armada.....	115
88. Școli și pedagogi	127
89. Pești legați și pești liberi.....	131
90. Cap sau coadă.....	135
91. „Pequod“ întâlnește „Bobocul de trandafir“	139
92. Ambra	147
93. Naufragiatul	151
94. O strângere de mână	157
95. Sutana	161
96. Topirea	163
97. Felinarul	169
98. Arimare jos și curățenie sus.....	171
99. Dublonul	175

100. O mână și un picior	183
101. Carafa	191
102. Umbrarul din Arsacide.....	197
103. Măsurătorile scheletului balenei	203
104. Balena fosilă	207
105. Mărimea balenei se micșorează?.....	211
106. Piciorul lui Ahab.....	215
107. Dulgherul	219
108. Ahab și dulgherul	223
109. Ahab și Starbuck, în cabină	229
110. Queequeg, în coșciug	233
111. Pacificul.....	239
112. Fierarul	241
113. Forja	245
114. Aurarul.....	249
115. „Pequod“ întâlnește „Burlacul“	251
116. Balena muribundă.....	255
117. Cartul balenei	257
118. Sextantul.....	259
119. Lumânările	263
120. Puntea, spre sfârșitul primului cart de noapte	271
121. Miezul nopții – parapetul de la teugă.....	273
122. Miezul nopții în gabie – tunete și fulgere.....	275
123. Muscheta.....	277
124. Acul	281
125. Lochul și saula.....	285
126. Colacul de salvare.....	289
127. Puntea.....	293
128. „Pequod“ îl întâlnește pe „Rachel“	297
129. Cabina	301
130. Pălăria.....	303
131. „Pequod“ întâlnește „Încântarea“	309
132. Simfonia	311
133. Urmărirea. Prima zi	317
134. Urmărirea. A doua zi.....	327
135. Urmărirea. A treia zi.....	335
Epilog	347

